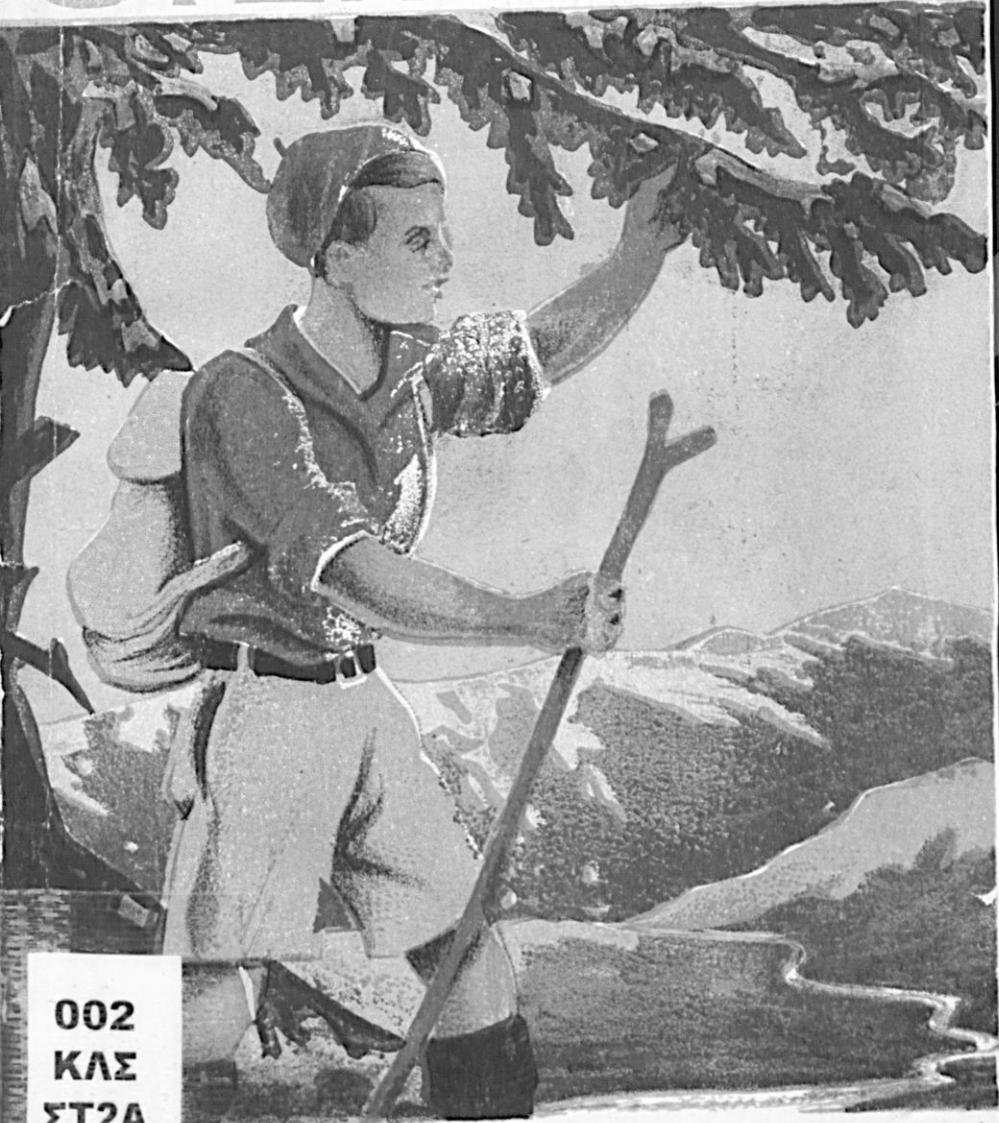


Π. ΝΙΡΒΑΝΑ-Δ. Γ. ΖΗΣΗ-Δ. Π. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΖΩΗ



002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
1301

ΓΝΩΣΤΙΚΟ-ΤΑΞΗ Δ

ΕΚΔΟΣΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε. - ΑΘΗΝΑΙ

5 69 ΠΔΒ
Αιρέβαια (ΤΤ) υζοι

5 '69 ΠΔΒ
Nirvana (Π. Ζηση)

Π. NIPBANA—Δ. Γ. ΖΗΣΗ—Δ. Π. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΖΩΗ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ

για την Τετάρτη τάξη του δημοτικού σχολείου

ΕΚΔΟΣΗ Α^η
Αντίτυπα 15,000



Αριθ. Εγκριτ. έποφ.
Υπουργείου Παιδείας
41473 26 Αυγούστου
33242 1933

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΔΩΡΗΜΑΤΟ

Επιβ. σίμος Σπυριδάκης Γ. Π. Δαμασκηνός

αύξ. αριθ. είσαγ. 1441 του έτους 1933

Handwritten signature

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε. — ΑΘΗΝΑ
4 — ΟΔΟΣ ΑΛΘΑΙΑΣ — 4
1933

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
1301

Κάθε αντίτυπο υπογράφει ένας ή δυό από τους συγγραφείς.



Εικόταυγραφήθηκε στο
ΑΤΕΛΙΕ
ΚΑΣΤΑΝΑΚΗ
ΣΠΑΧΗ

PRINTED IN GREECE — 1933
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής



Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

Το καράβι «Αφοβος» ταξίδευε κάποτε από την 'Αμερική γυρίζοντας πίσω στην 'Ελλάδα.

Είχε προχωρήσει κάμποσο δρόμο και βρισκόταν τώρα μακριά από τα παράλια της 'Αμερικής. Έσκιζε περήφανα τόν 'Ωκεανό.

Ξαφνικά όμως φοβερή τρικυμία ξέσπασε, που βάσταξε πέντε ολόκληρες ημέρες. Το καράβι βρέθηκε σε πολύ δύσκολη θέση. 'Ολοι, όσοι ήταν μέσα, απελπίστηκαν και νόμιζαν, ότι από ώρα σε ώρα το καράβι θα βουλιάει σύψυχο. 'Ο άνεμος φυσούσε

μέ λύσσα και τὸ καράβι, σὰν νὰ ἦταν καρυδότσου-
φλο, τὸ ἔπαιρναν τὰ κύματα, τὸ τράνταζαν, τὸ ἀνε-
βοκατέβαζαν, ὅπως ἤθελαν, καὶ πάσκιζαν νὰ τὸ κατα-
κομματιάσουν.

Σ' ἓνα δυνατὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου λύθηκε ἡ σταύ-
ρωση στὸ μεγάλο κατάρτι κι ἦταν ἀνάγκη νὰ δεθῆ
ἀμέσως, γιατί ἀλλιῶς ὁ κίνδυνος ἦταν μεγάλος.

Ποιὸς ὅμως μέσα στὴ μεγάλη αὐτὴ θαλασσοταραχὴ,
στὴ μανία τοῦ ἀνέμου, ποὺ τὰ σάρωνε ὅλα, θὰ μπορούσε
ν' ἀνεβῆ ἐκεῖ ψηλά; Αὐτὸ βέβαια ἦταν ἀδύνατο. "Ο-
ποῖος θ' ἀνέβαινε, ἔπρεπε νὰ ξεγράψῃ τὸν ἑαυτό του
ἀπὸ τὴ ζωὴ. Ὁ θάνατος τὸν περίμενε δίχως ἄλλο.

"Ἐπρεπε ὅμως χωρὶς ἀναβολὴ νὰ δεθῆ ἡ σταύρωση κι
ὁ καπετάνιος δὲ δίστασε. Μὲ δυὸ ξερὰ λόγια πρόσταξε
ἓνα ναυτόπουλο ν' ἀνεβῆ στὸ κατάρτι καὶ νὰ τὴ δέσῃ.

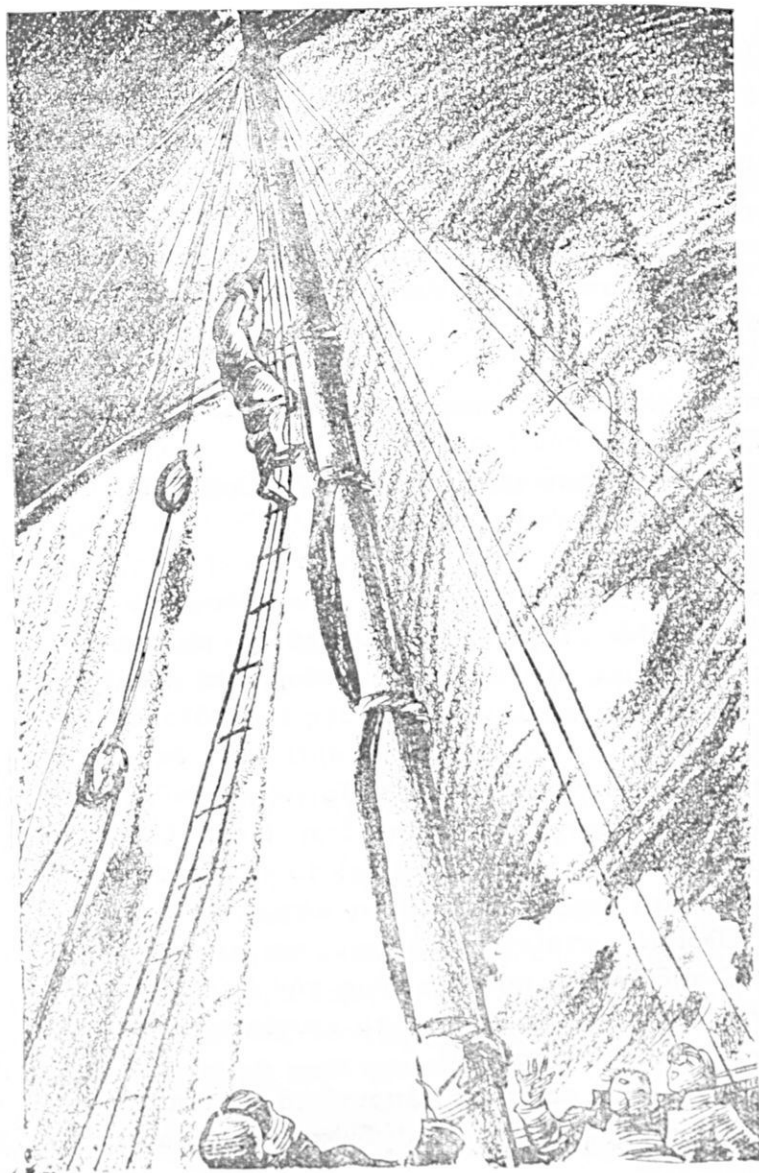
Τὸ ναυτόπουλο αὐτὸ, παιδί δεκατεσσάρων χρονῶν,
ἦταν ὁ μοναχογιὸς μιᾶς χήρας. Ἡ κακομοίρα, φτωχὴ
ὅπως ἦταν, δὲν κατάρθωνε νὰ κερδίξῃ τὸ ψωμί της
κι ἔβαλε τὸ παιδί της μούτσο στὸ καράβι ἐκεῖνο.

Τὸ ναυτόπουλο, μόλις ἄκουσε τὴν προσταγὴ τοῦ
καπετάνιου, κοίταξε μιὰ ἐπάνω ψηλὰ τὴν κορφή τοῦ
καταρτιοῦ, κοίταξε ἔπειτα τὰ κύματα, ποὺ χτυποῦσαν
ἐπάνω στὸ κατάστρωμα καὶ τὸ γέμιζαν νερά. "Ἄκουσε
τὰ δυνατὰ τοῦ ἀνέμου σφυρίγματα, εἶδε τὴν ἀφρισμένη
θάλασσα. Δὲ δίστασε ὅμως. "Ἄν δὲ δενόταν ἡ σταύ-
ρωση, τὸ καράβι ἦταν φόβος ν' ἀναποδογυριστῆ.

Χωρὶς δισταγμὸ ἀπαντᾷ στὸν καπετάνιο:

—'Αμέσως! καπετάνιο μου.

Τρέχοντας κατέβηκε κάτω στὴν καμπίνα του καὶ σὲ



δυὸ λεπτὰ τῆς ὥρας γύρισε πίσω καὶ σκαρφάλωσε ἀποφασιστικὰ καὶ γρήγορα ἐπάνω στὸ κατάρτι.

Οἱ ναῦτες κοίταζαν φοβισμένοι τὸ ναυτόπουλο ποῦ σκαρφάλωνε. Μιὰ στιγμή κοντοστάθηκε στὴ μέση τῆς σκοιnéνιας σκάλας. Θὰ ζαλίστηκε, φαίνεται.

Κάποιος ἀπὸ τὸ καράβι ρώτησε τότε τὸν καπετάνιο :

—Γιατί, καπετάνιε, ἔβαλες τὸ μικρὸ αὐτὸ ναυτόπουλο ν'ἀνεβῆ ἐκεῖ πάνω; Βέβαια, δὲ θὰ κατεβῆ ζωντανό.

—Οἱ μεγάλοι πέφτουν! ἀπαντᾷ ὁ καπετάνιος. Τὰ παιδιά μποροῦν καὶ σκαρφαλώνουν. Νὰ δὲς τον αὐτόν! Σκαρφαλώνει σὰν ἀγριόγατος!

Κι ἀλήθεια, τὸ μικρὸ ναυτόπουλο ξανάρχισε ν'ἀνεβαίνει πάλι γρήγορα γρήγορα.

Τώρα εἶχε ἀνεβῆ ὡς τὴν κόφα τοῦ καταρτιοῦ· κρεμόταν ἄφοβα ἀπ'ἐκεῖ καὶ προσπαθοῦσε ν'ἀνεβῆ πιὸ ψηλά. Ἡ τρικυμία δυνάμωνε περισσότερο, κι ὁ ἄνεμος φυσοῦσε μὲ μανία, σὰν νὰ ἤθελε ν'ἀρπάξει τὸ παιδί νὰ τὸ πετάξῃ στὴ θάλασσα. Τὸ καράβι ἔγερνε τόσο, ποῦ τὸ κατάρτι λίγο ἀκόμη καὶ θ'ἄγγιζε τ'ἀφρισμένα κύματα. Τὸ ναυτόπουλο ὅμως κρατιόταν σφιχτά. Πέρασαν ἔτσι δέκα, δεκαπέντε λεπτά. Ἡ σταύρωση δέθηκε καὶ τὸ ναυτόπουλο γελαστό καὶ χαρούμενο κατέβηκε κάτω.

Ὅλοι τὸ κοίταζαν μὲ θαυμασμὸ καὶ τὸ καμάρωναν!

Ὁ ταξιδιώτης, ποῦ εἶχε κάμει τὴν ἐρώτηση ἐκείνη στὸν καπετάνιο, πλησιάζει τὸ ναυτόπουλο καὶ τὸ ρωτᾷ, ἂν φοβήθηκε.

—Βέβαια καὶ φοβήθηκα! ἀπαντᾷ τὸ ναυτόπουλο.

—Τὸ κατάλαβα! εἶπε ὁ ταξιδιώτης, γιατί πρὶν ν'ἀ-

νεβής, κατέβηκες κάτω στην καμπίνα σου, για να το καλοσκεφτῆς.

—“Α! ὄχι! Δὲν κατέβηκα γι’αὐτό. Ἄμα μὲ διάταξε ὁ καπετάνιος, τὸ πῆρα ἀπόφαση.” Ἦθελα ὅμως νὰ κάμω τὴν προσευχή μου πρῶτα καὶ νὰ φιλήσω τὴ φωτογραφία τῆς μητέρας μου. Σκέφτηκα, πὼς ζωντανὸς βέβαια δὲ θὰ κατέβαινα καὶ γι’αὐτὸ ἔπρεπε νὰ κάμω τὴν προσευχή μου. Μόλις ὅμως εἶπα τὴν προσευχή μου, ὁ φόβος μου κόπηκε πιά. Δὲ λησμόνησα ἐκεῖνο, ποῦ μοῦ εἶχε πει ἡ μητέρα μου, ὅταν ἔφευγα ἀπὸ τὸ σπίτι:

«Παιδάκι μου, νὰ κάνης πάντα τὴν προσευχή σου κι ὁ Θεὸς δὲ θὰ σ’ἀφήσῃ νὰ πάθῃς τίποτε κακὸ! Τὸ ἴδιο θὰ κάμω κι ἐγὼ καὶ θὰ παρακαλῶ τὸ Θεὸ γιὰ σένα.» Αὐτὰ θυμήθηκα, κύριε, κι ὁ φόβος μοῦ πέρασε. Ἦμουν βέβαιος πιά, πὼς θὰ γύριζα πίσω γερός. Ἡ προσευχή μοῦ ἔδωσε δύναμη.

ΤΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟ

Τὰ νέφη ἀστράφτουν στὸ βουνὸ
βροντοῦν καὶ μπουμπουνίζουν,
ἐσκέπασαν τὸν οὐρανό,
τὸ κῦμα φοβερίζουν.

Ὁ νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ τὸ πανί του σιάζει:

--Ἐγὼ εἶμ’ Ἑλληνικὸ παιδί
τὸ νέφος δὲ μὲ σκιάζει!

Ἄγέρας πέφτει στὰ πανιά,
τὰ σκίζει καὶ τ'άρπάζει,
καὶ συνταράζει τὰ σκοινιά
καὶ τὸ κατάρτι σπάζει.

Ὁ νέος ναύτης τραγουδεῖ,
παρῶν ὅπου προστάζουν:
— Ἐγὼ εἶμ' Ἑλληνικὸ παιδί,
ἄνεμοι δὲ μὲ σκιάζουν!

Ἡ θάλασσα λυσομανᾷ
καὶ κυματεῖ κι ἀφρίζει,
τὸ πλοῖο του καταπονᾷ,
τὸ σκᾶ καὶ τὸ σκορπίζει.

Ὁ νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ μιὰ σανίδ' ἀρπάζει:
— Ἐγὼ εἶμ' Ἑλληνικὸ παιδί
φουρτούνα δὲ μὲ σκιάζει!

Τὸ ἓνα κῦμα τὸν πετᾷ
καὶ τ' ἄλλο τότε χάφτει
κι ἡ μαύρη θάλασσα ζητᾷ
νὰ καταπιῇ τὸ ναύτη.
Μ' αὐτὸς ἀκόμα τραγουδεῖ
καὶ κολυμπᾷ καὶ πάει:

— Ἐγὼ εἶμ' Ἑλληνικὸ παιδί
κι ὁ Πλάστης μὲ φυλάει!

Γ. Βιζυηνός

ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

1. Σταυροπόδι επάνω στο στενό στρατιωτικό του κρεβάτι, μέσα στο θάλαμο του στρατώνα, ο δεκανέας, ο Σταῦρος Μανέτας, διαβάζει και ξαναδιαβάζει ένα γράμμα, γραμμένο με χοντρά, πατημένα ψηφιά, επάνω σ'ένα φύλλο χαρακωμένο χαρτί, ξεκολλημένο από κάποιο τετράδιο.

Το γράμμα αυτό είναι του πατέρα του, απ'το χωριό. Ο γέρο Μανέτας δεν έχει ξοδέψει πολύ μελάνι και χαρτί στη ζωή του. Μά κάποιες φορές, σαν τη σημερινή, που δέ θέλει ν'ανακατεύη ξένους στις δουλειές του, παίρνει χαρτί και καλαμάρι και κουτσά στραβά γράφει μόνος του τὰ γράμματά του.

Και ἀλήθεια, αυτή τή φορά είχε σπουδαία πράγματα να γράψη στο παιδί του. "Υστερ'από τὰ συνηθισμένα «πρῶτον ἔρχομαι νὰ ἐρωτήσω περί τῆς καλῆς σας ὑγείας» και μερικά νέα του χωριού, του γράφει:

2. «Θὰ τὸ πιστέψης; Ὁ γείτονάς μας ὁ μπάρμπα Σάββας ἔβαλε στὸ μάτι τὸ χτήμα μας. Ἐχτές ἦρθε κατὰ τὸ βραδάκι και μοῦ εἶπε:

— Μοῦ φαίνεται, πὼς ὁ Σταυράκης σου δὲν τὸ ἔχει σκοπό, ἀμα ἀπολυθῆ απ'τὸ στρατό, νὰ γυρίση πίσω νὰ μπῆ μιὰ μέρα στὸ πόδι σου. Ἄν εἶναι ἔτσι, ἀργὰ ἢ γρήγορα, θ' ἀναγκαστῆς νὰ ξεκάνης τὸ χτήμα σου. Ἐπειδὴ λοιπὸν κι ἐγὼ θέλω κάτι νὰ δώσω στὸ γιό μου τὸ Χρῆστο, πὸ παντρεύεται σὲ λίγο, ἔχω νὰ σοῦ κάμω μιὰ συμφερτικὴ πρόταση: Τὸ χτήμα σου δὲν ἔχει μεγαλύτερη ἀξία ἀπὸ ἐξῆντα χιλιάδες δραχμές.



Πουλώντας το κομματιαστά μπορείς να πιάσης κατι παραπάνω. Λοιπόν : 'Εγώ σου δίνω ογδόντα χιλιάδες και, έπειδή έμένα δέ μου λείπει σπίτι, σου αφήνω τὸ δικό σου. Είναι δηλαδή σαν να σου χαρίζω δέκα χιλιάδικα ακόμη. Να τὸ ξαίρης όμως : "Αν δέν κλείσωμε τώρα συμφωνία, θά κοιτάξω να βουλευτῶ αλλιῶς και μην περιμένης να σου ξαναμιλήσω γι'αυτή τή δουλειά.

«'Ακουσες λόγια; Δέν ξαίρω κι εγώ πῶς μου ἦρθε ὅμα τὸν ἄκουσα. Τή δουλειά του να κάμη ὁ μπάρμπα Σάββας, τὰ ὑποστατικά του να μεγαλώση και κακὰ

ψυχρά ό άλλος. Δέν τοῦ ἔδωσα καμιά ἀπόκριση. Ὑστερα ὁμως συλλογίστηκα : Ἐάν δέν τό ἔχης ἀπόφαση, παιδί μου, νά καλλιεργήσης ἐσύ τό χτήμα τοῦ πατέρα σου, ὅπως ἔκαμα ἐγώ τόσα χρόνια, πρέπει νά καλοσκεφτοῦμε τήν πρόταση τοῦ γείτονά μας. Γι'αυτό, σέ παρακαλῶ νά μοῦ πῆς καθαρά, τί ἔχεις στό νοῦ σου νά κάμης, ὅταν πάρης μέ τό καλό τήν ἀπόλυσή σου.

»Δέν ξαίρω τί λές κι ἐσύ. Ἐάν ἔχης σκοπό νά ζητήσης καμιά θέση ἢ νά πιάσης καμιά δουλειά στήν πολιτεία, ἐγώ δέ σέ βιάζω νά ἔρθης νά μπῆς στό πόδι μου στό χτήμα. Ἡ μητέρα σου λέει, ὅτι μιὰ θέση εἶναι ὠραῖο πρᾶμα. Τρέχει ό μισθός καί ζῆ κανένας ἡσυχά καί ἀναπαυμένα. Ἐγώ ὁμως, Σταῦρο μου, ἂν θέλῃς νά μ'ἀκούσης, δέ σέ βιάζω, μὰ τό ἔχω καλύτερα νά σέ ἰδῶ ἔδῶ σέ τοῦτα τὰ χωράφια μας, πού τὰ δούλεβα κι ἐγώ ὅλη μου τή ζωή.

»Συλλογίσου το καλά. Ἐάν δέ σοῦ τό λήη ἢ καρδιά σου νά γυρίσης πίσω, κάμε ὅπως ξαίρεις. Κοίταξε μονάχα νά μήν ἀλλάξης γνώμη ὕστερα. Γιατί ἂν ἀποφασίσωμε νά δώσωμε τό χτήμα, αὐτοί οἱ συμβολαιογράφοι ὅ,τι γράφουν στά χαρτιά τους δέν τό ξεγράφουν.....»

Αὐτά καί ἄλλα τοῦ γράφει ὁ πατέρας του. Καί ὅλο τοῦ ξαναλέει: «Κάμε πάλι ὅπως ξαίρεις». Καί ὅλο τοῦ τὰ φέρνει γύρω, ἀφήνοντάς τον νά καταλάβῃ, ὅτι ἡ ἐπιθυμία του εἶναι νά ξαναγυρίσῃ κοντά του καί νά πιάσῃ τή δουλειά τοῦ πατέρα του.

3. Ὁ δεκανέας δέν ἄργησε νά πάρῃ τήν ἀπό-

φασή του. Παίρνει χαρτί και καλαμάρι και γράφει στον πατέρα του :

«Άστειά μου λές, αγαπημένε μου πατέρα; Μὲ ρωτᾶς, ἂν πρέπει νὰ πουλήσωμε τὸ χτῆμα μας! Μὰ γιὰ πές μου : "Ὅσα καὶ νὰ πάρης, βαστᾶ ἡ καρδιά σου νὰ ἰδῆς ἕναν ξένο στὰ χωράφια μας, στὰ λιβάδια μας, στὶς βοσκές μας; "Αχ, πατέρα μου! Ζαίρω καλὰ τὴν καλωσύνη σου. Γιὰ νὰ μὲ εὐχαριστήσης, θὰ τὸ ἔκανες κι αὐτό. Καὶ ὕστερα μοναχός σου μὲ τὴ μητέρα μου, ἔρημοι κι οἱ δυό σας, μέσα στὸ ἔρημο σπίτι, μὲ κλειστὲς τὶς πόρτες καὶ τὰ παράθυρα, θὰ κλείνατε μιὰ μέρα τὰ μάτια σας, ντροπιασμένοι γιὰ τὸν ξεπεσμό σας, μὲ τὴν καρδιά καημένη, χωρὶς μιὰ ὑστερνὴ χαρὰ στὰ γερατεία σας.

»Ἐτσι λοιπόν; Ἄφου ἀναστήσατε μὲ τὸ αἷμα τῆς καρδιάς σας τρία κορίτσια κι ἕνα ἀγόρι, ὅταν σᾶς πλακώσουν τὰ γεράματα, νὰ μὴ βρεθῆ οὔτε ἕνα σας παιδί νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴ δουλειά σας; Εἶναι σωστὸ ἐκεῖνος, πού τὰ ἔδωσε ὅλα, νὰ μὴν περιμένῃ τίποτε ἀπὸ ἐκείνους, πού τὰ πῆραν ὅλα; "Ὀχι, καλέ μου πατέρα καὶ καλή μου μητέρα! Αὐτὰ τὰ πράματα δὲ γίνονται. Ἐχετε μεγάλη καρδιά κι οἱ δυό σας καὶ δὲν ταιριάζει τὸ παιδί σας νὰ μὴν ἔχη καθόλου.

»Κι ἐσύ, καλή μου μητέρα, πού νομίζεις, ὅτι μιὰ θέση κι ἕνας μισθὸς ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ τὴν τίμια δουλειά, πού βρέθηκε ἀπὸ τοὺς γονιούς μας, ἄκουσέ με: Ἄς ἀφήσωμε σ'ἐκείνους, πού δὲν ἔχουν στὸν ἥλιο μοῖρα, τὰ ἱργουστάσια, τὰ γραφεῖα καὶ ὅλες τὶς θέσεις τοῦ Κουβέρνου. Ἡ δική μου θέση εἶναι κοντὰ σας. Ἐτσι μοῦ τὸ λέει ἡ καρδιά μου καὶ μοῦ ἀρέσει.

»Ναί, πατέρα μου! Όταν τὰ μπράτσα σου δὲ θὰ βα-
στᾶνε πιά, θὰ δουλέψουν τὰ δικά μου. Ὅσο πού δώση
ὁ θεὸς νὰ καμαρώνης τὰ εὐλογημένα μας χωράφια, τὸ
ἀλέτρι θὰ χωρίζη τὰ καρπερὰ χωράφια καὶ τὰ στά-
χια θὰ μεστώνουν σὰν καὶ πρῶτα. Καὶ τὰ γέρικά σου
χέρια θὰ χαηδεύουν τὰ καλοθρεμμένα ζωντανά μας μὲ τὸ
μεταξωτὸ μαλλί, πού στάθηκαν πάντα τὸ καμάρι τοῦ
κόσμου.

»Στὸ παλιό μας σπίτι δὲ θὰ κουρνιασουν οἱ σαῦρες.
Καινούργιο πάλι θ'ἀνοίξη τὴν πόρτα του γιὰ τοὺς
καλοὺς ἀνθρώπους. Θὰ φτιάξωμὲ καὶ ὁμορφες καμα-
ροῦλες, γιὰ νὰ ἔρχωνται οἱ ἀδερφοῦλες μου νὰ περνοῦν
μαζί μας τὶς σκόλες τους.

»Τὰ χειμωνιάτικα βράδια, καλή μου μανούλα, θὰ
μοῦ ἀνιστορῆς, σὰν καὶ πρῶτα, δίπλα στὶς χαρού-
μενες φλόγες τῆς γωνιάς, ἱστορίες καὶ παραμύθια. Θὰ μοῦ
λές, πῶς πέρασε ἡ τιμημένη σας ζωὴ στὴ δουλειὰ καὶ
στὴ λάτρα τοῦ σπιτιοῦ. Καί, γιὰ νὰ γίνω ἀξιὸς σας,
θ'ἀκούω τὶς καλὲς σου ὁρμήνιες, ὅπως δὲν τὶς ἄκουα
πάντα, σὰν ἦμουν μικρός. Θὰ σᾶς κάνω τὴ ζωὴ σας
γλυκειά, ὁμορφὴ, ἡσυχίη, καί, πρῶτα ὁ Θεός, θὰ ἔχετε
ὅλα τὰ καλὰ σας καὶ τίποτε δὲ θὰ σᾶς λείψη. Καὶ θὰ
μοιάσωμὲ μὲ τὰ μεγάλα πλατάνια, πού πρὶν μαδήσουν
ξερὰ στὸ χῶμα τὰ παλιά τους φύλλα, ἡ ἀνοίξη τὰ σκε-
πάζει μὲ καινούργιες δροσιῆς καὶ πρασινάδες.»

Καὶ τελειώνοντας τὸ γράμμα του ὁ δεκανέας ὁ Σταῦ-
ρος, ἡ ψυχὴ του πετοῦσε στὸ ὁμορφο χωριό του, πού
δυσὸ χρόνια τώρα τὸ λαχταροῦσε.

ΤΟ ΑΛΕΤΡΙ

Ζευγαρωμένα ταιριαστά
 τὰ βόδια στὸ ζυγὸ
 μέσ'στὰ βαθιὰ τὰ μάτια τους
 τὴ συλλογὴ τους κρύβουν,
 καὶ στὸ χωράφι τ'ἄσπαρτο
 σέρνουν μὲ βῆμ'ἄργό,
 σέρνουν τ'ἄλέτρι πίσω τους
 καὶ κάπου κάπου σκύβουν.

Κι ὀργώνει, ὀργώνει ὀλημερίς
 τ'ἄλέτρι τὸ βαρὺ
 καὶ πάει ἔμπρὸς καὶ πάει ἔμπρὸς
 καὶ πίσω πάλι στρέφει,
 γιὰ νάρθη ὁ σπόρος ὕστερα
 νὰ πέση καὶ νὰ βρῆ
 βαθιὰ σκαμμένο κι ἀπαλὸ
 τὸ χῶμα, ποὺ μᾶς τρέφει.

Καὶ θὰ φυτρώση καὶ θὰ βγῆ
 τὸ φύτρο τὸ χλωρὸ
 καὶ πράσινο τὸ στάχυ του
 τὸν ἥλιο θ'ἀντικρίση,
 καὶ θὰ μεστῶση, θὰ ψηθῆ
 μὲ τὸν καλὸ καιρό,
 καὶ θὲ νὰ πάη στὸ μύλωνᾶ
 κι ἀλεύρι θὰ γυρίση.

Εὐλογημένο τρεῖς φορές
 τ'ἀλέτρι τὸ βαρὺ,
 εὐλογημένα τρεῖς φορές
 τὰ βόδια, ὁ ζευγολάτης,
 κι εὐλογημένη τρεῖς φορές
 ἡ γῆ, ποὺ καρπερὴ
 μὲ δίχως βαρυγκόμηση
 μᾶς δίνει τὰ καλὰ της!

I. Πολέμης

ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

“Ἡμαστε στὴν Κρήτη ἀκόμη κι ἐγὼ ἤμουν ἓνα μικρὸ κοριτσάκι, τόσο δά! “Ἐνα πρωὶ ἡ μάνα μου εἶχε δουλειά, μὰ ὥρα μακριὰ ἀπ'τὸ χωριὸ μας, κι ἔπρεπε νὰ φύγει ὅπως κι ὅπως

—Κοίταξε, μοῦ λέει, ἐγὼ θὰ φύγω καὶ θὰ σ'ἀφήσω μοναχὴ σου στὸ σπίτι. Τὰ μάτια σου τέσσερα: Πρῶτα πρῶτα νάχης τὸ νοῦ σου στὰ κλωσσόπουλα, μὴν κατεβῆ ὁ ἀετὸς καὶ μᾶς τ'ἀρπάξη· νὰ μὴν κουνήσης καθόλου ἀπὸ σιμά τους. Κι ἄλλο ἓνα πράμα: πρόσεχε νὰ μὴν ἀνεβῆς στὸ ντουλάπι καὶ φᾶς τὸ γλυκό, γιατί ἀλίμονό σου! Ὁ πατέρας σου ἔχει βάλει μέσα ποντικοφάρμακο, γιὰ νὰ ξεκάμη τὰ ποντίκια. Μιὰ κουταλιά νὰ φᾶς, χάθηκες!

Αὐτὰ μοῦ εἶπε ἡ μάνα μου καὶ βγῆκε βιαστικὰ ἀπὸ τὴν πόρτα.

Ἐγὼ τὰ χρειάστηκα. Πρῶτη φορὰ εἶχα βάλει τέτοια σκοτούρα στὸ κεφάλι μου. Κατέβηκα στὴν αὐλή, μάζεψα γύρω μου τὴν κλῶσσα καὶ τὰ κλωσσόπουλα

καί τὰ τάγιζα μέ ψίχουλα, κοιτάζοντας πού καί πού μέ τρομάρα τόν οὐρανό. Πολλές φορές εἶχε κατεβῆ ὁ ἀετός καί μᾶς ἄρπαξε στά νύχια του κότες καί κοτόπουλα.

Ἐκεῖ πού καθόμουν καί λαχταροῦσα, νά σου δυό κορίτσια, φιλενάδες μου, μπῆκαν στήν αὐλή.

—Ἐδῶ κάθου, Λενιώ, μοῦ λένε. Τώρα, πού λείπει ἡ μάνα σου, πᾶμε νά κουνηθοῦμε πέρα στόν πλάτανο.

Ὁ πλάτανος μέ τήν κούνια ἦταν ἔξω ἀπό τόν αὐλόγυρο κι ἐγώ φοβόμουν νά τὸ κουνήσω μακριά ἀπ'τὰ κλωσσόπουλα. Μά ὁ πειρασμός δέ μ' ἄφηνε. Καλοσυλλογίστηκα λίγη ὥρα, οἱ φιλενάδες μου μέ τραβοῦσαν ἀπό τὸ φουστάνι καί στό τέλος μιὰ ἰδέα μοῦ κατέβηκε: Παίρνω ἓνα σπάγγο, δένω ἓνα ἓνα τὰ κλωσσόπουλα ἀπό τὰ ποδαράκια τους κι ὕστερα ὅλα μαζί τὰ δένω στό πόδι τῆς κλώσσας. «Ἐτσι», εἶπα μέσα μου, «δέ θά μπορέση νά τὰ σηκώση ὁ ἀετός». Οἱ φιλενάδες μου σάστισαν μέ τὸ μυαλό μου καί τραβώντας με μέ γέλια καί χαρές, πῆγαμε στήν κούνια.

Νά μή σᾶς τὰ πολυλογῶ, ἐκεῖ πού κουνιόμουν, ἀκούω ἓνα φρού! φρού! στόν ἀέρα μέ χίλιες δυό ψιλές τρομαγμένες φωνοῦλες. Καί τί βλέπω; Ἀνατριχιάζω, πού τὸ συλλογίζομαι ἀκόμη! Ὁ ἀετός ἀνέβαινε φτερουγίζοντας στόν οὐρανό καί σέρνοντας στά νύχια του τήν κλώσσα μέ ὅλα τὰ κλωσσόπουλα μαζί, κρεμασμένα τὸ ἓνα κάτω ἀπό τὸ ἄλλο.

Αὐτὰ ἀνέβαιναν κι ἐγώ ἔπεφτα κάτω στό χῶμα λιγοθυμισμένη. Οἱ φιλενάδες μου τρόμαξαν κι ὅπου τίς πιάσης.



Φύση και Ζωή 'Αναγν. Δ', Δηροτ, Νιρζάνα-Ζήση-Δαμασκηνού Ε.3. Α2

Σάν ἦρθα στὸν ἑαυτό μου, δὲν ἤθελα πιὰ τὴ ζωὴ μου. Γύρισα στὸ σπίτι, ἔπεσα ἐπάνω στὸ σοφὰ κι ἄρχισα τὰ κλάματα καὶ τ'ἀναφυλλητά. "Ἐκλαιγα τὰ κλωσσόπουλα κι ἔκλαιγα καὶ τὸν ἑαυτό μου.

Μέσα στὰ κλάματά μου συλλογίστηκα τὸ φαρμακωμένο γλυκό. Νὰ φάω μιὰ κουταλιά, εἶπα μέσα μου, νὰ πεθάνω, νὰ ἔρθῃ ἡ μάνα μου, νὰ μὲ λυπηθῇ. "Ἄλλο δὲ γίνεται. Μιὰ καὶ δυό, κατεβάζω τὸ βάζο ἀπὸ τὸ ντουλάπι καὶ, τρέμοντας ὀλόκληρη, καταπίνω μιὰ κουταλιά. Σταύρωσα τὰ χέρια μου καὶ περίμενα τὸ θάνατο.

Πέρασε μισὴ ὥρα καὶ δὲν εἶχα πεθάνει. «Θὰ ἦταν λίγο τὸ φαρμάκι» συλλογίστηκα. Παίρνω καὶ δεύτερη κουταλιά, τίποτε! Καὶ τρίτη, τίποτε! «Ἔτσι κι ἔτσι ἀποφασισμένη εἶμαι» εἶπα μέσα μου. «Πρέπει νὰ τελειώσω». Πῆρα τὴν ἀπόφαση καὶ ἄδειασα ὅλο τὸ βάζο.

Πέρασε μιὰ ὥρα, δυὸ ὥρες, τρεῖς, τίποτε! Δὲ μὲ πείραξε καθόλου.

Ἐκεῖ πού περίμενα τὸ θάνατο, νὰ σου κι ἡ μάνα μου! Μὲ βρίσκει μέσα στὰ κλάματα.

—Ποῦ εἶναι ἡ κλώσσα, Λενιώ, μὲ τὰ κλωσσόπουλα; Τσιμουδιὰ ἐγώ. Ἐκρυσά τὸ κεφάλι μου στὴν ποδιά μου κι ἔκλαιγα ἀπαρηγόρητα.

Τὸ μάτι τῆς μάνας μου πέφτει τότε στὸ βάζο τοῦ γλυκοῦ.

—Καὶ τὸ γλυκό; Ποῦ εἶναι; Τώρα νὰ σοῦ δείξω ἐγώ! Καὶ μ'ἀρπάζει ἀπὸ τὴν κοτσίδα.

Τότε πέφτω στὰ γόνατά της καὶ τῆς λέγω ὅλη τὴν ἱστορία τῆς κλώσσας μὲ τὰ κλωσσόπουλα.

—Και τὸ γλυκό, μοῦ λέγει ἄγρια, γιατί τὸ ἔφαγες;
 —Τὸ ἔφαγα, γιὰ νὰ φαρμακωθῶ, τῆς λέγω. Κι ἀκόμη
 δὲν πέθανα. Γιατί βιάστηκες, μανούλα, νὰ γυρίσης;
 Ἡ μάνα μου, καλὴ τῆς ὥρα, ἡμέρεψε μονομιᾶς. Στὴν
 ἀρχὴ ἔμπηξε τὰ γέλια. Ὕστερα μὲ πῆρε στὴν ἀγκαλιά
 τῆς κι ἄρχισε τὰ κλάματα. Κλάψαμε κι οἱ δύο μας,
 σφιχταγκαλιασμένες ὥρα πολλή, χωρὶς νὰ ξαίρωμε τὸ
 γιατί.

Η ΒΡΟΧΗ

Ὁ ἥλιος βλέπει ἀπὸ ψηλά
 μὲ μάτι φλογερό,
 κι ἡ γῆ διψᾷ καὶ καίγεται
 καὶ σκάζει γιὰ νερό.

Τὰ λούλουδα μαραίνονται
 σὰν λιγοθυμισμένα,
 καὶ τὰ φυτὰ ξεραίνονται
 καὶ χάνοντ' ἓνα ἓνα.

Ζάφνω ἀπ' τὴ δύση ἐκεῖ μακριὰ
 φωτίζουν ἀστραπές
 καὶ τίς ξανοίγουν τὰ χωριὰ
 κι οἱ χῶρες χαρωπές.

Ἀπ' ἀγεράκι δροσερὸ
 τὰ φύλλ' ἀνατριχιάζουν,
 καὶ σὲ πολὺ πολὺ νερὸ
 τὰ σύννεφα ξεσπάζουν.

Βρέχει σὲ δάση ρουντωτά,
 βρέχει σὲ κάμπους καὶ χωριά,
 βρέχει, ποτίζει τὰ σπαρτά,
 ποτίζει κάθε γῆς μεριά.

Ἀνθίζει ὁ ὅλους τοὺς ἀγροὺς
 καὶ τ' ἄνανθο χορτάρι,
 καὶ στὸ χωράφι καθενὸς
 μεστώνει τὸ σιτάρι·
 καὶ τρῶνε πλούσιοι καὶ φτωχοὶ
 κι εὐχαριστοῦνε τὴ βροχή.

Ἰ. Πολέμης

ΜΙΑ ΦΙΛΟΝΙΚΙΑ

(Ἀπὸ τὸ ἡμερολόγιο ἑνὸς μαθητῆ)

—Σήμερα τὸ πρωὶ μάλλωσα μὲ τὸ φίλο μου τὸν Ἀλέκο. Δὲν τὸ ἔκαμα ἀπὸ ζηλοτυπία, ποὺ αὐτὸς πῆρε καλὸ βαθμὸ κι ἐγὼ δὲν ἐπῆρα. Ὅχι, δὲν τὸ ἔκαμα γι' αὐτό. Εἶχα ἄδικο ὅμως.

Ὁ δάσκαλος τὸν εἶχε τοποθετήσει κοντά μου. Ἐγὼ ἔγραφα στὸ τετράδιο τῆς καλλιγραφίας. Ὁ Ἀλέκος μ'ἔσπρωξε μὲ τὸν ἀγκῶνα του καὶ μ'ἔκαμε νὰ λερῶσω ἓνα διήγημα, ποὺ ἔγραφα γιὰ ἓναν ἄρρωστο συμμαθητῆ μου. Καὶ τώρα πρέπει νὰ τὸ ἀντιγράψω.

Τότε ἐγὼ θύμωσα καὶ τοῦ εἶπα μιὰ λέξη ἄσχημη. Αὐτὸς μοῦ ἀπάντησε χαμογελώντας:

—Δὲν τὸ ἔκαμα ἐπίτηδες!

*Ἐπρεπε νὰ τὸν πιστέψω, γιατί τὸν γνωρίζω καλά.

Ἄλλὰ παρεξήγησα τὸ χαμόγελό του καὶ σκέφτηκα:
— Τώρα, πού πῆρε καλὸ βαθμὸ, μᾶς κάνει τὸν περή-
φανο!

Καὶ γιὰ νὰ τὸν ἐκδικηθῶ, τοῦ ἔδωσα μιὰ σπρωξιὰ,
πού τοῦ χάλασε ὅλη τὴ σελίδα.

Κατακόκκινος τότε ἀπ' τὸ θυμὸ του φώναξε:

— Ἐσύ ὅμως τὸ ἔκαμες ἐπίτηδες!

Καὶ σήκωσε τὸ χέρι. Ὁ δάσκαλος τὸν εἶδε καὶ τὸ κα-
τέβασε.

Ἄλλὰ πρόσθεσε:

— Σὲ περιμένω ἔξω!

Αὐτὸ μὲ πείραξε. Ὑστερα ὅμως μετανόησα.

Σκέφτηκα, πὼς δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ τὸ κάμη ἐπίτηδες
ὁ Ἀλέκος. Θυμήθηκα μιὰ μέρα, πού πῆγα στὸ σπίτι του,
πὼς μελετοῦσε καὶ πὼς περιποιοῦταν τὴν ἄρρωστη
μητέρα του. Θυμήθηκα τὴν ὑποδοχή, πού τοῦ ἔκαμα
στὸ σπίτι μου, καὶ πόσο ἄρεσε στὸν πατέρα μου τὸ
παιδί αὐτό.

Τί δὲ θὰ ἔδινά, γιὰ νὰ μὴ τοῦ εἶχα εἰπῆ αὐτὴ τὴ
λέξη καὶ νὰ μὴ τοῦ εἶχα λερώσει τὸ τετράδιο!

Τότε σκέφτηκα τὴ συμβουλή, πού μοῦ ἔδωσε ὁ πα-
τέρας μου: «Ἐχεις ἄδικο; Τρέχα νὰ ζητήσης συγγνώμη».

Δὲν εἶχα ὅμως τὸ θάρρος νὰ τὸ κάμω, γιατί ντροπέ-
μουνα νὰ ταπεινωθῶ.

Τὸν παρατηροῦσα μὲ τὴν ἄκρη τοῦ ματιοῦ μου,
ἔβλεπα τὴ φανέλλα του σκισμένη στὸν ὤμο, ἴσως γιατί
εἶχε κουβαλήσει πολλὰ ξύλα τοῦ πατέρα του, πού ἦταν
ψωμάς. Αὐτὸς κουβαλοῦσε τὰ ξύλα στὸ φούρνο. Ἐ-
νοιωθα πὼς τὸν ἀγαποῦσα κι ἔλεγα στὸν ἑαυτό μου:

—Θάρρος!

Ἄλλὰ ἡ λέξη «συγγνώμη» δὲν ἔβγαине ἀπὸ τὰ χεῖλη μου.

Μὲ παρατηροῦσε κι αὐτὸς κάπου κάπου καὶ μοῦ φαινόταν περισσότερο λυπημένος παρά θυμωμένος.

Ἄλλὰ τότε τὸν κοίταξα κι ἐγὼ ἄγρια, γιὰ νὰ τοῦ δείξω πὼς δὲν τὸν φοβόμουν.

Αὐτὸς μοῦ ἐπανάλαβε :

—Θὰ ἰδωθοῦμε ἔξω!

Κι ἐγὼ ἀπάντησα:

—Μάλιστα, θὰ ἰδωθοῦμε ἔξω!

Θυμήθηκα ὅμως καὶ κάτι ἄλλο, ποῦ μοῦ εἶχε εἰπῆ μιὰ φορὰ ὁ πατέρας μου:

—«Ἄν ἔχης ἄδικο, ὑπερασπίσου, ἀλλὰ μὴ χτυπήσης!»

Ἔτσι θὰ ἔκανα κι ἐγὼ. Θὰ ὑπερασπιζόμουν τὸν ἑαυτό μου, ἀλλὰ δὲ θὰ τὸν χτυποῦσα.

Ἦμουν ὅμως δυσारेστημένος, ἦμουν λυπημένος καὶ δὲν ἐπρόσεχα πιά στὸ μάθημα.

Ἐπὶ τέλους σχολάσαμε.

Σὰν βρέθηκα μόνος στὸ δρόμο, εἶδα πὼς μ'ἀκολουθοῦσε. Σταμάτησα καὶ τὸν περίμενα μὲ τὸ χάρακα στὰ χέρια. Ὄταν πλησίασε, σήκωσα τὸ χέρι.

—Ὅχι, Γιῶργο! μοῦ εἶπε μὲ τὸ ἀγαθὸ του χαμόγελο, ὡς γίνωμε φίλοι σὰν καὶ πρῶτα. Καὶ μοῦ κατέβασε τὸ χάρακα μὲ τὸ χέρι του.

Ἐγὼ τάχασα γιὰ μιὰ στιγμή· ἔπειτα ἔνοιωσα στὸν ὤμο μου ἓνα χέρι νὰ μὲ σπρώχνη καὶ βρέθηκα στὴν ἀγκαλιά του.

Αὐτὸς μὲ φίλησε, λέγοντας:

—Δὲ θὰ μαλλώ-
σωμε πιά, Γιώργο!

—“Ὅχι, ποτὲ πιά!
ἀπάντησα.

Καὶ χωριστήκα-
με φιλιωμένοι.

“Ὅταν ὅμως ἔ-
φτασα στὸ σπίτι
μου καὶ διηγήθηκα
ὅλ’ αὐτὰ στὸν πα-
τέρα μου, νομίζον-
τας ὅτι θὰ τὸν
εὐχαριστήσω, αὐ-
τὸς κατσούφιασε
καὶ μοῦ εἶπε:

— «Ἐπρεπε σὺ
πρῶτος νὰ τοῦ
δώσης τὸ χέρι σου, ἀφοῦ εἶχες ἄδικο! Δὲν ἔπρεπε νὰ
σηκώσης τὸ χέρι σ’ ἓναν καλύτερό σου!»



ΠΩΣ ΣΩΘΗΚΕ ΤΟ ΧΩΡΙΟ

Σ’ ἓνα χωριὸ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδας, τὸν καιρὸ τῆς
μεγάλης ἐπιδημίας τοῦ δαγκείου, τρία παιδιὰ, ὁ Μᾶρ-
κος, ὁ Ἄντρεας καὶ ὁ Σπῦρος, ἀπὸ τὴν ἴδια γειτονιά
καὶ τὰ τρία, πήγαιναν ἓνα πρῶι στὸ σχολεῖο.

Καθὼς πήγαιναν, εἶδαν ἀπὸ μακριά, ἐκεῖ ποὺ ἔπεφταν
τὰ τελευταῖα σπίτια τοῦ χωριοῦ, ἄντρες καὶ γυναῖκες
μαζωμένες

Ζύγωσαν νὰ ἰδοῦν τί τρέχει καὶ εἶδαν τότε ὅλον αὐτὸ τὸν κόσμον νὰ σκύβῃ, νὰ μαζεύῃ πέτρες καὶ νὰ τίς βάζῃ ἀράδα σὲ μιὰ γραμμὴ, πού προχωροῦσε ὀλοένα καὶ τριγύριζε τὰ σπίτια. Τὰ παιδιά εἶχαν ἰδῆ, ὡς τώρα, τοὺς συχωριανούς των νὰ κάνουν πολλές δουλειές στὸ χωριό. Νὰ σκάβουν, νὰ χτίζουν, νὰ φτιάχνουν φράχτες γύρω ἀπὸ τὰ χτήματα, ἀλλὰ τέτοια δουλειὰ δὲν εἶχαν ἰδῆ ποτέ τους. Τοὺς φάνηκε περισσότερο σὰν τὰ παιγνίδια, πού κάνουν στὰ χῶματα τὰ πολὺ μικρὰ παιδάκια, παρὰ σὰν δουλειὰ γιὰ μεγάλους. Καὶ τοὺς ἤρθαν τὰ γέλια νὰ βλέπουν μεγάλους ἀνθρώπους, καὶ γέρους ἀκόμα, νὰ παίζουν σὰν παιδάκια.

Ὁ Μᾶρκος, ὁ μεγαλύτερος ἀπὸ τὰ τρία παιδιά, καθὼς ζύγωσαν, γνώρισε μέσα στοὺς ἀνθρώπους, πού ἔκαναν τὴν παράξενη αὐτὴ δουλειὰ, ἕναν κουμπάρο τους, τὸν μπάρμπα Γιώργη. Τὸν καλημέρισε καὶ τὸν ρώτησε:

—Τί κάνετε αὐτοῦ, μπάρμπα;

—Τί νὰ κάμωμε, παιδί μου! τοῦ εἶπε ὁ μπάρμπα Γιώργης. Ζώνομε τὸ χωριό, γιὰ νὰ μὴν περάσῃ καὶ μᾶς ἔρθῃ κι ἐδῶ τὸ θανατικό, πού ἔπεσε στ' ἄλλα τὰ χωριά. Ὁ Θεὸς νὰ φυλάῃ, ὅλο καὶ μᾶς ζυγώνει, παιδί μου. Στὸ Καστρί, πού εἶναι μιὰ ὥρα ἀπ' ἐδῶ, δὲν ἔμεινε ἀνθρώπος στὸ πόδι. Καὶ πόσοι πεθαίνουν, ἕνας Θεὸς τὸ ξαίρει! Τί νὰ κάμωμε, λοιπόν, παιδί μου; Σηκωθήκαμε πρῶτὴ πρῶτὴ καὶ ζώνομε τὸ χωριό.

Κι ἔσκυψε πάλι, βιαστικά, ὁ μπάρμπα Γιώργης στὴ δουλειὰ του, μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους.

—Καί ἄμα τὸ ζώσετε, μπάμπια, τὸ χωριό, ρώτησε
 δειλά ὁ Μᾶρκος, δὲ θαρθῆ τὸ θανατικό;

—Ἔτσι ἔχουν νὰ ποῦνε, παιδί μου..... τοῦ εἶπε,
 χωρὶς νὰ σηκώση τὸ κεφάλι του ἀπὸ τὴ βιαστική δου-
 λειά, ὁ μπάμπια Γιώργης. Ἔτσι τὸ βρήκαμε, ἔτσι τὸ κά-
 νομε.

Τὰ παιδιὰ, ἐπειδὴ ἦταν καὶ ἡ ὥρα περασμένη, ἄφη-
 καν τοὺς συχωριανούς των καὶ τράβηξαν νὰ πᾶνε στὸ
 σχολεῖο τους. Ὅσο λίγα γράμματα κι ἂν ἤξαιραν, κα-
 τάλαβαν πὼς ἓνα τέτοιο ἀστεῖο τεῖχος, πού ἔφτιαναν
 οἱ χωριάτες, δὲν μποροῦσε νὰ σταματήση τὸ δρόμο
 τῆς ἀρρώστειας.

—Ἐγὼ δὲν τὰ πιστεύω αὐτά..... εἶπε ὁ Μᾶρκος στὰ
 ἄλλα παιδιὰ. Ὅμως θὰ τὸ πῶ τοῦ δασκάλου, νὰ ἰδοῦμε
 τί λέει κι αὐτός.

Τὰ ἄλλα δυὸ παιδιὰ πίστευαν καὶ δὲν πίστευαν.

Ὅταν πῆγαν στὸ σχολεῖο, ὁ Μᾶρκος, πού εἶχε πάντα
 περισσότερο θάρρος ἀπὸ τοὺς ἄλλους, παρουσιάστηκε
 στὸ δάσκαλο καὶ τοῦ εἶπε αὐτὰ πού εἶδαν τὸ πρωί.

—Τὸ ξαίρω, παιδιὰ μου, τὸ ξαίρω..... τοὺς εἶπε ὁ δά-
 σκαλος, κουνώντας τὸ κεφάλι του. Μὰ τί νὰ τοὺς κάμης
 τοὺς χωρικούς; Μήπως ἀκοῦν; Ἐδῶ καὶ τρεῖς μέρες
 τοὺς μάζεψα στὴν πλατεῖα, μαζί μὲ τὸν πρόεδρο τῆς
 Κοινότητος καὶ τὸν παπὰ τοῦ χωριοῦ, καὶ τοὺς ἐξή-
 γησα τίς ὁδηγίες, πού μᾶς ἔστειλαν ἀπὸ τὴν Ἀθήνα,
 γιὰ νὰ φυλαχτοῦμε ἀπὸ τὴν ἐπιδημία· τοὺς εἶπα τί
 πρέπει νὰ κάμουν. Μήπως ἔκαμαν τίποτε; Τὴν ἄλλη
 μέρα, τὴν περασμένη Κυριακή, τοὺς εἶδα ὅλους στοὺς
 καφενέδες καὶ στὶς ταβέρνες, σὰν καὶ πάντα. Ἄντι

νά κάμουν αὐτά, πού ἔπρεπε, ἀραδιάζουν τώρα πετραδάκια, γιὰ νά κλείσουν τὸ δρόμο τῆς ἀρρώστειας!

Καὶ ξανακούνησε πάλι λυπητερὰ τὸ κεφάλι του ὁ δάσκαλος. "Ὅλα τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου, πού ἦταν μαζεμένα ὀλόγυρα, ἄκουαν τὰ λόγια του μὲ προσοχή. Τότε ὁ Μᾶρκος προχώρησε δυὸ βήματα, σὰν νά εἶχε πάρει μέσα του κάποια ἀπόφαση, καὶ ρώτησε τὸ δάσκαλο:

—Καὶ τί ἔπρεπε νά κάμουν οἱ χωριάτες, κύριε;

—Πρῶτα πρῶτα νά καθαρίσουν τὸ χωριό..... εἶπε ὁ δάσκαλος. Τὸ χωριό μας βρωμᾷ ὀλόκληρο. Μᾶς ἔφαγε ἡ μῦγα καὶ τὸ κουνούπι. Αὐτὰ φέρνουν ὅλες τὶς ἀρρώστειες. Γιὰ νά ἐξολοθρέψουμε λοιπὸν τὴ μῦγα καὶ τὸ κουνούπι, πρέπει νά καθαρίσωμε τὸ χωριὸ ἀπὸ τὶς κοπριές τῶν ζώων καὶ τὶς ἄλλες ἀκαθαρσίες, ὅπου ἀφήνουν τὰ αὐγά τους οἱ μῦγες, καὶ νά σκεπάσωμε, ὅπου μποροῦμε, τὰ στεκάμενα νερά, ὅπου ἀφήνουν τὰ αὐγά τους τὰ κουνούπια. "Ὅπου δὲν μποροῦμε νά τὰ σκεπάσωμε ἢ ν' ἀνοίξωμε δρόμο νά φύγουν, πρέπει νά ρίξωμε ἐπάνω τους λίγο πετρέλαιο, γιὰ νά μὴ μποροῦν νά γεννηθοῦν ἄλλα κουνούπια.

Αὐτὰ μᾶς γράφουν ἀπὸ τὴν Ἀθήνα νά κάμωμε.

—Καὶ δὲν μποροῦν νά γίνουν αὐτά, κύριε; ρώτησε ὁ Μᾶρκος.

—Γίνονται καὶ παραγίνονται, παιδί μου! εἶπε ὁ δάσκαλος: λίγα χέρια χρειάζονται, λίγος κόπος καὶ λίγα φτυάρια. Καί, δόξα σοι ὁ Θεός, ἀπὸ ὅλα αὐτὰ βρίσκονται στὸ χωριό.

—"Ὅσο γιὰ τὸ λίγο πετρέλαιο, πού θὰ χρειαστῆ, ὁ

Πρόεδρος τῆς Κοινότητος φάνηκε πρόθυμος νὰ τὸ ἀγοράση. Ἄλλὰ λείπει ἢ καλὴ θέληση, παιδιὰ μου. Καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα λείπει κάτι ἄλλο: Οἱ ἀγράμματοι χωριανοὶ δὲν τὰ πιστεύουν αὐτὰ, πού τοὺς λέμε, γιατί δὲν τὰ καταλαβαίνουν. Γι' αὐτὸ δὲ θέλουν νὰ τὰ κάμουν.

Ὅσο μιλοῦσε ὁ δάσκαλος, τὰ μάτια τοῦ Μάρκου ἔλαμπαν ἀπὸ μιὰ παράξενη εὐχαρίστηση. Γύρισε κι ἔβριξε μιὰ ματιὰ στ' ἄλλα παιδιὰ, ἔπειτα γύρισε πρὸς τὸ μέρος τοῦ δασκάλου καὶ τοῦ εἶπε μὲ ζωηρὴ καὶ χαρούμενη φωνή:

—Αὐτὰ, πού δὲ θέλουν νὰ κάμουν οἱ χωριανοὶ μας, κύριε, θὰ τὰ κάμωμε ἐμεῖς.

Ὁ δάσκαλος δὲν καλοκατάλαβε.

—Ποιοὶ ἐσεῖς; εἶπε.

—Ἐμεῖς, ὅλα τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου..... ἀποκρίθηκε ὁ Μάρκος. Εἴμαστε πενήντα παιδιὰ. Σὲ μιὰ μέρα τὸ χωριὸ θὰ λάμπη.

—Μάλιστα! μάλιστα! κύριε..... φώναξαν μὲ μιὰ φωνὴ ὅλα τὰ παιδιὰ. Θὰ τὰ κάμωμε ἐμεῖς!

Ὁ δάσκαλος μόνο πού δὲν ἔκλαιγε ἀπὸ τὴ συγκίνησή του.

—Μπράβο, παιδιὰ μου! εἶπε. Ἐτσι δείχνετε, πὼς ὅσα μαθαίνετε κάθε μέρα σ' αὐτὰ τὰ θρανία, δὲν πᾶνε χαμένα.

Καὶ σὲ λιγάκι ξαναεἶπε ἀποφασιστικά:

—Λοιπὸν αὔριο, παιδιὰ, δὲν ἔχει μάθημα. Ἀπὸ τὸ πρῶτὸ θὰ ξεκινήσωμε ὅλοι, κι ἐγὼ μαζί σας, γιὰ νὰ σᾶς δείχνω τί πρέπει νὰ γίνῃ. Καὶ θὰ καθαρίσωμε τὸ χω-



ριό και θά σκεπάσωμε όλα τα στεκάμενα νερά. Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος θά φροντίσῃ νὰ μᾶς βρῆ ὅ,τι μᾶς χρειάζεται. Θά πάρωμε καὶ τὸ χωροφύλακα μαζί, γιὰ νὰ μὴ βροῦμε ἐμπόδια ἀπὸ κανένα. Καὶ τὸ βράδυ, ὅταν γυρίσουν οἱ χωριανοὶ ἀπὸ τὰ χωράφια, θά βροῦν τὸ χωριὸ ἀγνώριστο. Κι αὐτὴ ἡ δουλειὰ θά γίνεταί μιὰ φορὰ τὴν ἐβδομάδα ἀπὸ ὅλους μας. Σὺμφωνοὶ παιδιά;

—Σὺμφωνοὶ! φώναξαν ὅλα τὰ παιδιά μ' ἓνα στόμα. Κι ἔτσι ἔγινε. Τὸ χωριὸ ἔλαμψε ἀπὸ τὴν πάστρα. Τὰ στεκάμενα νερά, ποὺ πρασίνιζαν σὲ αὐλὲς καὶ δρόμους καὶ χαντάκια, ἔλειψαν ἀπὸ παντοῦ ἢ σκεπάστηκαν μὲ πετρέλαιο. Ἡ μῦγα καὶ τὸ κουνούπι χάθηκαν. Καὶ

τὸ μόνο χωριό, ἀπ' ὅλα τὰ γύρω χωριά, πού δὲν τὸ χτύπησε ἡ κακὴ ἀρρώστεια, ἦταν τὸ χωριὸ τῶν καλῶν παιδιῶν.

Οἱ χωρικοὶ τώρα ἔλεγαν πὼς τὸ χωριὸ σώθηκε ἀπὸ τὸ ζῶσιμο, πού τοῦ ἔκαμαν μὲ τὰ πετραδάκια.

Τὸ ἔλεγαν, μὰ δὲν τὸ πίστευαν κι οἱ ἴδιοι. Ἦξαιραν πὼς καὶ ἄλλα χωριά κοντὰ τους ζώστηκαν μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, ἀλλὰ ἡ ἀρρώστεια τὰ ρήμαξε.

—Ἄς λένε ὅ,τι θέλουν οἱ χωριανοί.... εἶπε ὁ δάσκαλος στὰ παιδιά, πού τὸ εἶχαν παράπονο. Ἔσεῖς κάματε αὐτὸ πού ἔπρεπε. Καὶ ἄς μὴ σᾶς τὸ γνωρίζουν ἐκεῖνοι. Σώσατε τὸ χωριὸ ἀπ' τὴν ἀρρώστεια. Αὐτὸ σᾶς εἶναι ἄρκετό, γιὰ νὰ εἴστε περήφανοι σ' ὅλη σας τὴ ζωὴ.

ΕΝΑΣ ΜΙΚΡΟΣ ΒΙΟΠΑΛΛΙΣΤΗΣ

—Νὰ τὰ λουστράρω, κύριε;

Ποιὸς νὰ ἐμπιστευτῆ ἓνα νήπιο!

—Μὰ ξαίρεις ἐσύ νὰ λουστράρης;

—Θὰ ἰδῆτε, κύριε, τί ώραῖα, πού ξαίρω.

—Τέλος πάντων..... Ἐμπρός!

Τὸ νήπιο τοποθέτησε τὸ καινούργιο κασελάκι του, ἔβγαλε τίς σχεδὸν ἀμεταχείριστες βουρτσες του, ξεβούλωσε τὸ ἀμεταχείριστο ἀκόμη μπουκαλάκι τοῦ βερνικιοῦ του καὶ ἄρχισε τὴ δουλειά του μὲ μιὰ εὐσυνειδησία μοναδική καὶ μὲ ἀρκετὴ τέχνη.

—Ἀπὸ πότε μπήκες στὴ δουλειά;

—Ἀπὸ σήμερα τὸ πρωί, κύριε. Ἄλλὰ ἔμαθα πρῶτα.

—Ποιὸς σ' ἔμαθε;



— Ένα παιδί. πατριώτης μου, λίγο μεγαλύτερος
από μένα.

— Από ποῦ εἶσαι;

— Από τὸ Ἰκόνιο.

— Ἐχεις πατέρα;

—'Οχι.

—Μάνα;

—'Οχι.

—'Αδέρφια, συγγενείς;

—Κανένα, κύριε. Χάθηκαν όλοι. Μονάχος μου είμαι.

—Ποῦ μένεις;

—Σε μιὰ πατριώτισσά μου, πού ἤρθαμε μαζί ἀπὸ τὸ Ἰκόνιο. Στὴν Κοκκινιά καθόμαστε.

—'Ετσι σὲ κρατᾷ ἡ πατριώτισσά σου;

—'Οχι, κύριε! Πληρώνω πέντε δραχμές τὴν ἡμέρα καὶ τρώγω τὸ βράδυ καὶ κοιμοῦμαι. Πρὶν ἔκανα θελήματα, ἀλλὰ δὲν τὸ ἔβγαζα τὸ τάλληρο. Ἔγινα λοιπὸν λοῦστρος.

—Πόσα βγάζεις τώρα;

—Σήμερα ἔβγαλα ἑπτὰ δραχμές. Θὰ πληρώσω τίς πέντε, θὰ μοῦ μείνουν δυό.

—Γιατί εἶναι ξεσκισμένο τὸ πουκάμισό σου;

—Μοῦ τὸ ἔσκισαν οἱ ἄλλοι λοῦστροι τοῦ Φαλήρου, γιατί δὲ θέλουν νὰ δουλεύω· θὰ μὲ διώξουν λένε. Εἶπαν στὸν ἀστυφύλακα νὰ μὲ διώξη.

—Γιατί θὰ σὲ διώξη;

—Γιατί δὲν ἔχω, λέει, ἄδεια.

—Καὶ γιατί δὲ βγάζεις ἄδεια;

—Μοῦ χρειάζεται ἓνα εἰκοσιπενταρικο, κύριε, γιὰ τὴν ἄδεια. Δὲν τὸ ἔχω νὰ τὸ δώσω. Ἄμα μαζέψω, θὰ τὴ βγάλω.

—'Αν σὲ διώξουν ὅμως;

Μεγάλο πρόβλημα εἶχε νὰ λύση τὸ νήπιο.

—Νά σοῦ τὸ δώσω ἐγώ....., τοῦ εἶπε ὁ κύριος, ποῦ τοῦ εἶχε συμπληρώσει τὸ γυάλισμα.

—Καὶ πῶς θὰ σᾶς τὸ δώσω πίσω;

—Δὲ θέλω νὰ μοῦ τὸ δώσης. Φτάνει νὰ βγάλῃς τὴν ἄδεια.

Ὁ κύριος ἔβγαλε ἓνα εἰκοσιπεντάρικο καὶ τὸ ἔδωσε στὸ νήπιο, ποῦ εὐχαρίστησε βιαστικά καὶ ξαφανίστηκε μὲ πηδηήματα μικροῦ κατσικιοῦ.

—Τὸ κασελάκι σου, μικρέ.

—Θὰ γυρίσω, κύριε.

Ἦστερα ἀπὸ ἓνα τέταρτο γύρισε μὲ ἓνα χαρτί στὸ χέρι του.

—Ἡ ἄδεια, κύριε. Τὴν ἔβγαλα.

—Μπρόβο σου! Εἶσαι τίμιο παιδί καὶ θὰ προκόψῃς.

Τὸ νήπιο σήκωσε δακρυσμένα τὰ ματάκια του πρὸς τὸν εὐεργέτη του.

—Ἐγώ, κύριε, δὲν μπορῶ νὰ σᾶς τὸ ξεπλερώσω. Ὁ Θεός.....

Καὶ ἀπομακρύνθηκε σφουγγίζοντας τὰ μάτια του....

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ζημερώνει αὐγὴ δροσάτη·

μὲ τὸ πρῶτο τὸ πουλί

λὲς καὶ κρᾶζει τὸν ἐργάτη

στὴ φιλόπονη ζωή.

Πρὶν ἀχνίση κάθε ἀστέρι

μὲ χαρούμενη καρδιά,

νέοι, μεσόκοπτοι καὶ γέροι
τρέξετ' ὅλοι στῆ δουλειά.

Σηκωθῆτε! Ἡ γῆ χαρίζει
μόνον ἄφθονο καρπὸ,
ἂν ὁ κόπος τὴν ποτίζη
μ' ἕναν ἰδρωτὰ συχνό.

Πάντα, ναί, τίμιου κόπου
οἱ γλυκύτετοι καρποὶ
εἶν' οἱ μόνοι, ποὺ τ' ἀνθρώπου
σῶμα θρέφουν καὶ ψυχῆ.

Πρὶν ἀχνίση κάθε ἀστέρι
μὲ χαρούμενη καρδιά,
νέοι, μεσόκοπτοι καὶ γέροι,
τρέξετ' ὅλοι στῆ δουλειά!

Γ. Μαρκοράς

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΟΔΟΙΠΟΡΩΝ

Δὲν ἔχω πιά ἀνάγκη ἀπὸ ξένους, νὰ μὲ συνοδεύουν
στά βουνά: ἄς εἶναι καλὰ τὰ παιδιὰ μου. Μεγάλωσαν
πιά τὰ δυὸ πρῶτα. Ὁ Μάριος εἶναι 15 χρονῶν κι ὁ
Εὐγένιος 13. Ἀποτελοῦν οἱ δυὸ τους τὸ «Σύλλογο τῶν
μικρῶν ὁδοιπόρων» κι ἔχουν πρόεδρο ἑμένα. Εἶναι ὁ
μικρότερος σύλλογος τοῦ κόσμου, ἀπὸ τοὺς δραστηριώ-
τερους ὅμως.

Φορτωμένοι οἱ τρεῖς μας τοὺς ὁδοιπορικοὺς σάκκους

Ἐναγλωστικὸ Δ'. Δημοτικῶ. Νιρβάνα-Ζήση-Δασμασκηνοῦ *Εκδ. Α'. 3

μας, ανεβαίνομε κορφές, κατεβαίνομε λαγκαδιές, περνᾶμε κάμπους, βρέχομε τὸ ψωμάκι μας στὶς κρύες βρυσούλες, πλένομε τὰ πόδια μας στὰ ποταμάκια καὶ ξυπνᾶμε μὲ τὶς φωνές μας τὸν ἀντίλαλο τῶν βράχων.

Τὸν περασμένο Ἰούλιο πήγαμε νὰ ἰδοῦμε τὴν ἀνατολή τοῦ ἡλίου ἀπ'τὴν κορφή τοῦ Καλλιφωνίου τῶν Καλαβρύτων, σὲ ὕψος δυὸ χιλιάδων μέτρων. Δὲν εὐχαριστηθήκαμε ὁμως πολὺ ἐκεῖ ἐπάνω, γιατί ἔκανε κρῦο τρομερό, σὰν νὰ ἦταν χειμῶνας.

Περισσότερο εὐχαριστηθήκαμε σὰν ἀνεβήκαμε στὴν κορφή τοῦ Κλοκοῦ, βουνοῦ τῆς Φτέρης τοῦ Αἰγίου, σὲ ὕψος 1800 μέτρα.

Τὸ βράδυ μείναμε στὴ Φτέρη καὶ στὶς δυὸ παρὰ τέταρτο τὸ ξυπνητήρι σήμανε ἐγερτήριο. Ὁ σύλλογος στὸ πόδι ἀμέσως. Στὶς δύο ἔπρεπε νὰ ξεκινήσωμε, γιὰ νάμαστε στὶς τέσσερεις στὴν κορφή, πρὶν χαράξει.

Ἀποβραδὶς εἶχαμε ἐτοιμάσει ὅλα τὰ πράματα, πού θὰ παίρναμε μαζί μας. Στὶς δυὸ λοιπὸν ξεκινήσαμε. Μπροστὰ πήγαινα ἐγὼ μὲ τὸ φανάρι, γιὰ νὰ βλέπουμε τὸ στενὸ μονοπάτι, καὶ πίσω μου ἀκολουθοῦσε ὁ σύλλογος. Ἐγὼ, ἂν πρόεδρος, ἔφερνα τὸ μεγαλύτερο βᾶρος. Εἶχα κρεμασμένο ἀπ'τὸν ὤμο μου, ἐξὸν ἀπὸ τὸ παλτό μου, ἓνα σακκίδιο μὲ μιὰ μποτίλια νερὸ δυὸ ὀκάδες. Ἐκεῖ ἐπάνω δὲν ὑπάρχει σταγόνα νεροῦ. Ὁ Μάριος ἔφερε μόνο τὸ παλτό του καὶ τὰ κιάλια κι ὁ Εὐγένιος, ὁ ψωμοφάγος, ἔτσι τὸν ὠνόμασε ὁ σύλλογος, ἔφερε τὸ σακκίδιο μὲ τὰ τρόφιμα καὶ τὸ ἔπανωφόρι του.

Στὸ δρόμο ὁμως, πού τὸ σκοτάδι δὲν ἄφηνε νὰ τὸν



δοῦμε, ξαλάφρωνε τὸ σακκίδιο καὶ φόρτωνε τὴν κοι-
λιά του.

Στὴν ἀρχὴ βαδίζαμε σὲ πυκνὸ δάσος ἀπὸ ἔλατα. Τὰ
πελώρια δέντρα φαίνονταν σὰν γίγαντες μαῦροι, ἀκί-
νητοι καὶ σιωπηλοί. Ἡ δροσιὰ τοῦ δάσους καὶ ἡ δρο-
σιὰ τῆς νύχτας ἔδιωχνε τὴ νύστα ἀπ'τὰ μάτια μας
κι ἀλάφρωνε τὸ βῆμα μας στὸν ἀπότομο ἀνήφορο.

Ὅταν βγήκαμε στὴν πρώτη ράχη, εἶδαμε κάτω τὸν
Κορινθιακό, μαῦρο ἀκόμα ἀπ'τὸ σκοτάδι τῆς νύχτας.
Καθίσαμε λίγο νὰ ξεκουραστοῦμε.

—Μὴ μιλάτε, παιδιά, γιὰ νὰ αἰσθανθοῦμε τὴν ἡσυχία
τῆς νύχτας!

Πράγματι μιὰ βαρειά ἡσυχία πλάκωνε τὴ φύση. Τὰ
ἔλατα ἔμεναν ἀκίνητα καὶ δὲν ἀκουγόταν ὁ συνηθισμέ-
νος εὐχάριστος ψίθυρος. Ὅλα κοιμοῦνται: οἱ ἄνθρωποι,
τὰ ζῶα, τὰ πουλιά, ἡ αὔρα τοῦ βουνοῦ. Μονάχα οἱ τρεῖς

μας άγρυπνούσαμε στό έρημο έκείνο μέρος κι ό γκιώνης, πού άκούγαμε άπό μακριά τή μονότονη και μελαγχολική φωνή του.

Κάτω στόν κάμπο φαίνονται τά πυκνά φώτα του Αιγίου σαν άστέρια, σαν ένα κομμάτι άπ'τόν έναστρο ούρανό γκρεμισμένο στό γή. Πέρα, στόν άλλη παραλία του Κορινθιακού, ανάβει και σβήνει διαρκώς τό φανάρι τής Ψαρομύτας, ανατολικότερα φαίνονται τά φώτα τής Κίρρας και πιό ψηλότερα τά λίγα φώτα του Χρισσοῦ.

— Έμπρός, παιδιά, θά μάς προλάβη ή αύγή!

Και τά μέλη του συλλόγου άρχίζουν ν'ανεβαίνουν τό άνηφορικό και στενό μονοπάτι. Περιπατοῦμε στό ράχη και πότε χάνομε τό μονοπάτι και πότε πάλι τό βρίσκομε.

— Κοίταξε, μπαμπά, κάτω τί βάραθρο!

Και πραγματικά, πρós τά δεξιά μας ήταν μια βαθειά χαράδρα, σκοτεινή, κατάμαυρη. Λές και πηχτό σκοτάδι είχε κατακαθίσει σ'αυτό τό βάθος.

Άνεβαίναμε, ανεβαίναμε, και πάντα βλέπαμε πίσω κατά τήν ανατολή, μη μάς προλάβη ή αύγή. Σιγά σιγά, πέρα κατά τόν Κιθαιρώνα, άρχισε ό ούρανος κάπως νά ξανοίγη. Έκεί τό σκοτάδι άρχισε λίγο ν'άραιώνη. Κι ή θάλασσα στό μέρος έκείνο άρχισε νάχη ένα χρώμα σά μαῦρο ξεθωριασμένο. Και στόν κορφή του δικου μας βουνοῦ άρχισε νά ξεχωρίζη τό έκκλησάκι τής Παναγίας.

— Ζήτω! φωνάξαμε κι οί τρεις, σαν πατήσαμε τό πόδι μας κατάκορφα στό βουνό.

Ἡ πρώτη μας δουλειὰ ἦταν νὰ βροῦμε μέρος, ποῦ νὰ μὴν τὸ πιάνη ὁ ἀέρας, γιατί ἀπ'τὸ βορεινὸ μέρος ἡ Γκιώνα καὶ τὰ Βαρδούσια τῆς Ρούμελης μᾶς ἔστελναν ἓνα τσουχτερὸ ἀεράκι.

Φορέσαμε τὰ παλτά μας καὶ στριμωχτήκαμε στὸ μεσημβρινὸ τοῖχο τῆς ἐκκλησιᾶς, μὲ τὰ μάτια στυλωμένα στὴν Ἀνατολή.

Ὁ πρακτικὸς Εὐγένιος ἐτοίμασε τὸ τραπέζι.

—Μὰ ἄφησε, καημένε, νὰ βγῆ ὁ ἥλιος!

—Μὰ δὲν ἐμποδίζει τίποτε νὰ τρῶμε καὶ νὰ βλέπουμε.

Καὶ πράγματι ὁ συνδυασμὸς αὐτὸς πέτυχε. Μὲ τὸ στόμα γεμάτο παρακολουθοῦσαμε τὴν Ἀνατολή.

Στὴν ἀρχή, τὸ σκοτάδι ἀραίωνε πολὺ κι ἡ θάλασσα φαινόταν σὰν καπνισμένος καθρέφτης. Ἐπειτα, στὰ βάθη τοῦ ὀρίζοντα, ἄρχισε νὰ σχηματίζεται μιὰ τριανταφυλλένια λουρίδα κι ἀποπάνω ἀπ'αὐτὴ μιὰ ἄλλη, ποῦ εἶχε τὸ χρῶμα κρόκου αὐγοῦ, μὰ πολὺ ἀνοιχτὸ χρῶμα. Ἐπειτα σιγὰ σιγὰ ἐπικρατοῦσε τὸ τριανταφυλλί καὶ γινόταν ὀλοένα βαθύτερο. Κι ὁ Κορινθιακὸς ἀντανაკλοῦσε στὰ ἤσυχχα νερά του τὰ χρώματα αὐτά.

Ἦταν ἔξοχο θέαμα. Παραιτήσαμε τὸ φαγί, ὡς κι ὁ Εὐγένιος ἀκόμη, καὶ θαυμάζαμε τὴν ὀμορφιά τῆς Φύσης.

Ἦρθε στιγμή, ποῦ ὅλος ὁ οὐρανὸς πρὸς τὴν Ἀνατολή ἐγίνε τριανταφυλλένιος κι ἡ θάλασσα ἐπίσης.

Καὶ μέσα στὸ βαθύ χρῶμα ἓνα χρυσὸ σημάδι φάνηκε σὰν μεγάλο ἀστέρι.

—Ὁ ἥλιος! ὁ ἥλιος! φωνάξαμε χαρούμενοι κι οἱ τρεῖς

Ὁ ἥλιος σιγὰ σιγα, χωρὶς βία καὶ χωρὶς ἀχτίνες, σὰν πανσέληνος, ἀνέβαινε ἀπ' τὸν ὀρίζοντα.

Τὸν κοιτάζαμε κάμποση ὥρα, καὶ ὅταν κατόπιν στρέψαμε τὴ ματιά μας σ' ἄλλο μέρος τ' οὐρανοῦ, βλέπαμε πολλοὺς ἄλλους ἥλιους κόκκινους, γαλάζιους, χρυσοὺς, τριανταφυλλένιους νὰ τρέχουν, νὰ πέφτουν στὴ θάλασσα, νὰρχωνται στὰ πόδια μας.

—Νὰ ἕνας! νὰ ἕνας! ἔλεγαν τὰ παιδιὰ, καὶ ἄπλωναν τὰ χέρια τους νὰ τὸν πιάσουν. Γέλια, γέλια ὀλόκαρδα.

Σὲ λίγο ὁ ἥλιος ἔστειλε τὶς πρῶτες χλομές ἀχτίνες στὰ γύρω μας βουνά, τὸν Ταῦγετο, τὴ Ζήρια, τὸ Χελμό, τὸν Παρνασσό, τὴ Γκιώνα, τὰ Βαρδούσια, τὸν Ὀλύμπου.

Δυναμώνοντας οἱ ἀχτίνες τοῦ ἥλιου, κατέβαιναν χαμηλότερα. Καὶ ὅταν ἔγινε συνηθισμένος ἥλιος, ἀποτελειώσαμε τὸ τραπέζι μας καὶ σὲ μιάμιση ὥρα γυρίσαμε στὴ Φτέρη καὶ πέσαμε στὸν ὕπνο ὡς τὸ μεσημέρι.

ΑΠΟ ΤΟ ΛΥΧΝΑΡΙ ΣΤΟ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ

Τὸ σπίτι ἦταν ἄνω κάτω. Ἐδῶ καὶ τρεῖς μέρες εἶχαν ἔρθῃ οἱ ἠλεκτροτεχνῖτες νὰ κάμουν τὴ νέα ἐγκατάσταση τοῦ τριφασικοῦ. Τρυποῦσαν τοίχους καὶ περνοῦσαν σωλῆνες ἀπὸ τὸ ἕνα δωμάτιο στὸ ἄλλο, τοποθετοῦσαν καινούργιους διακόπτες καὶ καινούργιες «πρίζες», ρευματοδότες δηλαδή. Τὸ πάτωμα ἦταν γεμάτο σοβάδες καὶ χῶματα, ποὺ ἔπεφταν ἀπὸ τὰ γκρεμίσματα καὶ σὲ κάθε βῆμα σκόνταφτες ἐπάνω σὲ κομμάτια ἀπομονωτικῶν σωλῆνων, σὲ καλώδια, σὲ ἐργαλεῖα.

Τὰ παιδιὰ τοῦ σπιτιοῦ, ὁ Ἀντρέας, ὁ Νίκος καὶ ἡ Ἀνθούλα εἶχαν πανηγύρι. Ὅσο ἡ μητέρα τους ἦταν νὰ σκάση γιὰ τὴ βρώμα καὶ τὴν ἀκαταστασία, ποὺ τῆς ἔκαναν στὸ σπίτι, τόσο αὐτὰ ἦταν γεμάτα χαρά. Μακάρι νὰ μὴν τελείωνε ποτὲ αὐτὴ ἡ φασαρία, μακάρι νὰ εἶχαν κάθε μέρα τέτοιο πανηγύρι.

Εἶχαν ἀφήσει τ'ἄλλα τους παιγνίδια κι ἔπαιζαν τώρα μὲ τὰ κομμάτια τῶν σωλήνων καὶ τῶν καλωδίων, ποὺ πετοῦσαν οἱ τεχνίτες. Ἔκαναν τώρα τοὺς ἠλεκτρολόγους. Καὶ καθὼς εἶχαν μάθει ἀπὸ τοὺς τεχνίτες τί θὰ πῆ καλώδιο, διακόπτης, ρευματοδότης καὶ ἓνα σωρὸ ἄλλα παράξενα ὀνόματα, μιλοῦσαν μεταξὺ τους, σὰν τέλειοι ἠλεκτρολόγοι. Ὁ Ἀντρέας μάλιστα, ποὺ ἔκανε, σὰν μεγαλύτερος, τὸν ἀρχιτεχνίτη, ἐπρότεινε νὰ κάνουν ἐγκατάσταση τριφασικῶν στὸ σπίτι τῆς κούκλας τῆς Ἀνθούλας. Ἄλλο ποὺ δὲν ἤθελε ἡ Ἀνθούλα! Τὸ σπίτι τῆς κούκλας τῆς ἦταν θεοσκότεινο κάθε βράδυ. Καὶ ἡ καημένη ἡ Λουλοῦ ἦταν ἀναγκασμένη νὰ κοιμᾶται μὲ τὶς κότες.

—Νὰ τῆς πῆς μόνο—εἶπε ὁ Ἀντρέας στὴν Ἀνθούλα— νὰ προσέχη, γιὰ νὰ μὴν καῖ. Γιατὶ εἶναι πολὺ ἀπρόσεκτη αὐτὴ ἡ Λουλοῦ. Τὴν ἄλλη μέρα τσουρούφλισε τὰ μαλλιά τῆς στὸ καντηλέρι. Κι ἐδῶ εἶναι τριφασικό. Δὲ χωρατεύει. Μπορεῖ νὰ τὴ χτυπήση τὸ ρεῦμα καὶ νὰ μείνη ξερὴ στὸν τόπο.

Πῆραν κομμάτια ἀπὸ σωλήνες καὶ σύρματα, ποὺ βρῆκαν πεταμένα στὸ πάτωμα, πῆραν καὶ δυὸ παλαιούς διακόπτες, ποὺ τοὺς εἶχαν πετάξει οἱ τεχνί-



τες και πήγαν νά κάμουν
έγκατάσταση στο σπίτι
τῆς κούκλας.

Ἡ μητέρα τους τους
μάλλωσε.

—Δέ με φτάνει ἡ φασα-
ρία, πού γίνεται στο
σπίτι, μόνο ἔχω κι ἐσᾶς
στή μέση. Φευγάτε γρή-
γορα ἀπό τή μέση!

Ἐκείνη τή στιγμή ἦρθε

κι ὁ πατέρας τους ἀπ' ἔξω.

—«Ἄφησε τὰ παιδιὰ νά παίξουν..... εἶπε τῆς γυναί-
κας του. Δέν εἶναι κανένας φόβος. Ἐμεῖς, στὸν καιρό μας,
κάναμε φούρνους μὲ τὰ χῶματα τῆς αὐλῆς, αὐτοὶ κά-
νουν ἠλεκτρικὲς ἔγκαταστάσεις. Ὁ κόσμος πάει μπρο-
στὰ βλέπεις.

Ὁ κύριος Ἀνδρεάδης πήγε στὴν ἀποθήκη κι ἔφερε
μιὰ παλιὰ ἑφτάφωτη λυχνία, πού βρισκόταν ἀπὸ χρό-
νια στο σπίτι. Τὴν ἔδωσε στοὺς τεχνίτες καὶ εἶπε νά
τὴν πάρουν στο κατάστημα καὶ νά τῆς τοποθετήσουν
ἠλεκτρικὰ λαμπάκια στὰ μέρη τῶν φυτιλιῶν.

—Θὰ τὴν κάνωμε, βλέπετε, κι αὐτὴ τῆς ἐποχῆς.. ..
εἶπε. Ἀπὸ τότε, πού τῆς ἔλειψε τὸ λάδι, δὲ φώτισε ποτέ
της. Ἦταν κλεισμένη στο κελλάρι. Τώρα θὰ φωτίζη
κι αὐτὴ μὲ ἠλεκτρικὸ.

Τὰ παιδιὰ πλησίαζαν καὶ κοίταζαν ἀπὸ κοντὰ τὴν
περίεργη ὠραία λυχνία, μὲ τὰ τσιμπιδάκια καὶ τὰ

χωνάκια, που ήταν κρεμασμένα με μικρές μπρούτζινες αλυσιδίτσες από κάθε της λύχνο.

—Τί είναι αυτά, πατέρα; ρώτησαν.

—Μ'αυτά τὰ τσιμπιδάκια, τούς εξήγησε ὁ κύριος Ἀνδρεάδης, ἡ γιαγιά μου ξεφυτίλιζε τὶς κάφτρες τῶν φυτιλιῶν καὶ μ'αυτὰ τὰ χωνάκια σκέπαζαν τὸ φῶς, γιὰ νὰ σβήση. Δὲν εἶχαν τότε διακόπτες, βλέπετε, γιὰ ν'ἀνάβουν καὶ νὰ σβήνουν σὲ μιὰ στιγμή τὰ φῶτα τοῦ σπιτιοῦ. Καὶ ἡ καημένη ἡ προμάμμη σας εἶχε μεγάλη λάτρα.

Τὰ παιδιὰ κοίταξαν μ' ἀνοιχτὸ στόμα. Πρῶτη φορὰ ἔβλεπαν τὸ περίεργο αὐτὸ ἐργαλεῖο. Καὶ δὲν μπορούσαν νὰ πιστέψουν, πῶς οἱ ἄνθρωποι τοῦ παλιοῦ καιροῦ δὲν εἶχαν ἠλεκτρικό.

—Παιδιά μου, τούς εἶπε ὁ κ. Ἀνδρεάδης, μέσα σὲ ἑκατὸ χρόνια πολλὰ πράματα ἄλλαξαν. Ἡ γιαγιά μου ἀναβὲ τὴ φωτιά της μὲ τὴν τσακμακόπετρα, γιατί δὲν εἶχαν σπέρτα στὸν καιρὸ τους, καὶ ξεφυτίλιζε κάθε βράδυ τὰ λυχνάκια τοῦ λαδιοῦ. Στὸ σπίτι τοῦ πατέρα μου εἶχαμε τὶς λάμπες τοῦ πετρελαίου καὶ νομίζαμε πῶς κάτι ἔχομε. Ὕστερα ἦρθε τὸ γκάζι. Ὅταν πρωτοῦ ἦρθε στὴ γειτονιά μας, τὸν πατέρα μου, που ἦταν πιασμένος, τὸν κατεβάσαμε μὲ τὴν καρέκλα ὡς τὴ γωνιὰ τοῦ δρόμου, που ἦταν ν' ἀνάψη, πρώτη φορὰ, τὸ φανάρι τοῦ γκαζιοῦ, γιὰ νὰ ἰδῆ τὸ καινούργιο θαῦ-





μα. Καί μᾶς ἐξηγοῦσε πῶς τὸ φωταέριο περνᾷ μέσα ἀπὸ τοὺς σωλῆνες καὶ φτάνει στὸ φανάρι καὶ ἀνάβει χωρὶς φυτίλια καὶ ξεφυτίλισματα. Σήμερα ἔχομε τὸ ἠλεκτρικό. Γυρίζεις ἓνα κλειδί καὶ γίνεται μέρα. Κι ἐσεῖς πού θὰ ζήσετε, ποιὸς ξαίρει τί θὰ ἰδῆτε ἀκόμη!

Γύρισε ὕστερα καὶ εἶπε

στοὺς τεχνίτες:

—Κοιτάξετε νὰ κάνετε προσεχτικὰ τὴ δουλειά σας, γιατί ἔχομε καὶ παιδιά στὸ σπίτι, νὰ μὴ μᾶς βρῆ κομιὰ συμφορά.

—Ὅταν προσέχουν τὰ παιδιά, δὲν εἶναι κανένας φόβος..... εἶπε ὁ ἀρχιτεχνίτης.

—Τ'ἀκοῦτε, παιδιά; εἶπε ὁ κύριος Ἀνδρεάδης. Τώρα καὶ τὸ λυχνάρι τῆς γιαγιᾶς θέλει προσοχή. Θὰ γίνη·



βλέπετε, κι αυτό ήλεκτρικό. Ποῦ νὰ τὸ ἔλεγε ἡ καημένη ἢ γιαγιά, πὺ τὸ ξεφυτίλιζε κάθε βράδυ μὲ τὰ χεράκια της; Θεὸς σχωρέσ'τη!.

ΤΟ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟ ΚΑΡΑΒΙ

—«Ποῦ πᾶς караβάκι
μὲ τέτοιον καιρὸ,
σὲ μάχεται ἡ θάλασσα,
δὲν τὴ φοβᾶσαι;
Ἄνεμοι σφυρίζουν
καὶ πέφτει νερό.....

ποῦ πᾶς караβάκι
μὲ τέτοιον καιρὸ;»

—«Γιὰ χώρα πηγαίνω
πολὺ μακρινή,
θὰ φέξουνε φάροι
πολλοὶ νὰ περάσω,
βοριάδες, νοτιάδες
θὰ βρῶ, μὰ θὰ φτάσω
μὲ πρίμο ἀγεράκι,
μ'ἀκέριο πανί».

—«Κι οἱ κάβοι ἂν σοῦ στήσουν
τὴ νύχτα καρτέρι,
ἀπάνω σου ἂν σπάση
τὸ κῦμα θεριό,
καὶ πάρη τοὺς νάυτες
καὶ τὸν τιμονιέρη;

πρωτύτερα τήν ἔκανε νά τρίζη ὀλάκερη. Τά παιδιά κοιμήθηκαν.

“Ὅχι ὅμως καί πολύ. Ὅταν εἶχε ἡσυχάσει ἡ θάλασσα, ξύπνησαν, πρὶν νά ξημερώσει, καί θέλησαν νά ἀνέβουν ἐπάνω νά ἴδουν τί γίνεται. Ὁ πατέρας τοῦ Κώστα ἀνέβηκε μαζί τους.

Ἐπάνω στή γέφυρα τώρα κοιτάζουν ὀλόγυρά τους. Τά κύματα χαμηλωμένα δέ χτυποῦν πιά μὲ δύναμη στά πλάγια τοῦ βαποριοῦ. Δέ βλέπουν ὅμως τίποτέ· μόνο μακριὰ ἀρχίζει ν’ ἀσπρογιαλίζει ὁ οὐρανός.

—Τί εἶναι αὐτό, πατέρα; ρώτησε ἔξαφνα ὁ Κώστας. Καί ἔδειχνε ἐπάνω στό κατάρτι, στήν ἄκρη του, μιὰ μικρὴ φλόγα.

—Νά καί σπὸ ἄλλο κατάρτι μιὰ ἴδια φλόγα! λέει κι ὁ Γιωργάκης.

—Εἶναι ἠλεκτρικὴ φλόγα· μετὰ τήν τρικυμία καί τὴ βροχή, συχνὰ φαίνονται αὐτὲς οἱ φλόγες στήν ἄκρη τῶν καταρτιῶν. Ἐμεῖς τώρα ξαίρομε, ὅτι γίνονται οἱ φλόγες αὐτὲς ἀπὸ τὸν ἠλεκτρισμό, πού ἔχουν τὰ σύννεφα ἐπάνω καί τὸ καράβι κάτω. Εἶναι σὰν τὴ φλόγα, πού φαίνεται ἀνάμεσα σὲ δυὸ ἠλεκτρικὰ σύρματα. Οἱ ἀρχαῖοι ὅμως, πού δὲν ἤξαιραν τὸν ἠλεκτρισμό, ἔπλασαν ὀλόκληρη ἱστορία γι’ αὐτὰ τὰ δυὸ φῶτα.

—Πατέρα, μᾶς λέτε τὴν ἱστορία αὐτή; ρωτᾷ ὁ Κώστας.

—Εἶναι πολὺ νόστιμη κι εὐχαρίστως θὰ σᾶς τὴ διηγηθῶ.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Τυνδάρεως εἶχε πάρει γυναῖκα τὴ Λήδα. Ἡ Λήδα γέννησε δυὸ δίδυμα ἀγοράκια,



τὸν Κάστορα καὶ τὸν Πολυδεύκη. Τὰ δυὸ ἀδερφάκιω ἀγαπιόνταν πάρα πολὺ κι ἦταν ἀχώριστα. Καὶ ὅταν μεγάλωσαν κι ἔγιναν παλικάρια δυνατά, ὁ Κάστωρ, περίφημος καβαλάρης, καὶ ὁ Πολυδεύκης, φοβερός πυγμάχος, πάντα μαζί ἔκαναν τὰ κατορθώματά τους.

Μαζί ἔκαναν πόλεμο μὲ τοὺς Ἀθηναίους, γιὰ νὰ πάρουν πίσω τὴν ἀδερφή τους Ἑλένη, πού εἶχε ἀρπάξει ὁ Θησεύς πρὶν ἀπὸ τὸν Πάρη. Ὅπως ξαίρετε, ἔπειτα τὴν ἀρπάξε ὁ Πάρης καὶ τὴν ἔφερε στὴν Τροία. Μαζί πήραν μέρος στὴν Ἀργοναυτικὴ ἐκστρατεία, ὅπως καὶ σὲ πολλὰ ἄλλα ἥρωϊκὰ ἔργα. Σὲ μιὰ μάχη ὁμως,

ένώ ο Πολυδεύκης πολεμοῦσε σέ μιάν ἄκρη, στήν ἄλλη οἱ ἐχθροὶ σκότωσαν τὸν Κάστορα. Φαντάζεστε τὴ λύπη τοῦ Πολυδεύκη, ὅταν βρῆκε τὸν ἀδερφό του νεκρό. Ζήτησε νὰ σκοτωθῆ κι αὐτός, γιὰ νὰ μένη μαζί μὲ τὸν ἀγαπημένο του ἀδερφό κάτω στὸν ἄλλο κόσμο, ἀλλ' αὐτὸ ἦταν ἀδύνατο. Γιατί, ὅπως ἔλεγαν, ὁ Κάστορας ἦταν θνητός, ὁ Πολυδεύκης ὅμως ἦταν ἀθάνατος.

Τότε παρακάλεσε τὸ Δία νὰ τὸν κάμη κι αὐτὸν θνητὸ σὰν τὸν Κάστορα.

—Καὶ ὁ Δίας τὸ ἔκαμε; ρώτησε ὁ Γιωργάκης.

—Ὁ Δίας ἀγαποῦσε τὰ δυὸ παλικάρια σὰν παιδιὰ του καὶ γι' αὐτὸ ὁ κόσμος τοὺς ὠνόμασε Διόσκουρους, δηλαδή ἀγοράκια, παιδιὰ τοῦ Δία. ἤξαιρε μὲ τί σκοπὸ ζητοῦσε ὁ Πολυδεύκης νὰ γίνη θνητός καὶ γι' αὐτὸ ἔκαμε κάτι ἄλλο. Μοίρασε τὴν ἀθανασία τοῦ Πολυδεύκη στὰ δυὸ ἀδέρφια. Ἐτσι μιὰ μέρα θὰ ζοῦσε ὁ ἓνας ἐπάνω στὴ γῆ καὶ τὴν ἄλλη ὁ ἄλλος. Κι ἐπειδὴ τὰ δυὸ ἀδέρφια δὲν ἔμειναν εὐχαριστημένα ἀπ' αὐτό, γιατί δὲν ἦταν μερόνυχτα μαζί, ὅπως τὸ ἠθελαν, τοὺς ἔκαμε ἄστρα καὶ τοὺς ἔβαλε στὸν οὐρανὸ κοντὰ κοντὰ, νὰ οὔν αἰῶνια μαζί. Αὐτὰ τὰ δυὸ ὄστρα εἶναι οἱ Δίδυμοι, ὅπως τοὺς λένε στὴν Ἀστρονομία.

Ἡ ἀδερφική τους ὅμως ἀγάπη συγκίνησε καὶ ἓναν ἄλλο θεό, τὸ θεὸ τῆς θάλασσας, τὸν Ποσειδῶνα. Καὶ τοὺς ἔδωσε τὴ δύναμη νὰ νικοῦν τοὺς ἀνέμους καὶ τὰ κύματα καὶ νὰ καταπαύουν τίς τρικυμίες. Γι' αὐτὸ τοὺς φώναζαν σὲ βοήθειά τους οἱ ναυτικοὶ τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς, ὅμα κι δύνευε νὰ βουλιάξῃ τὸ καρόβι τους. Τὰ

περισσότερα καράβια τῶν ἀρχαίων ἔβαζαν κάτω ἀπὸ τὸ ἄλμπουρο τῆς πρῶρας, ὅπου ξετυλίγονται οἱ φλόκοι, κολλημένες ἐπάνω στὸ καράβι τὶς ξύλινες προτομές τῶν δύο ἀγαπημένων ἀδερφῶν.

Ἄμα οἱ ναυτικοὶ τοὺς παρακαλοῦσαν νὰ τοὺς βοηθήσουν στὶς τρικυμίες, ποτὲ δὲν ἔλειπαν τὰ δυὸ ἀδέρφια. Ἔτρεχαν, κοπίαζαν, δάμαζαν τοὺς ἀνέμους. Χαμήλωναν καὶ ἴσιωναν τὰ κύματα καὶ ἔπειτα ἀναβαν δυὸ φωτίτσες, δυὸ φλόγες σὰν αὐτὲς ἐπάνω στὰ κατάρτια τῶν καραβιῶν, γιὰ νὰ εἰδοποιήσουν τοὺς θαλασσινοὺς, ὅτι δὲν ἔχουν νὰ φοβοῦνται, ἀφοῦ αὐτοί, οἱ Διόσκουροι, κατέβηκαν κοντὰ τους.

—Ὡστε, εἶπε ὁ Γιωργάκης, αὐτὲς οἱ φλόγες, ποὺ εἶδαμε.....

—Εἶναι τὰ φῶτα τῶν Διοσκούρων, ὅπως θὰ ἔλεγαν οἱ ἀρχαῖοι; Ὁχι βέβαια! Εἶδατε ὅμως πόσο ὠραία μὲ μύθους ἐξηγοῦσάν οἱ ἀρχαῖοι τὰ διάφορα φυσικὰ φαινόμενα.

Τώρα τὸ ὄνομα τῶν Διοσκούρων τὸ ἔχομε πιά σὰν παροιμία. Ἄμα θέλομε νὰ δείξωμε, ὅτι δυὸ ἀγαπιοῦνται σὰν ἀδέρφια κι εἶναι ἀχώριστοι φίλοι, λέμε: Οἱ δυὸ αὐτοὶ εἶναι σὰν τὸν Κάστορα καὶ τὸν Πολυδεύκη.

Στὸ μεταξύ εἶχε ἀρχίσει νὰ ξημερώνῃ καὶ τὸ φῶς τὸ πρωϊνό, τώρα ποὺ διαλύθηκαν τὰ σύννεφα, σκορπιζόταν ἄφθονο ὀλόγυρά τους.

Τὰ δυὸ παιδιὰ γύρισαν νὰ ἰδοῦν στὰ κατάρτια, ἂν οἱ φλόγες τῶν Διοσκουρων ἦταν ἐκεῖ ἀκόμη.

Ὁχι, εἶχαν σβῆσει. Τὰ δυὸ ξαδερφάκια, ποὺ ἀγαπιόν-

*Αναγνωστικὸ Δ' Δημοτικοῦ. Νηρέα-Ζήση-Δαμασκηνοῦ. *Εκδ.

ταν πολύ, γύρισαν με τὴν ἴδια σκέψη καὶ κοιτάχτηκαν.
 Ἐπίασαν τὰ χέρια τους, ἀγκαλιάστηκαν κι εἶπαν:
 -Θὰ εἴμαστε ὁ Κάστορας καὶ ὁ Πολυδεύκης.

ΣΤΗ ΦΟΥΡΤΟΥΝΑ

Μαῦρα τὰ βουνά,
 καταχνιά τὰ θάφτει,
 θύελλα περνᾷ
 καὶ βροντᾷ κι ἀστράφτει.

Ἄνεμος φυσᾷ,
 ἢ καλύβα τρίζει,
 ὁ γιαλὸς λυσσᾷ
 καὶ βογγᾷ κι ἀφρίζει.

Γλᾶρος, πού πετᾷ,
 φαγητὸ γυρεύει,
 βάρκα στ' ἀνοιχτὰ
 ναύτης κινδυνεύει.

Ἄχ, παρακαλῶ
 κάμε, Πλάστη χάρη·
 σῶσε τὸν καλό,
 τὸ φτωχὸ βαρκάρη!

Γ. Βιζυηνός.

ΑΝΕΛΠΙΣΤΗ ΣΩΤΗΡΙΑ

Βαστούσε ακόμη ο παγκόσμιος πόλεμος. Οί τορπιλλισμοί των караβιων ήταν πολὺ συχνοί. Σ'ένα γαλλικὸ ἀτμόπλοιο ἔγινε ἡ ἐξῆς ἱστορία:

Ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα, πού ξεκίνησε τὸ βαπόρι, οἱ ἐπιβάτες του ἄρχισαν νὰ κάνουν ναυαγοσωστικὰ γυμνάσια. Πῶς δηλαδή, σὲ στιγμή κινδύνου, θὰ ἔβρισκε ὁ καθένας τὸ σωσίβιό του, κάτι μεγάλες λαστιχένιες κουλοῦρες, πού τις φοροῦν οἱ ναυαγοὶ καὶ δὲ βουλιάζουν, καὶ σὲ ποιά βάρκα θὰ ἔμπαινε ὁ καθένας, γιὰ νὰ μὴν τρέχουν ὅλοι στὴν ἴδια βάρκα καὶ γίνουν δυστυχήματα.

Μέσα στὸ βαπόρι αὐτὸ ταξίδευε καὶ μιὰ τυφλὴ κυρία μὲ μόνη συντροφιά τὸ σκυλάκι της. Παρακολουθοῦσε κι αὐτὴ ψηλαφητὰ τὰ γυμνάσια αὐτά, ὄχι τόσο γιὰτὶ ἔλπιζε νὰ ὠφεληθῆ ἀπ'αὐτά, ἀφοῦ ἦταν τυφλή, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐλπίδα, πῶς κάποιος χριστιανὸς θὰ τὴ βοηθοῦσε, ἂν παρουσιαζόταν κίνδυνος.

Ἡ κακὴ ὅμως ὥρα ἔφτασε. Ἐνα ἐχθρικὸ ὑποβρύχιο τορπίλλισε τὸ ἀτμόπλοιο κι ὅλοι οἱ ἐπιβάτες ἔτρεχαν νὰ σωθοῦν. Στὸ θόρυβο αὐτὸ ἡ τυφλὴ κυρία βρέθηκε σ'ένα διάδρομο κι ἄκουσε δίπλα της ἀνθρώπινη φωνή.

—Σῶστε με, κύριε! φώναξε. Εἶμαι τυφλή!

Ἡ φωνή, πού ἀκούστηκε πρωτύτερα, ξανακούστηκε τώρα σὲ μεγάλη ἀπόσταση ἀπ'τὴν κυρία.

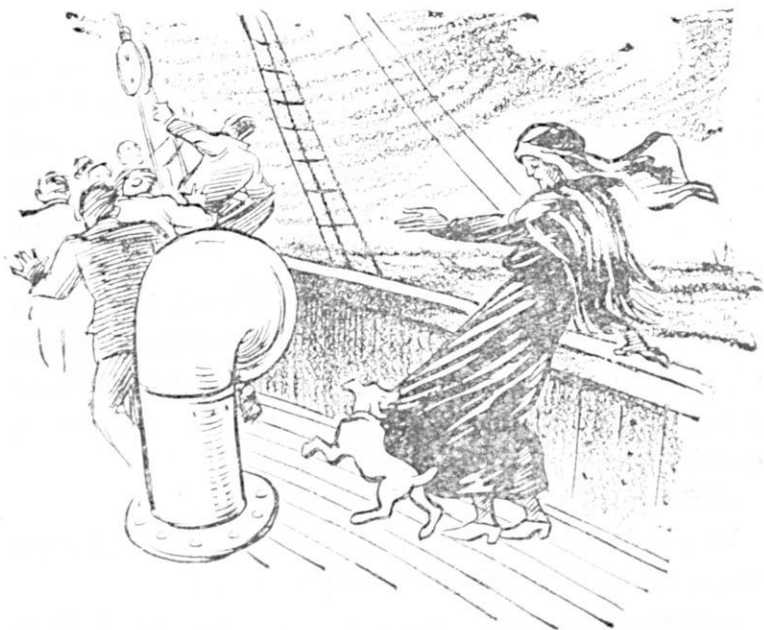
—Καθένας γιὰ τὸν ἑαυτὸ του, κυρία μου. Κι ὁ Θεὸς γιὰ ὅλους!

Ἐπελπισμένη ἡ δύστυχη γυναῖκα γύριζε ἄσκοπα ἐδῶ κι ἐκεῖ. Ζαφνικά νοιώθει τὸ σκυλάκι τῆς νὰ τὴν τραβᾷ ἀπὸ τὸ φόρεμά τῆς. Τὸ ἀκολούθησε, πέρασε τὸ διάδρομο, ἀνέβηκε τὴ σκάλα κι ἔφτασε στὸ κατάστρωμα.

Τὸ σκυλάκι ἔπαψε νὰ τὴν τραβᾷ κι ἄρχισε νὰ γαβγίζει, σὰν νὰ τῆς ἔλεγε:

—Φτάσαμε! ἀγαπητὴ μου κυρία. Σῶσε τώρα τὸν ἑαυτό σου!

Πραγματικά ἡ τυφλὴ βρέθηκε μπροστὰ στὴ βάρκα, πού ἦταν ὠρισμένη ἡ θέση τῆς. Τὸ σκυλάκι τὸ θυμόταν αὐτὸ ἀπ'τὰ γυμνάσια, πού τὰ παρακολουθοῦ-



σε. Ένα χέρι ἄρπαξε τότε τὴν τυφλὴ καὶ τὴν τοποθέτησε στὴ βάρκα. Εἶχε σωθῆ!

Τὸ σκυλάκι ὅμως ποὺ τὴν ἔσωσε; Ἡ τυφλὴ ψηλαφούσε ἐδῶ κι ἐκεῖ, ἀλλὰ δὲν τὸ εὔρισκε.

—Τὸ σκυλί μου, τὸ σκυλάκι μου! φώναξε μὲ λυγμούς.

—Δὲν εἶναι ὥρα γιὰ σκυλιά! τῆς ἀπάντησε μιὰ ἄγρια φωνή. Αὐτὸ μᾶς ἔλειπε τώρα!.... Ἡ τυφλὴ ὅμως δὲν ἔννοοῦσε νὰ σωθῆ χωρὶς τὸ σωτήρη της.

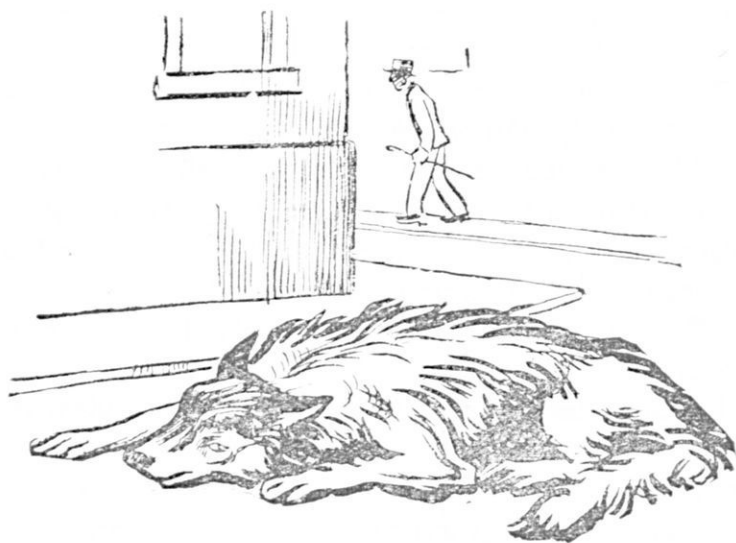
--Τότε ἀφήστε με καὶ μένα! φώναξε. Ρίχτε με στὴ θάλασσα!

Κάποιος ὅμως ἀγαθὸς ἄνθρωπος τὴ σπλαχνίστηκε. Βρῆκε τὸ σκυλάκι τρυπωμένο στὰ πόδια του, τὸ ἄρπαξε ἀπ'τὸ λαιμὸ καὶ τὸ πέταξε κοντὰ στὴν κυρία. Τὸ ἔσφιξε ἐκείνη στὴν ἀγκαλιά της κι οἱ δυὸ ἀγαπημένοι σώθηκαν μαζί.

Ο ΤΕΜΠΕΛΗΣ

Ὁ Τεμπέλης, ἕνας μεγάλος μαλλιαρὸς μαντρόσκυλος τῆς γειτονιᾶς μου, ἀκούει σ'ἕνα ὄνομα, ποὺ γιὰ κάθε ἄνθρωπο θὰ ἦταν βρισιά. Αὐτὸς ὅμως, ὅταν ἀκούη τὸ ὄνομά του, καθὼς κάθεται ξαπλωμένος στὴ μέση τοῦ δρόμου, σαλεύει χαρούμενος τὴν οὐρά του, σὰν νὰ λέη: «Εὐχαριστῶ». Νὰ ἐξηγούμεθα ὅμως. Σαλεύει τὴν οὐρά του, χωρὶς νὰ κουνηθῆ ἀπὸ τὴ θέση του. Διαφορετικὰ τί τεμπέλης θὰ ἦταν; Καὶ μὲ τὸ σάλεμα τῆς οὐρᾶς του συνεννοεῖται θαυμάσια μὲ τ'ἀφεντικά του, ποὺ τὸν φωνάζουν:

—Τί μὲ φωνάζετε; Νὰ φάω; ὦχ, ἀδερφέ! Δέ μοῦ



στέλνεται ἔδῳ κανένα κοκκαλάκι; Ποῦ νὰ σηκώνωμαι, μὲ τέτοια ζέστη, νὰ ἔρθω στὸ σπίτι!

Προτιμᾶ νὰ μείνη νηστικός, παρὰ νὰ τὸ κουνήση ἀπὸ τὴ θέση του.

Κάτι ἤξαιρε, λοιπόν, ὁ νουνός του, πού τὸν ἔβγαλε Τεμπέλη, ἀντὶ νὰ τὸν βγάλῃ Ἀζώρ, Μπραίμη ἢ Λέοντα. Ἐκτὸς ἂν τὸν ἔκαμε τεμπέλη τ' ὄνομά του. Ἕνας φιλότιμος σκύλος δὲν εἶναι καθόλου παράξενο νὰ θέλησε νὰ τιμήσῃ τ' ὄνομά του. Καὶ ἔγινε τεμπέλης ὄνομα καὶ πρᾶμα. Ἴσως καὶ νὰ εἶχε τὴν ἰδέα ὁ νουνός του, ὅτι ὅλοι οἱ σκύλοι εἶναι τεμπέληδες. Νὰ ἓνα πρᾶμα, πού δὲν ἔχει ξεδιαλυθῆ ἀκόμα. Οἱ ἄνθρωποι, ὅταν θέλουν νὰ ποῦν πὼς ἓνας ἄνθρωπος εἶναι ὀκνός, τὸν λένε «τεμπελόσκυλο». Καὶ ἄλλοι πάλι, ὅταν θέλουν νὰ

ποῦν πῶς κάποιος εἶναι προκομμένος, λένε: «Αὐτὸς δουλεύει σὰν τὸ σκυλί». Ποιὸ ἀπὸ τὰ δυὸ εἶναι σωστό; Φαίνεται, πῶς εἶναι καὶ τὰ δυὸ. Ὑπάρχουν σκύλοι τεμπέληδες καὶ σκύλοι προκομμένοι, ὅπως ὑπάρχουν καὶ ἄνθρωποι. Ὅλα τὰ δάχτυλα δὲν εἶναι ἴσια.

Ὁ τεμπέλης ὅμως τῆς γειτονιάς μου εἶναι, ὅπως εἶπαμε, πραγματικὰ τεμπέλης. Ὅλη τὴν ἡμέρα βρίσκεται ξαπλωμένος στὴ μέση τοῦ δρόμου. Ὁ δρόμος εἶναι στενός, ἔχει πάντα ἡσκιο ἀπὸ τὰ γύρω ψηλὰ σπίτια καί, ἐπειδὴ τὸν καταβρέχουν δυὸ φορές τὴν ἡμέρα, ἔχει περισσότερη δροσιά ἀπὸ τὸ πεζοδρόμιο, πού τὸ πυρώνει ὁ ἥλιος. Καὶ ὁ Τεμπέλης, σὰν ὅλους τοὺς τεμπέληδες, ξαίρει καὶ βρίσκει τὴν καλοπέρασή του. Ἐπειτα στὴ μέση τοῦ δρόμου ἔχει περισσότερη ἡσυχία. Οἱ ἄνθρωποι περνοῦν ἀπὸ τὰ πεζοδρόμια καὶ δὲν τοῦ χαλοῦν τὴν ἡσυχία του. Καὶ τὰ αὐτοκίνητα εἶναι πολὺ σπάνια στὸ στενὸ δρομαλάκι. Ἐπειτα, κι ἂν τύχη νὰ περάση κανένα, δὲ θὰ παραμερίσῃ ὁ Τεμπέλης. Αὐτὸ δὲν τὸ ἔκαμε ποτέ. Παραμερίζει τὸ αὐτοκίνητο.

Ὁ Τεμπέλης τέλος πάντων δὲν ἐννοεῖ νὰ χαλάσῃ τὴν ἡσυχία του γιὰ τίποτε. Δὲ γαβγίζει ποτέ κανέναν. Ὅχι γιὰ τὴν ἰδέα, πῶς ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι καλοὶ καὶ ἅγιοι, ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴν κάμῃ τὸν κόπο νὰ γαβγίσῃ. Ὡς καὶ ἡ καλωσύνη του ἀκόμη εἶναι τεμπελιά. Προχθὲς κάποιος ἀπρόσεχτος, καθὼς περνοῦσε, τοῦ πάτησε τὴν οὐρά. Ἐνας ἄλλος σκύλος στὴ θέση του θ' ἄρπαζε τὸ πόδι, πού τὸν πάτησε, καὶ θὰ τοῦ τὸ σιγύριζε. Ὁ Τεμπέλης σήκωσε μόνο τὰ μάτια του καὶ τὸν κοίταξε, σὰν νὰ τοῦ ἔλεγε:

—Στραβός είσαι, καημένε! Δέν προσέχεις καί λιγάκι μπροστά σου;

Καί ξανακοιμήθηκε.

“Ένα πράμα μόνο δέν μπορεί νά ύποφέρη ό Τεμπέλης: τά παιδιά τῆς γειτονιάς, πού παίζουν κάθε Κυριακή ποδόσφαιρο στό δρόμο. “Όταν περνοῦν κοντά του, τούς γκρινιάζει καί τούς δείχνει τά δόντια του. Εἶναι φανερό, πώς τούς λέει:

—Δέν πᾶτε νά διαβάσετε καί λιγάκι, παιδιά μου; ὅλη μέρα στούς δρόμους; Έγώ ἐπιτέλους, κι ἂν εἶμαι τεμπέλης, δέν ἔχω νά μάθω γράμματα.....

Τά παιδιά ὅμως, φαίνεται, δέν καταλαβαίνουν τῆ γλωσσο του. Καί ἐξακολουθοῦν νά κλωτσοῦν τὸ ποδόσφαιρο.

Ο ΤΡΥΠΟΦΡΑΧΤΗΣ

Κάποτε, τὸν παλιό καιρό, μαζεύτηκαν ὅλα τὰ πουλιά κι ἀποφάσισαν, γιά πρώτη φορά, νά κάμουν δικό τους βασιλαιο καί νά ἐκλέξουν καί τὸ βασιλιά.

‘Ο τρυποφράχτης, πού ὅλο φλυαροῦσε στή συνέλευση τῶν πουλιῶν, ζήτησε νά γίνη αὐτὸς βασιλιάς.

Μεγάλος θόρυβος σηκώθηκε ἀνάμεσα στὰ πουλιά. ‘Ο τρυποφράχτης εἶναι τόσο μικρός, πού σέ μερικούς τόπους τὸν λένε τρυποκάρυδο. Αὐτὸς ὅμως ἔδειχνε πολλή ἐπιμονή καί στό τέλος ἀνάγκασε τ’ἄλλα τὰ πουλιά νά τὸν παραδεχτοῦν γιά τὸ καλύτερο παλικάρι.

Κι ἔτσι ενα πρωὶ ὁ τρυποφράχτης κάθισε στὸ βασιλικὸ θρόνο.

Ἡ ἱστορία δὲ γράφει, ἂν ἔμεινε πολὺν καιρὸ βασιλιάς καὶ πῶς κυβέρνησε. Μᾶς λείπει ὅμως πῶς ἔχασε τὸ θρόνο του.

Μιὰ μέρα ἡ ἀστυνομία τῶν πουλιῶν εἰδοποιήθηκε, ὅτι στὰ σύνορα τοῦ βασιλείου φάνηκε ἕνα πελώριο πουλί, ἄγνωστο στὸν τόπο. Ἦταν ὁ ξακουσμένος ἀετός. Ὅσα πουλιὰ τὸν εἶδαν, τόσο τρόμαξαν, πού δὲν μπορούσαν νὰ διηγηθοῦν στὸ βασιλιά τους, τί λογῆς ἦταν αὐτὸ τὸ νέο πουλί.

Ὁ τρυποφράχτης θύμωσε γιὰ τὴ δειλία τους, τὰ μάλωσε πολὺ καί, γιὰ νὰ ἡσυχάσῃ τὸ λαό του, εἶπε:

—Μὴ φοβᾶστε! Ἐδῶ εἴμ' ἐγώ, κι ὅποιος εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ μένα, ἄς κοπιᾶσῃ!

—Τί λές; τοῦ εἶπαν τὰ πουλιὰ, πού εἶχαν ἰδῆ τὸν ἀετό. Ζαίρεις πόσο μεγάλος εἶναι;

Ὁ τρυποφράχτης τέντωσε τὴ δεξιὰ του φτερούγα καὶ ρώτησε:

—Εἶναι τόσο;

—Τί λές; Εἶναι μεγάλος!..... φώναξαν πάλι τὰ πουλιὰ.

Ὁ τρυποφράχτης τέντωσε περισσότερο τὴν ἰδίαν τὴ φτερούγα καὶ ρώτησε μὲ περιφρόνηση:

—Μήπως εἶναι καὶ τόσο;

—Εἶναι μεγάλος! Εἶναι πολὺ μεγάλος!

Ὁ τρυποφράχτης ἀποφάσισε ν' ἀνοίξῃ ὅλη τὴ φτερούγα του καὶ νὰ ρωτήσῃ:

—Ἐχει γοῦστο νὰ μοῦ πῆτε, πῶς εἶναι καὶ τόσο!....

Ἄλλὰ ξαφνικά, ἕνας ἦσκιος, σὰν σύννεφο, πέρασε μπροστά του.

—Νά τος! Αὐτός εἶναι! φώναξαν τὰ πουλιὰ τρομαγμένα.

—Αὐτός εἶναι; εἶπε ὁ τρυποφράχτης βλέποντας τὸν ἦσκιο.

—Τώρα θὰ τοῦ ριχτῆ ὁ βασιλιάς μας! εἶπαν τὰ πουλιὰ μεταξύ τους, ξαίροντας πῶς ὁ ἀρχηγός τους δὲν παραδεχόταν κανέναν ἄλλο γιὰ ἀντρείοτερο κι ὅλο κοίταζε ἄγρια τὸν ἦσκιο τοῦ ἀετοῦ.

—Ξαίρετε καλά, αὐτός εἶναι; ξαναρώτησε.

—Αὐτός! αὐτός ὁ ἴδιος εἶναι!

Ὁ τρυποφράχτης χύμηξε ἀπὸ τὸ θρόνο του πρὸς τὰ κάτω.

—Τί μεγάλο φονικό θὰ γίνῃ σήμερα! εἶπαν τὰ πουλιά. Ὁ Θεὸς νὰ βάλῃ τὸ χέρι του!.....

Μερικὰ εἶδαν πῶς ὁ βασιλιάς τους πῆρε τὸν ἦσκιο γιὰ ἀετὸ καὶ τοῦ φώναξαν:

—Ὁχι σ'αὐτόν!..... Αὐτός εἶναι ὁ ἦσκιος του..... ὁ ἀετὸς εἶναι ἐπάνω!.....

—Μὴ μὲ κρατᾶτε! μὴ μ'ἐμποδίζετε μὲ τὰ λόγια σας! φώναξε ὁ τρυποφράχτης.

Στὸ μεταξύ ἔφτασε στὸ φράχτη ἑνὸς χωραφιοῦ.

—Ἐδῶ εἶν'ἀκόμη ρώτησε;

—Ἐδῶ..... Νά τος!..... στριφογυρίζει ἀπὸ πάνω μας.

—Ἐ! τότε φράχτης σας καὶ φράχτης μου κι ὅποιος γλυτώσῃ!

Καί χώσθηκε βαθιά στο φράχτη. Κι από τότε ο φράχτης είναι τὸ παλάτι του.

Ο ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ

Σὰν ἔμαθε τὴ λέξη καλησπέρα
ὁ παπαγάλος, εἶπε ξαφνικά:
—«Εἶμαι σοφός· γνωρίζω ἑλληνικά.
Τί κάθομαι ἐδῶ πέρα;»

Τὴν πράσινη ζακέτα του φορεῖ
καὶ στο συνέδριο τῶν πουλιῶν πηγαίνει,
γιὰ νὰ τοὺς πῆ μιὰ γνώμη φωτισμένη.
Παίρνει μιὰ στάση λίγο σοβαρή,
ξεροβήχει, κοιτάζει λίγο πέρα
καὶ τοὺς λέει: «Καλησπέρα»!

Ὁ λόγος του θαυμάστηκε πολύ.
—«Τί διαβασμένος, λένε, ὁ παπαγάλος!
Θὰ εἶναι σοφός αὐτὸς πολὺ μεγάλος,
ἀφοῦ μπορεῖ κι ἀνθρωπινὰ μιλεῖ.
Ἄπ' τὶς Ἰνδίες φερμένος, ποιὸς τὸ ξαίρει
πόσα βιβλία μαζί του νὰ ἔχη φέρει,
μὲ τί σοφοὺς ἐμίλησε καὶ πόσα
νὰ ξαίρη στῶν γραμματικῶν τὴ γλώσσα!»

—«Κύρ παπαγάλε, εά ἔχουμε τὴν τύχη
ν'ἀκούσωμε τί λές καὶ παραπέρα;»
Ὁ παπαγάλος βήχει, ξεροβήχει.....
μὰ τί νὰ πῆ; Ζανάπε: «Καλησπέρα!»

Ζ. Παπαντωνίου.





Η ΝΥΧΤΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

«Χριστούγεννα!» περίχαρα ή καμπάνα
κράζει, κι ή μάνα στο παιδί,
καί τò παιδί «Χριστούγεννα» στή μάνα
κι ό κόσμος όλος τραγουδεϊ.

Κι ή νύχτα λάμπει από τò μάγο άστέρι
όπου τούς μάγους όδηγεϊ,
τò έπουράνιο μυστικό τò ξαίρει
καί χαίρεται εύρανόσ καί γη!

Κ. Παλαμάς

Η ΑΓΙΑ ΝΥΧΤΑ

Ήταν ανήμερα τῶν Χριστουγέννων. Ὁλος ὁ κόσμος εἶχε πάει στήν Ἐκκλησία τήν ἡμέρα ἐκείνη. Μόνο ἡ γιαγιά μου κι ἐγώ εἶχαμε μείνει σ' ὀλόκληρο τὸ σπίτι. Δέν μπορούσαμε νὰ πᾶμε μέ τους ἄλλους, γιατί ἡ γιαγιά ἦταν πολὺ ἡλικιωμένη κι ἐγώ πολὺ μικρή. Καὶ ἤμαστε στενοχωρημένες καὶ μελαγχολικές, πού δὲ θ' ἀκούγαμε κι ἐμεῖς τὸ «Ἡ γέννησή σου Χριστέ» καὶ δὲ θὰ βλέπαμε τὴ μεγάλη φωταψία τῆς Ἐκκλησίας. Μά, ἐνῶ βρισκόμαστε σὲ τέτοια μοναξιά, ἄρχισε ἡ γιαγιά μου νὰ διηγείται:

Ήταν μιὰ φορὰ ἓνας ἄνθρωπος, εἶπε, πού βγῆκε μέσα στήν κατασκότεινη νύχτα, γιὰ νὰ δανειστῆ λίγη φωτιά. Πήγαινε ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι καὶ χτυποῦσε τὶς πόρτες.

«Καλοὶ μου ἄνθρωποι», ἔλεγε, «βοηθήστε με! Μόλις μᾶς γεννήθηκε ἓνα παιδάκι καὶ εἶναι ἀνάγκη ν' ἀνάψωμε φωτιά, γιὰ νὰ ζεσταθῆ ἡ μάνα καὶ τὸ παιδί».

Ήταν ὅμως πιὰ βαθεῖα νύχτα καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι κοιμόνταν καὶ κανένας δὲν τοῦ ἀπαντοῦσε.

Ὁ ἄνθρωπος προχωροῦσε. Τέλος εἶδε μακριὰ μίαν λάμψη φωτιάς. Προχώρησε πρὸς τὰ ἐκεῖ καί, ἅμα πλησίασε, εἶδε πὼς ἡ φωτιά καιγόταν ἔξω στὸ ὑπαιθρο. Ἐνα κοπάδι ἄσπρα πρόβατα ἦταν ξαπλωμένα γύρω στὴ φωτιά καὶ κοιμόνταν καὶ ἓνας γέρος βοσκὸς ἀγρυπνοῦσε καὶ συνδούλιζε τὴ φωτιά. Ὄταν πλησίασε ὁ ξένος ἄνθρωπος, πού ζητοῦσε νὰ δανειστῆ φωτιά, εἶδε ὅτι στὰ πόδια τοῦ βοσκοῦ κοίτονταν καὶ κοιμόνταν τρία με-

γάλα τσοπανόσκυλα. Μόλις άκουσαν τὰ βήματά του, άνασηκώθηκαν οί σκύλοι, άνοιξαν διάπλατα τὸ μεγάλο στόμα τους, σάν νὰ ἤθελαν νὰ γαβγίσουν, ἀλλὰ δὲν άκούστηκε τὸ γάβγισμά τους. Ὁ άνθρωπος παρατήρησε, πὼς οί τρίχες τους άνασηκώθηκαν στὴ ράχη τους, εἶδε τὰ μυτερὰ δόντια τους, πὸν γιάλιζαν ἀπὸ τὴ λάμψη τῆς φωτιάς καὶ πὼς ἔρχονταν μὲ ὀρμὴ κατεπάνω του. Ἐνοιωσε πὼς τὸ ἕνα ἀπ'αὐτὰ δάγκασε τὸ πόδι του, τὸ ἄλλο τὸ χέρι του καὶ τὸ τρίτο πῆγε νὰ τοῦ στραγγαλίση τὸ λαιμό.

Τὰ σαγόνια τους ὅμως καὶ τὰ δόντια τους, πὸν ἤθελαν νὰ δαγκάσουν τὸν άνθρωπο, δὲν ὑπάκουγαν στὰ σκυλιὰ κι ὁ άνθρωπος δὲν ἔπαθε τίποτε, οὔτε τὸ παραμικρό. Ὁ άνθρωπος ἤθελε νὰ προχωρήσει ἀκόμα, γιὰ νὰ βρῆ ὅ,τι τοῦ χρειαζόταν. Ἀλλὰ τὰ πρόβατα κοίτονταν γύρω στὴ φωτιά, ράχη μὲ ράχη, καὶ δὲν μποροῦσε νὰ φτάσει στὴ φωτιά. Τότε άναγκάστηκε νὰ πατήση ἑπάνω στὶς πλάτες τῶν προβάτων καὶ ἔτσι βαδίζοντας πλησίασε στὴ φωτιά. Καὶ κανένα ἀπὸ τὰ πρόβατα οὔτε ζύπνησε οὔτε κἀν κουνήθηκε.

Ὅταν ὁ άνθρωπος πλησίασε κοντὰ στὴ φωτιά, τὸν εἶδε ὁ βοσκός. Ἦταν ἕνας γέροντας γκρινιαρῆς, πὸν φερνόταν σ'ὄλο τὸν κόσμο πολὺ σκληρὰ καὶ άγρια, καί, ὅταν εἶδε τὸν ξένο νὰ πλησιάζει, ἄρπαξε τὴ μακριὰ καὶ δυνατὴ άγκλίτσα του, πὸν εἶχε πάντα μαζί του, καὶ τὴν πέταξε μὲ δύναμη ἑπάνω στὸ κεφάλι τοῦ ξένου. Ἀλλὰ μόλις ἡ άγκλίτσα ἄγγιξε τὸ κεφάλι του, λόξεψε στὰ πλάγια κι ἔπεσε καὶ χτύπησε στὴ γῆ.

Ὁ ξένος τότε πλησίασε τὸ βοσκὸ καὶ τοῦ εἶπε παρακλιτικά:

—«Καλέ μου φίλε, βοήθησέ με, γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Δῶσε μου λίγη φωτιά! Μᾶς γεννήθηκε ἀπόψε ἓνα παιδάκι καὶ χρειαζόμαστε φωτιά, γιὰ νὰ ζεσταθῆ ἡ μόνα καὶ τὸ παιδί».

Ὁ βοσκὸς ἦταν ἔτοιμος νὰ τοῦ πῆ «ὄχι», μὰ ὅταν σκέφτηκε πὼς τὰ τσοπανόσκυλα δὲν μπόρεσαν νὰ κάμουν κακὸ τοῦ ξένου, πὼς τὰ πρόβατα δὲν κουνήθηκαν, ἐνῶ τὰ πατοῦσε, καὶ πὼς ἡ ἀγκλίτσα του δὲν τὸν πέτυχε, δείλιασε κάπως καὶ δὲν τόλμησε ν'ἀρνηθῆ στὸν ξένο ἐκεῖνο ποῦ τοῦ ζητοῦσε.

—«Πάρε ὅση φωτιά θέλεις!» τοῦ εἶπε

Μὰ ἡ φωτιά ἦταν σχεδὸν σβησμένη. Δὲν εἶχαν μείνει πιὰ οὔτε φρύγανα οὔτε κλαριά, γιὰ νὰ τῆς ρίξουν νὰ ζωηρέψη, παρὰ μόνο μία μεγάλη θρακιά, καὶ ὁ ξένος δὲν εἶχε οὔτε φτυάρι, οὔτε κανέναν κουβά, γιὰ νὰ βάλῃ μέσα καὶ νὰ μεταφέρῃ τὰ κάρβουνα.

Ὅταν ὁ βοσκὸς εἶδε αὐτά, εἶπε ἄλλη μιὰ φορά:

—«Πάρε ὅση χρειάζεσαι!»

Κι εὐχαριστήθηκε ποῦ ὁ ξένος δὲν μποροῦσε νὰ μεταφέρῃ τῆ φωτιά. Ἀλλὰ ὁ ξένος ἔσκυψε κάτω, πῆρε ἓνα ἓνα μὲ τὰ δάχτυλά του τὰ κάρβουνα ἀπὸ τὴ στάχτη καὶ τάβαλε στοῦ πανωφοριοῦ του τὶς τσέπες. Καὶ τὰ κάρβουνα δὲν ἔκαψαν οὔτε τὰ χέρια, ποῦ τὰ ἔπιασαν, οὔτε τὸ πανωφόρι του. Ὁ ξένος τὰ ἔβαλε στὶς τσέπες του καὶ τὰ μετέφερε σὰν νὰ ἦταν μῆλα καὶ καρύδια.

Ὅταν ὁ βοσκὸς, ποῦ ἦταν τόσο κακὸς ἄνθρωπος καὶ

τόσο γκρινιάρης, είδε όλα αυτά με τὰ μάτια του, ἄρ-
χισε ὁ ἴδιος νὰ παραξενεύεται.

—«Τί νύχτα εἶν'αὐτή, σκέφτηκε, πού τὰ σκυλιὰ δέ
δαγκώνουν, τὰ πρόβατα δέν τρομάζουν, ἡ ἀγκλίτσα
δὲ χτυπᾷ καὶ ἡ φωτιά δέν καίει;»

Φώναξε τὸν ξένο, πού ἔφευγε, καὶ τοῦ εἶπε:

—«Τί νύχτα εἶν'αὐτή; ποιὸς εἶσαι σὺ καὶ ἀπὸ ποῦ
ἔρχεσαι, πού ὅλα τὰ πράματα σοῦ δείχνουν τόση συμ-
πάθεια;»

Τότε ὁ ξένος εἶπε:

—«Δέν μπορῶ νὰ σοῦ εἰπῶ, ἀφοῦ δέν μπορεῖς νὰ
ἰδῆς με τὰ μάτια σου».

Καὶ προχώρησε στὸ δρόμο του πηγαίνοντας ν'ἀνά-
ψη φωτιά, γιὰ νὰ ζεστάνη τὴ μάνα καὶ τὸ παιδί!

Ἄλλὰ ὁ βοσκὸς τότε σκέφτηκε, πὼς πρέπει καὶ καλὰ
νὰ μάθη, τί σημαίνουν ὅλ' αὐτά, πρὶν ἀκόμη χάση
ἀπὸ τὰ μάτια του τὸν ξένο. Ἀκολούθησε λοιπὸν ἀπὸ
πίσω τὸν ἄνθρωπο, ὥσπου ἔφτασε στὸ μέρος, πού εἶχε
κονέψει καὶ εἶδε περίεργα πράματα.

Εἶδε ὁ βοσκός, ὅτι ὁ ξένος ἄνθρωπος δέν εἶχε οὔτε
κὰν μιὰ καλύβα γιὰ νὰ μείνη, ἀλλὰ εἶχε κονέψει με τὴ
μητέρα καὶ τὸ παιδάκι σ'ἓνα σπήλαιο, πού δέν εἶχε
γύρω τίποτε ἄλλο παρὰ γυμνοῦς, κρύους βράχους.

Κι ὁ βοσκὸς σκέφτηκε, ὅτι τὸ φτωχὸ αὐτὸ παιδάκι
θὰ ξεπάγιαζε ἴσως μέσα στὸ σπήλαιο καί, μολοντί
ἦταν σκληρὸς καὶ ἄκαρδος ἄνθρωπος, συγκινήθηκε
καὶ ἀποφάσισε νὰ βοηθήσῃ τὸ παιδάκι. Κατέβασε
ἀπὸ τὸν ὦμο τὸ ταγάρι του κι ἔβγαλε ἀπ'αὐτὸ

Ἄναγνωστικὸ Δ' Δημοτικῆς, Νιρβάνα-Ζήση-Δαμασκηνῶ. Ἐκδ. Α' 5



ένα μαλακό προβάτινο δέρμα κατάλευκο. Τὸ ἔδωκε στὸν ξένο καὶ τοῦ εἶπε νὰ τυλίξη μ'αὐτὸ τὸ παιδάκι.

Τὴν ἴδια ὅμως στιγμή, πού ὁ βοσκὸς ἔδειχνε, ὅτι κι αὐτὸς ἦταν ψυχόπονος ἄνθρωπος, ἀνοιξαν τὰ μάτια του καὶ εἶδε ἐκεῖνο πού δὲν εἶχε ἰδωμένο καὶ ἄκουσε ἐκεῖνο, πού δὲν εἶχε ἀκουσμένο πρῶτα.

Εἶδε πὼς γύρω του ἦταν ἕνας πυκνὸς κύκλος ἀπὸ μικρὰ ἀργυρόφτερα ἀγγελοῦδ α.

Καθένα ἀγγελοῦδι κρατοῦσε στὸ χέρι μιὰ ὄμορφη λύρα μὲ χορδὲς καὶ ὅλα μαζί ἔψαιλναν μὲ γλυκεῖα

φωνή, ότι αυτή τη νύχτα γεννήθηκε ο Σωτήρας του κόσμου, που θα έσωζε τους ανθρώπους από τις αμαρτίες, που είχαν κάμει. «Δόξα έν ύψιστοις Θεώ!» έψαιλναν.

Τότε κατάλαβε ο βοσκός, γιατί αυτή τη νύχτα όλα τὰ πράματα ήταν χαρούμενα και ήμερα και δέν ήθελαν νά κάμουν κακό σέ κανένα. Κι όχι μόνο γύρω στό βοσκό ήταν άγγελιοι, αλλά είδε τέτοιους παντού. Κάθονταν μέσα στό σπήλαιο, κάθονταν επάνω στό βοσκό και άνεβοκατέβαιναν φτερουγίζοντας στον ούρανό. Πολλοί άνθρωποι έρχονταν μαζωμένοι επάνω από τὸ δρόμο και, όταν πλησίαζαν, στέκονταν ακίνητοι και κοίταζαν τὸ παιδί.

Ή ατμόσφαιρα είχε γεμίσει από μελωδίες και χαρές και τραγούδια και παιγνίδια. Και όλ'αυτά τὰ έβλεπε μέσα στή κατασκότεινη νύχτα, που πρωτύτερα δέν μπορούσε τίποτε νά διακρίνη. Χάρηκε τότε τόσο πολύ, που άνοιξαν τὰ μάτια του, έπεσε στα γόνατα και ευχαριστοῦσε τὸ Θεό.....

Μόλις ή γιαγιά τελείωσε τή διήγησή της, αναστέναξε και είπε:

—«Αυτά όμως, που είδε ο βοσκός, μπορούμε κι έμεις νά τὰ ιδούμε, γιατί πάντα κάθε Χριστουγεννιάτικη νύχτα φτερουγίζουν οί άγγελοι στον ούρανό, αρκεί μόνο νά μπορούμε νά τούς διακρίνωμε».

Και ή γιαγιούλα μου άπλωσε τὸ χέρι της επάνω στό κεφάλι μου και είπε:

—«Και σύ πρέπει νά τούς ιδής, παιδί μου! Γιατί όλ'αυτά είναι τόσο έληθινά, όσο σέ βλέπω και με βλέ-

πεις. Ἄρκεϊ νὰ ἔχης καλὴ καρδιά καὶ τότε θὰ βλέπης πάντα τὸ μεγαλεῖο τοῦ Θεοῦ».

Ο ΓΕΡΟΒΟΣΚΟΣ

Πόσα χρόνια πέρασα
κι ἄσπρισα καὶ γέρασα
πάνω στὰ ψηλῶματα
βόσκοντας τὰ πρόβατα!

Τί κορφές ἐπάτησα
καὶ νυχτοπερπάτησα,
καὶ σὲ δέντρα γέρικα
εἶδα κι εἶδα ἀγερικά.

Σὲ ψηλές ἀνηφοριές
σὰν κοτσύφι ἐχύθηκα,
κι ἔπεσα σὲ ρεματιές
καὶ λαγοκοιμήθηκα.

Πάνω στὴν καπότα μου,
φορεσιὰ καὶ στρῶμα μου,
εἶδα ὄνειρατα γυρτός,
ξυπνητός καὶ κοιμιστός.

Σ' ἀετοράχη ἐσκάλωσα
μὲ τὸ λύκο ἐμάλλωσα
κι ἄναψα τρανές φωτιές
σὲ τετράψηλες κορφές.

Είδα τ'άστρο στὸ βουνό,
 πού τὸ λέν Αὐγερινό,
 καὶ στήν καθαρὴ βραδιά
 χόρτασα τὴν ξαστεριά.

Μύρμηγκα δὲ ζήμιωσα
 κι ἄνθρωπο δὲ θύμωσα.
 Πῆρα τὰ μικρὰ τ'άρνια
 σὰν παιδιὰ στήν ἀγκαλιά.

Μιά ζωὴ ἐπέρασα
 κι εἶπε ὁ Θεὸς καὶ γέρασα
 καὶ τὸ χιόνι τὸ πολὺ
 μοῦπεσε στήν κεφαλή.

Χαΐντε, προβατάκια μου!
 περπατᾶτε, ἀρνάκια μου,
 κάμετε σιγὰ σιγὰ
 καὶ μᾶς πῆρεν ἡ βροδιά!

Z. Παπαντωνίου

ΤΑ ΔΩΡΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

- Πατρίδα μου, τί θές νὰ σοῦ χάρισω
 γιὰ τὸν καλὸ τὸ χρόνο πού θάρθῃ;
- Παιδί μου, τὸ κορμί τὸ λιονταρίσιο
 καὶ τὸ παλικαρίσιο τὸ σπαθί.
 Καὶ τὴ νεραϊδογέννητη τὴ χώρα
 μαζί μὲ τὸ δικέφαλο ἀετό!
 Δὲ θέλω ἐγὼ καινούργια ἢ ξένα δῶρα,
 παλιά, δικά μου πλούτη, σοῦ ζητῶ.

- Μητέρα, τὰ δικά σου τὰ στολίδια
τὰ χαίροντ' ἄλλοι μὲς στήν οἰκουμένη,
καί λάμιες τὰ φυλᾶν, τὰ ζώνουν φίδια,
καί χάνοντ' ἐκεῖ μὲς ἄντρε ωμένοι.
- Παιδί μου, ὅταν τῆ δόλια σου μητέρα
μὲ τοῦ παιδιοῦ τὸν πόνο ἀγαπᾶς,
μὲ τὴν ἀγάπη μόνο μιὰν ἡμέρα
τὴν παλαιὰ της δόξα θὰ τῆς πᾶς.

Κ. Παλαμᾶς

ΟΙ ΘΥΓΑΤΕΡΕΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Ζαίρετε ποιὸς πατέρας ἔχει τὰ περισσότερα κορίτσια;
Ὁ Ἥλιος! Ὁ κύρ Ἥλιος, πού κατοικεῖ στὸν οὐρανό.
Γιὰ φανταστῆτε μιὰ στιγμή τις ἀμέτρητες ἀχτίνες, πού
κατεβαίνουν κάθε μέρα στὴ γῆ, γιὰ νὰ τὴ φωτίσουν
καί νὰ τὴ ζεστάνουν! Ὅλες αὐτὲς εἶναι θυγατέρες του!

Ὁ Ἥλιος ἔχει βέβαια πολλές σκοτοῦρες καὶ πολλὰ
βάσανα φροντίζοντας γιὰ τὰ τόσα παιδιά του. Μὰ
κι αὐτὰ τί μεγάλη εὐχαρίστηση πού τοῦ κάνουν!

Ὅταν βλέπη, μὲ πόση προσοχὴ καὶ μὲ πόση ἐπιμέ-
λεια κάνουν τὴ δουλειά τους ἐδῶ κάτω στὴ γῆ, εὐχαρι-
στιέται πολὺ. Ἡ μεγαλύτερη ὅμως εὐχαρίστησή του
εἶν' ἐκείνη, πού νοιώθει τὸ βράδυ, ἅμα προσκαλῆ ὅλες
τις θυγατέρες του νὰ γυρίσουν πίσω στὸν οὐρανό,
γιὰ νὰ κοιμηθοῦν καὶ ν' ἀναπαυτοῦν. Τότε ἔρχονται
ὅλες, ἢ μιὰ ὕστερ' ἀπ' τὴν ἄλλη. Ἡ μιὰ εἶναι κουρασμέ-
νη, ἢ ἄλλη εἶναι χαρούμενη καὶ ζωηρή, καὶ ἢ ἄλλη εἶναι
μελαγχολική.

Τότε αρχίζουν να διηγούνται, τί έκαμαν όλη τήν ημέρα. Λένε, λένε, γελούν, φλυαρούν...

Ποιός θα μπορούσε να διηγηθῆ περισσότερα πράματα από τις άχτινες;

‘Ακοῦστε λοιπόν τί διηγίόταν χτές τὸ βράδυ μιὰ άχτινα:

«Σήμερα, έλεγε, έμαθα ένα νέο, πού δέν τὸ εῖχα μάθει ποτέ μου! Τὸ άκουσα μὲ τ’αὔτιά μου. ‘Από ένα άνοιχτὸ παράθυρο κοίταζα μέσα σ’ένα δωμάτιο, πού καθόταν μιὰ γιαγιά ξαπλωμένη σὲ μιὰ πολυθρόνα. Στὴν άγκαλιά της ἦταν ριγμένα πολλά λουλούδια, τριαντάφυλλα, μοσκιές, άνεμώνες, κρῖνοι.

‘Εμπρός της, επάνω σ’ένα σκαμνάκι, καθόταν ένα μικρὸ κοριτσάκι. Φανεται πὼς τὸ κοριτσάκι αὐτὸ μόλις θὰ εῖχε γυρίσει από τὸν περίπατο κι έφερε στὴ γιαγιά του αὐτὰ τὰ ώραϊα λουλούδια. ‘Ο περίπατος, πού εῖχε κάμει, θὰ ἦταν πολὺ εὐχάριστος, γιατί έλαμπε τὸ πρόσωπό του από χαρὰ καὶ μὲ ζωηρότητα καὶ γέλια διηγίόταν, τί εῖδε. Κάποτε γελοῦσε καὶ κάποτε χτυποῦσε τὰ χέρια από τὴ μεγάλη εὐχαρίστηση.

Θαρρῶ πὼς ἡ γιαγιά του ἦταν τυφλή· γιατί ὅταν ἐγὼ τὴ φώτισα ἴσια στὸ πρόσωπο, γιὰ νὰ ἰδῶ, ἂν ἦταν κι αὐτὴ χαρούμενη, δέν έκλεισε τὰ μάτια της στὸ ζωηρό μου φῶς, ὅπως κάνουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, οὔτε γύρισε καθόλου τὸ κεφάλι της. Κατάλαβα ὅμως, ὅτι ἦταν πολὺ εὐχαριστημένη από τὸ κοριτσάκι, γιατί χαμογελοῦσε καὶ κινούσε εἰλαφρὰ τὸ κεφάλι της πρὸς τὰ κάτω, σὰν νὰ έλεγε: «ναί, ναί!».

«‘Αχ», έλεγε ἡ γιαγιά, «κι ἐγὼ θὰ ἐπιθυμοῦσα νὰ πῆ-



γαινα ἄλλη μιὰ φορά στὸ δάσος, γιὰ ν'ἀναπνεύσω τὸν καθαρὸ ἀέρα, νὰ μαζέψω ἐκεῖ κι ἄλλα λουλούδια, νὰ μέ ζεστάνη ὁ ἥλιος, ποὺ λάμπει, καὶ ν'ἀκούσω τὰ πουλάκια, πρὺ κεληδοῦν».

Γιὰ μιὰ στιγμή ἡ Ἄννα μελαγχόλησε. Γιατί ἤξαιρε,

ὅτι ἡ καημένη, ἡ καλὴ γιαγιά της, ἦταν τόσο ἄρρωστη κι ἀδύνατη, πού δὲ θὰ μπορούσε νὰ κινηθῆ καὶ νὰ πάη στὸ δάσος.

Σώπασε λιγάκι καὶ συλλογιζόταν.

«Γιαγιάκα μου!» φώναξε ἔξαφνα καὶ πλησιάζοντας τὴ γιαγιά της μ'ἕνα πήδημα ἄρχισε νὰ τὴ χαηδεύη καὶ νὰ τὴ φιλῆ. «Γιαγιάκα μου, ξαίρεις ἕνα πράμα; Αὐριο τὸ πρωὶ θὰ πάω στὸ δάσος, θὰ κόψω πάλι πολλὰ πολλὰ κλαριά ἀπὸ τὰ ἔλατα καὶ θὰ τὰ φέρω ἐδῶ. Θὰ τὰ βάλω μπροστά σου πυκνὰ πυκνὰ, γιὰ νὰ μυρίζεσαι καὶ νὰ φαντάζεσαι, πὼς εἶσαι μέσα στὸ δάσος.» Ἐπειτα θὰ γυρίσω τὴν πολυθρόνα σου κατὰ τὸν ἥλιο καὶ θὰ σοῦ τραγουδήσω ἕνα ὠραῖο τραγουδάκι, πού θὰ σ'ἀρέσει πολὺ».

Καὶ μὲ τὴ γλυκεῖα καὶ ζωερὴ φωνή της ἄρχισε ἡ μικρὴ τὸ τραγουδάκι της, γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴ γιαγιά της.

“Ὅταν κοίταξα πάλι τὰ μάτια τῆς γιαγιᾶς, ἦταν βουρκωμένα καὶ εἶδα νὰ κυλοῦν δυὸ μεγάλα δάκρυα. Θὰ ἦταν ὅμως δάκρυα ἀπὸ εὐχαρίστηση, γιατί ἡ γιαγιά εἶχε χαρούμενο πρόσωπο.” Ἐγενεψε στὸ κοριτσάκι νὰ τὴν πλησιάσῃ καὶ μὲ τὸ χέρι τῆς χάηδεψε τὰ ὄμορφα ξανθὰ της μαλλιά καὶ τῆς εἶπε:

«Σ'εὐχαριστῶ, Ἀχτίνα μου!»

—«Τώρα, τί λέτε σεῖς γι'αὐτό;» ρώτησε ἡ Ἀχτίνα τοῦ Ἥλιου, πού διηγιόταν αὐτὴ τὴν ἱστορία στὶς ἄλλες ἀχτινές. «Τί λέτε σεῖς; Εἶναι ἀλήθεια, πὼς ὑπάρχουν καὶ

ἀχτίνες, πού φαίνονται σαν ἄνθρωποι; Τὸ ξαίρατε σεις αὐτό ;»

—Ὅχι, εἶπαν οἱ ἄλλες ἀχτίνες καὶ ἔμειναν μ'ἀνοιχτὸ τὸ στόμα.

—Μήπως τὸ μικρὸ κοριτσάκι εἶναι ἀδερφή μας;

—Ἄς ρωτήσωμε τὸν πατέρα μας!

Καὶ ρώτησαν τὸν πατέρα τους, τὸν Ἥλιο. Καὶ ὁ Ἥλιος εἶπε:

—Ἀδερφή σας δὲν εἶναι βέβαια τὸ κοριτσάκι, γιατί δὲν εἶναι πραγματικὴ ἡλιακὴ ἀχτίνα, ἀλλὰ παιδί ἀνθρώπου. Θὰ σᾶς πῶ ὅμως, γιατί ἡ γιαγιά της τὴν εἶπε Ἄχτίνα.

Κοιτάξετε: ἐσεῖς οἱ ἀχτίνες σὲ ὅ,τι πέσετε ἐπάνω τὸ φωτίζετε καὶ τὸ ζεσταίνετε. Δὲν εἰν'ἔτσι; Παντοῦ, ὅπου λάμπει ὁ ἥλιος, τὸ μέρος ἐκεῖνο φαίνεται πιὸ εὐχάριστο. Ἔτσι καὶ τὸ μικρὸ κοριτσάκι κάνει φωτεινὴ κι εὐχάριστη τὴ ζωὴ τῆς καμμένης τῆς γιαγιάς της, πού εἶναι τυφλὴ, καὶ γι'αὐτὸ ἡ γιαγιά εἶπε στὴν ἑγγονὴ της: «Ἄχτίνα μου!».

Καὶ ἀφοῦ ἡ Ἄννα εἶναι τόσο καλὴ σαν μιὰ ἀχτίνα, γι'αὐτὸ καὶ σεις ἔχετε χρέος νὰ τὴν ἀγαπᾶτε σαν ἀδελφή σας.

—Αὐτὸ θέλομε κι ἐμεῖς! Αὐτὸ θέλομε κι ἐμεῖς! εἶπαν μὲ μιὰ φωνὴ ὅλες οἱ ἀχτίνες.

—Αὔριο τὸ πρωί, μόλις ξυπνήση, θὰ τῆς δώσω ἕνα φιλί, εἶπε ἡ μιὰ.

—Κι ἐγὼ γιὰ χάρη της θὰ ὠριμάσω τὰ κεράσια.

—ὦ! κι ἐγὼ ξαίρω τί θὰ κάμω! Στὸν κῆπο της κρέμονται τ'ἀσπρόρουχα τῆς κοῦκλας της, πού ἔχει ἀ-

πλωμένα ή Άννα, για να στεγνώσουν. Θα τα ξε-
στάνω καλά καλά, ώσπου να στεγνώσουν.

—Κι εγώ αύριο πολύ πρωί, άμα ή Άννα κατεβή
στον κήπο, θα φωτίσω τις σταγόνες της δροσιάς,
που είναι επάνω στα ρόδα και στη χλόη του κήπου,
για να λάμπουν με όλα τα χρώματα: κόκκινο, πράσινο,
γαλάζιο, κίτρινο, μενεξεδένιο. Πιστεύω, πώς αυτό θα
τήν ευχαριστήσει.

Και πραγματικά, τα έκαμαν όλα την άλλη μέρα, όσα
είπαν.

Θα θέλατε να είχατε μιάν από τις άχτινες του Ήλιου
άδερφή σας;

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Ήλιε μου,
έβγα, ήλιε μου,
που κάνεις το χωράφι
και γεμίζει από χρυσάφι.

Δώσε μας,
ήλιε μου, ήλιε μου,
το ρόδο και τ'άγκάθι,
φέξε ως του γυαλού τα βάθη.

Το νερό,
φέξε, ήλιε μου,
να τρέχη και να λάμπη,
να μοσχοβολούν οι κάμποι.

Στρῶσε μας,
 χρυσοήλιε μου,
 τή γῆ μέ χαμομήλι,
 δῶσ' μου τὸ γλυκὸ σταφύλι.

Τὸν κάμπο,
 ἥλιε, ἥλιε μου,
 τὸ θέρο χάρισέ μας,
 σὰν τὸ δέντρο ἀνάστησέ μας.

Z. Παπαντωνίου

Η ΩΡΑΙΟΤΕΡΗ ΦΟΡΕΣΙΑ

Ὁ Κώστας ἦταν δώδεκα χρονῶν παιδί κι ἀγαποῦσε πολὺ τοὺς γονιοὺς του, τὰ γράμματα καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμα: τὸ κολύμπι.

Ὦ! Πῶς τ'ἀγαπεῦσε τὸ κολύμπι!.....

Ἡ μεγαλύτερη εὐτυχία του ἦταν νὰ σκίζη τὴ θάλασσα σὰν βαρκούλα, ἀφήνοντας πίσω του ἕνα ὑγρὸ αὐλάκι ἢ νὰ ταλαντεύεται γλυκὰ γλυκὰ στὸ γαλαζοπράσινο νερό.

Τοῦ ἄρεσε νὰ παίξει σὰν ψάρι μέσα στὸ ἤσυχο κύμα, νὰ γλιστρᾷ σὰν δελφίνι, νὰ κάνη μακροβούτια, νὰ βλέπη θαμπὰ τὰ φύκια στὸ βυθὸ τῆς θάλασσας.

Δὲ φοβόταν τὰ κύματα· ἡ θάλασσα τὸν εἶχε κάμει γεναῖο. Προχωροῦσε χωρὶς φόβο ἐπάνω τους καὶ μαζεύοντας δύναμη, τὰ πηδοῦσε νὰ σπάσουν στὸ πρόσωπό του καὶ νὰ σκεπάσῃ ὁ ἀφρὸς τὸ κεφάλι του. Καὶ πότε τὸν ἀνέβαζαν ψηλὰ ψηλὰ, πότε τὸν κατέβαζαν χαμηλὰ χαμηλὰ.

Τὴν ἀγαποῦσε πολὺ τὴ θάλασσα ὁ Κώστας. Τὸν νανούριζε μὲ τὸν ἤσυχο φλοῖσβο τῆς, τοῦ ἔδινε θάρρος μὲ τὸ θυμὸ τῆς καὶ τὸν ἔκανε ν'ἀγαπᾶ τὸν κίνδυνο. Καὶ τί δροσερὸ ποὺ ἦταν τ'ἀεράκι τῆς καὶ τί ὠραία ποὺ μοσχοβολοῦσαν τὰ φύκια τῆς, ποὺ ἔμοιαζαν σὰν πράσινα κεντήματα!.....

Μιὰ Κυριακὴ ὁ Κώστας εἶχε κατεβῆ πάλι στὴν ἀκρογιαλιά. Φυσοῦσε ἕνας πενταδρόσερος μπάτῆς. Τί ὠραία μέρα γιὰ κολύμπι!

Μὰ δὲν μποροῦσε νὰ κολυμπήσῃ σήμερα. Τὸν ἐμπόδιζε ἡ κάτασπρη, κομπή, λινὴ φορεσιά του. Τὴν εἶχε ράψει ἡ μητέρα του μὲ τὰ χέρια τῆς. Κι ὁ Κώστας τὴ φοροῦσε μὲ μεγάλο καμάρι. Πῶς μποροῦσε λοιπὸν τὴν ὀλοκάθαρη φορεσιά του νὰ τὴν ἀφήσῃ στὴν ἀκρογιαλιά, ἐπάνω τὰ χαλίκια, κι αὐτὸς νὰ γυρίσῃ στὴ θάλασσα;

--"Ὁχι! σκέφτηκε. Δὲ θὰ κολυμπήσω σήμερα.

Διάλεξε τὰ πιὸ καθαρὰ πετραδάκια τῆς ἀκρογιαλιάς καὶ κάθισε ἐκεῖ μὲ προσοχή. Παρατηροῦσε ἕνα παιδί, ποὺ κολυμποῦσε πιὸ πέρα, καὶ τ'ἀραγμένα καΐκια στ'ὄμορφο λιμανάκι τῆς πατρίδας του.

Ζαφνικά, ἀκούει πολλὲς φωνὲς ἐκεῖ κοντά :

—'Ὁ Ἀντώνης τῆς Μήτραινας πνίγεται!

Ἐκεῖ, μπροστά του, ἀρκετὰ βαθιά, ὁ Κώστας βλέπει δυὸ χέρια νὰ χτυποῦν δυνατὰ τὴ θάλασσα, κι ἕνα κεφάλι νὰ βουλιάζῃ, νὰ χάνεται κάτω ἀπὸ τὸ νερό. Ἦταν τὸ παιδί, ποὺ κολυμποῦσε. Τὸ δυστυχημένο εἶχε προχωρήσει πολὺ βαθιά, δὲν ἤξελε καλὰ κολύμ-

πι. απόκαμε στο δρόμο και πάλευε με τὰ κύματα. Μερικά παιδιά τὸ εἶχαν ἰδῆ κι ἔβαλαν τὶς φωνές.

Ὁ Κώστας τινάζεται ἐπάνω· κοιτάζει τριγύρω· κανένα ἄλλο παιδί δὲν ἦταν κοντά του· καμιά βάρκα δὲν περνᾷ.

Σὲ λίγο φαίνεται πάλι τὸ κεφάλι τοῦ παιδιοῦ και τὰ χέρια του χτυποῦν ἀπελπιστικὰ τὴ θάλασσα, σὰν νὰ θέλουν νὰ κρατηθοῦν ἀπ'τὸ νερό· μὰ αὐτὸ δὲν πιάνεται, δὲν κρατιέται, και τὸ παιδί βουλιάζει.....

Πιὸ πέρα, δυὸ ναῦτες σπρώχνουν στὴ θάλασσα μιὰ βάρκα τραβηγμένη στὴ στεριά, κι ἓνας ἄλλος τρέχει νὰ πάρη τὰ κουπιά ἀπὸ ἓνα μαγαζί. Ἄλλὰ θὰ προφτάσουν; Ἀπὸ τὴν ἀκρογιαλιά ἀκούονται σπαραχτικές φωνές:

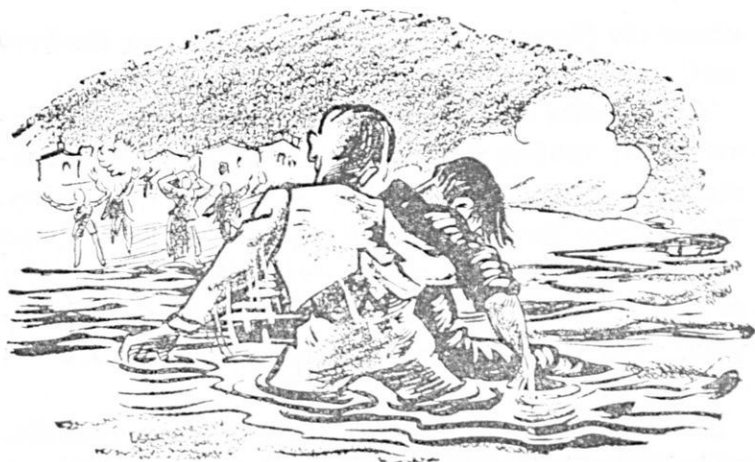
— Πνίγεται! πνίγεται! πάει, χάθηκε!

Ἡ καρδιά τοῦ Κώστα χτυπᾷ δυνατὰ· βλέπει πὼς ἡ βάρκα δὲ θὰ προφτάση. Και πῆρε τὴν ἀπόφασή του. Τρεβᾷ βιαστικὰ τὸ σακάκι του, τὸ πετᾷ πέρα και ρίχνεται στὴ θάλασσα.

Τὸ θαλασσοπούλι σκίζει τὴ θάλασσα· οὔτε νοιώθει, ἀν τὸν βαραίνουν τὰ ροῦχα, πὺ φορεῖ.

Ὁλος ὁ κόσμος, πὺ μαζεύτηκε στὴν ἀκρογιαλιά, βάζει τὶς φωνές. Ὅλοι φοβοῦνται μήπως, ἀντὶ γιὰ ἓνα παιδί, πνιγοῦν δυὸ. Και περιμένουν μὲ ἀγωνία τὸ ἀποτέλεσμα.

Ὁ Κώστας εἶχε πλησιάσει τώρα· πρόσεχε νὰ ἰδῆ, ποῦ θὰ ξανσφαινόταν τὸ κεφάλι τοῦ παιδιοῦ και, μόλις τὸ εἶδε, τὸ ἀρπάζει μὲ δύναμη και τὸ κρατεῖ ἔξω ἀπ'τὸ νερό. Εἶχε διαβάσει, πὼς πρέπει νὰ καταπιανό-



μαστε, για να σώσωμε έναν που πνίγεται. Πρόσεχε λοιπόν να μην αφήση τὸ παιδί, που παράδερνε, να τὸν ἀγκαλιάση, γιατί ἔτσι ἦταν κίνδυνος να πνιγοῦν κι οἱ δύο. Μὲ τὸ ἓνα χέρι τὸ σπρώχνει στὴν ἀκρογιαλιά καὶ μὲ τ'ἄλλο κολυμπᾷ.

Σὰν ἔφτασε στὰ ρηχὰ νερά, ὁ Κώστας πατᾶ μὲ τὰ πόδια του καὶ μὲ τὰ δυὸ χέρια του σέρνει τὸ παιδί στὴν ἀκρογιαλιά.

Ὅλοι πλησίασαν τὸ παιδί κι ἔσκυβαν μὲ καρδιο-χτύπι ἐπάνω του. Τὸ ἔβαλαν τὰ μπρούμυτα μὲ τὸ κεφάλι κάτω, για να βγάλῃ τὴ θάλασσα, που εἶχε καταπιῆ. Ἦταν κατάχλομο, σὰ νεκρός. Εὐτυχῶς σὲ λίγο ἔνοιωσαν μιὰν ἀδύνατη ἀναπνοὴ να βγαίνη ἀπ'τὸ στόμα του. Τὰ κλειστὰ μάτια του ἀνοιξαν κι ἀντίκρισαν τὰ μάτια τῆς μητέρας του, που τὸν κρατοῦσε στὴν ἀγκαλιά της.

Τότε θυμήθηκαν τὸ σωτήρα τοῦ παιδιοῦ. Ἀλλὰ τοῦ

κάκου τὸν ζήτησαν τριγύρω τους. Ὁ Κώστας δὲν ἦταν ἐκεῖ.

Ἄφοῦ ἄφησε στὰ χέρια τῶν ἀνθρώπων τὸ ἀναίσθητο σῶμα, τραβήχτηκε παράμερα. Ἦταν τόσο κουρασμένος!..... Τοῦ φαινόταν, πὼς θὰ λιγοθυμοῦσε. Τ'αὐτιά του βουίζαν κι ὅλα στριφογύριζαν ὀλόγυρά του. Δὲ μπορούσε νὰ σταθῆ στὰ πόδια του. Κάθισε σὲ μιὰ πέτρα, ἀνάσανε δυνατά, κι ἄφοῦ συνῆρθε λιγάκι, πῆρε τὸ σακάκι του καὶ τράβηξε γιὰ τὸ σπίτι του.

Δὲν ἐπῆγε ἀπὸ τὸν πλατὺ δρόμο τῆς ἀκρογιαλιᾶς, ποὺ ἦταν τὰ ἐμπορικὰ καὶ τὰ καφενεῖα. Χώθηκε σὲ κάτι στενοὺς παράμερους δρομίσκους. Ἡ φορεσιά του ἢ ὀλοκαίνουργη λινὴ φορεσιά του, ἦταν σὲ κακὴ κατάσταση· τὸ σακάκι του τσαλακωμένο καὶ λερωμένο· τὸ γελέκο του καὶ τὸ πανταλόνι, κολλημένα ἐπάνω του, ἔσταζαν θάλασσα.

Ἐκεῖ πρὸς περνοῦσε, οἱ γειτόνισσες τοῦ ἔρριχναν περιφρονητικὲς ματιές, σὰν νὰ τοῦ ἔλεγαν:

—Τὸ κακόπαιδο! Ἐπαιζε κι ἔπεσε στὴ θάλασσα. Κρίμα στὰ ὀμορφα καινούργια ροῦχα!

Ὁ Κώστας μπορούσε νὰ τοὺς πῆ:

—Δὲν ἔπαιζα. Γλίτωσα μιὰ ζωὴ! Ἄλλὰ δὲν εἶπε τίποτε. Τί τὸν ἐνοιαζε; Ἄς ἔλεγαν, ὅ,τι ἤθελαν.

Ἀνέβηκε μὲ καρδιοχτύπι ὁ Κώστας τὴ σκάλα τοῦ σπιτιοῦ. Ὅλο συλλογιζόταν, τί θὰ ἔλεγε ἡ μητέρα του, ἅμα θὰ τὸν ἐβλεπε σ'αὐτὴ τὴν κατάσταση.

Κι ἀλήθεια. Ταραχὴ, λύπη καὶ θυμὸς ζωγραφίστηκαν μονομιᾶς στὸ πρόσωπό της. Λίγο ἔλειψε λόγος

πικρός να βγῆ ἀπὸ τὰ χεῖλια της. Ἄλλὰ ὁ Κώστας, ὠχρὸς ἀκόμα ἀπὸ τὴ συγκίνηση καὶ τὴν ἐξάντληση, ἔτρεξε κοντά της καὶ τῆς διηγῆθηκε τί συνέβηκε.

Ἐκείνη ἄνοιξε τὴν ἀγκαλιά της καὶ τὸν ἔσφιγγε δυνατά.

—Κι ἂν πνιγόσουν καὶ σύ, παιδί μου; τοῦ εἶπε μὲ τρεμάμενη φωνή.

Καὶ τὰ δάκρια ἔτρεχαν ἀπὸ τὰ μάτια της κι ἀνατρίχιαζε στὴ σκέψη, πὼς κινδύνεψε τὸ παιδί της. Καὶ τὸν μάλλωνε χαηδευτικά. Μὰ ὁ Κώστας ἔνοιωθε, πὼς ἦταν εὐχαριστημένη ἀπ'αὐτόν.

Ὁ πατέρας τοῦ Κώστα ἦταν στὸ καφενεῖο κι ἔμαθε τί ἔγινε. Ἦρθε βιαστικά στὸ σπίτι. Σὰν εἶδε τὸν Κώστα, τὸν σήκωσε ψηλά, τὸν φίλησε καὶ σκούπισε κρυφὰ ἓνα δάκρυ· αὐτὸς ποὺ ποτὲ δὲ δάκρυσε!

Ὅλ' αὐτὰ τὰ ξαναθυμᾶται ὁ Κώστας κάθε φορά, πού βλέπει τὴ λιγὴ φορεσιά, πού μὲ στοργὴ τὴ φύλαξε ἀπὸ τότε. Ξαναβλέπει μπροστά του μιὰ ἀπὸ τίς ὠραιότερες στιγμὲς τῆς ζωῆς του. Νοιώθει στὰ χεῖλια του τὰ φιλήματα τῆς μάνας του καὶ στὸ μάγουλό του τὸ δάκρυ τοῦ πατέρα του.

Στ'ἀλήθεια! αὐτὴ εἶναι ἡ ὠραιότερη φορεσιά ἀπ' ὅσες φόρεσε ὡς τὰ τώρα.

Η ΒΑΡΚΟΥΛΑ

Βαρκούλ' ἄρμενίζει,
 μὲ χάρη κυλᾶ,
 τὰ κύματα σκίζει
 γοργὰ κι ἀπαλά.

Ἄφρους ἀναδεύει
 μὲ πόθο γλυκό,
 ὁ μπάτης χαηδεύει
 πανάκι λευκό.

Βαρκούλα, ποῦ ἔμπρός σου
 τοὺς πόθους σκορπᾶς,
 ποιὸς εἶν' ὁ σκοπὸς σου;
 Βαρκούλα, ποῦ πᾶς;

Πρὸς τ' ἄγνωστο τρέχω
 καὶ σχίζω νερά,
 σκοπὸ ἕναν ἔχω,
 νὰ βρῶ τὴ χαρά.

Ἰ. Πολέμης

ΤΙ ΛΕΕΙ Η ΘΑΛΑΣΣΑ

Ὅταν ἡ θάλασσα γλυκὰ
 στὴν ἄμμο ψιθυρίζει,
 σὰν νὰ τὴ νανουρίζει,
 τί τάχα λέει μυστικά,

τί λέει στ' ἀκρογιάλι;
 Τοῦ λέει:—«Ἀκρογιάλι,
 μὴν ἀπ' τὸν φλοῖσβο γελαστῆς
 καὶ στῶν νερῶν μου κοιμηθῆς
 τὴν ἡσυχὴ ἀγκάλῃ.
 Μὴ στὴ γαλήνῃ πιστευθῆς·
 θάρθῃ κι ἀνεμοζάλη».
 Κι ὅταν ἡ θάλασσα μ' ὄργῃ
 κυλᾷ τὰ κύματά της,
 κι ἀφρίζουν τὰ βουνά της
 καὶ φοβερὰ ἠχολογῇ,
 τί λέει ἄραγε στὴ γῆ
 μὲ τὰ μουγκρίσματά της
 ἢ ἄγριά της ἢ κραυγῆ;
 Λέει ἡ κραυγὴ ἐκείνη:
 «Τὸν κόσμον θὰ χαλάσω,
 ἀλλ' ὅμως θὰ περάσω,
 καὶ θάρθῃ καὶ γαλήνῃ!».

Δ. Βικέλας

Ο ΜΑΝΟΛΑΚΗΣ ΔΕΝ ΞΑΝΑΕΙΠΕ ΨΕΜΑΤΑ

Ὁ Μανολάκης, ἓνα ἀγοράκι ὀχτῶ χρονῶν, εἶχε ὅ-
 λες τίς χάρες τοῦ κόσμου. Ἦταν ἐπιμελής, φρόνιμος,
 ὑπάκουος καὶ καλός. Ὁ πατέρας του ὅμως δὲν ἦταν
 καθόλου εὐχαριστημένος ἀπ' αὐτόν.

—Καλύτερα, ἔλεγε, νὰ εἶχε τὰ μισὰ ἀπὸ τὰ προτε-
 ρήματα, πού ἔχει αὐτὸ τὸ παιδί, καὶ νὰ μὴν εἶχε τὸ
 μεγάλο ἐλάττωμα, πού ἔχει καὶ τοῦ τὰ σβήνει ὅλα...

Ὁ Μανολάκης ἦταν ψεύτης. Καὶ τί ψεύτης! Ἔλεγε κάτι ψέματα, ποῦ ἦταν ν' ἀπορήσει κανεὶς, πῶς τὰ κατέβαζε τὸ κεφαλάκι του. Μιὰ μέρα, ποῦ εἶχε ἀργήσει νὰ γυρίσει ἀπὸ τὸ σχολεῖο, πρὶν προφτάσουν νὰ τὸν μαλλώσουν, ἄρχισε νὰ λέη μιὰ τρομαχτικὴ ἱστορία, ποῦ εἶδε στὸ δρόμο.

— Πωπῶ! τί εἶδα σήμερα, τί εἶδα! Ἐνα παιδάκι, ποῦ ἦταν ἀνεβασμένο στὸ παράθυρο ἑνὸς ψηλοῦ σπιτιοῦ, γλίστρησε κι ἔπεσε κάτω. Ἐπεσε στὸ πεζοδρόμιο. Θεέ μου, τί ἦταν ἐκεῖνο! Τὸ κεφάλι του ἄνοιξε σὰν καρπούζι. Ἐγίνε λειῶμα τὸ κακόμοιρο. Μαζεύτηκε ὁ κόσμος, ἡ ἀστυνομία, γέμισε ὁ δρόμος αὐτοκίνητα. Οἱ ἀστυνόμοι δὲν ἄφησαν κανένα νὰ περάσει. Κάθισα κι ἐγὼ καὶ περίμενα. Τί νὰ κάμω;

Οἱ γονεῖς του καταταραγμένοι γιὰ τὸ δυστύχημα, τὸν ρωτοῦσαν, ποῦ ἔγινε, σὲ ποιοῦ δρόμο, σὲ ποιοῦ σπίτι, τί ὥρα. Τὰ εἶπε ὅλα, σὰν νὰ ἦταν ἐκεῖ. Οἱ γονεῖς του ἔστειλαν νὰ μάθουν, ποῖαν ἦταν τὸ παιδί. Λοιπόν: δὲν εἶχε γίνει τίποτε! Οὔτε παιδί ἔπεσε, οὔτε τὸ κεφάλι του ἄνοιξε σὰν καρπούζι, οὔτε χαλασμός κόσμου ἔγινε σὲ κανένα δρόμο. Ὅλ' αὐτὰ τὰ εἶχε βγάλει ὁ Μανολάκης ἀπ' τὸ κεφάλι του.

Ὁ πατέρας του τὸν μάλλωσε, τὸν τιμώρησε, τοῦ εἶπε, πῶς δὲ θέλει νάχη παιδί ἕναν ψεύτη καὶ πῶς θὰ τὸν διώξῃ ἀπὸ τὸ σπίτι, ἂν ξαναπῆ ψέμα.

Ὁ Μανολάκης τίποτε. Κάθε μέρα ἔφερνε καὶ ἀπὸ ἕνα καινούργιο ψέμα στὸ σπίτι. Πότε εἶχε γίνει μιὰ σύγκρουση αὐτοκινήτων καὶ εἶχαν σκοτωθῆ ἄνθρωποι, πότε εἶχε πάρει φωτιά ἕνα σπίτι κι ἔγινε στάχτη, πότε

είχαν πιάσει καβγά δυο άνθρωποι στο δρόμο, κι έβγαλαν τὰ περίστροφα και είχε σκοτωθῆ ὁ ἕνας, πότε είχε λυσσάξει ἕνα σκυλί και δάγκασε ἑκατὸ ἀνθρώπους! "Ὅλ' αὐτὰ τὰ εἶχε ἰδεῖ μὲ τὰ μάτια του ὁ Μανολάκης.

—Μήπως λές ψέματα πάλι, Μανολάκη; τοῦ ἔλεγε κάθε φορά ὁ πατέρας του. Κοίταξε καλά, καημένε, γιατί, ἂν εἶπες ψέματα κι αὐτῆ τῆ φορά, δὲν ξαίρω, τί θὰ σοῦ κάμω.

—'Αλήθεια, ἀλήθεια!..... ἀπαντοῦσε ὁ Μανολάκης. Ρωτῆστε νὰ μάθετε!

Καὶ ἦταν ὅλα ψέματα.

Ὁ πατέρας του κι ἡ μητέρα του ἦτον ἀπελπισμένοι. Οὔτε οἱ τιμωρίες, οὔτε οἱ νηστεῖες, οὔτε τὸ κλείσιμο στο σκοτεινὸ δωμάτιο μπόρεσαν νὰ διορθώσουν τὸν Μανολάκη. Ἦταν ἀδιόρθωτος.

2.

Ὁ πατέρας του γιὰ κάμποσες ἡμέρες δὲν τοῦ ἔκαμε παρατήρηση. Καμωνόταν μάλιστα, πὼς τὸν πίστευε.

Ἐνα μεσημέρι, γυρίζοντας ἀπὸ τῆ δουλειά του, εἶπε στο τραπέζι:

—Λοιπόν, αὔριο θὰ κάμωμε μιὰν ὠραία ἐκδρομή. Τὸ πρωὶ θὰ ἔρθη νὰ μᾶς πάρη ἕνα φιλικὸ αὐτοκίνητο. Θὰ βάλωμε μέσα φαγιὰ και γλυκίσματα και θὰ κατεβούμε στὸν Πειραιά. Ἐκεῖ θὰ μᾶς περιμένῃ τὸ βαποράκι ἐνὸς φίλου μου, ἕνα ὠραῖο θαλαμηγὸ, και θὰ πᾶμε στὴν Αἴγινα νὰ περάσωμε ὅλη τὴν ἡμέρα μας. Θὰ εἶναι κι ἄλλες οἰκογένειες μαζί, ποὺ θὰ ἔρθουν μὲ τὰ παιδιά

τους. Καί τί ἔχει νά γίνη στήν Αἴγινα! Θά πᾶμε στό φάρεμα μέ τά παραγάδια, ὕστερα θά κολυμπήσουμε κι ὕστερα θ' ἀνεβοῦμε μέ τά γαϊδουράκια ἐπάνω στόν ἀρχαῖο ναό τῆς Ἀφαιίας. Ἐκεῖ θά φῶμε. Τό βράδυ εἶναι καί κάποια γιορτή στήν Αἴγινα καί θ' ἀνάψουν καί ὠραῖα πυροτεχνήματα, τήν ὥρα ποῦ θά ἐπιστρέψουμε. Κι ἔπειτα θά γυρίσωμε πάλι μέ τήν πανσέληνο στόν Πειραιά. Τέλος πάντων θά περάσωμε τρέλα!

—Θά ἔρθω κι ἐγώ, πατέρα; ρώτησε, τρελός ἀπ' τή χαρά του, ὁ Μανολάκης.

Αὐτοκίνητο, βαποράκι, γαϊδουροκαβαλαρία, φάρεμα, πυροτεχνήματα, ἄλλο ποῦ δέν ἤθελε!

—Πᾶμε ἐμεῖς χωρίς ἐσένα; τοῦ εἶπε ὁ πατέρας του. Βέβαια θά ἔρθης. Μόνο νάχης τὸ νοῦ σου νά ξυπνήσης πρῶι, γιά νά μὴν ἀργήσωμε.

3.

Ὁ Μανολάκης δέν κοιμήθηκε ὅλη τὴ νύχτα, περιμένοντας νά ξημερώση. Ὅταν ξημέρωσε καί σηκώθηκαν νά πάρουν τὸ γάλα τους, ὁ πατέρας του μπῆκε μέ κατεβασμένα μοῦτρα στήν τραπεζαρία καί εἶπε μιλώντας τάχα στή γυναῖκα του:

—Δυστυχῶς ἡ ἐκδρομὴ δὲ θά γίνη.

—Γιατί; ρώτησε ὁ Μανολάκης, μέ κομμένη ἀναπνοή. Γιατί δὲ θά γίνη;

Μόνο, ποῦ δέν ἐκλαιγε ἀπὸ τὸ κακό του.

—Θά σοῦ πῶ, παιδί μου... τοῦ εἶπε ὁ πατέρας του. Τὸ αὐτοκίνητο, ποῦ θά μᾶς ἔπαιρνε, συγκρούστηκε τὴ νύχτα μέ ἓνα ἄλλο αὐτοκίνητο κι ἔγινε κομμάτια.

‘Ο φίλος μου, πού ἔχει τὸ βαποράκι, μάλλωσε μ’έναν ἄλλο στὸ δρόμο καὶ ὁ ἄλλος ἔβγαλε τὸ περίστροφο καὶ τὸν πλήγωσε. Τὸ βαποράκι, πού θὰ μᾶς ἔπαιρνε, βούλιαξε ἀπὸ τὴν τρικυμία. Τὸ σπίτι, πού θὰ πηγαίναμε νὰ καθίσωμε στὴν Αἴγινα, ἔπιασε φωτιά καὶ κάηκε. Τὸ παιδί αὐτοῦ, πού ἔχει τὰ γαϊδουράκια στὴν Αἴγινα, ἔπεσε ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ τὸ κεφάλι του ἀνοιξε σὰν καρπούζι. Ποῦ νὰ ἔχη ὄρεξη ὁ ἄνθρωπος νὰ φροντίση γιὰ γαϊδουράκια ; Τὰ πυροτεχνήματα, πού θὰ ἔκαιγαν τὸ βράδυ, βράχηκαν ἀπὸ τὴ θάλασσα, ὅταν τὰ πῆγαιναν ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ καὶ χάλασαν. Καί, κοντὰ στὰ ἄλλα, σήμερα δὲν εἶναι πανσέληνος. Πῶς θὰ πᾶμε, λοιπόν; ‘Ολα ἦρθαν, βλέπετε, ἀνάποδα.

‘Ο Μανολάκης, πού ἦταν ἔξυπνο παιδί, εἶχε καταλάβει, πῶς ὁ πατέρας του τοῦ εἶχε παίξει ἓνα κακὸ παιχνίδι. Κατέβασε τὰ μούτρα του καί, ἔτοιμος νὰ κλάψη ἀπὸ τὸ κακό του, μурμουύρισε:

—Αὐτὰ εἶναι ψέματα. Δὲν τὰ πιστεύω ἐγώ.

‘Ο πατέρας του χαμογέλασε καὶ τοῦ εἶπε:

—Ψέματα εἶναι, παιδί μου. Καὶ κάνεις πολὺ καλὰ νὰ μὴν τὰ πιστεύης. Καὶ τώρα ἄκουσέ με: ‘Εγὼ δὲν εἶπα ποτὲ ψέματα σὲ κανέναν ὅσο ζῶ.’Εγὼ ὅμως κι ἐγὼ ψεύτης μιὰ φορὰ στὴ ζωὴ μου, γιὰ νὰ σοῦ δώσω νὰ καταλάβης, τί ὠραία πού εἶναι τὰ ψέματα.’Αν σ’ἀρέσουν τώρα, κι ἂν εὐχαριστήθηκες ἀπὸ τὴν ἐκδρομὴ, ἐξακολούθησε νὰ λές.

‘Ο Μανολάκης ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη δὲν ξαναεἶπε ψέματα.

ΤΟ ΚΑΝΤΗΛΙ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΙΔΑΚΙ

Στὸ μικρὸ ὑπόγειο δωμάτιο τῆς μακρινῆς συνοικίας, ποῦ κατοικοῦσε ὁ μάστρο-Νικόλας ὁ Ἄλυφαντῆς μετὴ γυναικὰ του καὶ τὸ παιδάκι του, εἶχαν μαζευτῆ ἐκεῖνο τὸ βράδυ ὅλες οἱ γυναικοῦλες τῆς γειτονιάς.

Τὸ παιδάκι τοῦ μαστρο-Νικόλα ἦταν βαριά ἄρρωστο. Ὁ μαστρο-Νικόλας ἔλειπε ἀπὸ τὸ πρωὶ στὴ δουλειὰ του κι οἱ καλὲς γειτόνισσες πήγαιναν νὰ συντροφέψουν τὴν ἀπελπισμένη μητέρα καὶ νὰ τὴ βοηθήσουν στὴ περιποίηση τοῦ ἄρρωστου παιδιοῦ της. Κι εἶχαν μαζευτῆ τόσες γυναικοῦλες, ποῦ μόλις χωροῦσαν στὸ μικρὸ ἐκεῖνο καὶ στενόχωρο δωμάτιο.

Ἡ πονεμένη μητέρα κρατοῦσε τὸ ἄρρωστο παιδάκι στὰ γόνατά της καὶ τὰ δάκρυα κυλοῦσαν ἄθελα ἀπὸ τὰ μάτια της, καθὼς τὸ νανούριζε νὰ τὸ ἀποκοιμίση. Γιατὶ τὸ μωρὸ ἦταν βαριά ἄρρωστο. Ἀπὸ τὸ πρωὶ εἶχε χειροτερέψει πολὺ. Ἀνάσαινε μὲ δυσκολία, τὰ μάγουλά του ἦταν κατακόκκινα σὰν τὴ φωτιά καὶ σάλεινε ἀνήσυχτα τὰ χεράκια του, σὰν νὰ ζητοῦσε βοήθεια. Δὲν εἶχε πιά οὔτε τὴ δύναμη νὰ κλάψη.

— Παναγία μου, κάμε τὸ θάμα σου!..... παρακαλοῦσε ἡ ἀπελπισμένη μητέρα.

Καὶ σήκωνε τὰ μάτια της εὐλαβητικὰ πρὸς τὸ μικρὸ εἰκονοστάσι, ὅπου ἔκαιγε ἀκοίμητο τὸ καντήλι στὴ χάρη της.

Οἱ γυναικοῦλες δὲ μιλοῦσαν πιά, σὰν τίς ἄλλες ἡμέρες, γιὰ διάφορα γιαιτροσόφια, ποῦ ἤξαιρε ἡ καθεμιὰ της. Μουρμούριζαν μονάχα λυπητερὰ μεταξύ τους:

—Δέν ἔχει ζωὴ τὸ κακόμοιρο! Ἄγγελοκρούστηκε. ... εἶπε ἡ κυρὰ Στάθαινα, μιὰ γριὰ γειτόνισσα, πού εἶχε ἀναθρέψει πολλὰ παιδιὰ καὶ εἶχε θάψει τὰ περισσότερα. Γιατί ἀπὸ τὰ δέκα παιδιὰ, πού τῆς εἶχε δώσει ὁ Θεός, τῆς ζοῦσαν μόνο τὰ τρία.

—Ἐδῶ ἦρθε ἡ ψυχούλα του! εἶπε ἡ κυρὰ Δημήτραινα, δείχνοντας τὸ λαιμό της, σὰν νὰ ἔβλεπε τὴν ψυχούλα τοῦ παιδιοῦ. Ἐτοιμάζεται νὰ πετάξῃ!

—Δέν τρέχει κανένας νὰ φωνάξῃ ἓνα γιατρό; εἶπε μιὰ νέα γυναικοῦλα. Εἶναι κρίμα νὰ χαθῇ ἔτσι ἄδικα τὸ παιδί!

—Τί νὰ τοῦ κάνῃ ὁ γιατρός; τὴν ἀποπῆρε ἡ κυρὰ Στάθαινα. Αὐτὸ μιᾶ τῶρα μὲ τ' ἀγγελούδια τοῦ οὐρανοῦ... Δέν τὸ βλέπεις, πῶς σηκώνει τὰ ματάκια του; Ἐξαφνα τὰ μάτια τῆς κυρὰ Στάθαινας ἔπεσαν στὸ καντήλι τῆς εἰκόνας, πού εἶχε ἀρχίσει νὰ τρεμοσβήνῃ. Ἐγενεψε μὲ τρόπο στὶς ἄλλες γυναῖκες καὶ τοὺς τὸ ἔδειξε.

—Τελείωσε!..... εἶπε σιγά, γιὰ νὰ μὴν τὴν ἀκούσῃ ἡ μητέρα τοῦ παιδιοῦ. Καλὸ σημάδι. Ἡ ζωούλα του θὰ σβήσῃ μαζί μὲ τὸ καντήλι. Σώθηκε τὸ λάδι της!

—Τί εἶπατε; ρώτησε ἀνίσυχα ἡ μητέρα τοῦ παιδιοῦ, σὰν νὰ κατάλαβε κάτι.

—Τίποτε, τίποτε, κυρὰ μου.....τῆς εἶπε ἡ κυρὰ Στάθαινα. Ἡ Παναγία, λέμε, νὰ σὲ λυπηθῇ καὶ νὰ κάμῃ τὸ θάμα της.

Τὸ καντήλι ὅλο καὶ τρεμόσβηνε στὸ εἰκονοστάσι. Τὸ παιδάκι ἀνάσαινε βαριά, σὰν νὰ πνιγόταν. Τὰ δάκρυα τῆς μητέρας κυλοῦσαν βουβὰ ἐπάνω στὰ μάγου-

λά της. Κανένας δέ μιλούσε πιά μέσα στο μικρό, στενόχωρο δωμάτιο. "Όλοι στύλωσαν τὰ μάτια τους ἐπάνω στο ἄρρωστο παιδάκι, περιμένοντας νὰ βγῆ ἡ ψυχούλα του. Καί μόνο ἡ δυστυχισμένη μητέρα ἔλπιζε ἀκόμη. Δὲν ἤθελε νὰ πιστέψη, πῶς θὰ χάσῃ τὸ παιδάκι της.

Ἐξαφνα γλίστρησε στὸ δωμάτιο, διακριτικά, ἓνα παιδάκι, μὲ στολή μαθητῆ τοῦ Γυμνασίου. Ἦταν ὁ Γιώργος, ὁ γιὸς τοῦ σπιτονοικοκύρη, ποὺ τὸν εἶχε στείλει ὁ πατέρας του νὰ ρωτήσῃ, πῶς εἶναι τὸ παιδί.

—Πῶς νὰ εἶναι, παιδί μου; Τὰ ἴδια..... τοῦ εἶπε ἡ κυρὰ Στάθαινα.

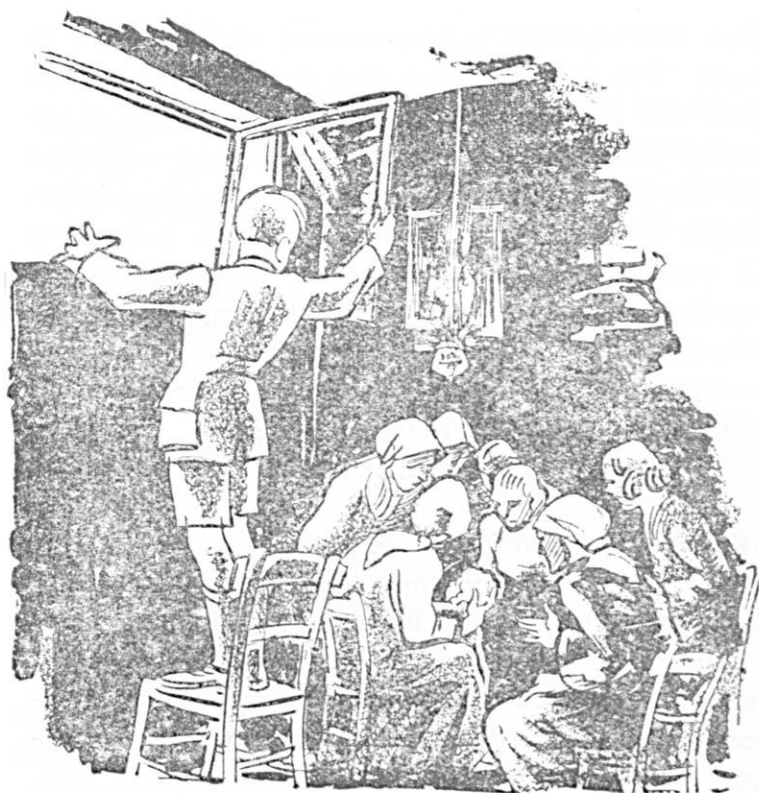
Καί τοῦ ἔγνεψε ἀπελπιστικά, δείχνοντάς του τὸ καντήλι, ποὺ τρεμόσβηνε, ἕτοιμο νὰ σβῆσῃ.

Ὁ Γιώργος, καθὼς μπῆκε στὸ δωμάτιο, ἔνοιωσε νὰ τοῦ πιάνεται ἡ ἀναπνοή, σὰν νὰ τοῦ ἔλειπε ὁ ἀέρας. Βλέποντας τώρα καί τὸ καντήλι, ποὺ τρεμόσβηνε, θυμήθηκε τὸ μάθημα γιὰ τὸ ὀξυγόνο, ποὺ τοὺς εἶχε κάνει ἐκεῖνες τὶς ἡμέρες ὁ καθηγητής τους :

«Καί ἡ φλόγα, γιὰ νὰ διατηρηθῆ, καί τὰ ζῶα, γιὰ νὰ ζήσουν, ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ὀξυγόνο..... τοὺς εἶχε πῆ. Ἄμα τοὺς ἀφαιρέσουν τὸ ὀξυγόνο, ἡ φλόγα σβῆνει, τὸ ζῶο πεθαίνει».

Καί παρακάτω τοὺς εἶχε πῆ:

«Ὅταν σ'ἓνα κλειστὸ μέρος βρίσκονται πολλοὶ ἄνθρωποι, καταστρέφουν τὸ ὀξυγόνο τῆς ἀτμοσφαιρας μὲ τὴν ἀναπνοή τους καί τὸ ἀντικαθιστοῦν μὲ ἀνθρακικὸ ὄξύ, ποὺ εἶναι ὀλέθριο γιὰ τὴ ζωή. Γι'αὐτὸ πρέπει νὰ



ἀερίζωμε τακτικὰ τὰ δωμάτιά μας, γιὰ νὰ ἀνανεώνε-
ται ὁ ἀέρας».

Ὁ Γιώργος συλλογίστηκε τότε, πῶς καὶ τὸ καντήλι
καὶ τὸ παιδάκι πέθαιναν ἀπὸ τὴν ἴδια αἰτία. Χωρὶς νὰ
πῆ τίποτε σὲ κανένα—ποιὸς θὰ τὸν ἄκουγε;—γλίστρησε
ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὶς γυναῖκες, ἀνέβηκε σὲ μιὰ καρέκλα,
ἄνοιξε διάπλατο τὸ μικρὸ ψηλὸ παράθυρο καὶ κατέ-

βηκε άμέσως κάτω, χωρίς κανέναν νά τόν πάρη είδηση. Ένα ζωογόνο κύμα από δροσερό άέρα χύθηκε μέσα στο δωμάτιο. Ώσπου νά πάρουν είδηση οί γυναίκες, όλα είχαν αλλάξει. Έη φλόγα τοῦ καντηλιοῦ ζωντάνεψε πάλι καί τὸ παιδάκι, πού ψυχομαχοῦσε, άρχισε πάλι ν'άνασαινή κανονικά καί νά ζωντανεύη. Οί γυναίκες σταυροκοπήθηκαν, ή δυστυχισμένη μητερούλα, πού εἶχε μέρες νά χαμογελάση, χαμογέλασε γλυκά στο παιδάκι της.

—Κλείστε τὸ παράθυρο, εἶπε ή κυρά Στάθαινα, νά μὴν κρυώση τὸ παιδί! Ποίός τὸ άνοιξε;

—Έη Παναγία τὸ άνοιξε..... εἶπε ὁ Γιώργος. Μὴν τὸ κλείνετε!

Καί τὸ παράθυρο ἔμεινε άνοιχτό.

Ὁ Γιώργος συλλογιζόταν εὐχαριστημένος, πὼς ή Παναγία τόν εἶχε στείλει ν'άνοίξη τὸ παράθυρο.

Ὁ γιατρός, πού ήρθε τὸ άλλο πρωί—τόν εἶχε στείλει ὁ πατέρας τοῦ Γιώργου, ἕνας καλὸς καί ψυχόπυνος άνθρωπος—παράγγειλε ν'άφήνουν τὸ παράθυρο άνοιχτό μέρα καί νύχτα.

—Έη άρρώστεια πού ἔχει τὸ παιδί, εἶπε, θέλει καθαρό άέρα.

Τὸ παιδάκι σὴθηκε. Μά ὁ Γιώργος δὲ μαρτύρησε, τί ἔκανε ἐκεῖνο τὸ βράδυ. Κράτησε περήφανα τὸ μυστικό του.

ΑΠΟ ΣΤΟΜΑ ΣΕ ΣΤΟΜΑ

—Μέ λύπη μου τὸ κάνω, εἶναι ὁμως χρέος μου νὰ σὲ εἰδοποιήσω, φίλε μου, ὅτι σ' ἔκλεψαν. Ὁ γείτονάς σου, ὁ Σταθὰς, μπῆκε στὸ περιβόλι σου, καθὼς μοῦ εἶπαν, γέμισε ἓνα κάρο πορτοκάλια καὶ τὸ πῆγε στὸ σπίτι του.

Ἔτσι εἶπε ὁ Δημητρός στὸν κύρ Νικόλα, τὸ φίλο του.

—Νὰ τὸ πιστέψω; φώναξε μὲ κατάπληξή του ὁ κύρ Νικόλας. Κι ἐγὼ δὲν ἔχω εἶδηση. Ποτέ δὲν μπορούσα νὰ φανταστῶ, ὅτι ὁ Σταθὰς μπορεῖ νὰ κάμη τέτοιο πρᾶμα· θὰ τὸν κάμω ὁμως νὰ μετανοιῶση πικρά, ἂν τὸ πρᾶμα ἔγινε, καθὼς τὸ λές. Ποιός τὸν εἶδε;

—Τὸν εἶδαν πολλοὶ καὶ κοντὰ στοὺς ἄλλους καὶ ὁ μάστρο Πέτρος, ὁ πεταλωτής.

Ὁ κύρ Νικόλας, ὁ εὐκατάστατος κτηματίας τοῦ χωριοῦ, ἔτρεξε ἀμέσως νὰ βρῆ τὸν πεταλωτή.

—Εἶναι ἀλήθεια, τὸν ρώτησε, πὼς εἶδες ἐσὺ τὸ Σταθὰ, τὸ γείτονά μου, νὰ φορτώνη ἀπὸ τὸ περιβόλι μου ἓνα κάρο πορτοκάλια;

—Πῶ, πῶ! ἓνα κάρο!..... Ἐνα καρτσάκι τοῦ χεριοῦ ἦταν, ὄχι κάρο! ἀπάντησε ὁ πεταλωτής.

—Μὰ τὸν εἶδες μὲ τὰ μάτια σου;

—Ὅχι δά! τὸ ἄκουσα, πού τὸ ἔλεγε ὁ μπάρμπα Θανάσης, ὁ μυλωνάς.

Τρέχει ὁ κύρ Νικόλας στὸ μύλο καὶ βρίσκει τὸν μπάρμπα Θανάση.

—Λοιπόν, μπάρμπα Θανάση, εἶδες ἐσὺ ἀληθινὰ τὸ

Σταθά, τὸ γείτονά μου, νὰ κλέβῃ ἀπὸ τὸ περιβόλι μου ἓνα καροτσάκι πορτοκάλια;

—Ποιὸς σοῦ τὸ εἶπε;

—Ὁ μάστρο Πέτρος.

—Ὁὐ! τὸ παραφούσκωσε ὁ ἔρημος!

Ἐγὼ εἶπα ἓνα κοφινάκι κι ὄχι ἓνα καροτσάκι. Ἄγ-καλὰ δὲν τὸν εἶδα ἐγὼ μὲ τὰ μάτια μου· ἐμένα μοῦ τὸ εἶπε ἡ κυρὰ Μαριορῆ, τοῦ ἀγροφύλακα.

Παίρνει δρόμο ὁ κύρ Νικόλας νὰ βρῆ τὴν κυρὰ Μα-ριορῆ, τοῦ ἀγροφύλακα. Τὴ ρωτᾷ κι αὐτὴ τοῦ ἀπαν-τᾷ χολοσκασμένη:

—Ἐγὼ; Μπᾶ, τὴν κακομοίρα! Ἐγὼ δὲν εἶπα τέτοιο πρᾶμα! Ἐγὼ ἄκουσα μονάχα τὸν περιβολάρη σου, τὸ Μανόλη, νὰ λήῃ πὼς ὁ Σταθάς, ὁ γείτονάς σου, ἔ-κοψε ἓνα δυὸ πορτοκάλια ἀπὸ τὸ περιβόλι σου. Νάτος κιόλας ὁ Μανόλης! Ἔλα δῶ, Μανόλη!

Ρωτᾷ ὁ κύρ Νικόλας τὸν ἀνθρωπό του, ἂν πραγμα-τικὰ εἶδε τὸ Σταθά νὰ μπαίνει στὸ περιβόλι του καὶ νὰ κόβῃ ἓνα δυὸ πορτοκάλια.

—Κανένας ἀπολύτως, ἀπαντᾷ ὁ Μανόλης, δὲ μπῆκε μέσα στὸ περιβόλι. Περνοῦσε μοναχὰ ἀπ'ἔξω ὁ κύρ Σταθάς καὶ μοῦ εἶπε :

«Αἶ, Μανόλη! Βλέπω τὰ πορτοκάλια τοῦ κύρ Νι-κόλα, ὡς εἶναι ὄριμα κιόλας· σήμερα αὔριο θὰ μπορέση νὰ κόψῃ καὶ νὰ φορτώσῃ ἓνα κάρο ὀλόκληρο!»

Γέλασε ὁ κύρ Νικόλας κι ἔφυγε λιγάκι θυμωμένος, γιατί ἔχασε τόσην ὥρα δίνοντας πίστη σὲ μιὰ ἀνόητη κακογλωσσιά.

ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ

Τ'ἄσπρα σπιτάκια του ἕνα ἕνα,
 σκόρπια, ἄσυντρόφευτα κι ἀνάρια,
 στὴ θάλασσα ἀντίκρυ ἀπλωμένα
 σὰ μονοκόμματα λιθάρια,
 τ'ἄσπρα σπιτάκια του κρυμμένα
 μέσα σὲ πράσινα κλωνάρια,
 ἠλιόφωτα, χαριτωμένα,
 μικρά, ἀσβεστόχριστα, καθάρια,
 πρώτη φορὰ ὅποιος τὰ θωρεῖ,
 γλυκεῖα ἀνοιξιὰ γικην ἡμέρα,
 ἀπ' τοῦ βουνοῦ τὴ χάρη πέρα,
 ἡμερὰ ἀρνάκια τὰ θαρρεῖ,
 ποὺ βόσκουνε, σκόρπιο κοπάδι,
 σὲ χλωροπράσινο λιβάδι.

Γ. Δροσίνης

ΕΠΑΝΩ ΣΤΟΝ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ ΣΤΑ 433 π.Χ.

Πλησίαζε ἡ ἡμέρα τῆς πομπῆς τῶν Παναθηναίων. Αὐτὴ τὴ χρονιά, -438 π.Χ., ἡ μεγάλη γιορτὴ τῶν Ἀθηναίων θὰ εἶχε ἐξαιρετικὴ λαμπρότητα, γιατί ἦταν νὰ γίνουσιν τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου μαρμάρινου ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς, ποὺ εἶχε χτίσει ὁ Περικλῆς ἐπάνω στὴν Ἀκρόπολη μὲ τὰ συμμαχικὰ χρήματα.

Ὑστερ' ἀπὸ χρόνων ἐργασία ὁ λαμπρὸς ναός, ἔργο τῶν ἀρχιτεκτόνων Ἴκτινου καὶ Καλλικράτη, ἦταν

έτοιμος νά παραδοθῆ στη λατρεία τῆς θεᾶς, πού εἶχε σώσει τόσες φορές τὴν ἀγαπημένη της πόλη ἀπὸ τοὺς βαρβάρους.

Καὶ πρώτη φορὰ τώρα τὰ διαλεχτὰ κορίτσια τῶν Ἀθηνῶν θὰ ἔφερναν τὸν πέπλο τῆς θεᾶς, πού εἶχαν ὑφάνει σὰν πάντα μὲ τὰ χέρια τους, στὸ νέο χρυσελεφάντινο ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, πού τὸ εἶχε δουλέψει μὲ τὴν ἄφταστη τέχνη του ὁ γλύπτης Φειδίας.

Οἱ Ἀθηναῖοι, πού κοίταζαν ν' ἀστράφτη ἀπὸ τὸ μάρμαρο καὶ τὸ χρυσάφι, ψηλὰ ἐπάνω στὴν κορυφὴ τοῦ βράχου τῆς Ἀκρόπολης ὁ νέος ναός, δὲν ἔβλεπαν, πότε νὰ φτάσῃ ἡ ἡμέρα, πού ὁ Περικλῆς, τριγυρισμένος ἀπὸ τὸν Ἴκτινο, τὸν Καλλικράτη, τὸ Φειδία καὶ τοὺς ἄρχοντες τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς πομπῆς τῶν Παναθηναίων, θὰ παράδινε τὸ θαυμαστὸ ναὸ στοὺς ἱερεῖς τῆς θεᾶς καὶ θὰ ἔκανε τὴν πρώτη θυσία στὸ βωμὸ της.

Τὴν παραμονὴ τῆς μεγάλης ἡμέρας, στὸ σπίτι τοῦ Ἴκτινου, πού βρισκόταν σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπ' τὸ βράχο τῆς Ἀκρόπολης, εἶχαν μαζευτῆ ὁ Καλλικράτης, ὁ Φειδίας καὶ ἄλλοι νέοι ἀρχιτέκτονες καὶ γλύπτες, μαθητὲς τους, πού εἶχαν δουλέψει στὰ ἐργαστήριά τους, παίρνοντας μαθήματα τῆς τέχνης τους ἀπὸ τοὺς μεγάλους δασκάλους τους. Καὶ οἱ νέοι αὐτοὶ τεχνῖτες ἦταν περήφανοι, πού εἶχαν βάλει κι αὐτοὶ ἓνα λιθάρι, γιὰ νὰ γίνῃ τὸ μαρμαρένιο αὐτὸ θαῦμα, πού ὁμοίό του δὲν εἶχε ἰδεῖ ἀκόμα ὁ κόσμος.

Ἀπὸ κεῖ— ἦταν μιὰ ἀπὸ τίς ὠραῖες ἡλιόλουστες ἡμέρες, πού εἶχε χαρίσει ὁ Ἀπόλλωνας στὶς γιορτὲς

τῆς ἀδερφικῆς του θεᾶς—ὅλη ἡ συντροφιά θὰ ξεκινοῦσε γιὰ τὴν Ἀκρόπολη. Οἱ λαμπροὶ τεχνῖτες πήγαιναν νὰ ρίξουν μιὰ τελευταία ματιά στὸ ἔργο τους καὶ νὰ τοῦ δώσουν, ἂν ἦταν πουθενὰ ἀνάγκη, τὸ τελευταῖο χάρισμα τῆς σμίλης, πρὶν τὸ παραδώσουν στὴν πόλη.

—Νάρθοῦμε κι ἐμεῖς μαζί, θεῖε; εἶπε ὁ μικρὸς Ἑρμόλαος, ὁ ἀνιψιὸς τοῦ Ἰκτίνου, ποὺ ἔπαιζε τὰ κότσια στὴ μεσιανὴ αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ μαζί μὲ ἄλλα παιδιὰ τῆς ἡλικίας του.

—Νάρθῃτε, παιδί μου!...τοῦ εἶπε ὁ Ἰκτίνος, χαηδεύοντάς του τὰ ὀλόσγουρα μαλλιά.

Γιὰ σᾶς δουλέψαμε ἐμεῖς τόσα χρόνια. Ἐμεῖς θὰ περάσωμε, ἀλλὰ ὁ Παρθενώνας θὰ μείνη. Καὶ μέσα στοὺς αἰῶνες, ποὺ θὰ περάσουν ἀπὸ πάνω του, πολλές γενεές παιδιῶν, σὰν κι ἐσᾶς, ποὺ θάρχωνται στὸν κόσμο, μαζί μὲ τὸν Ἥλιο, ποὺ θὰ πρωτοβλέπουν, θὰ βλέπουν ἐκεῖ ψηλὰ καὶ τὸν Παρθενῶνα.

Τὰ παιδιὰ, χαρούμενα, ἀφῆκαν τὰ κότσια καὶ ἄρχισαν νὰ ἐτοιμάζονται, γιὰ ν'ἀνεβοῦν μαζί μὲ τοὺς μεγάλους στὴν Ἀκρόπολη.....

—Θὰ ἰδοῦμε καὶ τὸν Ἐριχθόνιο; ρώτησε φοβισμένος ὁ μικρότερος ἀπ'ὄλους, ὁ Ἑρμείας, ποὺ εἶχε ἀκούσει ἀπὸ τὴ μητέρα του γιὰ τὸ στοιχειὸ αὐτὸ τῆς Ἀκρόπολης, πὼς ἦταν σὰ μεγάλο φίδι καὶ κατοικοῦσε κάτω ἀπὸ τὴ γῆ.

—Γιατί τὸν φοβᾶσαι τὸν Ἐριχθόνιο, Ἑρμεία; τοῦ

εἶπε ὁ Ἑρμόλαος. Αὐτὸς εἶναι καλὸ στοιχειό. Δὲν πειράζει.

—Μὰ ἐγὼ εἶχα ἀκούσει—εἶπε ἓνα ἄλλ' ο παιδί, ὁ Δεξιλέος—ὅτι ὁ Ἐριχθόνιος εἶχε φύγει ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολη.

—Ἐχεις δίκιο—τοῦ εἶπε τότε ὁ Ἑρμόλαος, πού σὰν μεγαλύτερος τὰ ἤξαιρε ὅλ' αὐτά. Ὅταν ἔφυγε ἡ Ἀθηνᾶ ἀπ' τὴν Ἀκρόπολη καὶ κατέβηκε στὰ καράβια, γιὰ νὰ διώξη τοὺς βαρβάρους ἀπὸ τὴ Σαλαμίνα, εἶχε πάει μαζί της καὶ ὁ Ἐριχθόνιος, πού τὴν ἀκολουθοῦσε πάντα. Ἀπ' αὐτὸ μάλιστα κατάλαβαν οἱ Ἀθηναῖοι, πὼς εἶχε φύγει κι ἡ Ἀθηνᾶ καὶ κατέβηκαν ὅλοι στὰ «ξύλινα τείχη» νὰ πολεμήσουν τὸν ἐχτρὸ καὶ νὰ σώσουν τὴν Ἀθήνα. Ὑστερα ὅμως, πού γύρισε ἡ Ἀθηνᾶ στὸ ναὸ της, γύρισε κι ὁ Ἐριχθόνιος μαζί της.

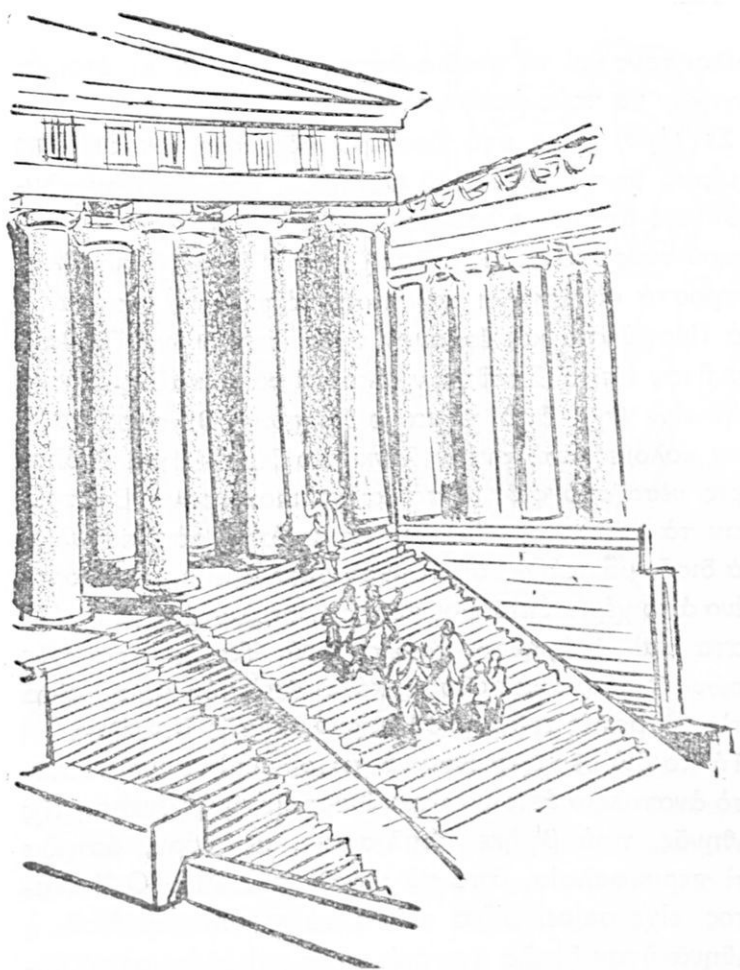
—Καὶ πὼς τὸ κατάλαβαν, πὼς εἶχε φύγει ὁ Ἐριχθόνιος; ρώτησε πάλι ὁ μικρός, πού δὲν μποροῦσε νὰ βγάλῃ ἀπὸ τὸ νοῦ του τὸ τρομερὸ φίδι.

—Δὲν ἦταν δύσκολο νὰ τὸ καταλάβουν...., τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Ἑρμόλαος. Ὅταν εἶπαν οἱ ἱερεῖς, πὼς ἡ μελόπιττα, πού τοῦ ζύμωναν οἱ γυναῖκες καὶ τοῦ τὴν πήγαιναν γιὰ τροφή του, ἔμεινε ἀφάγωτη, κατάλαβαν, πὼς τὸ φίδι δὲν ἦταν ἐκεῖ, γιὰ νὰ τὴ φάῃ. Καὶ εἰδοποίησαν τότε, ὅτι τὸ ἱερὸ φίδι εἶχε φύγει ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολη.

—Καλύτερα νὰ μὴν ξαναγυρίση!..... εἶπε τότε ὁ μικρός.

Τὰ ἄλλα παιδιὰ ἔσκασαν στὰ γέλια.

—Εἶδες τὸν πονηρὸ τὸ μικρούλη; εἶπαν. Ἦθελε νὰ



λείπη ακόμη ο Έριχθόνιος, για να του φάη αυτός τή μελόπιττα.

Έκείνη τήν ώρα όμως φάνηκαν να κατεβαίνουν απ' τὸ σπῆτι ο Ίκτινος, ὁ Καλλικράτης, ὁ Φειδίας κι οἱ ἄλλοι

φίλοι τους καί τὰ παιδιὰ ἄφησαν τὰ γέλια κι ἔτοιμάστηκαν νά τοὺς ἀκολουθήσουν.

Σέ λίγο, μέσα στό δροσερό φῶς τῆς ἀνοιξιάτικης ἡμέρας, μέ τίς αὔρες τοῦ Φαλήρου, πού ἔφταναν γλυκόπνοες ἀπό τὰ γλαυκότετα νερά, πού χρύσωνε ἀντικρὺ τους στό βάθος τοῦ ὀρίζοντα ὁ Ἥλιος, ἡ συνοδεία, μπροστά οἱ μεγάλοι καί πίσω τὰ παιδιὰ, περνοῦσαν τὰ Προπύλαια καί ἔφταναν τὸν Παρθενῶνα. Τί θαῦμα ἦταν ἐκεῖνο! Στάθηκαν ὅλοι καί τὸ κοίταζαν, σάν νά μὴν εἶχε βγῆ ἀπὸ χέρια ἀνθρώπων. Οἱ σαρανταεξί του κολόνες ὑψώνονταν λευκές καί λιγερές καί ἀνάλαφρες μέσα στό φῶς μέ τὰ κομψὰ κιονόκρανα. Βαστοῦσαν τὰ ὠραῖα ἀέτώματα, τίς μετόπες, τὰ ἐπιστύλια, τὰ διαζώματα. Ὅλα αὐτὰ ἦταν σκαλισμένα καί ἱστορημένα ἀπὸ χέρια ἐπιδέξιου τεχνίτη, στολισμένα μέ ἀγάλματα καί ἀνάγλυφα χρωματιστά. Τὰ λαμπρά τους χρώματα λαμποκοποῦσαν, κάτω ἀπὸ τὸν ἥλιο, μέσα στις ἀστραπές τοῦ λευκοῦ μαρμάρου τῆς Πεντέλης.

Τὰ παιδιὰ δὲ χόρταιναν νά ρωτοῦν καί νά μαθαίνουν. Στὸ ἀνατολικὸ ἀέτωμα ἦταν ἱστορημένη ἡ γέννηση τῆς Ἀθηνᾶς, πού βγῆκε ὠπλισμένη, μέ δόρυ, ἀσπίδα καί περικεφαλαία, ἀπὸ τὸ κεφάλι τοῦ Δία. Ὁ Ἥφαιστος εἶχε σκίσει μ' ἕνα πελέκι τὸ κεφάλι τοῦ θεοῦ, ἡ Ἀθηνᾶ ἦταν δίπλα του πάνοπλη καί ὀλόγυρα οἱ ἄλλοι θεοὶ κοίταζαν τὸ παράξενο θαῦμα.

Στὸ δυτικὸ ἀέτωμα πάλι ἦταν ἱστορημένη ἡ φιλονικία τῆς Ἀθηνᾶς καί τοῦ Ποσειδῶνα, ποιὸς νά πάρη δική του τὴν Ἀττική. Καί γύρω πάλι ἄλλοι θεοὶ καί ἥρωες παρακολουθοῦσαν τὴ φιλονικία τῶν δύο θεῶν.



Στις μετόπες πάλι ήταν ιστορημένοι οί πόλεμοι θεῶν καί γιγάντων, οί Λαπίθες, πού πολεμοῦσαν μέ τούς Κενταύρους, ὅπως καί ἄλλοι πόλεμοι.

Ἄλλὰ τὸ ὠραιότερο ἀπ' ὅλα ἦταν ἡ Ζωφόρος, πού ἔζωνε ὀλόγυρα, σάν πλατιά λουρίδα, τούς τέσσερεις τοίχους τοῦ ναοῦ. Ἐπάνω σ' αὐτήν ἦταν ιστορημένη σέ συνέχεια μέ λαμπρὰ ἀνάγλυφα ἡ μεγαλύτερη γιορτὴ τῶν Ἀθηναίων, ἡ πομπή τῶν Παναθηναίων.

Ὁ Φειδίας, περήφανος γιά τὸ ἔργο του, προχωρώντας στό πλευρὸ τοῦ Ἰκτίνου δὲ χόρταινε νὰ τὰ κοιτάζη. Ἦταν ἐκεῖ ἐπάνω ἡ Ἀθηναῖα, ὁ Ζεὺς, ἡ Ἥρα καί ἄλλοι θεοί, πού εἶχαν ἔρθει νὰ λάβουν μέρος στή γιορτὴ καί τὴ θυσία καί στή μέση τους ἦταν ιστορημένη ἡ παράδοση τοῦ πέπλου. Ἡ παράσταση αὐτὴ

ἔπεφτε ἐπάνω ἀπ' τὴν κυρία εἴσοδο τοῦ ναοῦ, στὴν ἀνατολικὴ πλευρά.

Στὶς ἄλλες πλευρὲς τοῦ διαζώματος ἦταν ἱστορημένοι ἄνδρες νέοι καὶ γεροντότεροι μὲ μακριὰ ἱμάτια, ἀκουμπισμένοι ἐπάνω σὲ βακτηρίες, ποὺ μιλοῦσαν μεταξύ τους. "Ἄλλοι πάλι ἔφιπποι σὲ περήφανα ἄλογα προχωροῦσαν καλπάζοντας καὶ ἄλλοι ἐπάνω σὲ ἄρματα, ποὺ τὰ ὠδηγοῦσαν. "Ἄλλοι ἔπειτα ὠδηγοῦσαν βόδια γιὰ τὴ θυσία, ποὺ δὲν ἤθελαν νὰ προχωρήσουν, σὰν νὰ καταλάβαιναν τὴ μοῖρα τους. "Ἄλλοι κουβαλοῦσαν ἀγγεῖα γεμάτα μὲ κρασί καὶ ἄλλοι ἔπαιζαν τὸν οὐλό.

Καὶ ἔπειτα οἱ σεμνὲς παρθένες, μὲ τοὺς πολύπτυχους χιτῶνες, ποὺ κρατοῦσαν ἱερὰ σκεύη ἢ στέκονταν ἀκίνητες, σὰν θαμπωμένες ἀπ' τὸ λαμπρὸ θέαμα.

Νόμιζε κανεὶς, πῶς ἡ ὠραία πομπή, κομματιαστὰ ἱστορημένη ἀπ' τὸν τεχνίτη, εἶχε ζωντανέψει πάνω στὸ μάρμαρο.

Τὰ παιδιὰ ὅμως μὲ περισσότερὴ λαχτάρα κοίταζαν τοὺς καρσάρηδες. Δὲν ἔβλεπαν τὴν ὥρα, πότε νὰ γίνουν κι αὐτὰ ἔφηβοι καὶ νὰ καρβαλικάψουν τὰ περήφανα ἄτια καὶ νὰ πάρουν μέρος στὴν πομπή τῶν Παναθηναίων.

Ἐφοῦ καμάρωσαν ἀπόξω τὸν ὠραῖο ναό, τὰ παιδιὰ, ὠδηγημένα ἀπ' τοὺς λαμπροὺς τεχνίτες, μπῆκαν μέσα στὸ ναὸ καὶ προχώρησαν ὡς τὸ σηκό, ὅπου ἦταν στημένο τὸ χρυσελεφάντινο ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς.

Τί θέμπωμα ἦταν ἐκεῖνο! Τὰ παιδιὰ νόμιζαν, πῶς ἔβλεπαν ὄνειρο. Λαμποκοποῦσε ὀλόγυρα τὸ μάρμαρο καὶ τὸ χρυσάφι καὶ τὰ λογιῆς λογιῆς χρώματα. Καὶ

στό βάθος τοῦ σηκοῦ ὑψωνόταν στό βάθρο του πελώριο τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, μὲ τὰ ροῦχα ἀπὸ καθαρὸ χρυσάφι καὶ τὸ πρόσωπο καὶ τὰ χέρια ἀπὸ σκαλιστὸ ἔλεφαντόδοντο. Ὁρθή, φοροῦσε μακρὺ χιτῶνα, περικεφαλαία στό κεφάλι καὶ τὴν αἰγίδα στό στήθος. Μὲ τὸ δεξιὸ χέρι κρατοῦσε ἓνα μικρὸ ἄγαλματάκι Νίκης καὶ τὸ ἀριστερὸ χέρι τὸ στήριζε ἐπάνω στὴν ἀσπίδα, ἱστορημένη καὶ ἀπὸ τίς δυὸ της μεριές. Ἡ ἀσπίδα πατοῦσε στὴ γῆ καὶ ἀνάμεσα ἀσπίδας καὶ θεᾶς φαινόταν τὸ ἱερὸ φίδι.

Τώρα ὅλοι, μεγάλοι καὶ μικροί, εἶχαν σταματήσει σιωπηλοί, ἀκίνητοι, κρατώντας μὲ εὐλάβεια τὴν ἀναπνοή τους μπροστὰ στὴ θεά.

| Ὄταν βγῆκαν ἀπὸ τὸ ναό, ὁ Ἥλιος ἔγερνε πρὸς τὰ νερά τῆς Σαλαμίνας, στέλνοντας τίς τελευταῖες του ἀχτίνες πρὸς τὸ ἱερὸ τῆς Προμάχου. Ἐξαφνα εἶδαν ἓναν





ώραίο, περήφανο άντρα νά προχωρή μονάχος του πρὸς τὸ ναό. Ἦταν ὁ Περικλῆς, πού ἐρχόταν κι ἐκεῖνος νά χαιρετήση τελειωμένο τὸν Παρθενῶνα, ἔτοιμο νά παραδοθῆ στή λατρεία τῆς θεᾶς. Καί σὲ μιὰ στιγμή ὁ Περικλῆς, ὁ Ἴκτινος, ὁ Καλλικράτης καὶ ὁ Φειδίας ἔδιναν τὰ χέρια δακρυσμένοι μπροστὰ στοῦ ἀθάνατο ἔργο τους.

Τὰ παιδιά παράμερα κοίταζαν μὲ θαυμάσμὸ τοὺς τέσσερις άντρες, πού φάνταζαν στὰ μάτια τους σὰν ἡμίθεοι.

Περικλῆς μιὰ στιγμή γύρισε τὰ μάτια του καὶ εἶδε τὰ παιδιά, πὺ κοίταζαν φοβισμένα· τοὺς χαμογέλασε γλυκά, προχώρησε, τοὺς χάηδεψε τὰ ὀλόσγουρα μαλλιά καὶ τοὺς εἶπε:

—Σὲ σᾶς, παιδιά, στὴ νέα γενεά, παραδίνω τὸν Παρθενῶνα.

Γενῆτε ἄξιοι!



Η ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΝΕΡΩΝ

Ο μικρός Κωστάκης, σκυμμένος έξω από το παράθυρο του σιδηροδρόμου, που ανέβαινε τώρα σιγά σιγά επάνω στο Βέρμιο, δέ χόρταινε να κοιτάζει το ωραίο και μοναδικό πανόραμα, που ξετυλιγόταν μπροστά του.

Κάτω ή μεγάλη πεδιάδα της Θεσσαλονίκης, με τα μεγάλα ποτάμια, με τα βαθιά έλη της, με τα μικρά χωριά και με τη Βέροια και τη Νιάουσα, που άφησε πριν από λίγη ώρα ο σιδηρόδρομος, και μπροστά, εκεί ψηλά ανάμεσα στο βουνό του Βερμίου και στο βουνό του Βόρα, πρόβαλε σε μια φυσική απότομη ταράτσα ή πόλη των νερών, ή "Εδεσσα. Η ταράτσα αυτή κόβεται απότομα, σαν με γιγάντιο μαχαίρι χωρισμένη, κι έχει ύψος ως τριακόσια μέτρα.

"Όσο πλησίαζε ο σιδηρόδρομος, τόσο μεγάλωνε ή βοή των νερών, που έπεφταν κάτω από την ταράτσα αυτή επάνω στους βράχους, από 70 μέτρα ή και λιγώτερο. Έξι πλατιοί καταρράχτες έπεφταν απ'έκει με αφάνταστο θόρυβο σκορπίζοντας γύρω τους δροσιά και νεροσταλίδες.

Κάτω από εκεί τα μεγάλα έργαστάσια δέν έχουν ανάγκη να καίνε κάρβουνο, για να κινούνται οί μηχανές τους. Το νερό των καταρραχτών κινεί τις μηχανές.

Ο Κώστας δέ μιλούσε φοβόταν μήπως, αν μιλούσε, φύγη από μπροστά του ή ωραία εκείνη ζωγραφιά. Δέν τολμούσε να ρωτήσει τίποτε τον πατέρα του, που στεκόταν πλάϊ του.

*Εβλεπε κάτι παράξενα ἀμπέλια. Μικρές μουριές, πού μόλις είχαν ὕψος ὅσο τὸ ἀνάστημα κοντοῦ ἀνθρώπου, φυτεμένες ἢ μιὰ κοντὰ στὴν ἄλλη, ἀποτελοῦσαν τὰ ἀμπέλια αὐτά. Κλάδευαν ἐπίτηδες ἔτσι: τὶς μουριές, γιὰ νὰ δίνουν πολλὰ φύλλα γιὰ τὸ μεταξοσκώληκα.

Εἶχε ὅμως ὁ τόπος καὶ ἀληθινὰ ἀμπέλια καὶ δέντρα καρποφόρα ἀπὸ ὅλα τὰ εἶδη καὶ μεγάλους καλοφυτεμένους κήπους.

*Εξαφνα σὲ μιὰ στροφή τῆς γραμμῆς ὁ Κώστας δὲν κρατήθηκε.

—Κοίταξε, πατέρα! φώναξε μὲ θαυμασμό.

*Επάνω καὶ ὀλόγυρα ἀπὸ τοῦ ἔξι καταρράχτες, ὅπως ἀναπηδοῦσαν ἀπὸ τοὺς βράχους, οἱ σταγόνες τοῦ νεροῦ καὶ ἡ δροσιὰ ἦταν ἀπλωμένη γύρω τους, οἱ ἀχτίνες τοῦ ἡλίου, πού ἔγερνε στὴ δύση του, σχηματίζαν μεγάλα ζωηρὰ οὐράνια τόξα, τὸ ἓνα δίπλα στὸ ἄλλο, τὸ ἓνα πλατύτερο ἀπὸ τὸ ἄλλο. Πίσω τους διακρίνονταν τὰ σπίτια τῆς πόλης κατάφωτα, οἱ βράχοι, τὰ νερά, πού κυλοῦσαν κάτω μὲ ζωηρὸ πάταγο ἀπὸ τὰ δασωμένα καὶ καταπράσινα βουνά. Ὁραιοτέρου θέαμα δὲν εἶδε ποτέ του κανένας στὴν πατρίδα μας.

—Μάλιστα, παιδί μου! Ἡ *Εδεσσα εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς ὀρειότερες πόλεις τῆς πατρίδας μας. *Εδεσσα σημαίνει «πόλη τῶν νερῶν» καὶ ἄλλοτε οἱ Βούλγαροι τὴν ὠνόμαζαν κι ἐκεῖνοι Βοδενά, πού σημαίνει τὸ ἴδιο. *Εκεῖνα τὰ ἐργοστάσια, πού βλέπεις, εἶναι ὑφαντουργεῖα. *Εκεῖ κατασκευάζονται μάλλινα ὑφάσματα. Τὸ ἄλλο ἐργοστάσιο πλέκει καὶ κατασκευάζει σκοινιά. Πόσα

δμως ακόμα εργοστάσια μπορούν να κινήσουν οι καταρράχτες αυτοί! Και θα γίνουν κι άλλα εργοστά-



σια εδώ και ολόγυρα κοντά στην πόλη, όπου υπάρχουν κι άλλοι καταρράχτες.

Έχει και την ιστορία της η πόλη. Έως το 400 π.Χ. ήταν πρωτεύουσα των αρχαίων βασιλείων της Μακε-

δονίας, πρὶν νὰ γίνη ἡ Πέλλα, ὅπου γεννήθηκε ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Ἐπειτα ἔγινε Βυζαντινὸ φρούριο ὀχυρώτατο, ὅπως τὸ βλέπεις.

Ὁ πατέρας τοῦ Κώστα ἔπαψε, γιατί ὁ σιδηρόδρομος εἶχε σταματήσει. Παιδιά μὲ καλαθάκια μικρὰ καὶ μεγάλα τοὺς τριγύριζαν.

—Τί πουλοῦν, πατέρα, μὲς στὰ καλαθάκια; ρώτησε ὁ Κώστας, ὅταν ἔβγαιναν ἀπὸ τὸ βαγόνι.

—Σταφύλια, παιδί μου. Ὅπως ἄλλοῦ πουλοῦν μέσα σὲ καλαθάκια κούμαρα ἢ φράουλες, ἔτσι ἐδῶ πουλοῦν σταφύλια σὲ μικρὰ καλαθάκια.

Σήμερα, παιδί μου θὰ ἰδῆς μέρος μονάχα τῆς πόλης αὐτῆς, εἶπε ὁ πατέρας, ὅταν ἔβγαιναν ἀπὸ τὸ σταθμὸ καὶ προχωροῦσαν στὴν πόλη. Θὰ καταλάβης, γιατί ὠνομάστηκε «πόλη τῶν νερῶν». Τὸ πρωὶ θὰ πᾶμε νὰ ἰδῆς ἀπὸ μοκριὰ τὴ Θεσσαλονίκη, ἂν ὁ καιρὸς εἶναι αἶθριος.

—Τὴ Θεσσαλονίκη;

—Καὶ τὴ Θεσσαλονίκη καὶ τὸν Ὀλυμπο καὶ τὸ Αἰγαῖο ἀκόμη! τοῦ ἀπάντησε ὁ πατέρας.

Ἡ πόλη ἦταν κατάφυτη. Πλατάνια σκέπαζαν τοὺς δρόμους. Κάθε λίγο καὶ λιγάκι ἓνα ρυάκι τοὺς ἔκοβε τὸ δρόμο. Γιὰ νὰ περάσουν ἀπὸ τὴ μιὰ συνοικία στὴν ἄλλη, ἀπὸ ἓνα τετράγωνο σὲ ἄλλο, περνοῦσαν ἀπὸ ξύλινα ἢ πέτρινα γεφυράκια. Ἡ πόλη ἦταν χτισμένη ἐπάνω σὲ νησάκια, πού τὰ περιτριγύριζαν τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ, πού σχημάτιζε τοὺς ἕξι καταρράχτες. Παντοῦ ἄκουγαν τὰ νερά νὰ κελαρύζουν· στὶς ἄκρες τῆς πόλης φαίνονται οἱ νερόμυλοι. Σὲ μερικοὺς δρόμους

οί γυναίκες έπλεναν ή έβαζαν τούς άργαλειούς των νά τούς κινούν τά νερά, πού τραγουδοῦσαν καί κυλοῦσαν γοργά καί συνώδευαν κι εκείνες τὸ τραγούδι τῶν νερῶν μὲ τὸ δικό τους τὸ τραγούδι. Ὁλόγυρα ἀπὸ τὴν πόλη ἀπλώνονταν κῆποι γεμάτοι ἀπὸ καρποφόρα δέντρα ἢ δάση ἀπὸ πλατάνια καί κοντὲς κοντὲς μουριές.

Τὸ πρωί, πολὺ πρωί, βγῆκαν ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖο.

Ὁ καιρὸς εὐτυχῶς ἦταν αἶθριος. Ὁ πατέρας ἔφερε τὸν Κωστάκη στὸ μέρος, ἀπ'ὅπου οἱ καταρράχτες ὠρμοῦσαν ἀσυγκράτητοι κι ἔπεφταν κάτω ἀπὸ τὴν ταρατσα ἐκείνη.

Ὁ Κωστάκης ἔσκυβε νά ἰδῆ τὰ νερά, πού κυλοῦσαν στὸ βάθος καί δὲν ἀποροῦσε, πῶς μποροῦσαν νά κινήσουν τόσα ἐργοστάσια.

Μὲ τὴν ὀρμή, πού ἔπεφταν, καί μὲ τὸ βάρος τους μποροῦσαν νά κινήσουν πολλὰ ἀκόμα ἐργοστάσια, ὅπως τοῦ εἶπε ὁ πατέρας του.

—Κοίταξε τώρα ἐκεῖ κάτω! τοῦ εἶπε ὁ πατέρας.

Ἀπὸ τὸ μέρος, πού στέκονταν, φαινόταν ὅλη ἡ πεδιάδα τῆς Θεσσαλονίκης. Ἐκεῖ πέρα ἀπλωνόταν ἡ Νιάουσα καί ἡ Βέροια. Κοντὰ στὴ θάλασσα ἡ Θεσσαλονίκη.

Πέρα ἀκόμη, ἀπὸ τὴ μιὰ ἄκρη τὸ Ἅγιον Ὄρος καί ἀπὸ τὴν ἄλλη ὁ χιονισμένος Ὀλυμπος κι ἀνάμεσα, γυαλιστερό σάν καθρέφτης, ἀστραφτε στὶς ἀχτίτες τοῦ ἡλίου τὸ Αἶγαῖο.

Τί ὁμορφο πανόραμα!

Ὁ Κωστάκης ἔβλεπε..... ἔβλεπε καί δὲ χόρταινε.

-'Αληθινά! εἶπε, ἡ Ἐδεσσα εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ὠ-
ραιότερα μέρη τῆς Ἑλλάδας.

-Καὶ τοῦ κόσμου, παιδί μου, εἶπε ὁ πατέρας του.

Ο ΑΛΕΠΟΥΔΑΚΗΣ ΚΑΙ Ο ΑΛΕΠΟΥΔΕΛΗΣ

Δυὸ μικρὰ ἀλεπόπουλα μὲ τὶς μυτερές τους μου-
σοῦδες, τὰ ὄρθιά τους αὐτιά καὶ τὰ ζωηρά τους τὰ
ματάκια ξεπετάχτηκαν ἀπὸ τὴ σκισμάδα ἑνὸς βρά-
χου.



Παραμονεύουν τώρα, μὲ λαχτάρα, ὁ Ἀλεπουδάκης
καὶ ὁ Ἀλεπουδέλης, τὸ γυρισμὸ τῆς μάνας τους, τῆς

κυρᾶς Ἀλεποῦς, πού ἔφυγε γιά κυνήγι ἀπό χτές τὰ σουρουπώματα καί πού ἔπρεπε νά εἶχε γυρίσει ἀπό σήμερα τὸ πρωί. Τὰ μάτια τους στυλωμένα στήν κατηγοριά, πού ἀπλώνεται μπροστά τους, ψάχνουν μέσα στις πέτρες καί τὰ χαμόκλαδα, μήπως τὴν ἰδοῦν νὰ φτάνη. Τίποτε δὲ σαλεύει μπροστά τους.

Τὰ τέσσερα μυτερά τους αὐτιά τεντωμένα μπροστά, δὲν ἀκοῦνε οὔτε λιθαράκι νὰ κυλᾷ μέσα στήν ξεραίλα τοῦ τόπου καί μέσα στή σιωπή, πού καί τὸ πιό μακρινὸ ἀλαφροπάτημα ἑνὸς ζώου δὲν μποροῦσε νὰ τοὺς ξεφύγη.

Ἀποκαμωμένα ἀπὸ τὸ καρτέρι, καθὼς δὲν ἔβλεπαν τίποτε νὰ φτάνη καί καθὼς εἶχαν φόβο νὰ βγοῦν στ' ἀνοιχτά, πρὶν νυχτώση, τὰ δυὸ μικρὰ ἀλεπόπουλα ξαναχώθηκαν μέσα στὸ ὑπόγειο σπιτάκι τους. Ἦταν ἓνα σωστὸ παλατάκι. Μιά μεγάλη σπηλιά, στολισμένη μὲ κάτασπρες κολόνες καί κολονίτσες, ἄλλες σὰν μεγάλες λαμπάδες καί ἄλλες μυτερές σὰν βελόνες, πού ἔλεγες, πὼς ἦταν λόγγος μὲ χιονισμένα δέντρα. Καί νὰ συλλογ ζεταί κανεῖς, πὼς ὅλες αὐτὲς οἱ κάτασπρες κολόνες εἶχαν γίνει, σταλαγματιὰ σταλαγματιὰ, μέσα σὲ χιλιάδες χρόνια, ἀπὸ τὸ νερὸ πού στάλαζε ἀπὸ τὸ θεόχτιστο θόλο τῆς σπηλιάς, σὰν νὰ τις εἶχε σκαλίσει τὸ χέρι ξεχωριστοῦ τεχνίτη.

Ὅταν ἔπεσε ἡ νύχτα, ὁ Ἀλεπουδάκης καί ὁ Ἀλεπουδέλης, σφιγμένοι ἀπὸ τὴν πείνα, ξεπετάχτηκαν ἀπὸ τὴ φωλιά τους, γιὰ νὰ βροῦνε τίποτα νὰ φᾶνε. Καθὼς τρέχουν φοβισμένοι, χώνουν τὴ μουσούδα τους μέσα στοὺς θάμνους καί στὰ χαμόκλαδα, τρυπώνουν

μέσα στὰ φύλλα τῆς φτέρης, ψάχνοντας νὰ βροῦν
καμιὰ περδικοφωλιά μὲ περδικόπουλα μέσα, γιὰ νὰ
χορτάσουν τὴν πείνα τους. Μὰ δὲ βρίσκουν τίποτε.

Καθὼς περνοῦν κοντὰ στὰ κοιμισμένα χωριά, σταμα-
τοῦν καὶ παραμονεύουν, καθισμένοι στὰ πιασινὰ τους
πόδια, μὲ τὰ ρουθούνια τεντωμένα, μήπως μυριστοῦν
ἐκεῖ κοντὰ κανένα κωτέτσι. Ὁ πειρασμὸς εἶναι μεγάλος.
Ἡ ὀδειανὴ τους κοιλιὰ τοὺς λέει: «Τραβᾶτε μπροστά,
νὰ ἰδῆτε. Θάρρος!» Μὰ ἡ φρονιμάδα, ποὺ τὴν ἔχουν
κληρονομήσει ἀπὸ τὴ γενεὰ τους, ποὺ τὰ πολλὰ τῆς
παθήματα τῆς ἔγιναν μαθήματα, τοὺς λέει: «Ὡς ἐδῶ
καὶ μὴ παρέκει! Φυλαχτῆτε, μικρά μου ἀλεπόπουλα!...»
Ὁ Ἀλεπουδάκης μπροστά, ὁ Ἀλεπουδέλης ἀποπίσω,
μέσα στὴ βαθειὰ νύχτα, πᾶνε κι ἔρχονται, ἀναποφά-
σιστοι, στριφογυρίζουν, σκαρφαλώνουν, σέρνονται.

Κλάκ! Ἕνας ξερὸς κρότος, σὰν νὰ ἔκλεισαν ἔξαφνα
ἐκεῖ κοντά, δυὸ σιδερένια σαγόνια, ἀκούστηκε μέσα στὴν
ἤσυχη νύχτα. Ὁ Ἀλεπουδάκης, μὲ τὴν τρίχα σηκω-
μένη καὶ μὲ πνιγμένα βογγητὰ ξεπετιέται, ὁ μισός,
μὲ τὰ πιασινὰ πόδια ἀπὸ τὴν τρύπα ἐνὸς μαντρότοιχου.
Μάταια ὁμως ἀγωνίζεται νὰ βγῆ. Σὰν κάποιος χέρι
νὰ τὸν κρατῆ στερεὰ ἀπὸ μέσα. Τὸ μπροστινὸ του πόδι
εἶχε πιαστῆ στὸ δόκανο. Ὁ Ἀλεπουδέλης, τρομαγμέ-
νος, τὸ κόβει λάσπη. Ὑστερ' ἀπὸ λίγο ὁμως σταματᾶ
τρέμοντας, τεντώνει τ' αὐτιά του κι ἀφουγκράζεται.
Κάτι τοῦ λέει μέσα του, πὼς δὲν ἀφήνουν ἔτσι ἕναν
ὀδερφό, στὴ συμφορὰ του.

Ζαναγυρίζει. Ζυγώνει, μὲ τρόπο τὸ δόκανο, ποὺ κρα-

Ἄναγνωστικὸ Δ' Δημοτικοῦ, Νιρβάνα-Ζήση-Δαμασκηνοῦ. Ἔκδ. Α' . 8

τεῖ τσακωμένο, ματωμένο τὸ πόδι τοῦ ἀδερφοῦ του. Τί μπορεί νὰ κάμη; Καθὼς ὁ ἀδερφός του, ἀποκαμωμένος ἀπὸ τοὺς πόνους, κοιίεται χάρω ἀκίνητος, γιατί κάθε κίνημά του τοῦ μεγαλώνει τοὺς πόνους, τρίβει τὸ κεφάλι του μὲ ἀγάπη ἐπάνω στὸ δικό του, σὰν νὰ θέλη νὰ τὸν παρηγορήσῃ, νὰ τοῦ πῆ, πὼς αὐτὸς εἶναι ἐκεῖ, πὼς θὰ κάμη ὅ,τι μπορεί, γιὰ νὰ τὸν σώσῃ.

Ἐξαφνα, καθὼς συλλογίζεται, ὅτι αὔριο τὸ πρωὶ ἡ μαγκούρα τοῦ περιβολάρη θὰ τσακίση τὸ κεφάλι τοῦ ἀδερφοῦ του, παίρνει μιὰ μεγάλη ἀπόφαση. Παρὰ νὰ χαθῆ μὲ τέτοιο σκληρὸ θάνατο ὁ ἀδερφός του, κάλλιο νὰ χάσῃ τὸ πόδι του. Σκύβει ἐπάνω στὸ μαγκωμένο πόδι, ποὺ κρατιέται μὲ μιὰ πέτσα ἀπὸ τὸ δόκανο, κόβει μὲ τὰ δόντια του τὴν πέτσα κι ἐλευθερώνει τὸν ἀδερφό του. Ἐπειτα τὸν πιάνει, ἔλαφρά, μὲ τὰ δόντια του ἀπὸ τὸ λαιμό, ὅπως πιάνει ἡ γάτα τὰ γατάκια της, καὶ βοηθώντας τον, φτάνουν καὶ οἱ δύο τους, σιγὰ σιγὰ στὴ φωλιά τους.

Ἐκεῖ βρίσκονται τώρα ἀγκαλιασμένοι. Μὰ ἡ φωλιά τους εἶναι ἀκόμη ἔρημη. Ἡ μάνα τους δὲ γύρισε ἀκόμη. Μάταια τὴ φωνάζουν μὲ παραπρονιάρικες φωνουῖλες. Κι ἂν δὲ φανῆ ὡς τὸ πρωί, θὰ πῆ πὼς εἶναι πεθαμένη, γιατί θέλησε ἡ καημένη νὰ φέρῃ κάποιο καλὸ φαγάκι στὰ παιδιὰ της.

Τὰ δυὸ ἀλεπόπουλα, τὸ ἕνα κοντὰ στὸ ἄλλο, πασκίζουν νὰ παρηγορήσουν τὸ ἕνα τὸ ἄλλο. Μὰ τὸ πρωὶ ἔρχεται κι ἡ μανούλα τους δὲν ἔχει φανῆ ἀκόμη. Πάει

ή καημένη ή μανούλα! Έφυγε για πάντα και τὰ ἄφρησε ὄρφανά! Καὶ ποιὸς νὰ τὰ φροντίσει;

Ὁ Ἀλεπουδάκης, ἐξαντλημένος ἀπὸ τοὺς πόνους καὶ τὸ αἶμα, πὺ ἔχασε, ἔχει ἀνάγκη νὰ φάη. Ὅλο λιγοθυμιές τοῦ ἔρχονται. Ὁ Ἀλεπουδέλης τὸν βλέπει καὶ τοῦ καίγεται ἡ καρδιά. Ἐξαφνα τινάζεται ἐπάνω. Θὰ πάη νὰ φέρη φαί γιὰ τὸν ἄρρωστο ἀδερφό του. Τὸ πῆρε ἀπόφαση.

Δὲ λογαριάζει κανένα κίνδυνο. Μέρα μεσημέρι, ξεπορτίζει καὶ τρέχει. Ἀπ' ὅπου περνᾷ τὸν κοιτάζουν παράξενα τὰ ἄλλα ζῶα. Ἀλεπού, μὲ τὸν ἥλιο στὸ δρόμο! Σίγουρα θὰ τρελάθηκε! Κι ὁ Ἀλεπουδέλης τρέχει, τρώγοντας ἀκρίδες στὸ δρόμο του, γιὰ νὰ παρηγορήσῃ τὴν πείνα του, νὰ μὴ λιγοθυμήσῃ κι αὐτὸς ἀπὸ τὴν πείνα.

Ἐκεῖ πὺ τρέχει, βλέπει σ' ἓνα πλάτωμα κοτόπουλα νὰ βόσκουν. Χωρὶς νὰ λογαριάσῃ τίποτε, ὄρμᾳ, ἀρπάζει τὸ καλύτερο στὰ δόντια του κι ὅπου φύγη φύγη. Τὸν κυνηγοῦν ἄνθρωποι, τὸν κυνηγοῦν σκυλιά, τοῦ πετοῦν πέτρες, τοῦ τραβοῦν τουφεκιές. Φεύγει σὰν ἀστραπή. Σώθηκε! Σὲ λίγο μπαίνει λαχωνισμένος στὴ σπηλιά.

— Ἀλεπουδάκη, ἀδερφούλη μου, σοῦ ἔφερα καλὸ φαγάκι νὰ φᾶς!

Καὶ τὰ δυὸ ὄρφανά ἀλεπόπουλα κάθονται καὶ τρῶν ἀγαπημένα. Νὰ ἦταν ἀπὸ μιὰ μεριά νὰ τὰ ἔβλεπε ἡ καημένη ἡ μανούλα τους!.....

ΤΙ ΔΙΗΓΙΕΤΑΙ ΕΝΑ ΕΛΑΤΟ

Στήν πλαγιά τοῦ βουνοῦ γεννήθηκα μέ πολλά ἄλλα ἀδέρφια μου. Ἀπ' ὅλα ὅμως μόνο δυὸ ζήσαμε. Δὲ θυμοῦμαι τί ἀπόγιναν τ' ἄλλα, γιατί ἤμουν πολὺ μικρό. Μπορεῖ νὰ τὰ ἔφαγαν ἢ νὰ τὰ πάτησαν τὰ πρόβατα, ὅταν ἦταν πολὺ μικρά. Μπορεῖ νὰ τὰ ἐπνιξε καμιὰ νεροποντή. Θυμοῦμαι μόνο, πῶς ἐμένα μέ προστάτευε ἕνας θάμνος ἀγκαθωτός. Μὲ κρατοῦσε φιλόστοργα στήν ἀγκαλιά του, σάν μάνα τὸ μικρὸ της. Αὐτὸς φαίνεται μέ προφύλαξε ἀπὸ τὰ πρόβατα καὶ τὶς νεροποντές.

Καὶ μεγάλωνα καὶ ψήλωνα καὶ πέρασα τὸν προστάτη μου θάμνο.

Μεγάλωνα καὶ ψήλωνα κι ἤμουν εὐτυχισμένο. Ὁ χειμῶνας μέ στόλιζε μέ τὸ ἀγνὸ χιόνι του. Κι ὅταν ἔβγαινε ὁ ἥλιος, κάθε ἀχτίνα του γινόταν ἐπάνω στὸ χιόνι χίλια, μύρια διαμάντια. Καμιὰ βασιλίσσα τοῦ κόσμου δὲ φόρεσε τόσα διαμάντια, ὅσα ἐγώ. Καὶ τὴ γλυκειὰ ἀνοιξη πολλές φορές ὁ κότσυφας καθόταν στὰ τρυφερὰ κλαδιά μου καὶ ξαπολοῦσε τὸ γάργαρο κελάδημά του στὸν καθαρὸ οὐρανό.

Δίπλα μου ὑψωνόταν ἕνας πελώριος ἔλατος, ποὺ εἶδε νὰ περάσουν ἀπὸ πάνω του ἑκατὸ χειμῶνες. Μὲ τὸ γιγάντιο ἀνάστημά του καὶ μέ τὴν πυκνὴ του φυλλωσιά μέ προφύλαγε ἀπ' τὸ βοριά. Καὶ πάρα πέρα ζοῦσε τ' ἀδερφάκι μου, τρυφερὸ κι εὐτυχισμένο σάν καὶ μένα. Ὅταν τὸ ἀεράκι ἔπαιζε μέ τὰ σουβλερὰ φύλλα μας, τραγουδοῦσαμε τὸ ἴδιο τραγούδι, μὰ δὲ μπορούσαμε

ν' ανταμώσωμε τὰ κλαριά μας καὶ νὰ φιληθοῦμε. Ὅταν
θὰ μεγαλώναμε, σὰν τὸν πατέρα μας, θὰ ἦμαστε αἰ-
ώνια ἀγκαλιασμένα, μεγάλα καὶ τρανά.



Μεγάλωνα καὶ ψήλωνα κι ἤμουν εὐτυχισμένο.

Μιὰ μέρα, πού ὁ χειμῶνας μὲ εἶχε στολίσει μὲ πυκνὸ
ἀγνὸ χιόνι κι ὁ ἥλιος ἔρριχνε ἀπάνω μου σωρὸ τὰ δια-
μάντια, πλησίασε ἕνας ἄνθρωπος κρατώντας στὸ χέ-
ρι του ἕνα κοφτερὸ καὶ γυαλιστερὸ πρᾶμα. Ἄθελα
κάποιος κρύος φόβος μ'ἔπιασε, σὰν κάτι κακὸ νὰ προ-
αισθάνθηκα. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς μοῦ φάνηκε κακός.

Ἄμέσως τίναξε μὲ δυνατὰ κι ἄγρια χτυπήματα τὰ διαμάντια ἀπὸ πάνω μου, τσαλαπάτησε τὸ θάμνο καὶ αἰσθάνθηκα τὸ κρῦο σίδηρο νὰ σκίζη τὸν τρυφερὸ κορμό μου.

Δὲ χρειάστηκε πολὺ κόπο. Μὲ τέσσερα πέντε χτυπήματα μὲ σκότωσε. Δὲν ἔφυγε ὅμως ἀμέσως οὔτε ἡ φρεσκάδα τῶν φύλλων μου, οὔτε ἡ μυρωδιά μου, πού εἶναι σὰν βάλσαμο.

Μ'ἄρπαξε ἀπὸ τὸ βουνό, ἀπὸ τὸν πατέρα μου, ἀπὸ τ'ἀδέρφι μου καὶ μ'ἔστησαν ὀρθὸ σ' ἓνα μεγάλο σαλόνι.

Ἄντὶ γιὰ χιόνια, ἄπλωσαν στὰ φύλλα μου μπαμπάκι, ἀντὶ γιὰ διαμάντια κρέμασαν ἀπ'τὰ κλαριά μου κοῦκλες καὶ παιγνίδια.

Ἐνα βράδυ ἀναψαν μέσα στὸ σαλόνι φῶτα πολλὰ. Μὰ δὲν ἦταν τὰ φῶτα αὐτὰ οὔτε σὰν τὸ δυνατὸ φῶς τοῦ ἡλίου, οὔτε σὰν τὸ γλυκὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ. Γύρω μου μαζεύτηκαν παιδάκια πολλὰ καὶ τραγουδοῦσαν καὶ χόρευαν. Μὰ τὰ τραγούδια τους δὲν ἦταν σὰν τὸ κελάδημα τοῦ κότσυφα, οὔτε σὰν τὸ λάλημα τῆς φλογέρας τοῦ τσοπάνη. Ὁ ἀέρας ἦταν ζεστὸς καὶ μύριζε ἀλλιώτικα. Οἱ μυρωδιές αὐτές δὲν ἦταν σὰν τῆ μυρωδιά τῶν ἀγριομενεξέδων, πού ἀνθοῦσαν μέσα στὸ θάμνο κρυμμένοι.

᾿Ω! τί ζεστὸς καὶ τί ἀσφυχτικὸς ἀέρας! Ποῦ τὸ δροσερὸ ἀγεράκι τοῦ βουνοῦ καὶ ποῦ ὁ καθάριος βοριάς!

Ἄπὸ τὸ κλειστὸ τζάμι φαινόταν στὸν οὐρανὸ ἓνα ἀστεράκι. Αὐτὸ μόνο μοῦ θύμιζε τὴν παλιά ζωὴ μου στὸ δάσος. Ἐκεῖ τῆ νύχτα εἶχα συντροφιά τ'ἀμέτρητα

ἀστέρια τ'οὐρανοῦ. Κι ἐν'ἀστεράκι ἀπ'αὐτὰ φαινόταν σὰν νὰ μὲ παρηγοροῦσε στὸ θάνατό μου. Εὐτυχισμένο ἀστέρι, εἶσαι πολὺ ψηλά καὶ δὲ σὲ φτάνει τὸ ἀνθρώπινο χέρι!

Τὰ παιδάκια τραγουδοῦσαν καὶ χόρευαν καὶ λαμπερὴ χαρὰ ἦταν στὰ πρόσωπά τους. Αὐτὰ τ'ἀγαποῦσα καὶ τὸ εἶχα παρηγοριά, ὅτι ὁ θάνατός μου τοὺς προξενούσε εὐτυχία. Δὲν ἀγαποῦσα ὅμως καὶ τοὺς μεγάλους, πού τριγύριζαν γύρω μου, γιατί ἦταν μεγάλοι σὰν κι αὐτόν, πού μὲ σκότωσε στὸ δάσος.

Τέλος ἦρθε στιγμή, πού μὲ γύμνωσαν ἀπὸ τὰ στολίδια μου καὶ τὰ μοίρασαν στὰ παιδιά. Τὰ τραγούδια λίγο λίγο ἔπαψαν, οἱ ἄνθρωποι ἕνας ἕνας ἔφυγαν, τὰ φῶτα ἔσβησαν κι ἔμεινα ὀλομόναχο στὸ σαλόνι τὸ σκοτεινό.

Τὴν ἄλλη μέρα πρῶτὴ βρέθηκα πεταμένο στὴν αὐλὴ μαζὶ μὲ τὰ σκουπίδια.

*Αχ! γιατί ὁ κακὸς ἄνθρωπος νὰ ρθῆ στὸ δάσος καὶ νὰ μὲ κόψη; Γιατί νὰ μὲ χωρίση ἀπ'τὸν πατέρα μου, ἀπὸ τ'ἀδέρφια μου, ἀπὸ τ'ἄλλα ἔλατα, ἀπ'τὸν κότσυφα, ἀπ'τ'ἀέρι τοῦ βουνοῦ;

ΤΟ ΚΑΛΥΒΙ

Ἐκεῖ, πού οἱ καστανιές χυτὰ
 χλωρόφυλλα, λαμπαδωτὰ
 κλωνάρια ξανεμίζουν,
 πού ροδοβάφονται οἱ μηλιές
 κι οἱ γαλανόφυλλες ἐλιές
 πολύκαρπες λιγίζουν...

πού ἀνθοῦν λευκὰ τριαντάφυλλα
 καί κλήματα ἀφροστάφυλα
 τίς κρεβατιές ἰσκιώνουν
 καί κυπαρίσσια ἀραδαριά
 παλεύοντας μέ τὸ βοριά
 ἀνίκητα ψηλώνουν,

συμμαζεμένο, ντροπαλό.
 σάν караβάκι στὸ γιαλὸ
 κατάλευκο καλύβι
 μὲς σ'ὄλοπράσινα κλαριά
 τῆ χιονισμένη του θωριά
 μιὰ δείχνει καί μιὰ κρύβει.

Μικρὰ τὰ καμαράκια του
 καί τὰ παραθυράκια του,
 κι ὅλο μικρὸ πλάσμένο.
 τόσο μικρό, ὅπου μπορεῖ
 τὴν Εὐτυχία νὰ χωρῆ.
 Τί κρῖμα πού εἶναι ξένο!

Γ. Δροσίνης



Η ΑΝΟΙΞΗ

Τὰ χιόνια λειῶσαν στὰ βουνά
κι ἡ ἄνοιξη προβάλλει·
καὶ σὰν βασίλισσα περνᾷ
μὲ τ'ἀνθηρὰ τῆς κάλλη.

Τ'ἀηδόνια γλυκοκελαδοῦν
σὲ δάση μυρωμένα
κι οἱ πεταλοῦδες χαιρετοῦν,
τὰ κρῖνα τ'ἀνθισμένα.

Τὰ χελιδόνια στὴν παλιὰ
φωλιὰ γυρίσαν πάλι,
καὶ ψαίλνουν μὲ γλυκεῖα λαλιὰ
τῆς ἄνοιξης τὰ κάλλη.

ΜΙΔΑΣ ΚΑΙ ΠΑΚΤΩΛΟΣ

Ὁ Μίδας, ὁ ἀρχαῖος βασιλιάς τῆς Φρυγίας, ἤξαιρε νὰ φτιάξη τὸ καλύτερο κρασί τοῦ κόσμου. Μιὰ μέρα ἀπὸ τὸ κρασί αὐτὸ κέρασε ἄφθονα τὸ Σιληνὸ, πού συντρόφευε παντοῦ τὸ θεὸ Διόνυσο. Ὃταν κατευχαριστημένος ὁ Σιληνὸς γύρισε πίσω καὶ βρῆκε τὸ Διόνυσο, τοῦ εἶπε:

— Δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμο καλύτερο κρασί ἀπὸ τὸ κρασί τοῦ Μίδα! Πρέπει νὰ πᾶμε νὰ τὸ δοκιμάσης!

Ὁ Διόνυσος δέχτηκε κι ὁ Σιληνὸς τὸν ὠδήγησε στὸ παλάτι τοῦ Μίδα. Μόλις τὸ μαθαίνει ὁ Μίδας, τρέχει νὰ προαπαντήσῃ τὸ Διόνυσο. Τὸν καλωσορίζει καὶ τὸν φιλεῦει ἀπὸ τὸ περιφνημο κρασί του.

— Ἐχει δίκιο ὁ Σιληνὸς! εἶπε ὁ Διόνυσος. Τὸ κρασί σου, Μίδα, εἶναι θαυμάσιο! Ξεπερνᾷ καὶ τὸ «νέκταρ», πού πίνουμε στὸν Ὀλυμπο. Ζήτησέ μου, ὅ,τι θέλεις, καὶ θὰ τὸ ἔχῃς.

Ὁ Μίδας, πού ἦταν πολὺ φιλόργυρος, ἀστόχαστα τότε τοῦ ἀπαντᾷ:

— Θέλω, ὅ,τι πιάνω, νὰ γίνεται χρυσάφι!

— Πολὺ καλά! ἀπαντᾷ ὁ Διόνυσος. Ἀπὸ τῆ στιγμῆ αὐτῆ ὅ,τι πιᾶσης, θὰ γίνεται μάλαμα. Κι ἔφυγε ὁ Διόνυσος παίρνοντας μαζί του καὶ τὸ Σιληνὸ.

Μόλις ἔφυγε ὁ θεός, ὁ Μίδας θέλησε νὰ δοκιμάσῃ, ἂν τοῦ εἶπε ἀλήθεια ὁ Διόνυσος. Πιάνει τὸ ποτήρι του καὶ τὸ ποτήρι του γίνεται ὀλόκληρο χρυσάφι. Πιάνει τὸ θρόνο, πού καθόταν, καὶ ὁ θρόνος του γίνεται χρυσάφι.

Πιάνει τὸ μαξιλάρι, ποὺ ἀκουμποῦσε, καὶ τὸ μαξιλάρι γίνεται μάλαμα. Ὅ,τι κι ἂν ἔπιανε, γινόταν ἓνα κομμάτι μάλαμα.

Καταχαρούμενος τότε ὁ Μίδας τρέχει νὰ βρῆ τὴ γυναῖκα του. Πιάνει ν'ἀνοίξη τὴν πόρτα τῆς κάμαρας, γίνεται μάλαμα ἢ πόρτα. Μπαίνει μέσα στὴν κάμαρα τῆς γυναίκας του, κι ἐπειδὴ ἦταν πολλὴ ζέστη τὴν ἡμέρα ἐκείνη κι ἡ γυναῖκα του εἶχε ἀποκοιμηθῆ στοὺς σοφᾶ, τρέχει κοντὰ της. Γιὰ νὰ μὴν τὴν τρομάξει, τὴ σκουντᾶ λαφριά μὲ τὸ χέρι του νὰ ξυπνήσει, κι ἡ γυναῖκα του.... γίνεται χρυσάφι!

—«Πωπῶ, δυστυχία μου!» φώναξε ἀπελπισμένος ὁ Μίδας. Εἶχα μιὰ χρυσὴ γυναῖκα ζωντανή καὶ τώρα ἔχω ἓνα κομμάτι ἄψυχο χρυσάφι. Ἀλίμονό μου! Τί νὰ κάμω;»

Κοντοστάθηκε ὁμως συλλογισμένος. Μιὰ τρομερὴ ἰδέα τοῦ πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ..... Ἄν ὁ,τι ἀγγίξῃ γίνεται χρυσάφι, τότε..... Τρέχει τρομαγμένος κάτω στοὺς δωματίο, ποὺ εἶχε φιλέσει τὸ Διόνυσο. Τὸ τραπέζι ἦταν ἀκόμη στρωμένο· ἀρπάζει ἓνα κομμάτι ψητὸ κρέας νὰ τὸ φέρῃ στοὺς στόμα του καὶ τὸ ψητὸ γίνεται ἓνα κομμάτι χρυσάφι! Παίρνει στοὺς χέρι του τὸ ποτήρι μὲ τὸ κρασί, κι ἀμέσως κρασί καὶ ποτήρι γίνονται καθαρὸ μάλαμα. Ἀπελπισμένος τότε κατάλαβε, πόσο ἄσκημα τὴν εἶχε πάθει, κι ἔπιασε τὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς του. Ἀντὶ γιὰ μαλλιά ὁμως ἔπιασε χρυσές, ὀλόχρυσες τρίχες.

—«Τί ἔπαθα!» φώναξε τρομαγμένος. Ὁ θεὸς τιμώρησε τὴ φιλαργυρία μου! Τώρα τί θ'ἀπογίνω; Πῶς θὰ ζήσω;

Κι ἄρχισε τὶς φωνές καὶ τὰ κλάματα. Πῆγε νὰ σκουπίσει τὰ δάκρυά του μὲ τὸ χέρι του καὶ τὰ δάκρυα ἔγιναν ὀλοστρόγγυλοι βῶλοι ἀπὸ μάλαμα. Τὰ γόνατά του ἔτρεμαν, δὲν τολμοῦσε πιά ν' ἀγγίση τίποτε καὶ ξαπλώθηκε χάμω! Μὲ φρίκη του εἶδε, πῶς καὶ τὸ πάτωμα ἀκόμη, παῦ ἀγγιζαν τὰ χέρια του, ἔγινε μάλαμα καθαρὸ. Ὁ νοῦς του σταμάτησε καὶ μὲ τὰ μάτια ὀλάνοιχτα κοίταζε ὀλόγυρα, χωρὶς νὰ τολμᾷ ν' ἀγγίξη τίποτε!

«Πατέρα μου, γιατί ξαπλώθηκες χάμω; Τί ἔπαθες, πατέρα; Στάσου νὰ σέ βοηθήσω νὰ σηκωθῆς!» ἄκουσε μιὰ φωνὴ κοριτσιοῦ νὰ λὲη κοντά του.

Ὁ Μίδας πετάχτηκε ἔπάνω κατάχλομος.

«Γιὰ ὄνομα τοῦ θεοῦ, κόρη μου, Χρυσούλα μου, μὴ μ' ἀγγίξης! Φύγε! Φύγε! μακριά! Γρήγορα! Ἀμέσως!»

Τὸ κοριτσάκι, ἓνα κοριτσάκι ὠραῖο σὰν ἀγγελούδι, εἶχε γονατίσει κοντά του, γιὰ νὰ τὸν βοηθήσει νὰ σηκωθῆ. Τὸν ἔβλεπε μὲ ἀπορία καὶ τρομαγμένο ἄκουγε τὸν πατέρα του νὰ ξεφωνίζη ἔτσι ἄγρια καὶ νὰ τὸ διώχνη. Τὸ πῆραν τὰ κλάματα, μὰ δὲν ἤθελε νὰ φύγη καὶ πήγαινε πιὸ κοντά του.

—«Τί ἔχεις πατέρα; Γιατί κάνεις ἔτσι;»

—«Τί ἔχω! Εἶμαι καταραμένος! Μὲ τιμώρησε ὁ Θεὸς γιὰ τὴ φιλαργυρία μου! Φύγε, παιδί μου, μακριά, νὰ μὴ σ' ἀγγίξω, νὰ μὴ μ' ἀγγίξης! Γιατί κάνω ἔτσι; Γιατί, Χρυσούλα μου, θὰ γίνης κι ἐσύ χρυσή, ἓνα κομμάτι χρυσάφι, ὅπως ἔγινε ἓνα κομμάτι μάλαμα κι ἡ χρυσὴ ἐκείνη γυναῖκα, ἡ ἀγαπημένη μητέρα σου!

Τὸ παιδί δὲν κατάλαβε τίποτε! Ἐβλεπε τρομα-



γμένον ἔτσι τὸν πατέρα της καὶ νόμισε, ὅτι τὸν τρόμαξαν ἐκεῖνοι οἱ ξένοι, ποὺ φίλευε πρωτύτερα. Κλαίοντας πήγαινε κοντὰ του. Ὁ Μίδας, ὅσο πλησίαζε τὸ κορίτσι του, τόσο πήγαινε πίσω. Στὰ τελευταῖα μιὰ καλὴ ιδέα τοῦ πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ. Νὰ τρέξη νὰ προφτάση τὸ Διόνυσο καὶ νὰ τὸν παρακαλέση νὰ πάρη πίσω τὸ δῶρο, ποὺ τοῦ ἔκαμε.

Κι ὠρμησε ἔξω ἀπὸ τὸ παλάτι τρέχοντας. Εἶχε δεῖ τὸ δρόμο, ποὺ πῆρε ὁ Διόνυσος, κι ἔτρεξε πρὸς ἐκεῖνο τὸ δρόμο.

“Όλοι, όσοι τὸν ἔβλεπαν, στέκονταν μὲ θαυμασμὸ κι ἀπορία, ποὺ εἶχε χρυσὰ μαλλιά κι ἔτρεχε ἔτσι σὰν δαιμονισμένος. Τοὺς φώναζε καὶ τοὺς ἔγνεφε νὰ μὴν τὸν πλησιάσουν καὶ νὰ μὴν τὸν πιάση κανένας. Ἡ μικρὴ Χρυσούλα ἔτρεχε κι αὐτὴ κατόπι του καὶ φώναζε στους διαβάτες νὰ πιάσουν τὸν πατέρα της, ποὺ κάποιοι ξένοι τὸν ἔκαμαν σὰν τρελό. Κι ἔκλαιε, ἔκλαιε τὸ δυστυχισμένο τὸ κοριτσάκι. Σὲ λίγο ὁ Μίδας χώθηκε μέσα στὸ δάσος κι ἡ Χρυσούλα τὸν ἔχασε ἀπὸ τὰ μάτια της. Γύρισε πίσω κι ἔβλεπε καταγῆς χρυσὰ κομμάτια. Ἦταν τὸ χῶμα, ποὺ εἶχε πατήσει ὁ πατέρας της ἔτσι ζυπόλυτος, ὅπως ἦταν, ὅταν βγήκε ἔξω στὸ δρόμο.

Εἶχε τύχη ὁμως ὁ Μίδας. Ὑστερα ἀπὸ τρεῖς ὥρες βρῆκε τὸ Διόνυσο, ποὺ ἔτοιμαζόταν ν’ἀνεβῆ στὸ ἄρμα του, ἓνα ἄρμα, ποὺ τὸ ἔσερναν ἓνα ζευγάρι λεόπαρδοι. Ὁ Σιληνὸς τὸν εἶδε ἀπὸ μακριά, ποὺ ἐρχόταν καὶ εἰδοποιεῖ τὸ Διόνυσο.

—«Κάτι θὰ ξέχασε νὰ σοῦ ζητήση ὁ Μίδας κι ἔρχεται τρεχάτος νὰ μᾶς προφτάση. Ἄς τὸν περιμένουμε. Καλὸς ἄνθρωπος εἶναι!» εἶπε ὁ Σιληνός.

—«Τί θέλει παραπάνω»; εἶπε χαμογελώντας ὁ Διόνυσος. «Σοῦ ἔδωκε, ὅ,τι ἀγαπᾷς περισσότερο, ἄφθονο καλὸ κρασί! Τοῦ ἔδωκα κι ἐγώ, ὅ,τι ἀγαποῦσε περισσότερο, χρυσάφι· ὅ,τι πιάση, ὅ,τι ἀγγίση, γίνεται μάλαμα. Τί ἄλλο θέλει;»

—«Θέλω», εἶπε ὁ Μίδας, ποὺ ἔφτασε λαχανιασμένος ἐκείνη τὴν ὥρα, «θέλω καὶ σὲ παρακαλῶ πολὺ νὰ μὴ μοῦ τὸ ἀρνηθῆς, θέλω νὰ πάρης πίσω τὸ δῶρο σου,

μεγάλε θεέ. Ἄρκετὰ τιμωρήθηκα! Φτάνει, σπλαχνί-
σου με. Δὲ θέλω πιά χρυσάφι, οὔτε νὰ τὸ δοῦν τὰ μά-
τια μου! Ἄκόμη κι ὅ,τι ἔπιασα κι ἔγινε χρυσό, νὰ ξα-
ναγίνη, ὅπως ἦταν πρὶν! Ἡ κακομοίρα ἡ γυναῖκα
μου!.....»καὶ τὸν πῆραν τὰ κλάματα. Ἐπεσε στὰ γό-
νατα καὶ παρακαλοῦσε τὸ Διόνυσο μὲ φωνή, ποὺ ἔ-
τρεμε.

Ὁ Διόνυσος τὸν λυπήθηκε καὶ τοῦ εἶπε:

«Μόνος σου τὸ θέλησες καὶ μόνος σου ἀσυλλόγιστα
τὸ ζήτησες. Ἄφοῦ ὅμως τώρα μετανοιῶνεις, πήγαινε
στὸν ποταμὸ Πακτωλό, πλύσου ἐκεῖ κι ἀπὸ δῶ καὶ
πέρα δὲ θὰ γίνεταί μάλαμα, ὅ,τι κι ἂν ἀγγίξης.»

Χτύπησε μὲ τὸ μαστίγιο τοὺς λεόπαρδους καὶ τὸ ἄρμα
τοῦ θεοῦ χάθηκε σὰν ἀστραπὴ ἀπὸ μπροστά του. Χα-
ρούμενος ὁ Μίδας ἔτρεξε καὶ ρίχτηκε μέσα στὸν Πακτω-
λό, γιὰ νὰ λουστῆ. Στὴν ἀρχὴ τὸ νερό, ὅπου τὸν ἄγ-
γιζε, γινόταν κομμάτια χρυσάφι, ἔπειτα ὅμως τὰ κομ-
μάτια αὐτὰ ἔγιναν μικρὰ σὰν ψιλὴ σκόνη καὶ στὸ
τέλος τὸ νερό ἔμεινε καθαρό. Ἐτσι ὁ Μίδας ἔχασε τὸ χά-
ρισμα ἐκεῖνο. Εἶχε γιαιτρευτῆ πιά. Τρεχάτος γύρισε στὸ
παλάτι του. Ξανάγγισε, ὅ,τι εἶχε ἀγγίξει πρωτύτερα,
καὶ ὅλα ἔγιναν, ὅπως ἦταν πρῶτα. Ἡ γυναῖκα του
ξαναζωντάνεψε καὶ, χωρὶς κανένα φόβο πιά, φίλησε καὶ
χάηδεψε τὸ χαριτωμένο του κοριτσάκι.

Ἄπὸ τότε ὅμως ὁ Πακτωλὸς κατεβάζει μαζί μὲ τὸ
νερό καὶ τὸν ἄμμο του καὶ μικρὰ χρυσὰ χαλικάκια πολὺ
ψιλά. Κι ἀπὸ τότε οἱ ἄνθρωποι, ἅμα θέλουν νὰ ποῦν,
ὅτι μιὰ δουλειὰ ἢ μιὰ ἐπιχείρηση δίνει μεγάλα κέρ-
δη, λένε πὼς ἡ ἐπιχείρηση αὐτὴ εἶναι «Πακτωλός».

Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Γλυκὸ τοῦ κόσμου στηρίγμα
 ἀθάνατη Μαρὶς,
 ἐσύ ποὺ ἀκοῦς τὴ δέηση,
 ποὺ ὑψώνουν τὰ παιδιά,
 ἄκου κι ἐμᾶς, ποὺ ὑψώνουμε
 σ' ἐσὲ τὴν προσευχή μας,
 ποὺ ἀπ' τὴ πιστὴ ψυχὴ μας
 βγαίνει γιὰ σὲ θερμά.

Ἔχε, Κυρά, στὴ σκέπη σου
 τὴν πικραμένη χήρα·
 στὸν πεινασμένο ἄνοιξε
 εὐσπλαχνικὴ τὴ θύρα.
 Δώσε τοῦ σκλάβου, Δέσποινα,
 ἐλεύθερη πατρίδα,
 τοῦ ναύτη τὴν ἐλπίδα
 ποὺ πλέει στὴν ξενητεία.

Εὐλόγησε τὰ οὐεῖρατα
 τοῦ βρέφους, ποὺ κοιμᾶται·
 ὀδήγησε τὰ βήματα
 τῆς κόρης, ποὺ φοβᾶται·
 στείλε δροσιὰ κι ἀνάπαψη
 στοῦ ἀρρώστου τὸ κλινάρι,
 ἔχε στὴ θεία σου χάρη
 τὰ μαῦρα τὰ φτωχά.

Τὴ μάνα παρηγόρησε,
 ποῦχει παιδί στὰ ξένα,
 καὶ χύσε μιὰν ἀχτίνα σου
 εἰς τὸν τυφλό, Παρθένα.
 Τὸ χέρι ἐκεῖνο ἀντάμειψε,
 ποῦ τ' ἄρφανὸ χορταίνει,
 ποῦ τὸ κορμὶ θερμαίνει
 τοῦ μαύρου τοῦ γυμνοῦ.

Στείλε, σεμνὴ βασίλισσα,
 στὸ πλάσμα σου γαλήνη,
 χύσε στὰ στήθη τ' ἄκαρδα
 ἀγάπη, ἐλεημοσύνη.
 Χάρισε τὸ χαμόγελο
 στὰ πικραμένα χεῖλη.
 Κάμε νὰ γίνουν φίλοι
 ὁ ἐχτρός μὲ τὸν ἐχτρό.

Στ. Μαρτζώκης

Η ΛΑΜΠΡΗ

Ντάγκ-Ντάγκ-Ντάγκ-Ντάγκ! χτυποῦσε χαρμόсуна
 τὰ μεσάνυχτα ἢ καμπάνα τῆς Λαμπρῆς.

Ἐγώ, ζωγραφίζοντας μιὰ πέρδικα μὲ τὸ κερί σ' ἓνα
 κόκκινο αὐγό, δὲν εἶχα ἀποκοιμηθῆ· τ' ἄλλα τ' ἀδέρ-
 φια μου κοιμόνταν ξένοιαστα σὰν στὸν καλὸ καιρό. Ἡ
 μητέρα μου χῶριζε τὰ φρεσκοπλυμένα ἀσπρόρουχα
 τοῦ καθενός. Ἡ κυραμάνα μου μὲ τὴν ψυχοπαίδα της
 Ἀναγνωστικὸ Δ' Δημοτικοῦ, Νιρβάνα-Ζήση-Δαμασκηνοῦ. Ἔκδ. Α' 9

παιδεύονταν στο μαγειρείο με τη «μαγερίτσα», με τὰ σηκοτάκια καὶ τ'ἄλλα λιανώματα τοῦ ἀρνιοῦ, με μάρθα καὶ τηγανισμένα ψωμάκια.

Με τὴν καμπάνα ἀκούστηκε ἀπὸ τὴν ἄλλη κάμαρη κι ἡ φωνὴ τοῦ πατέρα μου:

—Σηκωθῆτε κι ἐτοιμαστῆτε γρήγορα, νὰ μὴν κάθεται ὁ κόσμος καὶ μᾶς καρτερεῖ!

Ποῦ νὰ ξυπνήσουν ὅμως τ'ἀδέρφια μου! Ὁ μικρὸς μάλιστα, ἂν δὲν τὸν ράντιζαν με νερό, θὰ κοιμόταν ἀκόμη ὡς τὰ τώρα· στο τέλος, λίγο ἔλειψε νάρθη ἄνιφτος κοντὰ μας.

—Πήρατε τίς λαμπάδες σας; ρωτᾷ ὁ πατέρας μου· καὶ τὴ μεγάλη γιὰ τὸ Χριστό; Σβῆσατε καλὰ τίς φωτιές; Μὴν ἀφήσατε τὴ γάτα στο μαγειρείο με τ'ἄρνι; Πᾶμε λοιπόν, χρονιαῖσατε, ὅσο νὰ ἐτοιμαστῆτε!

Ὁλος ὁ κόσμος στο ποδᾶρι. Ἄλλος ἔκλεινε τὸ σπίτι του, ἄλλοι ἔτρεχαν ἀμίλητοι γιὰ τὴν ἐκκλησία με τὰ δαδιὰ στο χέρι, γιὰ νὰ βλέπουν νὰ περπατοῦν, κάποιος φώναζε τοὺς γείτονές του, ἂν ξύπνησαν, κι ἡ καμπάνα χτυποῦσε ἀτελείωτα: Ντάγκ-Ντάγκ-Ντάγκ-Ντάγκ.....

Τὴν ἐκκλησιά τὴ βρήκαμε γεμάτη. Ὁ παπὰς καρτεροῦσε ὅλο τὸ χωριό, γιὰ νὰ βάλῃ εὐλογητό, ἔστελνε τὰ παιδιὰ στὰ σπίτια νὰ ξυπνήσουν τοὺς κοιμισμένους κι αὐτὰ ἔσπαζαν τὰ παράθυρα με τίς πέτρες καὶ τράνταζαν τίς πόρτες με χτυπήματα, ὅσο νὰ τοὺς ξυπνήσουν.

Ὁ Γερομπήρος μοναχά, ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ περπατήσῃ ἀπ'τοὺς ρεματισμούς, δὲ θᾶκουγε ὁ κακομοίρης

τὴν πασχαλινὴ λειτουργία, ἀλλὰ σὰν ἄρρωστος καὶ κατάκοιτος ἦταν συχωρεμένος.

Οἱ ἄλλοι ὄλοι εἶμαστε δῶ; ρώτησε ὁ παπάς.

—Εἶμαστε, δέσποτα.

—Ἐμπρὸς λοιπόν: Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς.....

Ἔμα βγήκαμε ἔξω στὸ νάρθηκα γιὰ τὸ «Χριστὸς Ἄνέστη», νά κι ὁ Γερομπίρος καβάλα στὸ μουλάρι του μπροστὰ στὸν παπά.

—Δὲ μποροῦσα νὰ τὸ χωνέψω αὐτό, ἔλεγε, ν'ἀπομείνω ἔτσι φέτος ἀπὸ τὰ παλιοπόδαρα! Ἄκόμα εἶμαι ζωντανός, δὲν εἶμαι πεθαμένος!

Τὴν ὥρα, πού ἀπόλυσε ἡ ἐκκλησία καὶ γυρίζαμε ὄλοι μὲ τὶς ἄσπρες λαμπάδες ἀναμμένες, γιὰ νὰ πᾶμε καὶ στὰ σπίτια τῆ χάρη τῆς Λαμπρῆς ἀπὸ τὸ «δεῦτε λάβετε φῶς», ἄσπριζε πέρα στὸ βουνὸ κι ἡ ἀνατολή. Ἄχ! τί ὁμορφα μοσκοβολοῦσαν αὐτὴ τὴν ὥρα τ'ἀνθισμένα δέντρα στὶς αὐλὲς καὶ στοὺς κήπους!

Οἱ ἄνθρωποι χῶριζαν γιὰ τὰ σπίτια τους μὲ τὶς εὐχὲς στὸ στόμα: «Χριστὸς Ἄνέστη!» «Χρόνια πολλά!» «Χαρούμενοι, μ'ὄ,τι ἀγαπᾶ ἡ καρδιά σας!»

Τ'ἀηδόνια τῶλεγαν στὰ λακκῶματα κάτω, μέσα στὰ βᾶτα.

Προτοῦ νὰ μποῦμε στὸ σπίτι μας, ἐμεῖς τὰ παιδιά περάσαμε κι ἀπὸ τὴ μάντρα, γιὰ νὰ φωτιστοῦν ἀπ' τὴ λαμπόδα μας καὶ τὰ γιδοπρόβατα μὲ τ'ἀρνιὰ καὶ τὰ κατσίκια, περάσαμε κι ἀπὸ τὸ μουλάρι μας, τὴ Σίβα. Τὸ σκυλί μας μᾶς δέχτηκε μὲ τόση χαρὰ τὸ καημένο στὴν αὐλή!



Ἡ πρώτη μας δουλειὰ ἦταν νὰ τραβήξωμε στὴν τραπεζαρία.

Ἡ μαγερίτσα ἦταν ἑτοιμη, οἱ λαμπροκουλοῦρες βγῆκαν ἀπὸ τὸ ντουλάπι κι ἡ Ρήνα, ἡ ψυχοπαίδα μας, ἔφερε καὶ τὰ κόκκινα αὐγά, γιὰ νὰ τσουγκρίσωμε μὲ τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη».

Παίρνομε νὰ τσουγκρίσωμε καὶ τί νὰ ἰδοῦμε! Ὁ μικρὸς ἀδερφός μου, γιὰ νὰ βρῆ ποιὸ αὐγὸ εἶχε πιὸ γερὴ μύτη καὶ νὰ νικήσῃ τ'ἄλλα παιδιὰ, δοκιμάζοντας τὸ ἓνα μὲ τ'ἄλλο, δὲν εἶχε ἀφήσει κανένα γερό στὴν κανίστρα!

—Γιὰ τιμωρία του, εἶπε ὁ πατέρας μας, νὰ γυρίζη ὕστερα τὴ σούβλα μὲ τ'ἄρνι μοναχός του στὸν κῆπο. Ἐκεῖ ὅμως ποὺ τὸ γύριζε, ὅλοι τὸν παρακαλοῦσαμε

νά μᾶς ἀφήση λίγο νά γυρίσωμε κι ἐμεῖς κι ἐκεῖνος μᾶς ἔκανε τὸ βαρὺ, σὰν νά μᾶς χάριζε κάτι δικό του. Μονάχα ἡ Ρήνα μας δὲν πρόφτασε νά τὸν βοηθήση, γιατί κουβαλοῦσε ἀπὸ τὸ πρῶι τὶς λαμπροκουλοῦρες καὶ τὰ κόκκινα αὐγά στoὺς δέκα ἑπτὰ βαφτιστικούς τῆς μητέρας.

ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ

Λουλούδια ἄς διαλέξωμε
καὶ ρόδα καὶ κρίνα
κι ἔλᾳτε νά πλέξωμε
στεφάνια μὲ κείνα
στὸ Μάη, πού σήμερα
προβάλλει στή γῆ.

Οἱ κῆποι, πού στόλισαν
τὸ κάθε κλωνάρι,
μὲ μιᾶς μοσκοβόλησαν
κι ἀνθίσαν, γιὰ χάρη
τοῦ Μάη, πού σήμερα
προβάλλει στή γῆ.

Χορεύει τὸ πρόβατο,
τ' ἄρνάκι βελάζει,
κι ἀπ' τὸν ἀγκαθόβατο
δρροσούλα σταλάζει
στὸ Μάη, πού σήμερα
προβάλλει στή γῆ.

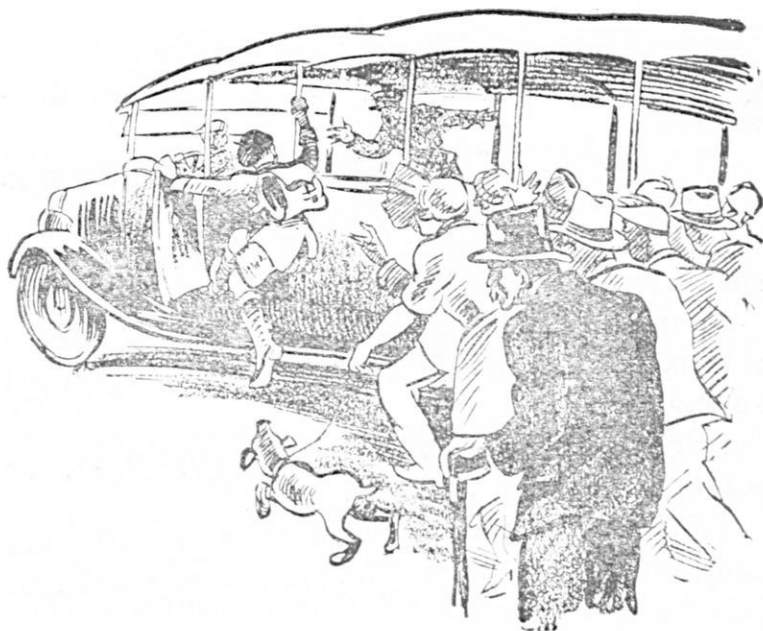
Λουλούδια ἄς διαλέξωμε
 κλωνάρια ἀνθισμένα,
 στεφάνια νὰ πλέξωμε
 δροσιὰ ραντισμένα
 στὸ Μάη, ποὺ σήμερα
 προβάλλει στή γῆ!

Ἰ. Πολέμης

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΕΥΓΕΝΗΣ

Σάββατο βράδυ. Στὴν πλατεία τὰ λεωφορεῖα φεύγουν στοιβαγμένα ἀπὸ κόσμο. Ὅποιος προφτάσῃ νὰ μπῆ. Οἱ ἄλλοι περιμένουν νὰ φτάσῃ νέο λεωφορεῖο. Καὶ πάλι τὰ ἴδια. Σπρωξίματα, τσαλαπατήματα, φωνές, σκοτωμός. Καὶ τὰ λεωφορεῖα ἔρχονται καὶ φεύγουν τὸ ἓνα ὕστερ' ἀπὸ τὸ ἄλλο, κάθε δύο, κάθε τρία λεπτά. Καὶ πάντα ἓνα πλήθος ἀνήσυχο, ποὺ περιμένει καὶ ποὺ δὲ φαίνεται νὰ λιγοστεύῃ. Εἶναι τάχα οἱ ἄνθρωποι, ποὺ ἔμειναν ἔξω ἀπὸ τὰ λεωφορεῖα ποὺ ἔφυγαν, ἢ εἶναι ἄλλοι, ποὺ ἦρθαν κατόπι, χωρὶς νὰ τοὺς νοιώσῃ κανένας, καὶ πῆραν τὴ θέση τους στὸ πεζοδρόμιο, ἢ εἶναι κι αὐτοὶ κι ἐκεῖνοι; Δὲν ξαίρει, τί νὰ ὑποθέσῃ κανένας. Ὅ,τι καὶ νὰ εἶναι, τὸ πλήθος δὲ λιγοστεύει. Νομίζει κανένας, πὼς ἡ γῆ γεννᾷ ἀνθρώπους.

Ὁ γεροντάκος ὅμως, ποὺ στέκεται παράμερα κάπου, φαίνεται πὼς εἶναι ὁ ἴδιος, ποὺ ἦταν ἐκεῖ καὶ μιστὴ ὥρα πρωτύτερα. Χωρὶς ἄλλο εἶναι ὁ ἴδιος. Τὰ λεωφορεῖα περνοῦν καὶ φεύγουν ἀπὸ μπροστά του. Αὐτὸς μένει. Μιὰ στιγμή, ἀκούεται νὰ λέῃ, ἀναστενάζοντας:



—"Όπως πάνε τὰ πράματα, οὔτε αὔριο τὸ πρωὶ δὲ θὰ τὰ καταφέρω νὰ φύγω ἐγώ!

Ἐνα παχουλὸ παιδάκι, μὲ κοντὰ βρακάκια καὶ μὲ σάκκα σχολείου κρεμασμένη στὴν πλάτη, ἀκούει τὸ γέρο καὶ χαμογελάει πονηρά. Θὰ γελᾷ, χωρὶς ἄλλο, μὲ τὴν ἀδυναμία του. Ὁ πιτσιρικός αὐτὸς δὲ θὰ περιμένη βέβαια πολὺ, σὰν τὸ γέρο. Μ'ἕνα πήδημα θὰ βρεθῆ ἐπάνω στὸ λεωφορεῖο. Καὶ δὲν ἀργεῖ νὰ τὸ δείξη. Σὲ λίγο φαίνεται ἕνα ἄδειο λεωφορεῖο, ποὺ κατεβαίνει. Πρὶν σταματήση, ὁ πιτσιρικός μ'ἕνα πήδημα βρίσκεται ἐπάνω στὸ σκαλοπάτι, ἀρπαγμένος μὲ τὸ ἕνα χέρι ἀπὸ τὰ σίδερα τῆς τέντας. Μὲ τὸ ἄλλο χέρι ἀνοίγει τὴν πόρτα, χώνεται πρῶτος μέσα στὸ λεωφορεῖο κα

πιάνει μιὰ θέση, ἐνῶ ἀπὸ πίσω του οἱ ἄλλοι, ποὺ σκαρφαλώνουν, τὸν σπρώχνουν, τὸν βρίζουν, τὸν ἀποπαίρνουν.

—Παλιόπαιδο! Πρῶτος καὶ καλύτερος θέλεις νὰ μπῆς. Ντροπή σου!

—Δὲν μποροῦσε, βλέπεις, νὰ σοῦ λείψη καὶ τὸ κάθισμα, κακομαθημένο παιδί! Ἔπρεπε νὰ κάτσης!

—Αὐτὴ τὴν ἀνατροφή σοῦ ἔδωσαν οἱ γονεῖς σου καὶ οἱ δάσκαλοί σου; Καὶ εἶσαι καὶ μαθητὴς τοῦ σχολείου! Καὶ δὲν ντρέπεσαι!

Ὁ πιτσιρικός ἀκούει τὶς βρισιὲς καὶ χαμογελᾷ, στρογγυλοκαθισμένος στὴ θέση του.

—Εἶδατε ἐκεῖ τὸ ἀναίσθητο πλάσμα, φωνάζει μιὰ κυρία ἀπέξω. Χαμογελάει κιόλα γιὰ τὸ κατόρθωμά του. Ζύλο ποὺ τοῦ χρειάζεται!

Ἐξαφνα, μόλις καλοσταμάτησε τὸ λεωφορεῖο, ὁ πιτσιρικός σκύβει ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ φωνάζει, κουνώντας τὸ χέρι του, πρὸς τὸ μέρος ποὺ περιμένει—ἀκόμα περιμένει—ὁ γέρος.

—Παππού! Ἔ, παππού! Ἔμπα μέσα! Ἔχει θέση καὶ γιὰ σένα.....

Ὁ γέρος προχωρεῖ πρὸς τὸ λεωφορεῖο. Ἐνας ἐπιβάτης λέει στὸ παιδί:

—Δὲν ντρέπεσαι νὰ κοροϊδεύης τὸ γέρο; Ποῦ εἶναι ἡ θέση; Τὰ ἀστεῖα σοῦ ἔλειπαν κακοαναθρεμμένε!

Ὁ εἰσπράχτορας κλείνει τὴν πόρτα μπροστὰ στὸ γέρο.

—Δὲν ἔχει ὕλη θέση, μπάρμπα. Τὸ παλιόπαιδο ἀκοῦς;

Ὁ μικρὸς σηκώνεται τότε ὄρθιος καὶ φωνάζει στὸν εἰσπράχτορα:

—Ἐχει θέση, κύριε εἰσπράχτορα. Θὰ τοῦ δώσω τὴ δική μου. Γιὰ νὰ πιάσω θέση τοῦ παπποῦ.....

Σὲ δυὸ λεπτὰ ὁ γέρος εἶναι καθισμένος στὴν θέση τοῦ μικροῦ καὶ ὁ μικρὸς, μ'ἓνα πήδημα πάλι, βρίσκεται ἔξω, ἐνῶ ὁ γέρος τοῦ φωνάζει ἀποπίσω, μὲ τὴν τρεμουλιαστή του φωνή:

—Τὴν εὐχή μου νάχης, παιδί μου! Νὰ σὲ χαίρωνται οἱ γονιοί σου!

Ὁ κόσμος γυρίζει καὶ κοιτάζει τὸ παιδί, ποὺ φεύγει. Ἕνας δημοσιογράφος κάνει νὰ τὸ σταματήση.

—Ἐλα δῶ, παιδί μου..... τοῦ λέει μὲ καλωσύνη. Ποιανοῦ εἶσαι; Πῶς σὲ λένε;

Μὰ ὁ πιτσιρικός προχωρεῖ βιαστικά, χωρὶς νὰ πῆ τ' ὄνομά του, καὶ χάνεται μέσα στὸ πλήθος.

ΜΑΘΗΜΑ ΑΣΥΦΜΑΤΟΥ

Ὅταν πρωτοῆρθε ὁ τηλεγράφος στὴν Ἑλλάδα, ὁ παλιὸς τηλεγράφος μὲ τὰ σύρματα, μιὰ γριούλα, λένε, πῆγε στὸ τηλεγραφεῖο νὰ δώση τηλεγράφημα γιὰ τὸ ξενιτεμένο παιδί της. Ἐπειδὴ ὁμως ἦταν ἀγράμματη, παρακάλεσε τὸν τηλεγραφετὴ ν'ἀκούση, τί θὰ τοῦ πῆ καὶ νὰ κάμη αὐτὸς τὸ τηλεγράφημα. Ἀφοῦ εἶπε, ὅ,τι εἶχε νὰ πῆ καὶ κράτησε σημείωση ὁ τηλεγραφετὴς, τοῦ ἔδωσε κι ἓνα δέμα, ποὺ κρατοῦσε στὰ χέρια της.

—Τί εἶν'αὐτό; τὴ ρώτησε ὁ τηλεγραφετὴς.



—Παπούτσια, παιδάκι μου, είναι ένα ζευγάρι παπούτσια.

—Και τί τὰ ἔφερες ἐδῶ, κυρά μου;

—Θέλω νὰ τὰ στείλω κι αὐτὰ μὲ τὸν τηλεγράφο, τοῦ εἶπε ἡ γριά, γιὰ νὰ προφτάσῃ νὰ τὰ φορέσῃ τῆ Λαμπρῇ τὸ παιδάκι μου.

Ὁ τηλεγραφεὶστὴς γέλασε μὲ τὴν καρδιά του καὶ τῆς ἐξήγησε, πὼς παπούτσια δὲν ταξιδεύουν μὲ τὸν τηλεγράφο. Ἀλλὰ ποῦ νὰ καταλάβῃ ἡ καλὴ γριούλα! Νόμισε, πὼς ὁ τηλεγραφεὶστὴς δὲν ἠθέλε νὰ τὰ πάρῃ ἀπὸ κακία του. Κούνησε λυπητερὰ τὸ ἄσπρο της κεφάλι καὶ εἶπε ἀναστενάζοντας:

—ὦχ, χριστιανέ μου! Γιὰ ὅλο τὸν κόσμον ἔγινε ὁ τηλεγράφος καὶ μονάχα γιὰ μένα τῆ φτωχῆ βρέθηκαν ὅλες οἱ δυσκολίες;

Ὅταν πρωτοῆρθε στὴν Ἑλλάδα ὁ καινούργιος τηλεγράφος, ποὺ δούλευε χωρὶς σύρματα, καμιὰ γριούλα δὲν πῆγε νὰ στείλῃ παπούτσια στὸ παιδί της μὲ τὸν ἀσύρματο. Σήμερα καὶ τὰ μικρὰ παιδιά τὰ ξαίρουν αὐτὰ τὰ πράματα. Ἡ γιαγιά ὅμως τοῦ Νίκου τοῦ Καλούδη δὲν μποροῦσε νὰ καταλάβῃ ἕνα πρᾶμα: Πὼς μπορεῖ νὰ ταξιδέψῃ ἕνα τηλεγράφημα μὲ τὸν ἀέρα, χωρὶς σύρματα. Ὁ Νίκος πῆρε ἀμέσως τὸν ἀέρα μικροῦ σοφοῦ καὶ εἶπε στὴ γιαγιά του:

—Θέλεις νὰ στὸ ἐξηγήσω ἐγὼ, γιαγιά;

—Δὲ θέλω, παιδί μου..... τοῦ εἶπε ἐκείνη. Τέτοια πράματα δὲν τὰ χωρεῖ τὸ μυαλό μου. Εἶναι πολὺ δύσκολα. Ἄδικα θὰ χάσῃς τὸν κόπο σου.

Ὁ Νίκος τότε τῆς ἔφερε ἕνα παράδειγμα :

—Εἶδες ποτέ, γιαγιά, τί γίνεται, ὅταν ρίξωμε μιὰ πέτρα στοῦ γιालό;

—Πῶς δὲν τὸ εἶδα; τοῦ εἶπε ἡ γιαγιά. Καὶ ποιὸς δὲν τὸ εἶδε; Μὰ τί ἔχει νὰ κάνη ἡ πέτρα στοῦ γιालό μὲ τὸν τηλέγραφο ;



—Λοιπόν, αὐτὸς εἶναι ὁ ἀσύρματος τηλέγραφος, γιαγιά....., τῆς εἶπε ὁ Νίκος.

Καὶ τῆς ἐξήγησε, ὅτι, ὅπως γύρω ἀπὸ τὴν πέτρα, πού πέφτει στοῦ γιालό, σχηματίζονται ὀλόγυρα κύκλοι ἀπὸ κυματάκια, πού ὅλο καὶ μεγαλώνουν καὶ ἀπλώνονται, ὡς που νὰ σβῆσουν κάπου, τὸ ἴδιο γίνεται καὶ

μέ τον αἰθέρα καί μέ τήν ἠλεκτρική σπίθα, πού βγά-
ζει ἡ μηχανή τοῦ ἀσυρμάτου. "Ο,τι εἶναι ἡ πέτρα στό
γιαλό, εἶναι ἡ ἠλεκτρική σπίθα στόν αἰθέρα. Νά -ἦς
ἐξηγήση, τί εἶναι ὁ αἰθέρας, δέν ἦταν ἀνάγκη. Γιατί
καί οἱ πιό ἀπλοῖκοι ἄνθρωποι, ὅταν λένε «αἰθέρα», ἐν-
νοοῦν ἀπάνω-κάτω αὐτό, πού ἐννοεῖ καί ἡ ἐπιστήμη.

—Καθώς φεύγουν λοιπόν καί πάνε τὰ κυματάκια
αὐτά τοῦ αἰθέρα, πού δέν τὰ βλέπομε, ἐξακολούθησε
ὁ Νίκος, ὅταν βροῦνε μπροστά τους ἄλλη μηχανή
ἀσυρμάτου, τῆς ἀφήνουν τὸ σημάδι τους. Ἐκεῖνος δη-
λαδή, πού κρατεῖ στ' αὐτιά τ' ἀκουστικά τῆς μηχανῆς,
ἀκούει ἕναν ἦχο καί ὕστερα ἄλλον καί ὕστερα ἄλλον,
κατὰ τὰ κύματα πού στέλνει ἡ ἄλλη μηχανή. Καί κάθε
ἦχος ἀπ' αὐτούς εἶναι ἕνα ψηφίο τοῦ ἀλφαβήτου, ὅπως
καί στόν ἄλλο τηλέγραφο μέ τὰ σύρματα. Κατὰ τὰ κύ-
ματα λοιπόν, δηλαδή τὰ ψηφία, πού στέλνει ἡ μιᾶ
μηχανή, σχηματίζονται στήν ἄλλη τὰ λόγια, πού δια-
βάζει μέ τ' αὐτιά του ὁ ἀσυρματιστής. Κατάλαβες
τώρα, γιαγιά;

—Ὡς ἐδῶ κατάλαβα, πάνω, κάτω, παιδί μου,—εἶπε
ἡ γιαγιά. Εἶναι κι ἄλλα;

—Εἶναι..... εἶπε ὁ Νίκος χαμογελώντας. Αὐτὰ ὅμως,
νά σοῦ πῶ τήν ἁμαρτία μου, γιαγιά μου, δέν τὰ ξαίρω
οὐτ' ἐγώ. Θά τὰ μάθω, ὅταν πάω στίς παραπάνω τά-
ξεις τοῦ σχολείου. Καί τότε θά σοῦ τὰ πῶ καί σένα.

Ἡ γιαγιά τοῦ χάηδεψε τὸ κεφάλι.

—Δέν εἶναι ἀνάγκη, παιδί μου, νά μοῦ τὰ πῆς. Κι
αὐτὰ πού ἔμαθα εἶναι πολλὰ γιά μένα. Ἄν ἤξαιρε τόσα
καί ἡ γριά, πού λέει ὁ λόγος, δέ θά πήγαινε νά στείλῃ

παπούτσια στο παιδί της με τον τηλεγράφο. Μὰ ἐ-
 ἐκείνη ἢ φτωχιά δὲν εἶχε ἓνα γραμματισμένο ἐγγονάκι,
 σὰν κι ἐσένα, νὰ τῆς ἀνοίξη τὰ μάτια.

Ὁ Νίκος, ὕστερ' ἀπὸ τὸ μάθημα τοῦ ἀσυρμάτου, ποὺ
 ἔκαμε στὴ γιαγιά του, καμάρωνε γιὰ τὶς γνώσεις του.

ΤΑ ΧΕΛΙΔΟΝΙΑ

Τὰ χελιδόνια δοκιμάζουν
 Τὰ σπαθωτά τους τὰ φτερά
 Καὶ γιὰ ταξίδια τὰ ἐτοιμάζουν
 Μεγάλα καὶ καματερά.

Κι' ἐνῶ μᾶς δείχνουν τὴ χαρά των
 Μὲ φτερουγίσματα τρελά,
 Στρέφουν, θωροῦν ὀλόγυρά των
 Τ' ἄνθη νὰ σβήνουν ἀπαλά.

Νὰ σβήνουν καὶ ν' ἀργοσαλεύουν
 Στὴν καταχνιά τὴν πρωϊνή.....
 Τὰ συμπονοῦν, τὰ συμβουλεύουν
 Μὲ τὴ συρτὴ των τὴ φωνή:

— Ἄνθη, γιατί νὰ μαραθῆτε
 Ἄπ' τὸ βοριά κι ἀπ' τὴ νοτιά;
 Γιατί δὲ θέλετε ναρθῆτε
 Μαζὶ μ' ἐμεῖς στὴν ξενιτειά;

Θά πάμε Ἐμεῖς σὲ μιὰ χώρα
Μυριανθισμένη, καρπερή,
Τὴν ἀνοιξη ἀγκαλιάζει τώρα
Καὶ καλοκαίρι καρτερεῖ.....

Ἄνθοῦν ἐκεῖ μ' ἄχνὸ καμάρι
Χιλιάδες ἄνθη ζηλευτὰ
Καὶ θὰ σᾶς κάνωμε τὴ χάρη
Νὰ σᾶς γνωρίσωμε μ' αὐτὰ.

Θὰ βρῆτε χλόη, κι ἥλιο κι ὄ,τι
Ποθεῖ ἢ θλιμμένη σας καρδιά.
Θὰ ζήσετε καινούργια νιότη
Μὲ μιὰ γλυκύτερη εὐωδιά.

Καὶ τ' ἄνθη ἀποκριθῆκαν: «Ὁχι,
Τὰ λόγια σας δὲ μᾶς πλανοῦν,
Μήδ' ἢ καλή μας μοῖρα τόχει
Φτερὰ τὰ φύλλα νὰ γεννοῦν.

Ἔσεῖς δὲν ἔχετε πατρίδα,
Δὲν ἔχετε δική σας γῆ
Καὶ μόνο τῆς ζωῆς ἐλπίδα,
Μόνον αὐτὴ σᾶς ὁδηγεῖ.

Μὰ ἐμᾶς ἡ ρίζα μᾶς ἐνώνει
Στὸ χῶμα μας τ' ἀγαπητὸ
Κι ἐπιθυμία μας εἶναι μόνη
Νὰ γίνῃ τάφος μας αὐτό».

Ἰ. Πολέμης

ΤΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ

"Όσες φορές ή οικογένεια Φλωριᾶ πήγαινε σέ καμιὰ ἐκδρομὴ μὲ αὐτοκίνητο, ὁ Θάνος, τὸ μικρότερο ἀγοράκι τοῦ σπιτιοῦ, εἶχε πάντα τὴ θέση του κοντὰ στὸ σωφὲρ. Προτιμοῦσε νὰ μὴν πάη καθόλου στὴν ἐκδρομὴ, παρά νὰ καθίση σὲ ἄλλη θέση.

Ἐκτὸς τῆς στιγμῆς, ποὺ ἔμπαινε μέσα στὸ αὐτοκίνητο, ὁ σωφὲρ ἔβρισκε τὸ μπελά του. Ὁ Θάνος ἤθελε νὰ τὰ μάθη ὅλα. Πῶς ξεκινᾷ τὸ αὐτοκίνητο, πῶς σταματᾷ, πῶς στρέφει δεξιὰ ἢ ἀριστερά, πῶς βάζει μεγαλύτερη ταχύτητα ἢ πῶς τὴ λιγοστεύει, πῶς καὶ ἀπὸ ποῦ ἀνάβουν καὶ σβήνουν οἱ προβολεῖς του καὶ τὰ μικρὰ λαμπάκια, ποὺ βρίσκονται μέσα στὸ ἀμάξι.

Σιγὰ σιγὰ ὁ Θάνος, ποὺ ἦταν ἓνα παιδάκι ἐννιὰ χρονῶν, τὰ ἤξαιρε ὅλα καλύτερα ἀπὸ τὸν πατέρα του καὶ τὴ μητέρα του καὶ τ' ἀδέρφια του, ποὺ ἦταν μεγάλοι καὶ ταξίδευαν χρόνια μὲ αὐτοκίνητο. ἤξαιρε ἀκόμα, σὲ τί χρησιμεύουν ὅλα τὰ ὄργανα καὶ τὰ ὠρολόγια, ποὺ βρίσκονται μπροστὰ στὸ σωφὲρ καὶ κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του καὶ πῶς τὰ μεταχειρίζονται. "Όλα τὰ ἤξαιρε!

"Όταν, καμιὰ φορά, ζουλοῦσε ἔξαφνα τὸ κουμπὶ τῆς σάλπιγγας, τοῦ «κλάξον», ὅπως τὴν ἔλεγε ὁ σωφὲρ, ποὺ βρίσκεται στὴ μέση τῆς ρόδας τοῦ τιμονιοῦ, καὶ τὴν ἔκανε νὰ βγάξη ἄγριες φωνές, ἢ μητέρα του τὸν μάλλωνε.

—Δὲ μοῦ λές, Θάνο; τοῦ φώναζε ἀπὸ μέσα, ὁπὸ τὸ

αυτοκίνητο, σωφὲρ θὰ σὲ κάνωμε; Μὴν ἀνακατεύεσαι, σὲ παρακαλῶ, σὲ δουλειές, πού δὲν εἶναι γιὰ σένα.

Ὁ πατέρας του ὅμως εἶχε ἄλλη ἰδέα.

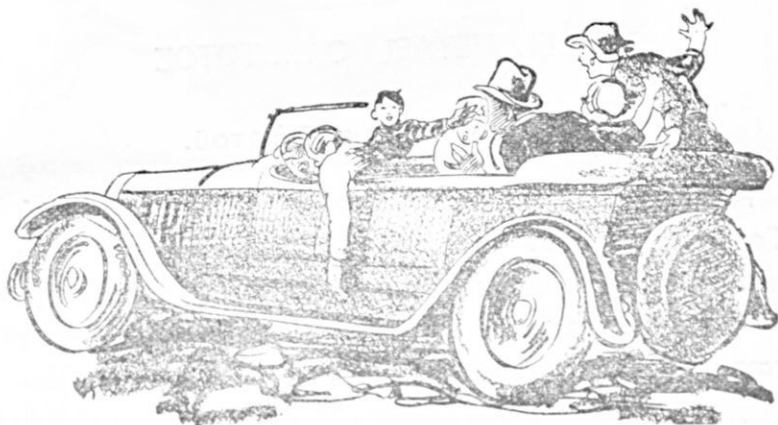
—“Αφησέ το τὸ παιδί..... τῆς ἔλεγε. “Ὅ,τι μαθαίνει κανεῖς, δὲν πάει χαμένο. Σὲ κάτι χρησιμεύει.

Πόσο δίκιο εἶχε ὁ πατέρας του!

2.

Κάποτε πού εἶχαν πάει σὲ μιὰ μακρινὴ ἐκδρομὴ, ὁ σωφὲρ στὴ μέση τοῦ δρόμου καὶ ἐνῶ τὸ αυτοκίνητο ἔτρεχε μὲ ὄλη του τὴν ταχύτητα, ἔπαθε μιὰ ξαφνικὴ λιγοθυμιά. Ἄφησε τὸ τιμόνι ἀπ’τὰ χέρια του κι ἔγειρε ἀναίσθητος ἐπάνω στὸ κάθισμά του.

Τὸ αυτοκίνητο ἔτρεχε ἀκυβέρνητο. Ὅλοι μέσα ἀπὸ τὸ ἀμάξι ἔβαλαν τὶς φωνές. Λίγο ἀκόμα καὶ τὸ αυτοκίνητο θὰ γκρεμιζόταν ἀπὸ μιὰ γέφυρα, πού βρισκέ-



*Αναγνωστικὸ Δ' Δημοτικοῦ. Νικβένου-Ζήση-Δαμασκηνοῦ. *Ἐκδ. Α' 10

ταν δυò τρία χιλιόμετρα μπροστά τους, σέ μιὰ βαθειὰ χαράδρα. Μισòς δὲ θὰ ἔμενε ζωντανòς.

—Θεὲ μου, βάλε τὸ χέρι σου!..... φώναζε ἡ κυρία Φλωριᾶ, τρέμοντας ὀλάκερη.

Ἐξαφνα τὸ αὐτοκίνητο σταμάτησε μαλακά,μαλακά, σὰν νὰ εἶχε ἀκούσει ὁ Θεὸς τὴν προσευχὴ τῆς καλῆς γυναῖκας. Ὁ Θάνατος γύρισε καὶ κοίταξε πίσω χαμογελώντας ἀπὸ εὐχαρίστηση.

—Μὴ φοβᾶστε!..... εἶπε. Τώρα πιά δὲν εἶναι κανένας φόβος.

Τὸ αὐτοκίνητο τὸ εἶχε σταματήσει ὁ Θάνατος, ποὺ ἤ-ξαιρε, πῶς βάζει ἔμπρὸς καὶ πῶς σταματᾷ ἓνα αὐτοκίνητο. Καὶ εἶχε σώσει τὴ ζωὴ τῶν γονιῶν του καὶ τῶν ἀδερφιῶν του καὶ τὴ δική του.

—Τὰ βλέπεις; εἶπε ὁ κύριος Φλωριᾶς στὴ γυναῖκα του. Ποτὲ δὲν πάει χαμένο, ὅ,τι μάθη κανένας.

ΠΕΤΑΕΙ, ΠΕΤΑΕΙ Ο.....ΤΟΤΟΣ

I. Ἡ ἀπροσεξία τοῦ Τοτοῦ.

Ἀκόμα θυμᾶται τίς κατακεφαλιές, ποὺ εἶχε φάει ὁ Τοτός, ἔταν ἦταν μικρότερος. Ἐπαιζαν, μὲ τὰ ἄλλα παιδιὰ, τὸ «πετάει....πετάει»....Ἐκεῖνος, βιαστικὸς, ὅπως ἦταν πάντα, νὰ δώση τὴν ἀπάντηση,τὴν πάθαινε ταχτικά.Ἐβάζαν τὸ δάχτυλό τους τὰ παιδιὰ στὸ τραπέζι κι ἓνας ἀπὸ ὅλους ἔλεγε:

—Πετάει..... πετάει.... τὸ.... λελέκι!

Οί άλλοι σήκωναν τὰ δάχτυλά τους.

—Πετάει!

Τὸ λελέκι, βέβαια, εἶναι πουλὶ καὶ πετάει.

Ἐπειτα ἔλεγε:

—Πετάει, πετάει τό..... γελέκι!

Ἄν γελιόταν κανένας καὶ σήκωνε τὸ δάχτυλό του, ἀλίμονό του. Μπορεῖ νὰ πετάξῃ τὸ γελέκι; Καὶ ὕεν



ἦσαιρε, ποῦ νὰ κρύψῃ τὸ κεφάλι του ἀπὸ τὶς κατακεφαλίες.

Ὁ Τοτὸς τὴν πάθαινε τὶς περισσότερες φορές. Ἄλλὰ, μιὰ φορὰ τὴν ἔπαθε χειρότερα ἀπ' ὅλες. Κάποιο παιδί, ποῦ ἤθελε νὰ τὸν μπλέξῃ, εἶπε:

--Πετάει, πετάει ὁ ἀετός!

Ὅλοι σηκώνουν τὰ δάχτυλά τους. Ἐπειτα γρήγορα γρήγορα ξαναεἶπε:

—Πετάει, πετάει ό..... Τοτός!

Κανένα παιδί δέ σήκωσε τώ δάχτυλό του.

Καί ποιός βρέθηκε νά τώ σηκώση; 'Ο ίδιος ό Τοτός!
Πετάει!

Τώ τί έγινε τότε, είναι άλλο πράμα ! Δέ φτάνει, πού ό καθημένος ό Τοτός έφαγε τού κόσμου τίς κατακεφαλιές, όλλά και για πολλές ήμέρες ύστερα τόν κοροΐδευαν τ' άλλα παιδιά.

—Τοτό, πού είναι τά φτερά σου;

'Ως κι ό πατέρας του άκόμα, πού είχε μάθει τώ πάθημά του, τού τά έψαλε από τήν καλή.

—Αυτά παθαίνει, όποιος είναι βιαστικός και άπρόσεχτος και δέ συλλογίζεται, πριν νά μιλήση..... τού είπε.

Κι ή γιαγιά του, πού ήταν για Χιώτισσα και μιλούσε πάντα μέ παροιμίες, τού είπε:

—Ζαίρεις, παιδί μου, τί λέμε έμεις στη Χιό; Πριν μίλησης, νά βουτᾶς τή γλώσσα σου στό μυαλό σου. "Όποιος έχει γνώση, τώ καταλαβαίνει." Άλλοτε, λοιπόν, μην άφήνης τή γλώσσα σου νά τρέχη.....

'Ο Τοτός, για πολύν καιρό, δέν μπορούσε νά ξεχάση τή ντροπή, πού είχε πάθει. Μά νά πού ήρθε ή στιγμή νά βρῆ τώ δίκιο του.

'Ο Τοτός πέταξε άληθινά. Ένας θεΐος του, άεροπόρος στην άεροπορική βάση τού Φαλήρου, τόν πήρε ένα πρωΐ μαζί του και τού έκαμε ένα γύρο μέ τώ ύδροπλάνο. 'Ο Τοτός δέν ήταν πιά μικρός. Ήταν δώδεκα χρονών παιδί. Καί όταν γύρισε περήφανα στό σπίτι άπό τώ πρώτο του άεροπορικό ταξίδι και τόν άγκά-

λιαζαν ὅλοι καὶ τὸν φιλοῦσαν, αὐτὸς θυμῆθηκε τὴν παλιά του ντροπή. Ἐρριξε μιὰ ματιὰ στὸν πατέρα του κι ἄλλη μιὰ στὴ γιαγιά του καὶ τοὺς εἶπε:

—Βλέπετε, λοιπόν, ὅτι πετάει κι ὁ Τοτός; Πετάει καὶ τὸ γελέκι, πού φορεῖ ὁ Τοτός. Ἄδικα λοιπόν τὰ βάλατε κάποτε μαζί μου.

Ἄλλοι γέλασαν μὲ τὸν Τοτό, πού δὲν εἶχε ξεχάσει τὸ παλιό του πάθημα. Μόνο ὁ πατέρας του τοῦ εἶπε χαηδεύοντάς του τὴν πλάτη :

—Κακὰ τὰ ψέματα, Τοτό! Τώρα βέβαια πετάει καὶ ὁ Τοτός καὶ τὸ γελέκι του. Μὰ ἐσύ, παιδί μου, πέταξες, πρὶν νὰ ἐφευρεθοῦν τὰ ἀεροπλάνα.

2. Πῶς πέταξε ὁ Τοτός.

Γιὰ νὰ πετάξῃ ὁ Τοτός, ἔγινε μεγάλη ἱστορία. Ὄταν ὁ θεῖος του ὁ ἀεροπόρος, πού τὸν εἶχε παρακαλέσει κρυφὰ ὁ Τοτός νὰ τὸν πάρῃ καμιά μέρα μαζί του μὲ τὸ ἀεροπλάνο, ἔκαμε λόγο στὸ σπίτι γι'αὐτὴ τὴν ὑπόθεση, σηκώθηκαν ὅλοι στὸ πόδι. Καὶ πρώτη ἀπ'ὅλους ἦ γιαγιά.

—Εἶσαι μὲ τὰ συγκαλά σου, χριστιανέ μου; εἶπε τοῦ ἀνιψιοῦ της. Παιδί πρᾶμα τώρα θὰ τὸ πάρῃς νὰ πετάξῃ; Αὐτὸ εἶναι τρέλα καὶ νὰ μὲ συμπαθᾶς. Τὸ παιδί δὲν ἔχει νὰ τὸ κουνήσῃ ἀπ' ἐδῶ.

Ἡ μητέρα του κι ἐκείνη μὲ κανένα τρόπο δὲν ἤθελε νὰ παραδεχτῆ τέτοιο πρᾶμα.

—Σὲ παρακαλῶ πολύ, νὰ μὴ βάζῃς τέτοιες ἰδέες στὸ παιδί..... εἶπε στὸν ἀδερφό της. Φτάνει, πού ἔκανες

ἐσὺ τοῦ κεφαλιοῦ σου κι ἐγίνες ἀεροπόρος. Ἄφησε τὸ παιδί ἤσυχο!

Μονάχα ὁ πατέρας του δὲ σήκωνε φωνή. Σὰν νὰ μὴν τὸ ἤθελε κι αὐτὸς πολὺ, ἀλλὰ καὶ πάλι δὲν τὸ ἔβρισκε καὶ τόσο τρομερό.

—Νὰ σᾶς πῶ..... εἶπε. Δὲν εἶναι καὶ κακὸ νὰ πετάξῃ. Τόσοι νέοι πετοῦν. Τόσος κόσμος ταξιδεύει σήμερα μὲ τὰ ἀεροπλάνα. Καὶ ἔπειτα ἓνας νέος πρέπει ἀπὸ μικρὸς νὰ μαθαίνει νὰ μὴ λογαριάζῃ τὸν κίνδυνο. Τὸ θάρρος στὴ ζωὴ εἶναι μεγάλο πρᾶμα. Ἐκτὸς ἂν δὲ θέλῃ ὁ Τοτός. Ἐκτὸς ἂν φοβᾶται, γιατί εἶναι καὶ μικρὸς ἀκόμα. Τότε βέβαια δὲ θὰ τὸν στείλωμε μὲ τὴ βία.

Ὁ Τοτός, ποὺ ὡς τώρα δὲ μιλοῦσε, περιμένοντας νὰ ἰδῇ, πῶς θὰ πάρουν τὸ πρᾶμα οἱ δικοὶ του, ξεθαρρεύτηκε μὲ τὰ λόγια τοῦ πατέρα του. Πετάχτηκε ἀπὸ τὴ θέση του καὶ φώναξε:

—Ἐγὼ θέλω, πατέρα, ἐγὼ δὲ φοβοῦμαι.

Ἡ γιαγιά κι ἡ μητέρα τὰ ἔβαλαν τώρα μὲ τὸν πατέρα τοῦ Τοτοῦ.

—Εἶδες τώρα, τί κάνεις; Τοῦ σήκωσες κι ἐσὺ τὰ μυαλὰ τοῦ παιδιοῦ.....

Καὶ τοῦ ἔβαλαν κι ἄλλα πολλὰ.

Τότε ὁ θεῖος του, ὁ ἀεροπόρος, μπῆκε στὴ μέση.

—Ἀφήστε με νὰ μιλήσω κι ἐγὼ—εἶπε—κι ὕστερα κάνετε, ὅ,τι θέλετε.....

Καὶ ἄρχισε νὰ τοὺς ἐξηγῇ, ὅτι τὰ ἀεροπορικὰ ταξίδια δὲν ἔχουν σήμερα τοὺς κινδύνους, ποὺ εἶχαν ἄλλοτε. Ὅτι περισσότερο κινδυνεύει κανένας σήμερα

μέ τ' αὐτοκίνητα καί μέ τὰ βαπόρια, παρὰ μέ τ' ἀεροπλάνα. Ὅτι εἶναι ἀστεῖο νά φοβᾶται κανεῖς νά ταξιδέψη μ' ἓνα ἀεροπλάνο καί νά μή φοβᾶται νά ταξιδέψη μ' ἓνα σαράβαλο αὐτοκίνητο, πού κινδυνεύει νά τσακιστῇ κάθε λίγο, ὅπως τσακίζονται τόσα κάθε μέρα. Ὅτι τὸ ἀεροπλάνο θά γίνη σέ λίγα χρόνια τὸ ἀσφαλέστερο μέσο συγκοινωνίας. Καί ὅτι, ἂν ὑπάρχουν σήμερα ἄνθρωποι, πού τὸ φοβοῦνται, εἶναι γιατί δέν ἔτυχε ἀκόμη νά ταξιδέψουν. Ὅσοι ταξίδεψαν, δέν τὸ φοβοῦνται.

Αὐριο, τοὺς εἶπε, ὅταν ἀρχίση νά ταξιδεύη περισσότερος κόσμος μέ τ' ἀεροπλάνα, θά λείψη κι αὐτὸς ὁ φόβος. Μήπως τὰ ἴδια δέν ἔγιναν στὴν ἀρχὴ καί μέ τὰ βαπόρια καί τοὺς σιδηροδρόμους; Οἱ περισσότεροι ἔτρεμαν νά πατήσουν τὸ πόδι τους σ' αὐτά. Σήμερα ταξιδεύει ὅλος ὁ κόσμος, χωρὶς νά λογαριάζη τὰ δυστυχήματα, πού γίνονται κάθε λίγο.

Καί τοὺς θύμισε ἀκόμη, ὅτι ἓνας ποιητής, ἓνας χτεσινὸς ἄνθρωπος, δέν εἶχε ταξιδέψει ποτὲ μέ τὸν ὑπόγειο σιδηρόδρομο ἀπὸ τὴν Ὀμόνοια ὡς τὸ Θησεῖο. Καί ὅταν μέ πολλὰ παρακάλια, γιατί ἦταν ἄρρωστος, ζήτησαν οἱ δικοί του νά τὸν μεταφέρουν μέ αὐτοκίνητο ἀπ' τὴν Ἀθήνα στὸ σπίτι του στὸ Νέο Φάληρο, δέχτηκε, ἀφοῦ ἔκαμε συμφωνία νά πηγαίνει σιγὰ σιγὰ τὸ αὐτοκίνητο, σὰν γαῖδουράκι.

Καί, τέλος, τοὺς εἶπε:

— Δέν εἶμαι τρελὸς νά πάρω τὸ παιδί μαζί μου νά τὸ σκοτώσω. Ἄν ἔβλεπα καί τὸ μικρότερο κίνδυνο, καί νά μέ παρακαλοῦσατε, δὲ θά τὸ ἔπαιρνα. Τί ἄλλο

θέλετε νὰ σᾶς πῶ ἀκόμη; Παίρνω ἐπάνω μου ἐγὼ ὅλη τὴν εὐθύνη.

—Νὰ τὸν πάρης! εἶπε ἀποφασιστικὰ ὁ πατέρας.

—Τέλος πάντων ἄς πάη, ἀφοῦ εἶναι ἔτσι..... εἶπε μὲ μισή φωνή κι ἡ μητέρα, ποὺ δὲν ἤθελε νὰ κακοκαρδίση τὸν Τοτό.

Καὶ μόνο ἡ γιαγιά δὲν ἤθελε ν' ἀκούση τίποτε.

—Λολάθηκε ὁ κόσμος!..... μουρμούρισε. Ἐγὼ φεύγω, νὰ μὴν ἀκούω.

Ἡ καημένη ἡ γιαγιά! Στὸν καιρὸ της ὁ κόσμος ταξίδευε μὲ τὰ γαιδουράκια. Πῶς νὰ ἀγαπήση τὸ ἀεροπλάνο;

—Ἄν εἶχε κάμει ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπο, γιὰ νὰ πετάη, εἶπε φεύγοντας ἀπὸ τὸ δωμάτιο, θὰ τοῦ εἶχε δώσει φτερά.

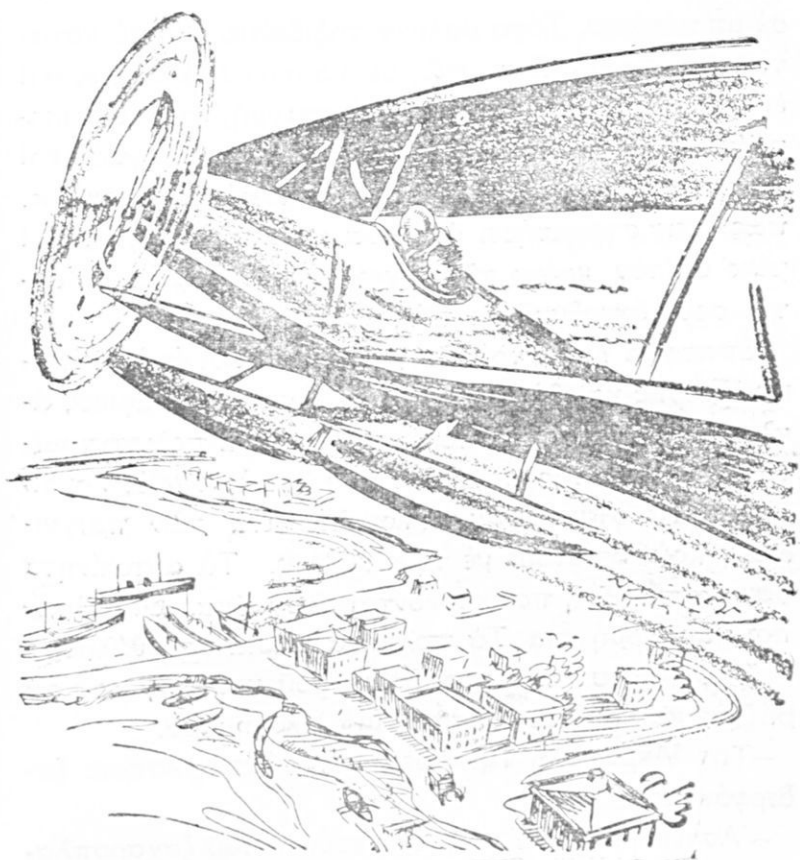
Κι ὁ Τοτός, χαρούμενος τώρα, ποὺ θὰ πετοῦσε, εἶπε:

—Ἄν εἶχε κάμει ὁ Θεός, γιαγιάκα, τὸν ἄνθρωπο νὰ ταξιδεύη ἐπάνω στὰ νερά, θὰ τοῦ ἔδινε τὰ πόδια τῆς πάπιας. Κι ὅμως, γιαγιάκα μου, κι ἐσύ πέρασες θάλασσα, γιὰ νὰ ἔρθης ἀπὸ τὴ Χίο στὸν Πειραιά, χωρὶς νὰ εἶσαι πάπια.

Τὸ ἄλλο πρωὶ ὁ Τοτός πέταξε.

3. Τί εἶδε ὁ Τοτός στὸ πέταμά του.

Τὸ ἴδιο βράδυ στὴν ταρατσα τοῦ Τοτοῦ εἶχαν μαζευτῆ τὰ ξαδερφάκια του, νὰ ἰδοῦν τὸ μικρὸ ἀεροπόρο καὶ ν' ἀκούσουν ἀπὸ τὸ στόμα του, πῶς τοῦ φάνηκε



τὸ ταξίδι καὶ τί εἶδε ἀπ' ἐκεῖ ἐπάνω. Ἦταν ἐκεῖ καὶ οἱ γονεῖς του, πού τὸν καμάρωναν.

—Τίποτε δὲν εἶναι, παιδιά, τίποτε!..... ἄρχισε νὰ τοὺς μιλή ὁ Τοτός, πού ἤθελε νὰ τοὺς δείξη, ὅτι δὲ φοβήθηκε καθόλου. Δὲν καταλαβαίνει, καθὼς ἀνεβαίνει, οὔτε τὴ λιγοψυχιά, πού νοιώθει, ἄμα σὲ τινάζη ἐπάνω ἢ κούνια. Τίποτε, σὰς λέω· θαρρεῖς, πὼς κυλίεσαι ἐπάνω

σέ μπιχμπάκια. Τόσο μαλακά ταξιδεύεις. Δέν τὸ κατα-
 ταλαβαίνεις κι ὁ ἴδιος, πῶς σέ μιὰ στιγμή βρέθηκες ἐκεῖ
 ἐπάνω. Κι ἔπειτα ἔρχεται μιὰ στιγμή, ὅταν δέν κοι-
 τάζης κάτω τὰ πράματα, πού περνοῦν γρήγορα καὶ
 χάνονται πίσω σου, ἔρχεται μιὰ στιγμή, πού νομίζεις,
 πῶς ἔχεις σταματήσει ἀνάμεσα οὐρανοῦ καὶ γῆς. Καὶ
 μόνο ἀπ'τὸν κρότο τῆς μηχανῆς, πού βουίζει στ'αὐ-
 τιά σου, ξαναθυμᾶσαι πῶς ταξιδεύεις.

Ἐπειτα ὁ Τοτός τοὺς διηγῆθηκε, τί εἶδε ἀπ'ἐκεῖ ἐπά-
 νω. Στεριές καὶ θάλασσες, σὰν ἓνας γεωγραφικὸς ἄ-
 τλαντας ἀπλωμένος ἀποκάτω, σὰν χαλί πολυκεντημέ-
 νο. Οἱ δρόμοι τῆς πολιτείας σὰν στενές στενές λουρι-
 δίτσες. Τὰ σπίτια σὰν τὰ κουκλόσπιτα τῶν παιγνι-
 διῶν, πού φτιάνομε μὲ τοὺς κύβους. Τὰ αὐτοκίνητα
 σὰν κατσαρίδες, πού σέρνονται στὸ χῶμα. Οἱ ἄνθρω-
 ποι σὰν μερμήγκια. Τὰ πολεμικὰ πλοῖα στὴ θάλασσα
 τοῦ Φαλήρου σὰν караβάκια τοῦ κουτιοῦ, πού τὰ
 βάζομε καὶ πλέκουν μέσα σέ μιὰ λεκάνη νερό.

—Τὴν Ἀκρόπολη τὴν εἶδες; τὸν ρώτησε κάποιον ξα-
 δερφάκι του.

—Ἀστεία! εἶπε ὁ Τοτός. Σὰν τούρτα τοῦ ζαχαροπλα-
 στείου ἐπάνω σ'ἓνα δίσκο, μὲ μισοφαγωμένα τὰ ζα-
 χαρωτά της. Ἀφήνω πιά τὸ Ζάππειο καὶ τὸν Ἐθνικὸ
 Κῆπο. Τὰ ἀνθοφυτεμένα πεζούλια τοῦ σπιτιοῦ μας
 εἶναι πολὺ μεγαλύτερα. Καὶ τὸ Στάδιο; Ἐνα τόσο δὲ
 πραγματάκι.....

Τοὺς εἶπε κι ἄλλα κι ἄλλα. Ἦταν κατενθουσιασμέ-
 νος. Μακάρι νὰ πετοῦσε κάθε μέρα! Καὶ τὸν ἄκουγαν

ὄλοι μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα. Ποιὸς νὰ τοῦ βαρέση τώρα κατακεφαλιά;

—Πετάει, πετάει..... ὁ Τοτός!

Ὁ Τοτός εἶχε πετάξει.

Μονάχα ἢ γιὰ γιὰ του δὲν ἦταν στήν παράτσα. Ὁταν ὁ Τοτός ἄρχισε νὰ διηγίεται τὸ ταξίδι του, ἡ καλὴ γριούλα σηκώθηκε κι ἔφυγε θυμωμένη.

—Οὔτε νὰ τ' ἀκούω θέλω τέτοια τρελὰ πράματα!..... εἶπε. Φεύγω.....

Ἡ καημένη ἢ γιὰ γιὰ! Μήπως δὲν εἶχε δίκιο; Στὸν καιρὸ της ταξίδευαν μὲ τὰ γαῖδουράκια.

ΠΑΠΑΡΟΥΝΑ

Μὲς στοὺς κάμπους βασιλεύεις,
ζῆς χαρούμενη ζωὴ
καὶ περήφανη σαλεύεις
στοῦ ζεφύρου τὴν πνοή.

*Ἐχεις λουλουδάκια χίλια
ποθητὴ σου συντροφιά
καὶ κοιτοῦν τὰ χαμομήλια
τὴ δροσάτη σου ὀμορφιά.

Στὴ θωριά σου λαμπυρίζει,
φέγγει ὁ ἥλιος πιο πολὺ,
μέλισσα σὲ τριγυρίζει,
πεταλούδα σὲ φιλεῖ.

Καί τὰ χόρτα, πού φυτρώνουν
γύρω γύρω σου άπλωτά,
πράσινο χαλί σου στρώνουν
νά πατῆς καμαρωτά.

Ἰ. Πολέμης

ΚΥΝΗΓΟΣ ΚΑΙ ΞΥΛΟΚΟΠΟΣ

Ἐνας δειλός κυνηγός, πού ἔκανε τὸ γενναῖο, ζητοῦσε μιὰ μέρα στὸ δάσος τ'άχνάρια τοῦ λιονταριοῦ. Συνάντησε ἐκεῖ ἕναν ξυλοκόπο καὶ τὸν ρώτησε:

«Μήπως εἶδες πουθενά άχνάρια λιονταριοῦ;»

«Θά σου δείξω», τοῦ λέει ὁ ξυλοκόπος, «ὄχι μόνο τ'άχνάρια, ἀλλὰ καὶ τὸ ἴδιο τὸ λιοντάρι».

Ὁ κυνηγός κιτρίνισε ἀπὸ τὸ φόβο του· ἄρχισε νὰ τρέμη καὶ νὰ κτυποῦν τὰ δόντια του.

«Ἄχνάρια μονάχα ζητῶ», λέει, «ὄχι λιοντάρι.....».

ΣΚΥΛΟΣ ΚΑΙ ΛΥΚΟΣ

Δέν ξαίρομε, πῶς ἔγινε αὐτὸ τὸ παράδοξο· ἔγινε ὁμως. Ἐνας σκύλος κι ἕνας λύκος ἔπιασαν φιλία. Πήγαιναν μαζί στὸ δάσος, συνομιλοῦσαν μεταξύ τους πολὺ φιλικά, γιατί φαίνεται, πῶς καὶ οἱ λύκοι ἔχουν ὦρες, πού εἶναι καλοὶ καὶ γλυκομίλητοι.

Μὰ κάθε λίγο καὶ λιγάκι ἡ συνομιλία κοβόταν ξαφνικά. Ἄν γινόταν ὁ παραμικρὸς θόρυβος, ἄν κου-

νιόταν κανένα φύλλο, ὃν περνοῦσε ὁ ἴσκιος κανενὸς πουλιοῦ, ὁ λύκος τρώμαζε καὶ τέντωνε τ'αὐτιά του ν' ἀφουγκραστῆ καλὰ καὶ προσεχτικά. Σὲ κάθε στιγμή φαινόταν ἔτοιμος νὰ πολεμήσῃ κανέναν ἐχτρὸ ἢ νὰ φύγῃ βιαστικά.

—Τί ἀνήσυχος, ποῦ εἶσαι, καημένε! τοῦ εἶπε ὁ σκύλος. Ὅλο καὶ κάτι ὑποψιάζεσαι, ὄλο νομίζεις, πὼς θὰ ὀρμήσῃ κανένας ἐπάνω σου. Στιγμὴ δὲν ἡσυχάζεις. Ἄφησε τώρα τίς ἀνησυχίες κι ἔλα νὰ περπατήσωμε ἡσυχὰ χωρὶς φροντίδες!

—Δὲν μπορῶ! ἀπαντᾷ ὁ λύκος. Ἐχω ἐχτρὸ ὄλο τὸν κόσμο!

—«Ἄ! κατάλαβα!» εἶπε ὁ σκύλος. «Δὲν ἔκαμες ποτὲ σὲ κανέναν καλὸ καὶ μόνο κακὸ ἔκαμες σ' ὄλους. Γι'αὐτὸ φοβᾶσαι, κακομοίρη!».

Η ΜΗΤΕΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΑΡΡΩΣΤΟ ΠΑΙΔΙ ΤΗΣ

Σὲ μιὰν ἀπόκεντρῃ συνοικία τῆς Ἀθήνας, μέσα σὲ μιὰ μάντρα, κατοικοῦσαν πολλές φτωχὲς οἰκογένειες. Πέντε ἔξι οἰκογένειες σὲ κάθε σπιτάκι.

Μιὰ μέρα, μιὰ εἰκοσαριά παιδιὰ χαλοῦσαν τὸν κόσμο μὲ τὰ παιγνίδια τους μέσα στὴ μεγάλη αὐλὴ. Ἄλλα ἔτρεχαν, φώναζαν, τραγουδοῦσαν καὶ ἀνεβοκατέβαιναν στὶς σκάλες τῶν σπιτιῶν. Ἄλλα γκρίνιαζαν καὶ ἄλλα ἔκλαιγαν.

Ποῦ νὰ ξαίρουν, ὅτι στὴ σοφίτα ἐνὸς σπιτιοῦ ἦταν ἄρρωστο ἓνα παιδάκι! Λησμόνησαν τὴ μικρὴ Κατίνα,

πού κάθε μέρα ζωήρευε τὸ παιγνίδι τους μὲ τὰ γέλια της καὶ τὶς φωνές της. Εἶχαν ὀχτῶ μέρες νὰ τὴν ἴδουν καὶ μ' ὄλα ταῦτα δὲν τὴν ἀναζήτησαν. Ποῦ νὰ τὴ θυμηθῆ κανένας μέσα σὲ τόσα παιδιά!

Ἡ δυστυχισμένη μητέρα της δὲν τὸ κουνᾶ ἀπὸ τὴν κλίνη τῆς ἄρρωστης. Κοίτεται στὸ κρεβάτι ἢ Κατίνα, τὸ κορμάκι της καίγεται. Τὰ μάγουλά της εἶναι ἀναμμένα ἀπὸ τὸν πυρετό. Τὰ μάτια της βγάζουν φλόγες. Ἡ μητέρα σιάζει τὰ μαξιλάρια της, γιὰ νὰ εἶναι ἀναπνευστικώτερα. Στὸ μεταξύ τρέχει στὸ μαγερεϊό, γιὰ νὰ τῆς φέρη λιγάκι γάλα νὰ πιῆ. Μὰ τὸ ἄρρωστο κοριτσάκι τῆς κουνᾶ ἀρνητικὰ τὸ κεφάλι του· δὲ θέλει τίποτε. Δὲ θέλει οὔτε γάλα, οὔτε παξιμάδι, οὔτε πορτοκάλι. Τίποτε, τίποτε! Μόνο τὴ μητέρα του θέλει κοντά του, νὰ τῆς κρατᾶ τὸ χέρι.

Ἡ δυστυχισμένη μητέρα ἔχει ἀφήσει κάθε δουλειά της. Κρατεῖ τὸ χεράκι τῆς κόρης της, πού καίει ἀπὸ τὸν πυρετό.

Κι ὅταν ἡ μικρὴ ἄρρωστη κουράζεται, ἀκουμπᾶ πάλι τὸ κεφάλι της στὸ προσκέφαλο, κλείνει ἑλαφρὰ τὰ ματάκια της κι ἀνασαίνει μὲ δυσκολία.

Ἡ δόλια μητέρα της τρέχει τότε στὴ γειτόνισσα καὶ τὴν παρακαλεῖ νὰ τρέξη, νὰ εἰδοποιήσῃ τὸ γιὰτρό, κι ἂν εἶναι βολετό, νὰ τὸν φέρη μαζί της.

Μόλις ἡ μητέρα ξαναγύρισε στὸ δωμάτιο, ἡ Κατίνα εἶχε τὰ μάτια ἀνοιχτά. «Τὸ κεφάλι μου, τὸ κεφάλι μου!» λέει σιγανὰ. Ἡ μητέρα παίρνει ἓνα πανάκι, τὸ βουτᾶ στὸ κρύο νερὸ καὶ τὸ βάζει στὸ μέτωπο τῆς ἄρρωστης.

Κάθεται ὕστερα κοντὰ στὸ κρεβατάκι καὶ τῆς λέει

σιγά σιγά ένα παραμυθάκι. Κι ή Κατίνα κλείνει τὰ ματάκια της καὶ κοιμᾶται πάλι.

Σιγά σιγά σηκώνεται ή μητέρα, πάει στοὶ παράθυρο μὲ βουρκωμένα μάτια καὶ μὲ ἀγωνία κοιτάζει, ἂν ἔρχεται ὁ γιατρός. Ἐφουγκράζεται, μήπως ἀκούση τὰ βήματά του στὴ σκάλα.

Ναί, κάποιος ἔρχεται. Ἀκούει μιὰ φωνή: «Μάνθο, δῶσε μου τὸ τόπι, γιατί θὰ βρῆς τὸ μπελά σου!». Καὶ ἕνα κατρακύλισμα τῶν παιδιῶν στὶς σκάλες ἀναστατώνει τὸ σπίτι. Ἦταν τὰ παιδιά, ποὺ ἔπαιζαν ἀμέριμνα.

Σὲ λίγο ἀκούει ἀπ'ἔξω αὐτοκίνητο. Νά, κι ὁ γιατρός!
— Πῶς εἶναι σήμερα τὸ κοριτσάκι; ρωτᾷ.

— Πνίγεται, γιατρέ μου, λέει ή μητέρα μὲ ἀναφυλλητὸ καὶ τὸν ὀδηγεῖ στοὶ κρεβάτι. Ὁ γιατρός πιάνει τὸ σφυγμὸ τοῦ κοριτσιοῦ καὶ κοιτάζει τὸ ρολοῖ του. Καὶ κάτι λέει μέσα του. Σὲ λίγο πάλι ή Κατινίτσα βήχει. Τὸ στήθος της ἀνεβοκατεβαίνει. Δὲν μπορεῖ νὰ πάρη ἀναπνοή.

Ὁ γιατρός γράφει μιὰ συνταγή καὶ τὴ δίνει στὴ μητέρα. «Τρέξε, κυρά μου, στοὶ φαρμακεῖο, τῆς λέει, καὶ πάρε αὐτὸ τὸ φάρμακο. Δίνε του κάθε ὥρα μιὰ κουταλιά.» Ἄν δὲν καλύτερέψη μ'αὐτό, νὰ μὲ εἰδοποιήστε τὴ νύχτα νὰ ἔρθω. Ἴσως χρειαστῶ.»

Ἡ μητέρα τὰ ἔχασε. Κοιτάζει τὸ ρολοῖ, ποὺ ἦταν ἔπάνω στοὶ κομὸ. Εἶναι ἕξι. Κι ὁ πατέρας θὰ ἔρθη ἀργὰ κατὰ τίς 8. Νὰ περιμένῃ τόσο πολὺ; Ὁχι, ποιὸς ξαίρει, τί μπορεῖ νὰ συμβῆ μέσα σὲ δυὸ ὥρες! Μὰ κι αὐτὴ ἔχει πολλὰς δουλειὰς τώρα στοὶ σπίτι της. Περι-



μένει τὸν ἄντρα της, πού θὰ ἔρθῃ ἀπὸ τῆ δουλειά του καὶ θέλει νὰ βρῆ ἕτοιμο τὸ φαγητό. Νὰ φωνάξῃ ἓνα παιδί ἀπὸ τὴν αὐλή νὰ τὸ στείλῃ στὸ φαρμακεῖο; Ἄ μπᾶ! Τί ἐμπιστοσύνη νὰ ἔχῃ σ' ἓνα παιδάκι; Ὁχι, ὄχι, πρέπει νὰ πάῃ μόνη της! Παρακαλεῖ τὴ γειτόνισσα νὰ ρίχνῃ καμιὰ ματιὰ στὴν ἄρρωστη καὶ φεύγει.

Περνώντας ἀπὸ τὴ γειτονικὴ ἐκκλησία μπαίνει μέσα κι ἀνάβει ἓνα κεράκι στὴν Παναγία. «Παναγιά μου! κάμε τὸ θάμα σου!» λέει μὲ δακρυσμένα μάτια. Καὶ τρέχει,

ὅσο μπορεί. Ἄχ, νὰ μὴ ἦταν τόσο μακριὰ τὸ φαρμακεῖο! Τρέχει νὰ προφτάσῃ τὸ τράμ, ἀλλὰ, μόλις τὸ πλησίασε, ἔφυγε. Περιμένει τὸ ἄλλο, μὰ δὲ σταματᾷ, γιὰτ'εἶναι γεμάτο ἀπὸ ἐργάτες.

Τρέχει, τρέχει καὶ τέλος λαχανιασμένη φτάνει στὸ φαρμακεῖο. Ὁ φαρμακοποιὸς παίρνει τὴ συνταγὴ καὶ τὴ διαβάζει. «Σὲ 20 λεπτὰ πέρασε νὰ τὸ πάρῃς», τῆς λέει, «ἔξὸν ἂν θέλῃς νὰ περιμένῃς».

Ἡ μητέρα ἀναστενάζοντας περιμένει. Περιμένουν ὅμως κι ἄλλοι πολλοί. Κάθονται κοντὰ σ'ένα τραπέζι καὶ διαβάζουν ἔφημερίδες ἢ κοιτάζουν περιοδικὰ μὲ εἰκόνας.

Αὐτὴ ὅμως δὲν εἶχε ἡσυχία. Τὰ λεπτὰ τῆς φαίνονται ὦρες. Δὲν μπορεί νὰ καθίσῃ. Πότε κοιτάζει ἔξω, πότε πλησιάζει τὶς βιτρίνες, ποὺ πίσω τους ὁ φαρμακοποιὸς ἐτοιμάζει τὰ φάρμακα. Τὸν παρακολουθεῖ, ποὺ παίρνει ἀπὸ τὸ ἐρμάρι ἓνα μπουκαλάκι μὲ ἄσπρη σκόνη, ρίχνει ἀπ'αὐτὴ στὸ γιάλινο γουδι καὶ τὴν τρίβει. Εἶναι γιὰ τὴν Κατίνα ἄραγε; Ἄ μπᾶ! ὅλο καὶ προσκαλεῖ κάποιον ἄλλον ἀπ' αὐτούς, ποὺ περιμένουν, καὶ τὸ δίνει. Ἄλλοι τηγαινοέρχονται, ζητοῦν τὸ φάρμακό τους καὶ φεύγουν.

Ἐπὶ τέλους ὁ φαρμακοποιὸς φωνάζει:

Κυρία Παυλίδου, 24 δραχμές, παρακαλῶ!

Ἡ μητέρα ἀνοίγει τὴ σάκκα της καὶ παίρνει, ὅσα λεπτὰ εἶχε μέσα. Μετρᾷ τὰ πεντόφραγκα, τὰ δίφραγκα, τὰ φράγκα καὶ τὶς δεκάρες. 15 καὶ 60 εἶχε ὅλα ὅλα! «24 δραχμές κοστίζει», ξαναεἶπε ξερὰ ὁ φαρμακοποιός. Ἡ

*Αναγνωστικὸ Δ' Δημοτικῆς, Νηρβάνη-Ζήση-Δαμασκηνοῦ. *Ἐκδ. Α' 11



μητέρα κοκκινίζει και λέει σιγά με τρεμουλιαστή φωνή: Δέν έχω περισσότερα μαζί μου. Δέν μπορώ να σου τὰ φέρω τὸ πρωὶ τὰ υπόλοιπα;

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, πού ἦταν μέσα, ἄκουσαν τὸ διάλογο και κοίταζαν πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ἡ μητέρα τὰ εἶχε χάσει ἀπὸ τὴ ντροπὴ της.

Ὅχι, κυρία μου, δέν μπορῶ να σᾶς περιμένω, λέει ὁ φαρμακοποιός. Δέν μπορείτε να τρέξετε μιὰ στιγμή στὸ σπίτι σας και να φέρετε τὰ υπόλοιπα;

Και παίρνει ἀμέσως τὸ φάρμακο ἀπ' ἐμπρός της και τῆς σπρώχνει τὰ χρήματα, πού εἶχε ἀφήσει ἐπάνω στὸ μάρμαρο.

—Είναι πολύ μακριὰ τὸ σπίτι μου, κύριε φαρμακοποιέ, λέει. Δῶσε μου πάλι τὴ συνταγή. Τὸ παιδάκι μου πνίγεται. Κι ἄρχισε τὰ κλάματα.

Ἐκεῖ κοντὰ στεκόταν ἕνας ἐργάτης. Πλησιάζει τὸ φαρμακοποιό, τοῦ δίνει 10 δραχμὲς καὶ λέει : Δῶστε τὸ φάρμακο στὴ γυναῖκα!

Ἡ κυρία Παυλίδου κοιτάζει μὲ ἐκπληξη τὸν ἐργάτη. Δὲν τὸν γνωρίζει. Τοῦ σφίγγει τὸ χέρι καὶ κλαίγοντας τοῦ λέει : Σ'εὐχαριστῶ, κύριέ μου, νὰ χαρῆς τὰ παιδάκια σου!

Τρέχει ἀμέσως στὸ σπίτι της καὶ δίνει τὸ φάρμακο στὸ κοριτσάκι της. Τὴν ἄλλη μέρα ἦρθε ὁ γιατρός καὶ τῆς εἶπε: Τὸ παιδί σου πάει καλύτερα. Ὁ πυρετὸς ὑποχωρεῖ. Τὸ παιδί θὰ σωθῆ.

Τί ἰδέα ἔχετε σεῖς; Ποιὸς ἔκαμε καλὰ τὸ μικρὸ κοριτσάκι;

ΜΑΝΑ.

Μάνα! Δὲ βρίσκεται
λέξη καμία
νάχη στὸν ἦχο της
τόση ἄρμονία.
Σὰν ποιὸς νὰ σ'ἄκουσε
μὲ στῆθος κρῦο,
ὄνομα θεῖο;

Παιδί ἀπὸ σπάργανα
ζαρωμένο ἀκόμα

μέ χάρη ἀνοίγοντας
 γλυκά τὸ στόμα
 γυρνᾷ στὸν ἄγγελο,
 ποὺ τ'ἀγκαλιάζει,
 καὶ «μᾶνα!» κράζει.

Στὸν κόσμο τρέχοντας
 ὁ νέος διαβάτης
 πέφτει στ'ἀγνώριστα
 βρόχια τσ'ἀπάτης,
 καὶ ἀναστενάζοντας,
 «μᾶνα μου!» λέει
 «μᾶνα!» καὶ κλαίει....

Τῆς νιότης φεύγουνε
 τ'ἄνθια κι ἡ χάρη.
 Τριγύρω σέρνεται
 μέ ἄργὸ ποδάρι,
 ὥσπου στήν κλίνη του.
 σὰ βαρεμένος,
 πέφτει ὁ καημένος.

Καὶ πρὶν τὴν ὕστερη
 πνοή του στείλη,
 ἄργὰ ταραζονται
 τὰ κρύα του χεῖλη
 Καὶ μέ τό: «Μᾶνα μου!»
 πρώτη φωνή του
 πετᾷ ἡ ψυχὴ του.....

Γ. Μαρκοῤας

ΣΤΑ ΨΗΛΑ ΒΟΥΝΑ

Ἦρθε ὁ Μάης καὶ δὲν μποροῦσαν νὰ ὑποφέρουν τίς ζέστες του!

Βουνήσιοι ἄνθρωποι.

—Πρέπει νὰ πᾶμε στὰ ψηλὰ βουνά, μᾶς πλάκωσαν ὀ ζέστες, ἔλεγε ἡ μάνα. Τὰ καημένα τὰ παιδιὰ δὲν μποροῦσαν νὰ κοιμηθοῦν τὴ νύχτα ἀπὸ τὴ ζέστη.

—Ναί, μάνα, νὰ πᾶμε, νὰ πᾶμε! ἔλεγε ἡ Διαμαντούλα.

Καὶ ἀλήθεια, τὴν Κυριακὴ τὸ πρωὶ ἦταν ἕτοιμοι γιὰ τὸ χωριό. Φόρτωσαν στὸ μουλάρι τους δυὸ τρεῖς κάπες, μερικὰ ταγάρια, μιὰ βαρέλα γιὰ τὸ νερὸ καὶ στὴν κορφή τὴ σκαφίδα γιὰ τὸ ζύμωμα. Φορτίο πολὺ ἑλαφρὸ γιὰ ἓνα μουλάρι.

Ἐμπρὸς πήγαινε τὸ μουλάρι, ποὺ ἤξαιρε τὸ δρόμο καλύτερα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους· ἀπὸ πίσω ἡ κατσίκα μὲ τὰ δυὸ κατσικάκια της· ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὴν κατσίκα ἡ Διαμαντούλα, ἡ μικρὴ νοικοκυρούλα τοῦ σπιτιοῦ, δώδεκα χρονῶν κοριτσάκι, μὲ ροδοκόκκινα μάγουλα, κρατώντας στὴν ἀγκαλιά της μιὰ κότα. Ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὴ Διαμαντούλα ὁ ἀδερφός της, μεγαλύτερός της δυὸ χρόνια, κρατώντας καὶ αὐτὸς στὴν ἀγκαλιά του ἓναν πετεινό· καὶ τελευταία ἀπὸ ὅλους ἡ μάνα, γιὰ νὰ ἐπιβλέπη, μήπως μείνη κανένας πίσω, μήπως πέση τίποτε ἀπὸ τὸ μουλάρι.

Ὅλοι λοιπὸν σιγὰ σιγὰ, μὲ βῆμα ἄργό, μὲ εὐθυμὴ καρδιά ἀνέβαιναν τὸ στενὸ ἀνηφορικὸ δρόμο, ποὺ ἔφερνε στὸ χωριό, στὰ χιόνια καὶ στὰ ἔλατα. Ὁ πα-



τέρας μὲ τὰ δυὸ βόδια καὶ τὸ ἀλέτρι εἶχε πάει πρω-
 τύτερα, νὰ ὀργώσῃ τὰ χωράφια, γιὰ νὰ σπείρουν
 τὸ καλαμπόκι.

Εὐτυχισμένοι ἄνθρωποι! Τὸ βάρος τῆς ζωῆς σας εἶναι
 ἕλαφρό, ὅπως εἶναι ἕλαφρά καὶ τὰ πράματά σας.
 Σ' ἓνα μουλάρι φορτώνετε ὅλα τὰ ἔπιπλά σας καὶ μαζὶ
 μ' αὐτὰ καὶ τὴν εὐτυχία σας καὶ τὴ φέρνετε, ὅπου κι
 ἂν πᾶτε, τὸ χειμῶνα στὴν ἀκρογιαλιά, τὸ καλοκαίρι
 στὰ ψηλὰ βουνά, στὰ ἔλατα καὶ στὰ κρουσταλλένια
 νερά.

Εἶχα κι ἐγὼ δουλειὰ σ' ἓνα χωριὸ γειτονικὸ μὲ τὸ δι-

κό τους κι είχα πάρει κι εγώ πεζός τόν ίδιο δρόμο.
Σέ λίγο τούς ἔφτασα.

—Ωρα καλή!

—Καλῶς τον!

—Γιὰ ποῦ, κυρά μου;

—Γιὰ τὰ ψηλά βουνά.

—Κάτι γρήγορα.

—Γρήγορα; Μᾶς πλάκωσαν ζέστες στὸν κάμπο καὶ πᾶμε στὰ βουνά.

—Ζέστες; !

—Μάλιστα, ζέστες. Ἐμεῖς δὲν εἴμαστε μαθημένοι νὰ ἰδρώνουμε. Ἄμα ἰδρώσωμε, ἀρρωσταίνομε.

Κι ἔτσι κουβεντιάζοντας, ἀνεβαίναμε σιγὰ σιγὰ τὸν ἀνήφορο. Ἐκεῖνοι κρατοῦσαν τὴν ἴδια σειρά, πρῶτα τὸ μουλάρι καὶ τελευταία ἡ μάνα. Ἐγὼ βρισκόμουν πότε κοντὰ στὴ μάνα, πότε κοντὰ στὸ παιδί καὶ πότε κοντὰ στὴν κατσίκα. Ποτέ ὅμως ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὸ μουλάρι.

Μιά φορά βρέθηκα κοντὰ στὴ Διαμαντούλα, πού κρατοῦσε τὴν κότα στὴν ἀγκαλιά της.

—Τὴν ἀγαπᾶς τὴν κοτούλα, μικρούλα μου;

—Βέβαια τὴν ἀγαπῶ.

—Γιατί;

—Γιατὶ μοῦ κάνει αὐγά, ἡ κοτούλα μου νὰ τὴ χαρῶ!... καὶ τὴ χάηδευε μὲ στοργή.

—Κι ἄμα γεράση καὶ δὲ γεννᾷ πιά;

—Τότε θὰ τὴ σφάζη ἡ μάνα μου.

—Μὰ δὲν τὴ λυπᾶσαι;

—Ἐγὼ τὴ λυπᾶμαι, ἀλλὰ ἡ μάνα μου δὲν τὴ λυπᾶται.

“Υστερ’ από λίγη ώρα η κοτούλα άρχισε να ταραζείται, να έπαναστατή, να θέλη να φύγη.

—Μάνα, θά μου φύγη η κότα!

—Θέλει να γεννήση, Διαμάντω μου, κράτει τὸ μουλάρι σου!

Σ’ένα πρόσταγμα τῆς Διαμαντούλας τὸ μουλάρι σταμάτησε. Ἐφορμὴ ζητοῦσε να σταματήσει, για να ξεκουραστῆ. Τότε η μάνα ξεφόρτωσε ένα δεμάτι ξερό τριφύλλι, πού τὸ εἶχε για να φάη τὸ μουλάρι στὸ δρόμο, τὸ έβαλε καταγῆς καὶ τὸ ξάνοιξε στὴ μέση σαν φωλιά.

—Κρίμα, δὲν έχουμε φόλι· πῶς θά γεννήση τώρα η κότα;

—Ἐχω ἐγώ, κυρά μου, τῆς εἶπα· κι έβγαλα ἀπὸ τὴν τσέπη μου ένα ἀπὸ τὰ δυὸ βρασμένα αὐγά, πού εἶχα πάρει μαζί μου, για να φάγω στὸ δρόμο με μιὰ φέτα ψωμί.

Ἡ μάνα τὸ πῆρε, τὸ έβαλε στὸ βάθος τῆς φωλιάς καὶ κάθισε ἐπάνω τὴν κότα.

Ἡ Διαμαντούλα κάθισε κοντά της καὶ τὴ χάρηδευε τραγουδώντας:

Κόκο, κόκο, κόκο, κό,
Κάνε, κότα μου, τ’αὐγό.

Ἡ κοτούλα καμάρωνε καὶ μισόκλεινε τὰ μάτια της, σαν να ἦταν να γεννήση βασιλόπουλο.

Ἐξαφνα τινάχτηκε ἡ κοτούλα καὶ πέταξε μακριὰ με δυνατὰ κακαρίσματα. Γέννησε τὸ αὐγό. Πῆρε ἡ

Διαμαντούλα τὸ δικό της κι ἐγὼ τὸ δικό μου ζεστὸ ἀπὸ τὴν κότα.

—Κάτσε, κάτσε, κοτούλα μου, ἔλεγε ἡ Διαμαντούλα, κάτσε, κάτσε! Καὶ ἡ κοτούλα κάθισε καὶ τὴν πῆρε πάλι στὴν ἀγκαλιά της ἡ Διαμαντούλα.

Ὅταν πιά ὁ ἥλιος ἦταν μεσουρανής, φτάσαμε σὲ μιὰ βρυσούλα. Δίπλα της ἕνας πελώριος πλάτανος, γυμνὸς ἀκόμη, ἀπλωνε τὰ κλαδιά του, σὰν νὰ ἠθελε ν' ἀγκαλιάσει ὅλη τὴ φύση. Ἐκεῖ σταθήκαμε.

Ζεφόρτωσε ἡ μάνα τὸ μουλάρι, ἡ κατσίκια κάθισε καταγῆς κι ἐμεῖς κοντὰ στὴ βρυσούλα, γιὰ νὰ φᾶμε μεσημέρι. Ἐβγαλα ἐγὼ ἀπὸ τὴν τσέπη μου τὴ φέτα καὶ τὰ δυὸ αὐγά, ἔβγαλαν κι ἐκεῖνοι ἀπὸ τὸ ταγάρι μπομπότα κι ἕνα μεγάλο κλειδοπίνακο γεμάτο φασόλια στεγνά, ἀπ' αὐτὰ ποὺ τὰ λένε τραγάλια.

Κάναμε τὸ σταυρό μας κι ἀρχίσαμε νὰ τρῶμε. Ἐγὼ ἔφαγα τὴ φέτα μου καὶ τ' αὐγά κι ἀκόμη ἤμουν νηστικός. Φαίνεται, πὼς μὲ κατάλαβαν ἀπὸ τὰ βλέμματα, ποὺ ἔρριχνα στὴ μπομπότα καὶ στὰ φασόλια, καὶ μοῦ πρόσφεραν κι ἀπὸ τὰ δύο. Δὲν περίμενα δεύτερη πρόσκληση. Ρίχτηκα καὶ σ' αὐτὰ καὶ σᾶς ὁμολογῶ, ὅτι νοστιμώτερα πράγματα δὲν εἶχα φάει στὴ ζωὴ μου.

Ἐξακολουθήσαμε ἔπειτα τὸ δρόμο μας καὶ τὸ ἀπόγευμα χωρίσαμε. Αὐτοὶ τράβηξαν κατὰ τὸ χωριό τους κι ἐγὼ στ' ἄλλα χωριά.



Ο ΤΣΕΛΙΓΓΑΣ

”Ήθελα νάμουν τσέλιγγας,
 νάμουν ἕνας γιδάρης,
 νὰ πάω νὰ ζήσω στὸ μαντρί,
 στὴν ἔρημιά, στὰ δάση.

Νάχω κοπάδι πρόβατα,
 νάχω κοπάδια γίδια
 κι ἕνα σωρὸ μαντρόσκυλα,
 νάχω καὶ βοσκοτόπια.

Τὸ καλοκαίρι στὰ βουνά,
 στοὺς κάμπους τὸ χειμῶνα,
 νάχω σὲ μιὰ ψηλὴ κορφή,
 καλύβι ἀπὸ ρουπάκια.

Νάχω μὲ τὰ βοσκόπουλα
 σὲ κάθε σκάρο γλέντι,
 νάχω φλογέρα νὰ λαλῶ,
 ν'ἀντιλαλοῦν οἱ κάμποι.

Κ. Κρυστάλλης

Η ΚΕΡΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΠΠΟΥ

Μέσα στὸ ἀνθισμένο περιβόλι ἦταν μιὰ κούνια μικροῦ παιδιοῦ. Καὶ μέσα στὴν ἄσπρη κούνια ἓνα μωρὸ σὰν τριαντάφυλλο.

Τὸ μωρό, ποῦ δὲν εἶχε ἀκόμα οὔτε δόντια, οὔτε μαλλιά, τὸ κουνοῦσε ἓνας γεροντάκος, ποῦ δὲν εἶχε κι αὐτὸς οὔτε μαλλιά οὔτε δόντια.

Ὅταν ἡ μάνα τοῦ μικροῦ πήγαινε στὴ βρύση γιὰ νερό, ὁ παππούς ἀποκοίμιζε τὸ μωρό. Μὰ δὲν τὸ ἀποκοίμιζε μὲ νανουρίσματα. Δὲν τοῦ τραγουδοῦσε:

Ἔλα ὕπνε κι ἔπαρέ το
 ἔλα κι ἀποκοίμισέ το.....

τὸ ἀποκοίμιζε ὁ γέρος μὲ τοὺς ἀναστεναγμούς του. Καὶ καθὼς ἔτρεμε τὸ χέρι του, ποῦ βαστοῦσε τὴν κούνια, ἔτρεμε κι ἡ κούνια μαζί του. Καὶ καθὼς τὸ μωρὸ νανουριζόταν μοναχό του, ὅπως νανουρίζονται κάποτε τὰ μωρά, καὶ χαμογελοῦσε στ' ἀγγελούδια τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τὸ κάτασπρο προσκεφαλάκι του μὲ τίς νταντέλες, ὁ γέρος ἔκλαιγε σὰν μωρό.

Ἐκλαιγε ὁ γέρος, γιατί φοβόταν, μήπως ἀποκοιμηθῆ κι αὐτός, ὄχι γιὰ λίγο, ὅπως κοιμόταν τὸ μωρό, μὰ

για πάντα. Και τότε ποιός θά ἔκανε στράτα τὸ μωρὸ ἀπάνω στὴν ἀνθισμένη χλόη, ποιός θά τοῦ ἔβγαζε τ'ἀγκάθια ἀπὸ τὰ τριαντάφυλλα, ποὺ θά ἤθελε νὰ κόψη, ποιός θά τοῦ παραμέριζε τὰ χαλίκια τοῦ δρόμου μπροστὰ ἀπὸ τὰ ποδαράκια του, ποιός θά τὸ φύλαγε ἀπὸ τὰ αὐτοκίνητα κι ἀπὸ τὰ κακὰ τὰ ζῶα; Ποιός θά τὸ πήγαινε ἀργότερα στὸ σχολεῖο, κάθε πρωί, γιὰ νὰ γίνῃ μιὰ μέρα ἕνας καλὸς ἄνθρωπος, καὶ θά τὸν ξανάφερνε στὸ σπίτι κάθε μεσημέρι; Αὐτὰ συλλογιζόταν ὁ παππούς κι ἔκλαιγε σὰν μωρὸ.

«Ἄν μποροῦσα νὰ τοῦ ἀφήσω—εἶπε μέσα του μιὰ στιγμή—κάτι τι νὰ μὲ θυμᾶται.....».

Ἄξαφνα κάτι τοῦ πέρασε ἀπ'τὸ νοῦ του καὶ χαμογέλασαν τὰ χεῖλια τοῦ παπποῦ. Μόλις τὸ πῆρε ὁ ὕπνος τὸ μωρὸ κι ἔσφιξε τὶς μικρούλες του γροθιές δίπλα στὸ σωματάκι του, ὁ παππούς σηκώθηκε σιγὰ σιγὰ, πῆγε κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρο τοῦ σπιτιοῦ, σκάλισε τὸ χῶμα καὶ ἔχωσε μέσα ἕνα κουκούτσι κερασιοῦ, ποὺ τὸ εἶχε φυλαγμένο στὴν τσέπη τοῦ σακκακιοῦ του.

Ἔτσι θά φύτρωνε ἐκεῖ μιὰ μικρούλα κερασιά, ποὺ θά μεγάλωνε μαζί μὲ τὸ παιδάκι. Ὄταν τὸ παιδάκι θά γινόταν πιά παλικάρι, ἡ κερασιά θά εἶχε φτάσει ὡς τὸ παράθυρο τῆς κάμαράς του. Καὶ κάθε ἀνοιξη, κάθε τῆς κλαρί, σὰν χέρι, θά τοῦ πρόσφερνε ἀπὸ ἕνα μπουκετάκι ἄσπρα λουλούδια. Καὶ κάθε καλοκαίρι θά τοῦ πρόσφερνε φοῦχτες ὠραῖα κεράσια. Καί, ἀπλώνοντας τὰ χέρια του ἀπ'τὸ κρεβάτι του, θά μάζωνε, ὅσα ἤθελε. Καὶ τὸ ἐγγονάκι του θά θυμόταν τὸν καλὸ του παπποῦ καὶ θά ἔλεγε:

—'Ο καημένος ό παππούς! 'Ο καημένος ό παίππους!

Μέ τόν καιρό ό παππούς πέθανε, τό μικρό έγινε παιδάκι και ή κερασιά μεγάλωσε. 'Ο Παυλάκης ήτανε τώρα έφτά χρονών. Είχε μάθει στό σχολείο νά διαβάζη και νά γράφη και είχε γίνει ένας άνθρωπάκος έξυπνος και γνωστικός.

'Η κερασιά ήταν κι αυτή έφτά χρονών. Με τό συχνό τό σκάλισμα και τό πότισμα είχε ξεπεταχτή τό ώραίο δεντράκι, είχε περάσει τό παραθυράκι τής κουζίνας και ζύγωνε όλοένα νά φτάση τό παράθυρο τής καμαρούλας του Παυλάκη, όπως τό είχε εύχηθῆ ό καλός ό παππούς, όταν τό φύτευε.

Πρώτη φορά εκείνη τῆ χρονιά ή κερασιά του Παυλάκη είχε στολιστή με κάτασπρα λουλούδια. "Υστερ'άπό λίγο ό αέρας μάδησε τά λουλούδια, μά ό ήλιος έβαλε στόν τόπο τους ένα πλήθος κερασάκια, που έμοιαζαν με κίτρινα κουδουνάκια στην αρχή και ύστερα όλο κοκκίνιζαν, σαν αλικες, ώραίες χάντρες. Κι ό Παυλάκης τά κοίταζε και κοκκίνιζαν κι αυτόνου άπ'τή χαρά τά μαγουλάκια.

'Αγαπημένη κερασούλα! Δυστυχισμένη κερασούλα! Είχε στυλωθῆ με τόσες όμορφίες και τόσες χαρές, πρώτη φορά και τελευταία.....

'Ο Παυλάκης, στό δρόμο του σχολείου, είχε δεῖ μία μέρα κάτι παλιόπαιδα, που πελεκοῦσαν, με τους συγγιάδες τῆ φλούδα των δέντρων και χάραζαν εκεί τά όνόματά τους.

Γύρισε στό σπίτι και χωρίς νά καταλαβαίνη, τί έκανε,

πήρε κι αυτός ένα σουγιαδάκι και άρχισε να πελεκᾷ τὴ φλούδα τῆς ἀγαπημένης του κερασιάς, γιὰ νὰ χαράξει ἐπάνω της τὸ ὄνομα τοῦ παπποῦ. Μὰ τῆς πελέκησε τόσο πολὺ ὀλόγυρα τὸν κορμό, ποὺ τῆς ἔφερε, ἄθελά του, τὸ θάνατο. Τὰ φύλλα της ἄρχισαν νὰ κιτρινίζουν καὶ νὰ πέφτουν στὸ χῶμα. Τὰ κεράσια της ἄρχισαν νὰ ζαρώνουν καὶ νὰ ξεραίνονται, πρὶν ὠριμάσουν.

Ἐνα κεράσι μόνο, σ'ἓνα χαμηλὸ κλαδί, ἀξιώθηκε νὰ ὠριμάση. Ὁ Παυλάκης σκαρφάλωσε στὸ δέντρο, τὸ ἔκοψε, μὲ δάκρυα στὰ μάτια καὶ, ὅταν πιά ξεερρίζωσανε τὴν πεθαμένη κερασιά, τὸ φύτεψε στὸ ἴδιο μέρος. Μιὰ καινούργια κερασιά θὰ φύτρωνε τώρα καὶ ἡ θύμησὴ τοῦ παπποῦ θὰ ξαναζοῦσε πάλι.

Αὐτὸ μονάχα στάθηκε παρηγοριὰ στὸν πόνο τοῦ Παυλάκη, γιὰ τὸ κακό, ποὺ εἶχε κάμει ἄθελά του.

κι ἐμέ και τὰ παιδιά μου,
μή σε πλανέψη ἡ ξενιτειά
καὶ μᾶς ἀλησμονήσης.
—Κάλλιο, μανούλα μου γλυκειά,
κάλλιο νὰ σκάσω πρώτα,
παρὰ νὰ μὴ σᾶς θυμηθῶ
στὰ ἔρημα τὰ ξένα!

Δημοτικὸ





ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Ο κόσμος λάμπει
σάν ένα άστέρι·
βουνά και κάμποι,
δέντρα, νερά,
γιορτάζουν πάλι,
καθώς προβάλλει
τò καλοκαίρι.
Θεοῦ χαρά!

Φωνοῦλες, γέλια
 φέρνει τ'ἀγέρι
 μεσ'ἀπ'τ'ἀμπέλια
 τὰ καρπερά.
 Παιδιά ἀγγελοῦδια
 ψαίλνουν τραγούδια
 στὸ καλοκαίρι.
 Θεοῦ χαρά!

Τὴν ὥρα τούτη
 σκορπᾷ ἓνα χέρι
 χάδια καὶ πλοῦτη,
 κι ἢ γῆ φορᾷ
 σὰν μιὰ πορφύρα.
 Ζωῆς πλημμύρα
 τὸ καλοκαίρι.
 Θεοῦ χαρά!

Ἡ φύσις πέρα,
 ὦ νέοι καὶ γέροι,
 σὰν μιὰ μητέρα
 μᾶς καρτερᾷ.
 Ἡ φύσις ὅλη
 σὰν περιβόλι
 τὸ καλοκαίρι.
 Θεοῦ χαρά!

Κ. Παλαμᾶς

Ο ΝΤΡΟΠΑΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

1.

Ὁ Ἀποστόλης δὲν ἤξαιρε τὴ δύναμή του. Ἔτσι ἔλεγαν τ' ἄλλα παιδιὰ στὸ σχολεῖο.

Ἐνα παιδί γερό, δυνατό, καλοδεμένο, στὰ δέκα του χρονάκια, ἦταν ἤσυχο καὶ ντροπαλὸ σὰν κορίτσι.

— Ἄν εἶχα τὴ δύναμή σου, τοῦ εἶπε μιὰ φορὰ ἕνας συμμαθητῆς του, θὰ εἶχα σπάσει στὸ ξύλο ὅλα τὰ παιδιὰ τῆς τάξης. Τί νὰ σοῦ κάμω ὅμως; Ἐσύ δὲν ξαίρεις τὴ δύναμή σου.

Ὁ Ἀποστόλης ὅμως δὲν εἶχε καμιὰ ὄρεξη νὰ δέρνη τοὺς ἄλλους, ἐπειδὴ ἦταν δυνατώτερός τους. Τὴ δύναμή του τὴ φύλαγε γιὰ καλύτερες περιστάσεις. Τέτοια παινέματα ἄς τοῦ ἔλειπαν. Προτιμοῦσε νὰ εἶναι πρῶτος στὰ μαθήματα, παρὰ πρῶτος στὶς γροθιές. Καὶ γιὰ τοὺς καλοὺς του ὅμως βαθμούς, ὅταν τὸν ἐπαινοῦσαν, στενοχωριόταν καὶ κοκκίνιζε, ὅπως δὲν κοκκίνιζαν ἄλλα παιδιὰ γιὰ τὰ μηδενικά τους.

2.

Πῶς τὸ ἔκαμε ὅμως ὁ ἤσυχος καὶ ταχτικός Ἀποστόλης ν' ἀργήσῃ αὐτὸ τὸ μεσημέρι νὰ γυρίσῃ στὸ σπίτι του; Αὐτὸς δὲν ἤξαιρε ἄλλο δρόμο ἀπὸ τὸ σχολεῖο στὸ σπίτι κι ἀπὸ τὸ σπίτι στὸ σχολεῖο. Ὡστόσο εἶχε περάσει μισὴ ὥρα ἀπ' τὸ μεσημέρι κι ὁ Ἀποστόλης δὲν εἶχε φανῆ. Χίλια κακὰ ἔβαλαν στὸ νοῦ τους ὁ πα-

τέρας του κι ἡ μητέρα του. Καὶ σὰν ἀργοῦσε ἀκόμη νὰ φανῆ, ὁ πατέρας του φόρεσε βιαστικά τὸ καπέλο του νὰ πάη νὰ ἰδῆ στὸ σχολεῖο, τί ἔγινε ὁ Ἀποστόλης.

Ἐπάνω στὴν ὥρα νὰ σου τον καὶ φάνηκε. Ἔφτανε τρεχάτος. Μὰ πῶς ἦταν ἔτσι; Μουσκεμένος, λασπωμένος ὡς τὸ λαιμό, σὰν νὰ εἶχε πέσει σὲ κανένα χαντάκι.

—Εἶδες τὸ παλιόπαιδο; εἶπε ὁ πατέρας του. Γι'αὐτὸ ἀργοῦσε. Ποιὸς ξαίρει, τί τρέλες ἔκαμε καὶ κατάντησε σ'αὐτὸ τὸ χάλι.

—Τώρα θὰ τὸν διορθώσω κι ἐγώ, σὰν ἔρθη!..... εἶπε κι ἡ μητέρα του.

Καμιά φορά ἔφτασε στὸ σπίτι ὁ Ἀποστόλης μὲ τὰ μάτια κατεβασμένα, σὰν νὰ καταλάβαινε, τί τὸν περιμένε.

—Πῶς ἔγινες σ'αὐτὴν τὴν κατάσταση, παλιόπαιδο; τὸν ρώτησε ἡ μητέρα του.

Ὁ Ἀποστόλης σήκωσε μιὰ στιγμή τὰ μεγάλα, γαλανὰ του μάτια καὶ τὰ ξανακατέβασε πάλι, χωρὶς νὰ πῆ τίποτε.

—Τι περιμένεις νὰ σοῦ πῆ; εἶπε ὁ πατέρας του στὴ μητέρα του. Δὲν τὸν βλέπεις, ποῦ εἶναι σὰν βρεμένη γάτα; Ντρέπεται καὶ μοναχός του νὰ μαρτυρήσῃ τίς τρέλες, ποῦ ἔκαμε. Στὸ ποτάμι θὰ ἦταν χωρὶς ἄλλο κι ἔπαιζε μὲ τὰ νερά.

Τὸν ρώτησε:

—Στὸ ποτάμι ἦσουν;

Ὁ Ἀποστόλης εἶπε τὴν ἀλήθεια.

—Στὸ ποτάμι, πατέρα.

Τίποτε ἄλλο. Καὶ ξαναχαμήλωσε τὰ μάτια του.



Ἡ μητέρα, ἀφοῦ τοῦ τὰ ἔψαλε καλά, τὸν πῆρε καὶ τὸν ἄλλαξε καὶ τοῦ εἶπε, πῶς ἂν ξαναγίνη ἄλλη φορὰ αὐτὸ τὸ πρᾶμα, δὲν ξαίρει κι ἐκείνη, τί θὰ τοῦ κάνη.

Ὁ Ἀποστόλης, μὲ τὸ κεφάλι σκυφτό, δὲν ἔβγαζε τσιμουδιά ἀπὸ τὸ στόμα του.

3.

Εἶχαν περάσει τρεῖς μέρες ἀπὸ τότε, ὅταν ἔξαφνα μιὰ μέρα, στὴ μέση τοῦ μαθήματος τῆς Ἰχνογραφίας, μπῆκε στὴν τάξη ὁ διευθυντὴς τοῦ σχολείου. Τὰ παιδιὰ

μούδιασαν. Ὁ διευθυντής δὲν ἔρχόταν γιὰ καλὸ μέσα στὴν τάξη. Ποιὸς ξαίρει, τί ἀταξία τῶν παιδιῶν τοῦ εἶχαν ἀναφέρει καὶ τί τιμωρία τοὺς περίμενε.

Ὁ διευθυντής ὅμως φαινόταν χαρούμενος καὶ εὐχαριστημένος. Ἀνέβηκε ἐπάνω στὴν ἔδρα καὶ εἶπε:

—Ἐνας συμμαθητής σας προχτὲς ἔκαμε μιὰ γενναία πράξη, ποὺ κάνει τιμὴ καὶ στὸν ἴδιο καὶ στοὺς γονεῖς



του καὶ σ'ἐμᾶς τοὺς δασκάλους του καὶ στὸ σχολεῖο μας, ποὺ τὸν ἔχει μαθητὴ. Ἀπὸ τὴν ἐπίσημη αὐτὴ θέση θέλω νὰ τὸν ἐπαινέσω καὶ νὰ τὸν συγχαρῶ.

Τὰ παιδιά κοιτάχτηκαν μεταξύ τους. Ποιὸς νὰ ἦταν αὐτός; Δὲν ἤξαιραν τίποτε.

Ὁ διευθυντής τότε, ἀφοῦ πρόσταξε νὰ σηκωθοῦν ὀρθια ὅλα τὰ παιδιά, φώναξε:

—Ἀπόστολε Μανολόπουλε, πλησίασε ἐδῶ!

Ὁ Ἀποστόλης σηκώθηκε κατακόκκινος ἀπὸ τὸ

θρανίο του και προχώρησε μέ τά μάτια χαμηλωμένα
πρός τὸ διευθυντή.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ εἶπε:

—'Απόστολε Μανολόπουλε, προχτές ἔπιασες στο
ποτάμι κι ἔσωσες, μέ κίνδυνο τῆς ζωῆς σου, ἀπὸ βέ-
βαιο θάνατο ἓνα φτωχὸ παιδάκι, ποὺ πνιγόταν.
Δῶσε μου τὸ χέρι σου!

Τοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι καὶ τὸν φίλησε στοὺς μέτωπο.
Τέτοια τελετὴ πρώτη φορὰ εἶχε γίνεϊ στοὺς σχολεῖο.

ΝΥΧΤΑ

Ἐπλώθηκε παντοῦ γαλήνη·
ἡ νύχτα πρόβαλε γοργή·
στὴν ἀνθισμένη της τὴν κλίνη
ἀποκοιμήθηκεν ἡ Γῆ.

Κι ἀποκοιμήθη κι ἔχει πάρει
γιὰ καντηλάκι φωτεινὸ
τ'ὠχρὸ κι ἀκοίμητο φεγγάρι,
ποὺ κρέμεται στὸν οὐρανό.

Ἰ. Πολέμης

ΟΙ ΕΡΥΘΡΟΣΤΑΥΡΙΤΕΣ

I. Μιά ζωηρή συνεδρίαση

Είναι απομεσήμερο τοῦ Σαββάτου. Οἱ Ἐρυθροσταυριῖτες τοῦ σχολείου ἔχουν συνεδρίαση. Συνεδριάζουν ταχτικά κάθε δεκαπενθήμερο, φαίνεται ὅμως, ὅτι στή σημερινή συνεδρίαση θὰ ἔχουν νὰ συζητήσουν κανένα σοβαρό ζήτημα, γιατί δὲν ἔλειπε κανένας. Ὅλοι κάθονται στὰ θρανία ἔχοντας στὸ στήθος τὸ σῆμα τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ τῆς Νεότητος, δηλαδή ἓνα Ε καὶ ἓνα Σ καὶ ἓνα Ν, ποὺ ἀγκαλιάζει τὰ δυὸ ἄλλα γράμματα.

Στὴν ἔδρα τοῦ δασκάλου κάθεται ὁ Πετράκης. Εἶναι ὁ Πρόεδρος τοῦ συμβουλίου καὶ τὸν τριγυρίζει ἢ κάθεται σὲ ξεχωριστὸ θρανίο, πλάϊ στὴν ἔδρα, τὸ Συμβούλιο.

—Ν' ἀρχίσωμε! Ἦρθαν ὅλοι! Φωνάζει κάποιος ἀπὸ τοὺς Ἐρυθροσταυριῖτες.

Ὁ Πρόεδρος ἀφήνει τὸ γρόμμα, ποὺ διάβαζε, καὶ γυρίζει καὶ βλέπει τ' ἄλλα παιδιά. Εἶναι ἀρκετά, εἶναι τὰ ἐνεργὰ μέλη, παιδιά ἀπὸ ὅλες τὶς τάξεις.

Ὁ Πρόεδρος χτυπᾷ ἓνα κουδουνάκι, τὸ προεδρικό κουδούνι.

—Ἀρχίζει ἡ συνεδρία μας! λέει.

Τὰ παιδιά σιωποῦν.

—Πρὶν διαβάσωμε τὸ γράμμα, ποὺ μᾶς ἔστειλε ἡ Ὁμάδα τῶν Ἐρυθροσταυριτῶν ἀπὸ τὸ ἄλλο Δημο-

τικό Σχολείο, ἄς μᾶς πῆ ὁ Γραμματέας, ποιοῦ δελτίο τῆς Σταυροφορίας εἶναι τὸ πιὸ γεμάτο μὲ σταυρούς.

—Εἶναι τοῦ Μιχαλάκη Ἀντωνιάδη, ἅπαντᾶ ὁ Γιωργάκης! Νὰ σᾶς τὸ διαβάσω;

—Ναί, ναί, φωνάζουν μερικά παιδιὰ: ἄλλα χειροκροτοῦν καὶ ὁ Μιχαλάκης κάνει, πῶς τοῦ ἔπεσε τὸ μολύβι καταγῆς καὶ σκύβει τάχα νὰ τὸ πάρῃ.

2. Τὰ δελτία τῆς σταυροφορίας

1. «Σήμερα τὸ πρωὶ ἔπλυνα τὸ πρόσωπο, τὸ λαιμό, τὰ αὐτιά, τὰ χέρια. Καθάρισα τὰ νύχια καὶ χτενίστηκα». Σταυρὸ σὲ ὅλες τὶς ἡμέρες.

2. «Ἐπλυνα καλὰ τὸ στόμα μου τὸ πρωὶ καὶ τὰ δόντια μου προσεχτικὰ μὲ τὴ βούρτσα». Σταυρὸ σὲ ὅλες τὶς ἡμέρες.

3. «Ἐπλυνα ὅλο μου τὸ σῶμα μιὰ φορὰ τὴν ἑβδομάδα σὲ λουτρό». Σταυρὸ σὲ κάθε Σάββατο.

4. «Βούρτσισα καὶ καθάρισα τὰ ρούχα μου καὶ τὰ παπούτσια». Σταυρὸ σὲ κάθε μέρα.

5. «Ἐπλυνα τὰ χέρια μου, πρὶν φάω, ὅπως καὶ βγαίνοντας ἀπὸ τὸ ἀποχωρητήριο». Σταυρὸ σὲ ὅλες τὶς ἡμέρες.

6. «Ἐφαγα προσεχτικὰ καὶ καθαρὰ καὶ μάσησα καλὰ τὸ φαγητό μου». Τὸ ἴδιο σὲ ὅλες τὶς ἡμέρες.

7. «Δὲν ἔβαλα στὸ στόμα μου πράγματα, ποὺ μεταχειρίστηκε ἄλλος, οὔτε τὰ δάχτυλά μου ἢ τὰ μολύβια μου ἢ τὴ γομολάστιχα». Σταυρὸ σὲ κάθε μέρα.

8. «Δὲν ἔφτυσα χάρμω». Τὸ ἴδιο.

9. «Δέν ἔβαλα τὰ δάχτυλά μου στή μύτη μου. Οὔτε ἔπαιξα μέ χῶμα ἢ ἀκάθαρτα ἀντικείμενα». Σταυρό σέ ὅλες τις ἡμέρες.

10 «Ἐπαιρνα βαθιά τήν ἀναπνοή μου, ἔπαιζα στό ὑπαιθρο, εἶχα πολλή ὥρα ἀνοιχτά τὰ παράθυρά μου». Σταυρό κάθε μέρα.

11. «Κοιμήθηκα τουλάχιστο 10 ὥρες». Μόνο μιὰ μέρα δέν ἔχει σταυρό.

12. «Στάθηκα ἴσια στό θρανίο μου». Σταυρό ὅλες τις ἡμέρες, πού εἶχαμε σχολεῖο.

Κι ὁ Γεωργάκης ἔδειξε τὸ δελτίο τῆς Σταυροφορίας στ' ἄλλα παιδιά, πού χειροκροτοῦσαν ζωηρά.

—Νὰ διαβάσωμε κι ἄλλα δελτία! εἶπε δειλά ὁ Νίκος, πού θά ἤθελε βέβαια νὰ διαβαστῆ καί τὸ δικό του.

—Ἄχι! λέει ὁ Πρόεδρος. Μὴν ξεχνᾶτε, πῶς σήμερα ἔχομε νὰ σκεφτοῦμε γιὰ τὸ γράμμα, πού πήραμε.

—Νὰ διαβαστῆ τὸ γράμμα! εἶπε ἡ Μαρία.

3. Τὸ γράμμα

Ὁ Πρόεδρος τὸ δίνει στό Γραμματέα κι ἐκεῖνος τὸ διαβάζει:

Στὴν Ὁμάδα τῶν Ἐρυθροσταυριτῶν τοῦ Β' Δημοτικοῦ Σχολείου.

Ἄγαπητὲ Πρόεδρε,

Ἐπειδὴ ἔχομε στό σχολεῖο μας πολλὰ παιδιά φτωχά, πού δὲ θά ἔχουν οἱ γονιοὶ τους νὰ τοὺς δώσουν δῶρα τώρα στὰ Χριστούγεννα καὶ στὴν Πρωτοχρονιά, ἀποφασίσσαμε νὰ κάμωμε μιὰν ἀγορά, ὅπου νὰ

πουλήσωμε τὰ ἐργόχειρα καὶ χειροτεχνήματα, πού ἐτοίμασαν γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ τὰ κορίτσια τοῦ σχολείου μας. Ἡ ἀγορὰ θὰ γίνη τὴν τρίτη μέρα τῶν Χριστουγέννων στὴ μεγάλη αἴθουσα τοῦ σχολείου μας. Μὲ ὅσα πιάσωμε, θ' ἀγοράσωμε χρήσιμα δῶρα γιὰ τοὺς φτωχοὺς συμμαθητές μας.

Σᾶς παρακαλοῦμε νὰ ἔρθετε καὶ σεῖς στὴν ἀγορὰ μας αὐτὴ καὶ νὰ μᾶς βοηθήσετε, ἂν μπορῆτε, εἴτε μὲ χειροτεχνήματα καὶ ἐργόχειρα, εἴτε μὲ συνδρομὴ χρηματικὴ τῆς Ὀμάδας σας.

Σᾶς χαιρετοῦμε μὲ πολλὴ ἀγάπη.

Ἡ Ὀμάδα τοῦ Ε.Σ.Ν. τοῦ Α'. Δημοτικοῦ σχολείου.

Ὁ Πρόεδρος.

Μίμης Νικολόπουλος

Ὁ Γραμματέας

Νίνα Κυριακοῦ.

Τὸ γράμμα αὐτὸ ἔκαμε πολλὴ ἐντύπωση στὴ συνεδρία. Κάποιος ψιθύρισε:

— Ἐμεῖς δὲν τὸ εἶχαμε σκεφτῆ αὐτό.

— Ποιὸς θέλει νὰ μιλήσῃ; ρωτᾷ ὁ Πρόεδρος.

— Ἐγώ, ἀπαντᾷ ὁ Μανόλης. Ἐχω τὴν ιδέα, πὼς πρέπει νὰ πᾶμε στὴν Ἀγορὰ τους καὶ ν' ἀγοράσῃ, ὅποιος θέλει ἀπὸ μᾶς, κανένα ἐργόχειρο ἢ χειροτέχνημα.

Ὁ Γραμματέας πῆρε τὸ λόγο.

— Ἄλλο εἶναι αὐτὸ καὶ ἄλλο μᾶς ζητοῦν. Βέβαια ὁ καθένας μας εἶναι ἐλεύθερος νὰ πάῃ στὴν Ἀγορὰ καὶ νὰ ἀγοράσῃ, ὅ,τι θέλῃ.

Ἡ Ὀμάδα μας ὅμως τί θὰ κάμῃ;



—'Αν θέλουν τὰ κορίτσια καὶ ἔχουν καιρό.....

—Καὶ βέβαια θέλομε! εἶπε ἡ Μαρία. "Ὅσες ἔχομε ἔτοιμα ἐργόχειρα ἢ εὐκαιροῦμε νὰ κάμωμε ἐργόχειρα, θὰ τὰ δώσωμε στὸν Πρόεδρο νὰ τὰ στείλῃ.

—Καλὴ ιδέα! εἶπε ὁ Πρόεδρος. Φτάνει: νὰ μᾶς τὰ φέρετε γρήγορα.

—Σὲ τρεῖς τέσσερεις μέρες, ἀπαντᾷ ἡ Ἀθηνᾶ. Μὰ αὐτὸ μονάχα δὲν φτάνει.. Δὲν πιστεύω νὰ μαζέψωμε πολλὰ.

—Καλὰ, ἀπαντᾷ ὁ Μιχαλάκης. Αὐτὸ θὰ τὸ κάμουν τὰ κορίτσια. Ἐμεῖς τ' ἀγόρια δὲ θὰ κάμωμε τίποτε; Τ'ἀγόρια κοιτάχτηκαν ἀναμεταξύ τους. Βρῆκαν σωστὰ τὰ λόγια τοῦ Μιχαλάκη.

—Νὰ κάμωμε ἔρανο μεταξύ μας, ἀπαντᾷ ὁ Νίκος. Κάτι θὰ μαζέψωμε, γιὰ νὰ στείλῃ ἡ Ὁμάδα μας.

—Δέν πιστεύω μεγάλα πράγματα νά μαζέψωμε, εἶπε ὁ Μιχαλάκης. Εἴμαστε λίγοι!

—Ἄς δώσωμε ἀπὸ τὸ Ταμεῖο μας! προτείνει ὁ Γρηγόρης.

Ὁ Ταμίας τῆς Ὀμάδας κατσούφιασε καὶ ζήτησε τὸ λόγο.

—Δέν ἔχει τὸ Ταμεῖο μας πολλὰ λεφτά.

Μένουν ἀκόμη μόλις 13 δραχμὲς καὶ 60 λεφτά, λέει. Εἶναι ντροπὴ νά τὰ στείλωμε.

Ὁ Γραμματέας ζητᾶ νά μιλήσῃ.

—Νά μὴ στείλωμε τίποτε, δὲν κάνει. Τὸ Ταμεῖο μας πάλι ἔχει, ὅσα σᾶς εἶπε ὁ Περικλῆς. Ἄπὸ τὸν ἔρανο καὶ ἐγὼ δὲν περιμένω πολλὰ. Συλλογίστηκα ὅμως κάτι. Ζαίρετε, εἶπε κοκκινίζοντας λιγάκι, πῶς ὁ Μανόλης, ὁ Τάκης κι ἐγὼ παίζομε στὸ σπῆτι Καραγκιόζη.

Τὰ παιδιά, ὅσα εἶχαν ἰδῆ τὸν Καραγκιόζη τοῦ Γιωργάκη, ἄρχισαν νά γελοῦν.

—Λέγω λοιπόν, ἐξακολούθησε ὁ Γιωργάκης, νά ζητήσωμε τὴν ἄδεια ἀπὸ τὸ Κύριο Διευθυντὴ νά δώσωμε παράσταση τοῦ Καραγκιόζη ἐδῶ στὸ σχολεῖο. Νά κάμωμε μιὰ παράσταση μὲ εἰσιτήριο μιὰ ἢ δυὸ δραχμὲς.

Τὰ παιδιά χειροκροτοῦν καὶ γελοῦν μὲ τὴν καρδιά τους.

—Στὴν παράσταση θὰ ἔρθουν καὶ τὰ ἐπίσημα μέλη, δηλαδὴ οἱ γονεῖς μας καὶ ἄλλοι· αὐτοὶ θὰ πλερώσουν διπλὸ εἰσιτήριο. Θὰ ἔρθουν καὶ τ' ἄλλα παιδιά τοῦ σχολείου, πού δὲν εἶναι Ἐρυθροσταυριτεῖς. Θὰ ἔρθουν καὶ παιδιά ἀπὸ τὸ ἄλλο σχολεῖο. Στὴν αἴθουσά μας χωροῦν τουλάχιστο διακόσιοι ἄνθρωποι.

—Πολύ σωστά! λέει καὶ ὁ Μᾶρκος. Ἔτσι θὰ μαζέψωμε καμιὰ τρακοσαριά δραχμὲς τὸ λιγώτερο. Στέλνομε τὰ μισὰ στὴν ἄλλη Ὀμάδα καὶ κρατοῦμε τὰ ἄλλα, γιὰ νὰ δώσωμε καὶ στὰ δικά μας τὰ φτωχὰ παιδιὰ δῶρα.

—Πρέπει ὅμως νὰ βιαστοῦμε, ἀπαντᾷ ὁ Γρηγόρης, πρὶν ἀπὸ τὰ Χριστούγεννα, γιὰ νὰ προφτάσωμε νὰ στείλωμε τὰ ψιλὰ στὴν Ὀμάδα τοῦ πρώτου σχολείου.

—Τὴν ἐρχόμενη Κυριακὴ, λέει ὁ Τάκης. Ἐμεῖς θὰ εἴμαστε ἔτοιμοι.

Ὁ Πρόεδρος λέει: Ἄς ἰδοῦμε, τί ἀποφασίζει ἡ συνεδρίαση.

4. Ἡ ἀπόφαση.

Δὲν ἦταν εὐκολο νὰ φανῆ, τί ἤθελε ἡ συνεδρίαση, γιατί ὅλα τὰ μέλη ἄρχισαν νὰ λέγουν ὅλα μαζί τὴ γνώμη τους.

Ὁ Πρόεδρος χτυπᾷ τὸ κουδούνι, γιὰ νὰ γίνῃ ἡσυχία.

—Σταθῆτε νὰ καταλάβωμε, τί ἀποφασίζετε. Μιὰ μιὰ τις γνώμες θὰ τις πῶ καὶ σεῖς νὰ σηκώνετε τὰ χέρια σας, γιὰ νὰ μετρήσωμε, πόσοι δέχεστε κάθε γνώμη καὶ πόσοι ὄχι. Πρῶτα λοιπὸν τὴ γνώμη τῆς Μαρίας, γιὰ νὰ στείλωμε ἐργόχειρα τῶν κοριτσιῶν. Δέχεστε;

Ὅλες οἱ μαθήτριες καὶ πολλὰ ἀγόρια τὸ δέχονται.

—Ἐγὶνε παραδεχτὸ ἀπὸ τὰ περισσότερα μέλη, εἶπε ὁ Πρόεδρος. Τώρα ἄς ἰδοῦμε, πόσοι θέλουν νὰ γίνῃ ἔρανος.

Ὁ Νίκος παίρνει τὸ λόγο:

—Αὐτὸ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μπῆ σὲ ψηφοφορία. Ὅσοι θέλουν, ἄς δώσουν τὸν ἔβρανό τους στὸν Ταμία καὶ ἄς στείλῃ ἐκεῖνος τὰ χρήματα στὴν ἄλλη Ὀμάδα.

—Ἄς εἶναι ἔτσι, εἶπε ὁ Πρόεδρος. Τώρα ψηφοφορία γιὰ τὸν Καραγκιόζη.

Δὲν ἔμεινε παιδί, ποὺ νὰ μὴ σήκωσε τὸ χέρι του.

—Παμφηφία! φωνάζει χαρούμενος καὶ γελαστός ὁ Μανόλης.

—Παιδιά! λέει ὁ Πρόεδρος. Ἐτοιμαστῆτε τὴν Κυριακή, αὔριο ὀχτώ, γιὰ τὸν Καραγκιόζη, ἂν μᾶς δώσῃ τὴν ἄδεια ὁ Διευθυντής..

5. Ὁ Καραγκιόζης.

Εἶχε μαθευτῆ στὸ χωριό, ὅτι τὰ παιδιὰ τοῦ δευτέρου Δημοτικοῦ Σχολείου ἔδιναν μιὰ παράσταση Καραγκιόζη, γιὰ νὰ βοηθήσουν τὴν Ὀμάδα τοῦ πρώτου Σχολείου στὰ δῶρα τῆς Πρωτοχρονιάς τῶν φτωχῶν. Τὰ εἰσιτήρια καλογραμμένα ἀπὸ τὸ Γρηγόρη καὶ τὶς μαθήτριες, μὲ ἀριθμὸ ἀπὸ 1—250, εἶχαν πουληθῆ ὅλα. Τῆς πρώτης θέσης ἦταν δυὸ δραχμές. Αὐτὰ ἦταν γιὰ τὰ πρῶτα καθίσματα. Τῆς δεύτερης θέσης, τὰ κατοπινὰ θρανία, ἦταν μιᾶς δραχμῆς. Τὰ εἰσιτήρια γιὰ τὰ ἐπιτιμα μέλη καὶ τοὺς ξένους, καμιὰ πενηνταριά, κόστιζαν πέντε δραχμές. Αὐτὰ τὰ ὠνόμασε ὁ Μανόλης «ἔξαιρετικά» καὶ εἶχαν ἰδιαίτερα καθίσματα.

Ὁ Διευθυντής εἶχε δώσει τὴν ὄδεια μὲ πολλή του εὐ-

χαρίστηση καὶ τὴν Παρασκευὴ δὲν εἶχαν πιά εἰσιτήρια νὰ δώσουν σὲ ὅσους τοὺς ζητοῦσαν.

—Νὰ κόψωμε καὶ ἄλλα! εἶπε ὁ Γρηγόρης, ποὺ σὰν ταμίας φρόντιζε νὰ εἰσπράξη περισσότερα.

—Ἦχι! δὲ γίνεται! Ποῦ νὰ τοὺς βάλωμε νὰ καθίσουν; ἀπάντησε ὁ Πετράκης. Δὲν μποροῦμε νὰ τοὺς ἀφήσωμε ὄρθιους! Καὶ τόσα ποὺ κόψαμε, εἶναι πολλὰ καὶ θὰ εἴμαστε στενόχωρα.

Ἔτσι τὰ εἰσιτήρια ἔμειναν 250. Καὶ τὴν ὠρισμένη ὥρα τῆς Κυριακῆς ὁ κόσμος ἄρχισε νὰ μαζώνεται. Ὁ Πρόεδρος καὶ τρεῖς σύμβουλοι ἔδιναν στὸν καθένα τὴ θέση του σύμφωνα μὲ τὸν ἀριθμὸ, ποὺ εἶχε τὸ εἰσιτήτήριό του.

Ὁ Μανόλης, ὁ Τάκης καὶ ὁ Γιωργάκης, βλέποντας τόσον κόσμον, τὰ ἔχασαν στὴν ἀρχή, εἶναι ἀλήθεια. Ἄμα πῆγαιναν ὅμως πίσω ἀπὸ τὸ πανί, ὅπου θὰ ἔπεφταν οἱ σκιές τοῦ Καραγκιόζη καὶ τῶν ἀνθρώπων του καὶ δὲν ἔβλεπαν κανένα, οὔτε τοὺς ἔβλεπε κανεὶς, πῆραν θάρρος.

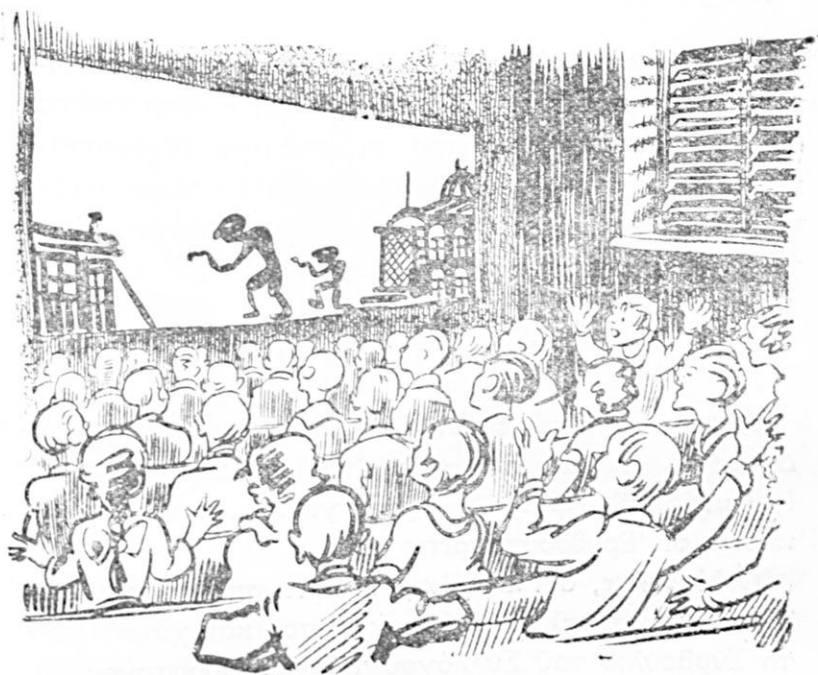
—Ἐννοια σας, καὶ θὰ τὰ καταφέρωμε καλά, εἶπε ὁ Μανόλης. Κοιτάξετε ὅμως νὰ μὴ παραχτῆτε καὶ τὰ μπερδέψετε.

Ὁ Πετράκης ἦρθε καὶ τοὺς εἶπε:

—Τὸ θέατρο γέμισε. Ὅλες οἱ θέσεις πιασμένες. Εἰστε ἔτοιμοι; Θ' ἀρχίσωμε.

—Μάλιστα! ἀπαντοῦν κι οἱ τρεῖς.

Ὁ Πετράκης ἔκανε νόημα καὶ οἱ Σύμβουλοι ἔκλεισαν λίγο τὰ παραθυρόφυλλα. Ἀπλώθηκε στὴν αἴθουσα ἄρκετὸ σκοτάδι, ὅσο νὰ διακρίνονται ἀμυδρά, ποιοὶ



κάθονταν στις πλαγινές θέσεις. Τὸ πανὶ φωτίστηκε ἀπὸ τὶς λάμπες, πού ἄναψε ὁ Μανόλης.

Ὁ Πετράκης χτυπᾶ δυνατὰ τὸ κουδούνι.

Σιωπὴ μεγάλη σὲ ὅλη τὴν αἴθουσα.

Ἐξαφνα δυνατὰ γέλια καὶ χειροκροτήματα ἀκούστηκαν. Εἶχε φανῆ στὸ πανὶ ἔπάνω ὁ Καραγκιόζης σέρνοντας μαζί του τὸ μικρὸ του τὸ γιό, τὸ Κολλητήρι.

Καὶ τὰ γέλια βάσταξαν κάμποση ὥρα.

Ποῦ νὰ θυμόμαστε, τί ἔπαιξαν τὰ παιδιά! Ἄφου καὶ ὄσοι βρέθηκαν στὴν παράσταση, δὲ θυμοῦνται παρὰ μονάχα τὰ πολλὰ τους γέλια.

Όλοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἔφυγαν κατευχαριστημένοι ἀπὸ τὴν παράσταση. Τὰ παιδιά, καὶ πρῶτα πρῶτα οἱ Ἐρυθροσταυριῖτες, ἦταν περισσότερο εὐχαριστημένοι, γιατί ὄχι μόνο διασκέδασαν, ἀλλὰ τώρα εἶχαν καὶ λεφτὰ νὰ δώσουν γιὰ τὰ ἅγιοβασιλιάτικα δῶρα τῶν φτωχῶν συμμαθητῶν τους.

6. Ἡ ἀγορὰ τοῦ πρώτου δημοτικοῦ σχολείου.

Εἶναι ἡ τρίτη ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων. Στὸ πρῶτο Δημοτικὸ Σχολεῖο τὴν ὠρισμένη ὥρα κόσμος πολὺς ἔχει μαζευτῆ. Ἀρχίζει ἡ ὠραία γιορτὴ, ποὺ διοργάνωσαν οἱ Ἐρυθροσταυριῖτες του.

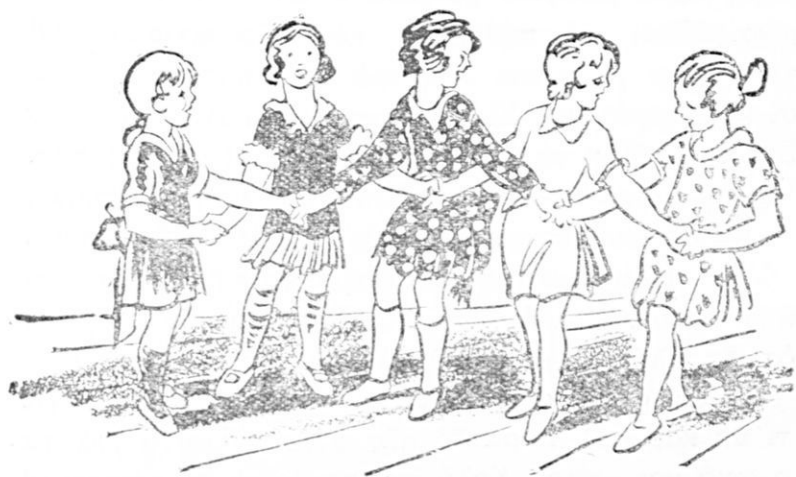
Ὁ Μανόλης, ὁ Γιωργάκης κι ὁ Κωστάκης τοῦ δευτέρου Δημοτικοῦ Σχολείου ἔρχονται καὶ χαιρετίζουν τὸ Συμβούλιο τοῦ Συλλόγου τῶν Ἐρυθροσταυριτῶν. Ὁ Περικλῆς, ὁ Ταμίας, δίνει, ὅσα χρήματα μάζεψαν ἀπὸ ἐράνους καὶ τὰ μισὰ ἀπὸ ὅσα εἰσπραξαν ἀπὸ τὴν παράσταση τοῦ Καραγκιόζη.

—Δὲν εἶναι πολλά, λέει, ἀλλὰ δὲν μπορούσαμε νὰ μὴ σᾶς βοηθήσωμε στὸ καλὸ σας ἔργο.

Εὐχαριστεῖ ὁ Μίμης, ὁ πρόεδρος τῶν Ἐρυθροσταυριτῶν τοῦ ἄλλου σχολείου. Μὲ συγκίνηση παίρνει τὰ χρήματα, ποὺ τοῦ δίνουν κι ἡ γιορτὴ ἀρχίζει.

Ἀρχισαν ἀπὸ ἀπαγγελίες καὶ ποιήματα. Πολλὰ χαριτωμένα μικρὰ ἔπαιξαν διαλόγους καὶ δραματάκια. Τὰ πιὸ καλλίφωνα παιδιά τοῦ Σχολείου ἔψαλαν διάφορα τραγουδάκια. Τὰ κοριτσάκια χόρεψαν, τραγουδώντας, τοὺς Ἑλληνικοὺς χορούς. Ἄλλο παιδί ἀπάγ-

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς



γειλε ένα ποίημα για τή Σημαία μας, τόσο καλά, πού συγκινήθηκαν όλοι. 'Ο Τάσος άπάγγειλε ένα άλλο ποίημα για τήν Πατρίδα.

Σε όλα αυτά, χορούς, τραγούδια, διαλόγους, δραματάκια, άπαγγελίες, τούς βοήθησαν οί καλοί τους δάσκαλοι. 'Εκει όμως, πού κανείς δε βοήθησε τά παιδιά, ήταν τά έργόχειρα και τά χειροτεχνήματα. 'Εκείνα τά έκαμαν μονάχα τους τά παιδιά. Τά είχαν άραδιασμένα επάνω σε τραπεζάκια και σε θρανία ή κρεμασμένα στους τοίχους σε μιá ξεχωριστή αίθουσα.

"Αμα τελείωσαν τά ποιήματα και τά τραγούδια, οί χοροί κι οί διάλογοι, άνοιξαν τήν αίθουσα αύτή και όλοι μπήκαν μέσα.

Τί να πρωτοθαυμάσουν εκεί! Τά έργόχειρα και τά κεντήματα τών κοριτσιών ή τά καλαθάκια και τά χειροτεχνήματα άπό χαρτί, ξύλο ή πηλό τών άγο-

ριῶν; Ὅλα μεθοδικὰ βαλμένα κι ὅλα τεχνικὰ καμωμένα. Ὅλοι φιλοτιμήθηκαν κάτι ν'ἀγοράσουν. Οἱ τιμές ἦταν γραμμένες σὲ μικρὰ χαρτάκια, κολλημένα σὲ κάθε ἐργόχειρο. Σὲ κάθε τραπέζι κι ἓνα μέλος τοῦ Συλλόγου ἔδινε τὰ ἐργόχειρα καὶ μάζευε τὰ χρήματα.

Σὲ μισή ὥρα δὲν ἀπόμεινε τίποτε. Ὅλα πουλήθηκαν.

—Μοσκοπουλήθηκαν μάλιστα! ἔκαμε ὁ Γιαννάκης.

—Θὰ σᾶς στέλναμε περισσότερα, εἶπε ἡ Μαρία καὶ ἡ Νίκη, πού ἦταν ἀπὸ τὸ ἄλλο σχολεῖο, ἂν ξαίραμε, ὅτι θὰ τελείωναν ὅλα τὰ ἐργόχειρα τόσο γρήγορα!

—Ἄλλη φορά, εἶπε ὁ Τάσος, ἔννοια σας! Νὰ ἰδῆτε τί θὰ κάμωμε! Τώρα θὰ μᾶς φτάσουν αὐτὰ γιὰ τὰ φτωχὰ μας ἐφέτος. Καλὴ πρωτοχρονιά θὰ κάμουν οἱ φτωχοὶ μας συμμαθητές. Κι ἐμεῖς μόνο πού θὰ συλλογιζόμαστε, ὅτι τοὺς κάμαμε νὰ χαροῦν λιγάκι, θὰ ἔχωμε διπλὴ χαρὰ ἐφέτος καὶ διπλὴ πρωτοχρονιά.

ΑΝΑΤΟΛΗ

Στὴ φωνὴ τοῦ πετεινοῦ
κρύβονται τὰ νυχτοπούλια
καὶ στὰ βάθη τ'οὐρανοῦ
σβήνουν τ'ἄστρα, τρέμ'ἡ Πούλια.

Τὰ γοργόφτερα πουλιὰ
νὰ ξυπνήσουν δὲν ἀργοῦνε.
Μὲ γλυκύτατη λαλιά
τὸ Θεὸ δοξολογοῦνε.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ἡ δροσιά δειλή δειλή
 στ' ἀνθολούλουδα σταλάζει
 καὶ γαβγίζει τὸ σκυλί
 καὶ τὸ πρόβατο βελάζει.

Ἀπὸ πέρα ἠχολογεῖ
 ἡ καμπάνα χαροπὴ
 κι ὁ παπὰς σιγὰ σιγὰ
 πάει τὸν ὄρθρο του νὰ πῆ,

Καὶ τὸ φῶς παντοῦ γελά
 κι ἀναγάλλετ' ὅλ' ἡ γῆ,
 κι ὁ Θεὸς ἀπὸ ψηλὰ
 τοὺς καρπούς της εὐλογεῖ.

Ἰ. Πολέμης

ΟΙ ΣΕΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΚΟΡΙΝΘΟ

ΚΙ Ο ΦΤΩΧΟΣ Ο ΤΑΣΟΣ

Α'.

Ὁ δάσκαλος μπῆκε λυπημένος ἐκείνη τὴν ἡμέρα στὴν τάξη. Ἀνέβηκε στὴν ἔδρα χωρὶς τὸ συνηθισμένο γλυκὸ χαμόγελο, ποὺ φώτιζε πάντα τὸ πρόσωπό του, ὅταν βρισκόταν ἀνάμεσα στὰ παιδιά, κι ἔμεινε λίγα δευτερόλεπτα, χωρὶς νὰ πῆ λέξη. Τὰ παιδιά κατάλαβαν, πὼς κάτι κακὸ ἔτρεχε, γιὰ νὰ φαίνεται τόσο λυπημένος ὁ δάσκαλός τους.

—Τὸ παιδί του θὰ εἶναι ἄρρωστο βαριά...., ἄρχισαν νὰ μурμουρίζουν μεταξύ τους μερικοὶ ἀπὸ τοὺς μαθητές.

—Τὸ σπίτι του θὰ ἔπιασε φωτιά...., εἶπαν ἄλλοι.

Σὲ λίγο ἀνοιξε τὰ χεῖλια του ὁ καλὸς ἄνθρωπος καὶ ἄρχισε νὰ μιλή με μιά φωνή βαρειά καὶ σιγαλή, ποὺ ἔτρεμε ἀπὸ τὴ συγκίνηση. Οὔτε τὸ παιδί του ἦταν ἄρρωστο βαρειά, οὔτε τὸ σπίτι του εἶχε πιάσει φωτιά. Ὁ δάσκαλος εἶπε:

—Αὐτὴ τὴ νύχτα, παιδιά, ἓνα μεγάλο κακὸ ἔγινε ἐδῶ κοντά μας, στὴν Κόρινθο. Ζαίρετε, ποῦ πέφτει ἡ Κόρινθο.

—Ζαίρομε, ζαίρομε....., εἶπαν με μιά φωνή τὰ περισσότερα παιδιά.

—Λοιπὸν ἓνας μεγάλος σεισμὸς ἔγινε χτὲς τὸ ἀπόγεμα ἐκεῖ κάτω. Τὰ περισσότερα σπίτια γκρεμίστηκαν. Ἄν εἶχε γίνει νύχτα τὸ κακὸ, οἱ περισσότεροὶ ἄνθρωποι θὰ εἶχαν πλακωθῆ κάτω ἀπὸ τὰ χαλάσματα τῶν σπιτιῶν τους. Μὰ κι ἔτσι τὸ κακὸ δὲν ἦταν μικρό. Χιλιάδες ἄνθρωποι τρέχοντας νὰ σωθοῦν, ὅπως μπορούσαν, ἔξω ἀπὸ τὰ σπίτια τους, βρέθηκαν στοὺς δρόμους. Οἱ νέοι καὶ οἱ δυνατοὶ προσπαθοῦσαν νὰ σώσουν τοὺς γέροντες, τίς γυναῖκες, τοὺς ἄρρωστους, τὰ μικρὰ παιδιά. Καὶ τρέχανε ὅλοι με φωνές καὶ με κλάματα, σὰν νὰ τοὺς κυνηγοῦσε τὸ μεγάλο κακὸ, χωρὶς νὰ ξαίρουν, ποῦ πᾶνε. Ὅσοι ἀπὸ σᾶς, παιδιά μου, εἶδατε στὸν τόπο σας μεγάλο σεισμό, ξαίρετε τὴν τρομάρα του.

Ὅλα τὰ παιδιά εἶχαν κιτρινίσει ἀκούγοντας τὰ λόγια τοῦ δασκάλου. Μερικὰ παιδιά, ποὺ ἦταν ἀπὸ μέρη

όπου γίνονται συχνά σεισμοί και είχαν άκούσει από τους μεγαλύτερους τρομαχτικές ιστορίες σεισμών, μίλησαν στους άλλους για τη μεγάλη συμφορά. Μιά βουή από λόγια και ξεφωνητά τρομάρας είχε πνίξει τη φωνή του δασκάλου.

Ο δάσκαλος περίμενε μια στιγμή να γίνη ήσυχία και είπε:

—Αυτή τη στιγμή, λοιπόν, παιδιά μου, στη δυστυχημένη την Κόρινθο χιλιάδες άνθρωποι βρίσκονται στους δρόμους. Χωρίς σπίτι, χωρίς κρεβάτι, χωρίς φαγί, χωρίς ρούχο να βάλουν επάνω τους, γιατί οι περισσότεροι πετάχτηκαν στους δρόμους με ό,τι φοροῦσαν καθένας επάνω του, μισόγυμνοι και έλεεινοί. "Όλα τους τὰ πλάκωσε ό σεισμός. "Όλοι έσείς, πού έχετε τὰ σπιτάκια σας και τὰ καλά σας, για βάλτε μια στιγμή στο νοῦ σας, τί είναι ένας άνθρωπος χωρίς σπίτι, ένας άνθρωπος, πού σε μια στιγμή τὰ έχασε όλα και βρέθηκε έρημος στους δρόμους. Συλλογιστήτε τους άρρωστους, πού κοιτώνται επάνω στα σκληρά χώματα. Τους γέροντες, πού δέν μπορούν να περπατήσουν, για να ακολουθήσουν τους άλλους στην τρομερή φευγάλα, και πού από στιγμή σε στιγμή μπορεί να πέση κανένας τοίχος να τους πλακώσει. Τις δυστυχημένες τις μανάδες, πού σέρνουν απ'τό χέρι τὰ παιδάκια τους, τὰ αδερφάκια σας νηστικά στους δρόμους. Τὰ μωρά παιδιά, πού κλαίνε στην άγκαλιά της μανούλας τους και κλαίει κι εκείνη, γιατί δέν έχει γάλα να τους δώσει, ρούχο να τὰ σκεπάση. Είναι να χάνη το νοῦ του κανένας. παιδιά μου, μπροστά σε τέτοια συμφορά.

Πολλά παιδιά άρχισαν νά κλαίν άπό τά λόγια αυτά του δασκάλου. Καί περισσότερο άπ'όλους ό φτωχός ό Τάσος, τó φτωχότερο παιδί τής τάξης, πού ήξαιρε, τί θά πή ξεσπίτωμα καί δυστυχία. Τότε ό δάσκαλος τούς είπε:

—«Η λύπη μας καί τά κλάματά μας δείχνουν, βέβαια, πόσο συμπονούμε τούς δυστυχισμένους. Καί δέν υπάρχει ευγενικότερο πράμα στον κόσμο τούτο άπό τήν συμπόνια. Άλλά τά δάκρυά μας, παιδιά μου, δέν ώφελούνε τίποτα τούς δυστυχισμένους. Πρέπει καί νά τούς βοηθοΰμε, όσο μπορεί καθένας.

Αυτή τή στιγμή, σέ όλη τήν Ελλάδα, μαζεύουν βοήθειες για τούς συφοριασμένους άδερφούς. Πλούσιοι καί φτωχοί δίνουν, ό,τι εύκολύνεται ό καθένας. Τó σχολείο μας δέ θά μείνη πίσω, πιστεύω. Άς φέρη αύριο καθένας, ό,τι μπορεί άπό τόν κουμπαρά του, άπό τις μικρές του οικονομίες. Καί ή τελευταία δραχμή άξιζει.

Άς μήν ντραπή κανένας νά φέρη καί τή δραχμή του ακόμα. Γιατί δέν είναι ή δραχμή, πού έχει τήν άξία. Είναι ή διάθεση εκείνου, πού τή δίνει. Καί είναι κάτι τι νά ξαίρη κανείς, ό,τι με τή δραχμούλα του ή τó πενηνταράκι του, έβαλε ένα λιθαράκι, για νά ξαναχτιστή τó σπίτι του ξεσπιτωμένου, έδωκε ένα κομματάκι ψωμί στον πεινασμένο, λίγο γάλα στο παιδί καί στον άρρωστο, πού τά έχασαν όλοι. Αυτή τήν ώραία εύχαρίστηση, παιδιά, περιμένω νά δώση καθένας άπό σās στον έαυτό σας.

Καί τώρα πηγαίνετε. Αύριο σās περιμένω πάλι

γιὰ νὰ στείλωμε, ὅ,τι μαζέψωμε, στοὺς δυστυχισμένους ἀδερφούς μας.

Καὶ ὁ δάσκαλος ἔβαλε πρῶτος στὸν κουμπαρα, ποὺ εἶχε φέρει μαζί του, τὸ δικό του τὸν «ὄβολό».

Β'.

Τὸ ἄλλο πρωὶ τὰ παιδιὰ ἦρθαν στὸ σχολεῖο μὲ τίς μικρές τους εἰσφορές γιὰ τοὺς δυστυχισμένους τοῦ σεισμοῦ. Ἐνας ἕνας σηκωνόταν ἀπὸ τὸ θρανίο, προχωροῦσε πρὸς τὸ τραπέζι τοῦ δασκάλου κι ἔρριχνε μέσα στὸν κουμπαρα, ποὺ εἶχε ἀκουμπήσει μπροστὰ ὁ δάσκαλος, ὅ,τι εἶχε φέρει μαζί του ἀπὸ τὸ σπίτι του.

Ὁ δάσκαλος σημείωνε μόνο τὰ ὀνόματα, χωρὶς νὰ προσέχη, τί ἔρριχνε ὁ καθένας. Ἔτσι, γιὰ νὰ μὴν ντρέπωνται τὰ παιδιὰ, ποὺ εἶχαν φέρει λίγα, οὔτε νὰ ὑπερφανεύωνται, ὅσα εἶχαν φέρει πολλά. Μόνο πότε πότε τοὺς ἔλεγε:

—Ὁ,τι δίνει, παιδιὰ, μου, κανεὶς γιὰ τοὺς φτωχοὺς ἔχει τὴν ἀξία του. Καὶ τὰ πολλὰ καὶ τὰ λίγα. Ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο θυμόσαστε τὴν παραβολὴ τοῦ «ὄβολου τῆς χήρας». Νὰ μὴν ντρεπόσαστε λοιπὸν κι ἐσεῖς γιὰ τὸν ὄβολό σας. Καὶ ἡ τελευταία πεντάρα θὰ πιάσῃ τὴ θέση της.

Ὅλα τὰ παιδιὰ εἶχαν περάσει ἀπὸ τὸν κουμπαρα καὶ εἶχαν ρίξει ἄλλος τὴ δραχμούλα του, ἄλλος τὸ δίδραχμό του, ἄλλος τὸ πενηνταράκι του. Μόνον ὁ Τάσος δὲν εἶχε φανῆ.

—Τί ἔγινε ὁ Τάσος ὁ Προκοπίου σήμερα; ρώτησε ὁ

δάσκαλος. "Ίσως νὰ ντράπηκε νὰ ἔρθῃ, γιατί δὲ θὰ εἶχε ὁ φτωχὸς νὰ φέρῃ τίποτε. "Ἐκανε κακὰ ὅμως. Ντροπὴ δὲν εἶναι νὰ μὴν δίνῃ κανεὶς, ὅταν δὲν ἔχη. Ντροπὴ εἶναι νὰ ἔχη καὶ νὰ μὴ δίνῃ. Ἐκτὸς ἂν εἶναι ἄρρωστο τὸ καημένο τὸ παιδί.

—Δὲν εἶναι ἄρρωστος....., πετάχτηκε καὶ εἶπε ἓνα πλουσιόπαιδο τῆς τάξης, ἓνα κακὸ παιδί, ποὺ περιφρονοῦσε τοὺς φτωχοὺς. Τὸν εἶδα τὸ πρωὶ καὶ τριγύριζε στὴ λαϊκὴ ἀγορὰ ἐδῶ παρακάτω.

Ἐπάνω στὴν ὀμιλία φάνηκε κι ὁ Τάσος.

—Γιατί ἄργησες, Προκοπίου; τοῦ εἶπε ὁ δάσκαλος.

Ἐὸ Τάσος ἔγινε κατακόκκινος. Δὲν ἤξαιρε, πῶς νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἄργητά του.

Καὶ ὁ Τάσος δὲν ἤξαιρε νὰ λήῃ ψέματα. Προχώρησε μὲ τὰ μάτια χσηλωμένα πρὸς τὸ τραπέζι μὲ τὸν κουμπάρὰ κι ἔρριξε μέσα ἓνα τάλληρο. Τάλληρο ὁ φτωχὸς ὁ Τάσος; Ὅλα τὰ παιδιὰ τὸν κοίταζαν καὶ δὲν πίστευαν τὰ μάτια τους. Ἐνα σούσουρο σηκώθηκε μέσα στὴν τάξη. Τότε ὁ δάσκαλος γύρισε καὶ τοῦ εἶπε:

—Εἶσαι ἀξιέπαινος, Προκοπίου! Δὲν ἔκανες ὅμως καλὰ νὰ φέρῃς τόσα πολλὰ. Ἡ οἰκογένειά σου ἔχει ἀνάγκη. Δὲν ἔπρεπε νὰ πέρῃς ἓνα τάλληρο ἀπὸ τὸ φτωχὸ τὸν πατέρα σου.

Τότε τὸ πλουσιόπαιδο πετάχτηκε πάλι καὶ εἶπε:

—Δὲν τὸ πῆρε, κύριε, ἀπὸ τὸν πατέρα του. Θὰ τὸ ἄρπαξε ἀπὸ κάπου. Τὸν εἶδα τὸ πρωὶ, ποὺ τριγύριζε γύρω ἀπὸ τὸν μπάγκο ἑνὸς μανάβη, ὅπου εἶχε ἀκουμπήσει ὁ ἄνθρωπος τὰ λεφτά του. Ἄποκεῖ ἴσως τὰ ἄρπαξε.

Ἄλλο σούσουρο σηκώθηκε πάλι στὴν τάξη. Τὰ παιδιά, μιὰ κοίταζαν τὸ συμμαθητὴ τους, ποῦ εἶχε πῆ τὸν τρομερὸ λόγο, μιὰ τὸν Τάσο καὶ μιὰ τὸ δάσκαλο, ποῦ τὰ εἶχε χαμένα κι ἐκεῖνος. Ἐξαφνα ὁ Τάσος, ποῦ εἶχε κατεβασμένα ὡς τότε τὰ μάτια του, σήκωσε τὸ κεφάλι του καὶ κοιτάζοντας τὸ δάσκαλο στὰ μάτια εἶπε μὲ πνιγμένη φωνή:

— Δὲν εἶμαι κλέφτης, κύριε! Στὴ λαϊκὴ ἀγορά, ποῦ ἤμουνα, δὲν πῆγα γιὰ νὰ κλέψω. Πῆγα γιὰ νὰ δουλέψω. Ἐκαμα δυὸ θελήματα σὲ δυὸ κυρίους, ποῦ εἶχαν ψω-



νίσει, καί μοῦ ἔδωσαν ἀπό δυὸ δραχμῆς ὁ καθένας. Ἐβαλα καί τὴ δραχμῆ, ποῦ μοῦ εἶχε δώσει ἡ μητέρα μου, ν'ἀγοράσω κουλούρι, κι ἔκανα τὸ τάλληρο. Ἐδωκα λεφτά, ποῦ τὰ ἔβγαλα μὲ τὴν ἐργασία μου.

Καὶ μὲ τὰ τελευταῖα αὐτὰ λόγια ὁ Τάσος ξέσπασε σὲ κλάματα. Τὸ ἄδικο τοῦ εἶχε πληγώσει τὴν καρδιά του.

—Ἐλα δῶ, παιδί μου..... τοῦ εἶπε ὁ δάσκαλος. Μὴν κλαῖς! Ἦσουν πάντα φτωχὸς καὶ τίμιος. Τιμὴ σου. Τώρα ἔδειξες, πὼς ἔχεις καὶ μεγάλη καρδιά. Μπράβο σου!

Καὶ τὸν ἔσφιξε στὴν ἀγκαλιά του καὶ τὸν φίλησε σὰν παιδί του.

Τὸ κακὸ πλουσιόπαιδο εἶχε γίνει κατακίτρινο ἀπὸ τὸ κακό του. Τότε ὁ δάσκαλος γύρισε καὶ τοῦ εἶπε:

—Ἐσένα δὲ σὲ τιμωρῶ γιὰ τὴν κακία, ποῦ ἔδειξες στὸ συμμαθητὴ σου. Ἀρκετὴ τιμωρία εἶναι γιὰ σένα αὐτό, ποῦ βλέπεις αὐτὴ τὴ στιγμή.

Καὶ τοῦ ἔδειξε τὰ ἄλλα παιδιά, ποῦ εἶχαν τριγυρίσει τὸν Τάσο καὶ τὸν χάηδευαν καὶ τὸν φιλοῦσαν.

ΜΙΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΠΑΡΕΛΑΣΗ

(Ἀπὸ ἓνα μαθητικὸ ἡμερολόγιο)

Χτὲς τὸ ἀπόγευμα, μόλις σχολάσαμε, εἶδαμε νὰ περνᾶ ἀπὸ τὸ σχολεῖο μας ἓνα τάγμα στρατοῦ. Μπροστὰ πῆγαινε ἡ στρατιωτικὴ μουσικὴ καὶ πίσω οἱ, στρατιῶτες μὲ κανονικὸ βῆμα καὶ μὲ τὰ τουφέκια στὸν ὤμο.



Μιά πενηνταριά παιδιά, μικρά και μεγάλα, ἄρχισαν νὰ χοροπηδοῦν γύρω ἀπὸ τὴ μουσική, νὰ τραγουδοῦν καὶ νὰ πηγαίνουν μὲ βῆμα χτυπώντας τὸ χάρακα ἐπάνω στὴ σάκα τους.

Ἐμεῖς στεκόμαστε στὸ πεζοδρόμιο καὶ κοιτάζουμε. Ἐνα παιδί γέλασε μ' ἓνα στρατιώτη, ποὺ κούτσαινε λιγάκι. Θὰ τὸν εἶχε πληγώσει τὸ παπούτσι ἀπὸ τὴ μακρινὴ καὶ κουραστικὴ πορεία.

Ἀμέσως ὅμως τὸ κακόπαιδο αὐτὸ ἔνοιωσε ἓνα βαρὺ

άντρίκιο χέρι στον ώμο του. Γύρισε να ιδῆ, ποιός ἦταν. Ἦταν ὁ δάσκαλός μας.

—Πρόσεχε καλά! τοῦ εἶπε ὁ δάσκαλος. Τὸ νὰ περιγελάς ἓνα στρατιώτη, πὺ εἶναι στὴ γραμμὴ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἐκδικηθῆ οὔτε ν'ἀπαντήση, εἶναι τὸ ἴδιο, σὰν νὰ προσβάλλης ἓναν ἄνθρωπο δεμένο. Εἶναι μιὰ πράξη πολὺ ἄσχημη!

Τὸ κακόπαιδο τὸ ἔβαλε στὰ πόδια.

Οἱ στρατιῶτες περνοῦσαν τρεῖς τρεῖς, ἰδρωμένοι, κατασκονισμένοι, ἐνῶ τὰ ὅπλα τους λαμποκοποῦσαν στὸν ἥλιο.

Ὁ δάσκαλος μᾶς εἶπε:

—Ἔσεῖς, παιδιά μου, πρέπει ν'ἀγαπᾶτε τοὺς στρατιῶτες. Εἶναι οἱ ὑπερασπιστές μας. Εἶναι πάντα ἔτοιμοι νὰ σκοτωθοῦν γιὰ μᾶς, ὅταν ξένος στρατὸς ἀπειλήσῃ τὴν Πατρίδα μας.

Εἶναι κι αὐτοὶ παιδιά, λίγο μεγαλύτερα ἀπὸ σᾶς. Κι αὐτοὶ ἔχουν τὸ σχολεῖο τους. Γιατὶ κι ὁ στρατὸς εἶναι ἓνα σχολεῖο, πὺ τὰ παιδιά μαθαίνουν χίλια πράματα. Μέσα σ'αὐτὰ τὰ παιδιά ὑπάρχουν πλούσιοι καὶ φτωχοί, ὅπως ὑπάρχουν καὶ μεταξύ σας, κι ἔρχονται ἀπ'ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδας. Αὐτὸ τὸ σύνταγμα, πὺ περνᾶ εἶναι παλιό, ἀπὸ αὐτὰ, πὺ πολέμησαν τοὺς περασμένους πολέμους. Οἱ στρατιῶτες δὲν εἶναι οἱ ἴδιοι, ἀλλὰ ἡ Σημαία μένει πάντα ἡ ἴδια. Αὐτὴ ἡ Σημαία ἔχει ἰδῆ πολλές μάχες καὶ πολλὰ παλικάρια ν'ἀγωνίζονται γι'αὐτή.

—Νά την! εἶπε ἓνας μαθητής.

Καὶ πράγματι, λίγο παρέκει φαινόταν ἡ Σημαία, πὺ

κυμάτιζε πάνω από τὰ κεφάλια τῶν στρατιωτῶν.

Ὅταν περάση ἡ κυανόλευκη, μᾶς εἶπε ὁ δάσκαλος, νὰ χαιρετίσετε στρατιωτικὰ μὲ τὸ χέρι στὸ μέτωπο.

Ἡ Σημαία, πού τὴν κρατοῦσε ἕνας ἀξιωματικός, πέρασε μπροστά μας, ξεσκισμένη καὶ ξεθωριασμένη καὶ μὲ τὰ παράσημα κρεμασμένα στὴν κορφή τοῦ κοντοῦ.

Ἐμεῖς χαιρετίσαμε ὅλοι μαζί στρατιωτικὰ.

Ὁ ἀξιωματικός, πού διεύθυνε τοὺς στρατιῶτες μᾶς κοίταξε μ'ἕνα χαμόγελο καὶ μᾶς ἀνταπόδωσε τὸ χαιρετισμό.

—«Εὔγε παιδιά!» εἶπε κάποιος, πού στεκόταν πίσω μας. Γυρίσαμε. Ἦταν ἕνας ἀνάπηρος ἀξιωματικός.

—«Εὔγε!» μᾶς εἶπε. «Ἐκάματε πολὺ ὥραϊα»!

Στὸ μεταξύ ἡ μουσικὴ ἔστριψε στὴ γωνία τοῦ μεγάλου δρόμου, περιστοιχισμένη ἀπὸ παιδιά, πού τὴν παρακολουθοῦσαν μὲ τραγούδια καὶ χαρούμενες φωνές.

—«Εὔγε!» ἐπανάλαβε ὁ ἀξιωματικός, ἐνῶ μᾶς παρατηροῦσε. Ὅποιος σέβεται τὴ Σημαία του ἀπὸ μικρός, ὅταν μεγαλώσῃ, τὴν ὑπερασπίζεται καλά».

Η ΣΗΜΑΙΑ

Πάντα κι ὅπου σ'ἀντικρύζω,
μὲ λαχτάρια σταματῶ
καὶ περήφανα δακρύζω,
ταπεινὰ σὲ χαιρετῶ.

Δόξα ἀθάνατη στολίζει
 κάθε θεία σου πτυχή
 και μαζί σου φτερουγίζει
 τῆς πατρίδας ἡ ψυχή.

Ὅταν ξάφνου σὲ χαηδεύει
 τ'ἀγεράκι τ'ἀλαφρό,
 μοιάζεις κῦμα, ποῦ σαλεύει
 μὲ χιονόλευκον ἀφρό.

Κι ὁ Σταυρὸς ποῦ λαμπυρίζει
 στὴν ψηλὴ σου κορυφή,
 εἶν'ὁ φάρος, ποῦ φωτίζει
 μιὰν ἐλπίδα μας κρυφή.

Σὲ θωρῶ κι ἀναθαρρεύω
 καὶ τὰ χέρια μου χτυπῶ·
 σὰν ἀγία σὲ λατρεύω,
 σὰν μητέρα σ'ἀγαπῶ.

Κι ἀπ'τὰ στήθη μου ἀνεβαίνει
 μιὰ χαρούμενη φωνή:
 νάσαι πάντα δοξασμένη,
 ὦ Σημαία γαλανή!

Ἰ. Πολέμης

Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΑΣ

-Ζένε, πού μόνος κι ἔρημος
 σὲ ξένους τόπους τρέχεις,
 πές μου, ποιὸς εἶν'ὁ τόπος σου
 καὶ ποιά πατρίδα ἔχεις;

--Τὴ μακρινὴ πατρίδα μου
 πάντα ποθῶ στὰ ξένα.

Ἐκεῖ τὰ χρόνια τῆς ζωῆς
 περνοῦν εὐλογημένα.

Ἐκεῖ κι ὁ θάνατος γλυκός,
 κι ἀφοῦ κανεὶς πεθάνη,
 ἔχει στὸ μνημα τοῦ Σταυρό,
 καντήλι καὶ λιβάνι.

Στ'ἀγαπημένο μου χωριὸ
 χαρὲς πάντα καὶ γέλια,
 στ'άλωνια τραγουδιῶν φωνές,
 ξεφάντωμα στ'ἀμπέλια.

Κι ὅταν χορεύη ἡ λεβεντιὰ
 στῆς Πασχαλιᾶς τὴ μέρα,
 βροντοκοπᾷ τὸ τύμπανο
 καὶ κελαηδεῖ ἡ φλογέρα.

Στὴ μακρινὴ Πατρίδα μου
 ἔχει εὐωδιὰ καὶ χάρη
 τὸ ταπεινότερο δεντρί,
 τὸ πιὸ φτωχὸ χορτάρι.

Στους κλώνους τῆς ἀμυγδαλιάς
 σμίγουν ἀνθοὶ καὶ χιόνια
 καὶ φέρνουνε τὴν ἀνοιξη
 γοργὰ τὰ χελιδόνια.

Στῶν μαγεμένων τῆς βουνῶν
 τὰ μαρμαρένια πλάγια
 γλυκολαλοῦν οἱ πέρδικες
 καὶ κλαίει ἡ κουκουβάγια.

Ἡ ἀσημένια θάλασσα
 μ'ἀφρούς τὴν περιζώνει
 κι ὁ οὐρανὸς μὲ τ'ἄστρα του
 τὴ χρυσοστεφανώνει.

Τὴ μακρινὴ Πατρίδα μου,
 πρὶν ἢ σκλαβιά πλακώση,
 τὴ δόξαζ'ἡ παλικαριά,
 τὴ φώτιζεν ἡ γνώση.

Καὶ τῶρ'ἀπὸ τὴ μαύρη γῆ,
 τὴ γῆ τὴ ματωμένη,
 πρόβαλε πάλ'ἡ ἐλευθεριά
 σὰν πρῶτ'ἀντρειωμένη.

—Φτάνει! τὴ χώρα, ποῦ μοῦ λές,
 τὴ γνώρισα, τὴν εἶδα
 τὴν μακρινὴ Πατρίδα σου
 ἔχω κι ἐγὼ Πατρίδα.

Γ. Δροσίνης

Η ΕΥΧΑΡΗ ΚΑΙ Ο ΝΕΙΛΟΣ

1. Ζανθή, είπε ή Δημώ, ή παραμάνα, θέλεις νά σοῦ διηγηθῶ τήν ἱστορία τῆς νυφίτσας, πού μπήκε σέ μιὰ σιταποθήκη;

—'Οχι! είπε ή Ζανθή.

—Μήπως θέλεις νά σοῦ διηγηθῶ γιά τόν 'Οδυσσεά, πού πήγε στή σπηλιά τοῦ Κύκλωπα;

—'Οχι! ὄχι! ἀπάντησε καί πάλι ή Ζανθή.

—'Αλήθεια, δέ θέλεις νά μάθης, πῶς ὁ φοβερὸς Πολύφημος, μέ τὸ ἕνα μεγάλο μάτι στό μέτωπο, κράτησε κλεισμένο μέσα στή σπηλιά του τόν πονηρὸ 'Οδυσσεά; Δέ θέλεις νά μάθης, πῶς ὁ 'Οδυσσεάς κατάφερε νά τοῦ βγάλῃ τὸ μάτι κι ὕστερα νά βγῆ ἀπὸ τὴ σπηλιά, κρυμμένος ἀποκάτω ἀπὸ τὴν κοιλιὰ τοῦ κριαριοῦ;

—'Οχι! ὄχι! ὄχι! ἀπάντησε μέ πείσμα ή Ζανθή.

—Ζανθή, ἀκούστηκε μιὰ βαρεία, γυναικεία φωνή, ἂν δέ θέλῃς νά κάτσης φρόνιμα καί δέν ἀκοῦς τὴ Δημώ, θά πῶ νά ἔρθῃ ἀμέσως νά σέ πάρῃ ή Μορμούκη, πού παίρνει ἐκεῖνα τὰ παιδιὰ, πού δέν ἀκοῦν!

Μόλις ἄκουσε «Μορμούκη» ή Ζανθή, λούφαξε, σώπασε καί κρύφτηκε στό εὐρύχωρο ἱμάτιο τῆς παραμάνας της, ἐνῶ ή Λευκίππη, ή μητέρα της, στόλιζε τὴν ἄλλη θυγατέρα της, τὴν Εὐχαρη.

Ἦταν ή μέρα, πού γίνονταν οἱ μεγάλες γιορτὲς τῆς παλιάς 'Αθήνας στήν ἐποχὴ τοῦ μεγάλου Περικλῆ.

'Απ'ὅλη τὴν 'Αττικὴ κι ἀπὸ πολλὰ μέρη τῆς 'Ελλάδας γέροι καί νέοι, ἄντρες καί γυναῖκες καί παιδιὰ,

Ήταν μαζεμένοι, για νά ίδουν τή μεγαλύτερη και λαμπρότερη γιορτή τῆς Ἀθήνας, τὰ μεγάλα Παναθήναια.

Ἡ γιορτή αὐτή γινόταν για χάρη τῆς Παλλάδας Ἀθηνᾶς, πού προστάτευε τήν πόλη.

Ἡ Εὐχάρη, κόρη τοῦ Δημοχάρη, ἑνός ἀπό τοὺς προκρίτους τῆς Ἀθήνας, εἶχε λάβει μέρος στό κέντημα τοῦ Πέπλου τῆς Ἀθηνᾶς. Ἐκεῖνο ἀκριβῶς τὸ πρωὶ θά τὸν πῆγαιναν μέ μεγάλη πομπή και λιτανεία, νά τὸν παραδώσουν στό ναὸ τῆς θεᾶς, πού ἦταν χτισμένος ἐπάνω στὸν ἱερὸ βράχο τῆς Ἀκρόπολης.

Οἱ δοῦλες ἔντυσαν τὴν Εὐχάρη μ' ἕνα ἄσπρο, σάν τὸ χιόνι, λινὸ φόρεμα, τὸ χιτῶνα. Ἡ μητέρα της τῆς ἔκαμε πλεξίδες τὰ ὠραῖα μαλλιά, τὰ σήκωσε ἐπάνω στό κεφάλι κι ὕστερα τῆς ἔβαλε ἕνα χρυσὸ στεφάνι. Ἀφοῦ



τὴν ἐτοίμασε καλά, τῆς ἔδωκε χαμογελώντας ἕναν πολύτιμο καθρέφτη ἀπὸ γυαλιστερό μπρούντζο, γιὰ νὰ γυαλιστῇ. Ἡ Εὐχαρη ἐνθουσιάστηκε. Ἐμοιαζε σὰν τὶς Καρυάτιδες!

Κι ἡ Λευκίππη τῶρα ἔβαλε τὰ καλύτερά της φορέματα καὶ στολίδια. Ἐπάνω στὸ μακρὺ φόρεμά της, ποὺ τὸ συγκρατοῦσε στὸ πλάι μιά χρυσή καρφίτσα, ἔρριξε ἕνα πολύτιμο ἱμάτιο κεντημένο μὲ πορφύρα· στὸ χέρι της ἔβαλε ἕνα χρυσὸ βραχιόλι μὲ δυὸ Σφίγγες χαραγμένες ἔπάνω καὶ ἀνάμεσα στὶς μπουῦκλες τῶν μαλλιῶν της κρέμονταν δυὸ σκουλαρίκια, μὲ δυὸ κύκλους ἀπὸ ἄσπρο σμάλτο.

—Μοῦ φαίνεται, πὼς ἀργήσαμε, μητέρα, εἶπε μὲ ἀνησυχία ἡ Εὐχαρη.

—Μιά στιγμή ἀκόμη, ἔχε ὑπομονή! εἶπε ἡ μητέρα της. Περιμένομε τὸ Νεῖλο νὰ μᾶς φέρη τὰ τριαντάφυλλα, ποὺ θὰ στολίσουν τὸ πανέρι σου. Μόλις ἔρθη, θὰ φύγωμε. Ὅπου κι ἂν εἶναι, ἔφτασε. Ὁ ἥλιος ψήλωσε. Ἐχομε βλέπεις καὶ τὴ φασαρία τῶν ἀδερφιῶν σου· ἡ Ξανθὴ δὲν κρατιέται καὶ βασανίζει τὴ Δημῶ· τὸν ἀδερφό σου, τὸ Λύση, ἀναγκάστηκα νὰ τὸν στείλω περίπατο μὲ τὸ Σίκκινο, τὸν παιδαγωγό του. Ὡ! αὐτὸ τὸ παιδί εἶναι ἀνυπόφορο μὲ τὶς ἀταξίες του. Τώρα μοῦ ζητᾷ ἐν'ἀλογάκι! Θέλει, λέει, νὰ πάη κι αὐτὸς καβάλα μὲ τ'ἄλλα παλικάρια στὴν Πομπή! Ἄκοῦς!

2. Μόλις εἶχε τελειώσει αὐτὰ τὰ λόγια ἡ Λευκίππη, κι ἀκούστηκαν φωνές ἀπὸ μιά μεγάλη αὐλὴ ἐκεῖ κοντά, ποὺ εἶχε γύρω γύρω μαρμάρينو περιστύλιο μὲ στοές. Ἐκεῖ γινόταν ἀπὸ τοὺς πλοῦσιους Ἀθηναίους ἡ ὑπο-



δοχή στους ξένους επισκέπτες. Ἡ Λευκίππη πετάχτηκε νὰ βγῆ ἔξω, γιὰ νὰ ἰδῆ. Ἀλλὰ ἐνῶ περνοῦσε ἀπὸ τὸ δωμάτιο τῆς οἰκονόμας καὶ τῶν ὑπηρετριῶν, βρέθηκε μπροστὰ σ' ἕνα γέρο μὲ ἄσπρα γένεια καὶ σ' ἕνα παιδί. Ὁ γέρος φοροῦσε ἕνα πλατὺ καὶ μακρὺ ἱμάτιο, ψηλά ὑποδήματα καὶ κρατοῦσε μιὰ βεργούλα· μάλλον αὐστηρὰ τὸ παιδάκι, ποὺ ἦταν ὡς ὀχτῶ χρονῶν! Αὐτὸ τὸ πρᾶμα δὲ φάνηκε παράξενο στὴ Λευκίππη.

—Τί ἔκαμες πάλι, Λύση; ρώτησε.

—Δέν τὸν θέλω πιά τὸν Παιδαγωγό, δέν τὸν θέλω!

έλεγε τὸ παιδί μὲ μιὰ φωνή, πού τὴν ἔκοβαν τ' ἀναφυλλητά.

—Γιατί, παιδί μου;

—Γιατί ὁ Σίκκινος δὲ μ' ἀφήνει νὰ κάμω τίποτε, οὔτε νὰ κουνηθῶ: Λύση, δὲ σταυρώνουν τὰ πόδια, ὅταν κάθονται. Λύση, μὴν ἀκουμπᾶς στὸ χέρι σου τὸ σαγόνι. Λύση, στὸ δρόμο νὰ πηγαίνης μὲ κατεβασμένα τὰ μάτια. Λύση, πρέπει νὰ ξαίρης, πῶς, ὅταν τρῶνε, παίρνουν τὴ σάλτσα μὲ τὸ ἓνα δάχτυλο, τὸ ψάρι καὶ τὸ κρέας μὲ τὰ δυό. Λύση, ὅταν κανένας ξύνεται, πρέπει νὰ τὸ κάνη μὲ διάκριση. Λύση, ἀπὸ δῶ, Λύση ἀπὸ κεῖ, μὲ τρέλλανε! Ὁχι, ὄχι, δὲν τὸν θέλω πιὰ τὸν Παιδαγωγό! Περισσότερο προτιμοῦσα τὴ Μορμολύκη, ὅταν ἦμουνα μικρός!

—Πολὺ καλὰ, εἶπε ἡ Λευκίππη. Σίκκινε, ἀφοῦ ὁ Λύσης δὲ σέ θέλει, θὰ πᾶς μόνος σου νὰ ἰδῆς τὴν Πομπή κι αὐτὸν θὰ τὸν ἀφήσωμε στὸν Τύχωνα νὰ τὸν φυλάη τὴν ὥρα τῆς Πομπῆς.

Ὁ Σίκκινος, πού γνώριζε καλὰ, πῶς δὲν ἦταν αὐστηρὴ ἡ Λευκίππη, χαμογέλασε μέσα στ' ἄσπρα γένεια του κι ὁ Λύσης, μαζωμένος, καθάριζε τὰ μάτια του μὲ τίς γροθιές του.

3. Ἐνα χτύπημα ἀκούστηκε ἀπὸ κλείσιμο τῆς αὐλόπορτας, συνωδευμένο μὲ γάβγισμα τοῦ σκύλου, πού φύλαγε τὴν εἴσοδο. Ἡ μητέρα, προσέχοντας στὸ χτύπημα αὐτό, λησμόνησε τὸ Λύση. Ἐρχόταν ὁ Νεῖλος μ' ἓνα πανέρι στὸ χέρι, μιὰ τούφα φρεσκοκομμένα, δροσσοτάλαχτα τριαντάφυλλα.

—Α! σ' εὐχαριστῶ, Νεῖλο! Τί ὠραῖα λουλούδια!

εἶπε ἡ Εὐχαρη, πού παρουσιάστηκε μὲ τὸ χτύπημα τῆς πέρτας καὶ πῆρε τὰ τριαντάφυλλα ἀπὸ τὰ χέρια του.

Στὰ ἀπλὰ αὐτὰ λόγια ὁ δοῦλος κοκκίνισε λιγάκι. Ἦταν εὐχαριστημένος, πού τῆς ἄρεσαν. Γιατί αὐτὰ τὰ λουλούδια τὰ εἶχε φυλαγμένα ἀπὸ καιρὸ γι' αὐτὴ σὲ κάτι ἀπόμερες τριανταφυλλιές, σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ κήπου τοῦ Δημοχόρη. Τὰ εἶχε μόνος του καλλιεργημένα καὶ φροντισμένα. Μὰ εἶχε δίκιο νὰ περιποιηθῆται τὴν Εὐχαρη. Σ' αὐτὴ δὲ χρωστοῦσε τὸ ὅτι ἦταν ὁ πιὸ εὐτυχισμένος δοῦλος τῆς Ἀθήνας;

Δυὸ χρόνια πρωτότερα ἢ ἐσοδεῖα τῆς Ἀττικῆς ἦταν ἄσκημη. Ὁ Δημοχόρης, πού εἶχε περισσότερα ἀπὸ δέκα καράβια δεμένα στὸ λιμάνι τοῦ Πειραιᾶ, ἀποφάσισε καὶ ταξίδεψε μόνος του στὰ παράλια τοῦ Βοσπόρου, γιὰ ν' ἀγοράσῃ σιτάρια.

Ἐμειν' ἐκεῖ πέντε μῆνες.

Μιὰ μέρα πληροφορήθηκε ἡ Λευκίππη, πὼς φάνηκε στὴ θάλασσα ὁ στολίσκος μὲ τὸν ἄντρα της. Κατέβηκε λοιπὸν στὸν Πειραιᾶ μὲ τὴν Εὐχαρη, τὸ Λύση καὶ τὴν Ζανθὴ, γιὰ νὰ ὑποδεχθῆ πρώτη πρώτη τὸν ἄντρα της.

Ὅταν ἔφτασαν στὸ λιμάνι, τὰ παιδιά ἔμειναν μὲ ἀνοιχτὸ τὸ στόμα. Ἡ κίνηση τοῦ λιμανιοῦ, τὰ καΐκια, πού ἀρμένιζαν στὸ ἀνοιχτὸ πέλαγος γέρνοντας ἐλαφρά μὲ τὸ γλυκοφύσημα τοῦ ἀέρα· οἱ τριήρεις, δηλ. τὰ καράβια μὲ τὶς τρεῖς σειρὲς κουπιᾶ, τὴ μιὰ ἐπάνω στὴν ἄλλη· τὸ χτύπημα τῶν κουπιῶν, πού γινόταν μὲ ρυθμὸ· τὸ ξεφόρτωμα τῶν караβιῶν, πού ἔφερναν στὸν Πειραιᾶ τοὺς τάπητες τῆς Μιλήτου, τὴν ξυ-

λεία τῆς Μαύρης θάλασσας, τὰ φρούτα τῶν νησιῶν τοῦ Αἰγαίου..... ὅλα τοὺς ἔκαναν νὰ θαυμάζουν!

Ἐξαφνα ὅμως ἡ Εὐχαρη ἔβαλε μιὰ φωνή. Τί τρέχει;

Σ'ένα καράβι, πού ἦρθε ἀπὸ τὴ Θράκη κι οἱ δοῦλοι ξεφόρτωναν τὰ κρασιά, εἶδε τὸν ἐπιστάτη νὰ δέρνη ἀλύπητα ἓνα δοῦλο, γιατί ἔκαμε κάποια ἀπροσεξία. Τὰ κτυπήματα τῆς μάστιγας ἔπεφταν σὰν βροχὴ ἐπάνω στὸ γυμνὸ κορμὶ τοῦ δούλου καὶ τὸ αἷμα ἔτρεχε τόσο ἄφθονο, πού κι ὁ πιὸ σκληρόκαρδος θὰ λυγιζόταν.

Τὸ κοριτσάκι χλόμιασε καὶ λίγο ἔλειψε νὰ λιγοθυμήσῃ. Ὄταν σὲ λίγο ἀποβιβάστηκε ὁ πατέρας, ὁ Δημοχάρης, ἀπὸ τὴν ὀκκάδα του, πήδησε στὸ λαιμό του, τρέμοντας ἀκόμη, καὶ μὲ τὰ μάτια γεμάτα δάκρυα τοῦ ψυθύρισε στ'αὐτί;

—Πατέρα μου, θέλεις νὰ καλοκαρδίσης τὴν κόρη σου;

—Θέλω βέβαια, εἶπε γελώντας ὁ Δημοχάρης. Πές μου, τί θέλεις ἀπὸ μένα, παιδί μου.

—Ἀγόρασέ μου αὐτὸν τὸ σκλάβο!

Μὲ λίγα λόγια διηγήθηκε τότε στὸν ἄντρα τῆς ἡ Λευκίπιτη τὸ ἐπεισόδιο τοῦ δούλου. Δὲ χάνει καιρὸ ὁ πλούσιος Ἀθηναῖος, δίνει 400 δραχμὲς, ἀγοράζει τὸ δυστυχισμένο δοῦλο καὶ τὸν παίρνουν μαζί τους στὴν Ἀθήνα.

Ὁ Νεῖλος, ἔτσι τὸν ἔλεγαν, ἦταν ἀπὸ τὴ Συρία. Ἐνας ἄνθρωπος ὡς ἐκεῖ ἐπάνω, μεγαλόσωμος καὶ δυνατός. Εἶχε ὅμως κι ἄλλα προτερήματα. Ἦταν πολὺ ἔξυπνος καὶ ἀφωσιωμένος στὸν κύριό του. Γι'αὐτὸ ὁ Δημοχάρης τοῦ εἶχε ἐμπιστευθῆ τὴν ἐπίβλεψη στὸ χτήμα του.

—'Ο κύριος είναι ἔδω; ρώτησε ὁ Νεῖλος, ἀφοῦ παράδωσε στό μάγερα τὰ λαχανικά καί τὰ φρούτα. Θέλω νά τοῦ μιλήσω γιά τ'ἀμπέλια του.

—'Όχι, εἶπε ἡ Λευκίππη. Πῆγε στοὺς ἀγῶνες, πού γίνονται στό Στάδιο, στήν ὄχθη τοῦ Ἰλισσοῦ. Μείνε δῶ σήμερα νά ἰδῆς τή γιορτή καί τὸν βλέπεις τὸ βράδυ.

Ἦρθε τέλος ἡ ὥρα νά φύγουν γιά τὴν Πομπή. Ἡ Λευκίππη, τὰ παιδιά της καί οἱ σκλάβοι της ἄφησαν τὸ σπίτι καί τράβηξαν κατὰ τὴν Ἀκρόπολη.

4. Ἡ πομπή τῶν Παναθηναίων ξεκινοῦσε ἀπὸ τὸν «Ἐξω Κερομεικό», πού ἦταν κοντὰ στό Νεκροταφεῖο τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων. Ἐκεῖ μαζεῦονταν ὅλοι, ὅσοι θὰ λάβαιναν μέρος στήν παρέλαση. Περνοῦσαν ἀπὸ τὸ Δίπυλο, μὲ τις δυὸ μεγάλες πύλες, καί ἀκολουθώντας ὕστερα τὸν πλατὺ «δρόμο», ἔτσι τὸν ἔλεγαν, βάδιζαν πρὸς τὴν Ἀκρόπολη.

Μπροστὰ μπροστὰ πήγαιναν οἱ ἱερεῖς, οἱ ἱέρειες, οἱ μάντηδες, οἱ κήρυκες καί οἱ γέροι, μὲ βάδισμα μεγαλόπρεπο, βαρὺ καί ἐπιβλητικό, κρατώντας ἐλιόκλαδα.

Ἐπειτα ἀκολουθοῦσαν οἱ ὀπλίτες, πού λαμποκοποῦσαν μὲ τις γυαλιστερές ἀσπίδες καί τις λόγχες. Ἀπὸ κοντὰ βόδιζαν περήφανα τὰ παλικάρια, πού εἶχαν νικήσει στοὺς ἀγῶνες: στό δρόμο καί στό πήδημα, στό λιθάρι, στό ἀκόντιο καί στὰ ἄλλα ἀγωνίσματα. Οἱ περισσότεροί ἀπ'αὐτοὺς πήγαιναν ἐφιπποί, καμαρωτοὶ ἐπάνω στὰ περήφανα ἄλογά τους. Ἄλλοι πάλι πήγαιναν μὲ τὰ «πομπικά ὄρματα», πού εἶχαν νικήσει στοὺς ἀγῶνες.

Ἄμορφα παιδιά, ἀσπροντυμένα, ξεφύλλιζαν τριαντά-



φλλα και ἔρριχναν στὸν ἱερὸ δρόμο. Ἀκολουθοῦσαν ἔπειτα οἱ λιγερὲς παρθένες τῶν εὐγενῶν, μὲ πανέρια στὸ κεφάλι, γαρνιρισμένα μὲ γιρλάντες ἀπὸ λουλούδια. Μέσα στὰ πανέρια εἶχαν τὰ σκεύη, ποὺ χρειάζονταν γιὰ τὶς θυσίες. Αὐτὲς ἦταν οἱ κανηφόρες. Ἀνάμεσα σ'αὐτὰ τὰ κορίτσια φαινόταν καὶ ἡ Εὐχαρη. Βάδιζε σοβαρὰ καὶ περήφανα.

Ἡ χαριτωμένη ὁμάδα τῶν κοριτσιῶν περνοῦσε καὶ οἱ ἐπευφημίες τῶν θεατῶν ἔφταναν ὡς τὸν οὐρανό. Οἱ θεατὲς ἦταν ἀνεβασμένοι στὶς στέγες τῶν σπιτιῶν ἢ σκαρφαλωμένοι στὶς ἐξέδρες, ποὺ εἶχαν στημένες γιὰ τὴ γιορτὴ. Ἄλλοι εἶχαν μαζευτῆ στὰ σταυροδρόμια καὶ ὅλο προσπαθοῦσαν νὰ σπᾶσουν τὴ ζώνη, ἐνῶ τοὺς συγκρατοῦσαν μὲ δυσκολία μισθοφόροι Σκύθες.

Σέ λίγο ἕνα ὠραῖο καράβι μέ τρεῖς σειρές κουπιῶν, κυλώντας ἐπάνω σέ τροχούς, μέ τὸ ἱερό πέπλο τῆς θεᾶς κρεμασμένο στό κατάρτι του, ἄρχισε νά προχωρῆ. Μπροστά πήγαιναν μουσικοὶ μέ αὐλούς καὶ μέ λύρες καὶ ἀκολουθοῦσαν χορεύτριες.

Τέλος προχωροῦσε μιὰ μακριὰ γραμμὴ ἀπὸ ζῶα, βόδια καὶ πρόβατα, πού θά θυσιάζονταν στό βωμὸ τῆς Παλλάδας, ἐνῶ οἱ προσκυνητές, μέ γιορτάσιμη στολή, φαιδροὶ κι ἐνθουσιασμένοι, ἔφερναν τὸ κρασί, πού θά ἔπιναν σέ μεγάλα «Π α ν α θ η ν α ἱ κ ἄ π ο τ ῆ ρ ι α» καὶ πού διασκέδαζαν ὡς τὸ βράδυ.

Ἡ Πομπὴ ἔστριψε στό διπλὸ τεῖχος τῆς Ἀκρόπολης, πρῶτα ἀνατολικά καὶ ὕστερα νότια, γιὰ νά ἔρθη νά σταματήσῃ μπροστά στό λόφο τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ὁ λαός, πού στεκόταν στοὺς γύρω λόφους, ἀτένιζε τοὺς μαρμάρινους ναοὺς, πού ξεχώριζαν ἀποκάτω ἀπὸ τὸ λαμπρὸ οὐρανό. Νά, τὸ Ἐρέχθειο μέ τὶς λεπτές καὶ ψηλές Ἴωνικὲς κολόνες του! Νά, καὶ ὁ Παρθενῶνας μέ τὶς δωρικὲς κολόνες του καὶ τὰ γιγάντια ἀγάλματα τοῦ Φειδία καὶ μέ τὴ Ζωφόρο γύρω γύρω, πού παράστανε τὴν ἴδια τὴν παρέλαση. Παράστανε καὶ τοὺς θεοὺς ἀκόμη, πού κατέβαιναν νά ἰδοῦν τὴν Πομπή! Ἐκεῖ μέσα στὸν Παρθενῶνα ἦταν τὸ χρυσελεφάντινο ἀγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς. Νά, καὶ τὰ μεγαλόπρεπα Προπύλαια τῆς Ἀκρόπολης, πού ἔλαμπαν ἀπὸ τὸ μάρμαρο καὶ μπροστά τους ὁ μικρὸς ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης.

5. Ἡ Λευκίππη μέ τὴν Ζανθὴ καὶ τὸ Λύση καὶ μέ τὴ

Δημῶ καὶ τὸ Σίκκινο, συναντήθηκαν μὲ τὸν ἄντρα τῆς στοῦ τραπεζίτη Πασίωνα. Ὁ Πασίωνας κατοικοῦσε σ' ἓνα σπίτι, ποῦ βρισκόταν στὸ πέρασμα τῆς Πομπῆς, ἀναμεταξὺ τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τῆς συνοικίας τῆς Ἀκρόπολης. Κι ἀπὸ τὸν ἐξώστη, πρᾶμα σπάνιο στὶς ἀρχαῖες πόλεις, ποῦ ἦταν στὸ πρῶτο πάτωμα, παρακολουθοῦσαν τὴν Πομπή. Ἀνέβαινε πιά τώρα ἀργὰ ἀργὰ πρὸς τὰ Προπύλαια.

Περνοῦσαν ἱερεῖς, ἀθλητές, μουσική, παιδιὰ, κορίτσια, ὅταν ἔξαφνα στὴ μέση τοῦ δρόμου ἀκούστηκαν ἄγριες φωνές. Εἶδαν ἀνθρώπους, ποῦ ἔτρεχαν σὰν τρελλοί, καὶ κατόπι ἓνα βόδι. Ἦταν μανιασμένο, χτυποῦσε τὰ πλευρά του μὲ τὴν οὐρά του καὶ τρέχοντας, μὲ τὸ κεφάλι κατεβασμένο, ἀναποδογυρίζε, ὅ,τι ἔβρισκε μπροστά του..... Μπήκε ξαγριεμένο μέσα στὴν Πομπή. Εἶχε ξεφύγει ἀπὸ τὴ σειρά του, ξετρελαμένο ἀπὸ μιὰ μῦγα, ποῦ τὸ κέντησε. Φόβος καὶ τρόμος στὸ πλῆθος!

Ἡ Λευκίππη σκύφτει νὰ ἰδῇ καὶ τί βλέπει! Τὴ στιγμή ἐκείνη τὸ ξαφνιασμένο βόδι μπαίνει ἀνάμεσα στὰ κανηφόρα κορίτσια, τρέχουν ἐκεῖνα περίτρομα καὶ ἡ Εὐχαρη στέκεται ξαφνιασμένη· τὸ βόδι ἐτοιμάζεται μὲ μιὰ ἄγρια κίνηση νὰ τὴ χτυπήσει μὲ τὰ κέρατά του.

Ὁ Δημοχάρης πετάχτηκε ἔξω σὰν τρελλός.

Πρὶν ἀπ' αὐτὸν ὅμως, ἀπὸ μιὰ πάροδο τοῦ Δρόμου, πετιέται ἓνας ἀνθρώπος. Ἦταν ὁ Νεῖλος, ὁ σκλάβος, ποῦ ἔτυχε νὰ εἶναι μπροστά σ' αὐτὴ τὴ σκηνή. Μὲ μιὰ ἀπότομη χειρονομία ἀναποδογυρίζει τὸ Σκύθη, ποῦ φύλαγε τὴ γραμμὴ, καὶ τρέχει κατεπάνω στὸ βόδι, τὴ



στιγμή ακριβώς, πού ἔσκυβε τὸ κεφάλι του νὰ χτυπήσῃ τὴν Εὐχαρη. Τὸ πλῆθος ἔτρεχε τρομαγμένο. Ὁ Νεῖλος πιάνει τὸ βόδι ἀπὸ τὰ κέρατα καὶ μὲ τὰ ἀτσαλένια χέρια του στρήβει τὸ κεφάλι του πρὸς τὰ δεξιὰ. Ἐτσι ἡ Εὐχαρη γλίτωσε τὸ χτύπημα καὶ βρέθηκε λιγοθυμισμένη.

Ἡ Εὐχαρη σὲ λίγο ἦρθε στὸν ἑαυτὸ της. Ἀναστέναξε, ἐνῶ στὰ χλομὰ ἀπὸ τὴ φρίκη μάγουλά της κυλοῦσαν μεγάλα δάκρυα. Σιγά σιγά ὁ Δημοχάρης, πού ἔφτασε ἐκείνη τὴ στιγμή, σήκωσε στὰ χέρια τὴν κόρη του, οἱ βοϊδολάτες ἔδεσαν πάλι τὸ ἀφηνιασμένο ζῶο καὶ ἡ λιτανεῖα ἐπανάλαβε τὴν πορεία της κατὰ τὸ Ἐρέχθειο. Ζάπλωσαν τὴν Εὐχαρη σ' ἓνα κρεβάτι στὸ σπίτι το

Πασίωνα. Δέν ἦταν σοβαρά χτυπημένη, ἀλλά τὸ ἀπότομο πέσιμο τῆ ζάλισε, κι ἐνῶ ἡ μητέρα της ἔκλαιγε καὶ χτυπιόταν, αὐτὴ κοιμόταν ἤσυχα.

Φωνές χαρᾶς, τραγουδιῶν, γλυκεῖα μουσικὴ, ποὺ ἔρχονταν ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολη, γλύκαιναν σὰν νανουρίσματα τὸν ὕπνο της. Ὁ λαός, μόλις ἔφτασε στὴν κορυφὴ τῆς Ἀκρόπολης, ἔψαιλινε ὕμνους στὴ θεά.....

6. Κατὰ τὸ βράδυ ἡ Εὐχαρη μισοάνοιξε τὰ μάτια της. Γύρω της εἶδε τὴ Λευκίππη καὶ τὸ Δημοχάρη, ἔπειτα τὸν Πασίωνα καὶ τὴν γυναῖκα του τὴν Ἐπίχαρη καὶ μὲς στὴ σκιά, κοντὰ στὴν Ξανθὴ καὶ στὸ Λύση, τὴ Δημῶ, τὸ Σίκκινο καὶ τὸ Νεῖλο.

—Πατέρα! εἶπε μὲ σιγανὴ καὶ πονεμένη φωνή, δὲ θέλω πιὰ ὁ Νεῖλος νὰ εἶναι σκλάβος.

—Νεῖλο! εἶπε ὁ Δημοχάρης, κοιτάζοντας τὸ Σύριο, ἀπ'αὐτὴ τὴ στιγμή σὲ ἀπελευθερώνω καὶ ἀπὸ αὔριο θὰ εἶσαι διευθυντὴς στὸ χτῆμα μου!

Καὶ ὁ Νεῖλος, ποὺ δὲ μποροῦσε νὰ κρατήσῃ τὴ συγκίνησή του, ἀποκρίθηκε:

—Ὁ ἀφέντης μου ὁ Δίας ἐλπίζω νὰ μοῦ δώσῃ μιὰ μέρα τὴν εὐκαιρία νὰ σοῦ χαρίσω τὴ ζωὴ μου.

ΤΟ ΝΗΣΑΚΙ

Νησάκι μου ὄμορφο,
καμαρωμένο,
στά ξένα κι ἄν μένω,
δέ σέ ξεχνῶ.

Τῆ νύχτα βρίσκομαι
ξάφνω σιμά σου,
στήν ἀμμουδιά σου,
πού ἀγαπῶ.

Τρέχω, ξαπλώνομαι,
κάθομαι χάμω,
πάνω στὸν ἄμμο
παιζογελῶ.

Νά κι οἱ βαρκοῦλες σου
γοργοκυλᾶνε·
θαρρεῖς, πετᾶνε
μέσ στοῦ γιαλό.

Καλή βαρκοῦλα μου,
ἔλα στά ξένα!
Ἄχ, πάρε καί μένα,
σέ καρτερῶ.

Νησάκι μου ὄμορφο,
καμαρωμένο,
στά ξένα κι ἄν μένω
δέ σέ ξεχνῶ!

Α. Προβελέγγιος.

ΟΙ ΨΑΡΑΔΕΣ

Τώρα, πού φυσούν βοριάδες
 και τὸ κῦμα εἶναι ψηλό,
 ἄχ! ὅς ἤμαστε ψαράδες
 μέρα νύχτα στὸ γιαλό!

Τ' ἄσπρο κῦμα νὰ μᾶς λούζη
 σκάζοντας στήν κουπαστή,
 τ' ἀγριοβόρι νὰ μᾶς τσούζη,
 κι ὅμως νάμαστε ζεστοί.

Νὰ μᾶς χαιρετοῦν οἱ γλάροι
 μὲ ζηλιάρικη κραξιό,
 νὰ μὴ φεύγη οὐτ' ἓνα ψάρι
 ἀπ' τὴν κάθε μας ριξιό.

*Ὅταν ράβωμε τὰ δίχτυα
 σ' ἀκρογιάλι ἀμμουδερό,
 νὰ περνοῦν τὰ μερονύχτια
 μὲ τραγούδια καὶ χορό.

Κι ὅταν μᾶς κρατοῦν οἱ μπόρες
 μὲς τὶς λιμανοφωλιές,
 νὰ περνοῦμε λίγες ὥρες
 στὶς φτωχές μας φαμελιές.

Γ. Ἀθάνας

ΜΙΑ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΣΟΥΝΙΟ

1.

Αυτό τὸ καλοκαίρι ἡ οἰκογένεια τοῦ κυρίου Παυλίδη δὲν εἶχε πᾶει ταξίδι, σὰν τὶς ἄλλες τὶς χρονιές.

—Δὲν πειράζει..... εἶπε στὰ παιδιὰ ὁ κύριος Παυλίδης. Ἄντι ἓνα ταξίδι μεγάλο θὰ κάνουμε πολλὰ μικρά, χωρὶς νὰ φύγωμε ἀπ'τὴν Ἀθήνα. Γιατὶ εἶναι ντροπὴ νὰ ἔχωμε ἰδεῖ τόσα ἄλλα μέρη καὶ νὰ μὴν ξαίρωμε, τί βρίσκεται γύρω ἀπὸ τὴν Ἀθήνα μας. Εἶναι, σὰν νὰ κάθεται κανεὶς ὀλοένα μέσα στὴ σάλα του καὶ νὰ μὴν ξαίρη τ' ἄλλα δωμάτια τοῦ σπιτιοῦ του. Νὰ μὴν ἔχη κατεβῆ στὸ περιβόλι του, νὰ μὴν ἔχη ἀνεβῆ στὴν ταρατσα του. Αὐτὸ τὸ καλοκαίρι λοιπὸν θὰ γνωρίσωμε τὴν ὠραία μας Ἀττικὴ.

Ἔτσι, κάθε Κυριακὴ, ἡ οἰκογένεια τοῦ κυρίου Παυλίδη εἶχε κι ἀπὸ μιὰ ἐκδρομὴ. Πότε μὲ τὸ αὐτοκίνητο καὶ πότε μὲ τὴ βάρκα ἢ κανένα μικρὸ βαποράκι.

—Αὔριο—εἶπε ἓνα Σαβατόβραδο στὸ τραπέζι ὁ κύριος Παυλίδης— θὰ πᾶμε στὸ Σούνιο.

—Τί εἶναι τὸ Σούνιο, μπαμπά; ρώτησαν τὰ παιδιὰ, πού δὲν τὸ θυμοῦνταν καλά ἀπὸ τὴ Γεωγραφία.

Ὁ κύριος Παυλίδης πρὶν ἀπὸ κάθε ἐκδρομὴ τοὺς ἐξηγοῦσε, τί εἶναι ἐπάνω κάτω τὸ μέρος, πού θὰ πήγαιναν καὶ τί εἶχαν νὰ ἰδοῦν.

—Τὸ Σούνιο, παιδιὰ—τοὺς εἶπε—εἶναι ἓνα ἀκρωτήριο, ἓνας κάβος, ὅπως λένε οἱ σημερινοὶ ναυτικοί. Δηλαδή ἓνα κομμάτι, μιὰ γλῶσσα στεριάς, πού μπαίνει στὴ

θάλασσα. Ἡ πατρίδα μας ἔχει πολλὰ ἄκρωτήρια. Ἐναι ἀπ' αὐτὰ εἶναι καὶ τὸ Σούνιο. Καὶ εἶναι καὶ τὸ πιὸ κοντινὸ στὴν Ἀθήνα ἀπ' ὅλα. Σὲ μιάμιση ὥρα, μὲ τὸ αὐτοκίνητο, θὰ εἴμαστε ἐκεῖ. Καὶ θὰ βρεθοῦμε στὴν ἄκρη τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδας πρὸς τὸ μέρος αὐτό.

Καὶ ἔδειξε μὲ τὸ χέρι του πρὸς τὸ μέρος τοῦ Νοτιᾶ. Ἐπειτα ἀνοίξε ἓνα μικρὸ χάρτη καὶ τοὺς ἔδειξε τὴ Στερεᾶ Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀττικὴν.

—Νὰ καὶ τὸ Σούνιο! Ἐδῶ τελειώνει ἡ Ἀττικὴ. Κι ἀπὸ δῶ ἀρχίζει ὁ Σαρωνικὸς κόλπος. Εἶναι ἡ θάλασσα, ποὺ βλέπετε ἐδῶ στὸ χάρτη καὶ ποὺ τὴν ἔχετε γνωρίσει κι ἀπὸ κοντὰ στὸ Φάληρο, ὅπου κάνετε τὰ μπάνια σας.

Τὰ παιδιὰ ἔσκυψαν καὶ κοίταξαν στὸ χάρτη. Ἡξαιραν τώρα, ποῦ θὰ βρεθοῦν τὸ πρωί, κι ἔκαναν ἀπὸ τώρα τὸ ταξίδι τους μὲ τὰ δαχτυλάκια τους ἐπάνω στὶς γραμμὲς τοῦ χάρτη.

—Αὐτὸς ὁ κάβος λοιπὸν—τοὺς εἶπε ὁ πατέρας τους, ὅταν ἄραξαν τὰ δαχτυλάκια τους στὸν κάβο—εἶναι τὸ Σούνιο. Οἱ ναυτικοὶ μας τὸν λένε Κάβο-Κολόνες, γιατί ἐπάνω στὸν κάβο αὐτὸ εἶναι ἓνας ἀρχαῖος ναὸς μὲ κάτασπρες κολόνες. Οἱ ναυτικοὶ μας λοιπὸν, βλέποντας τίς κολόνες ἀπὸ τὸ πέλαγος, τοῦ ἔδωσαν αὐτὸ τὸ ὄνομα. Δηλαδή ὁ κάβος μὲ τίς κολόνες. Αὐτὰ ὅμως θὰ τὰ ἰδοῦμε καλύτερα ἀπὸ κοντὰ μὲ τὰ μάτια μας, ὅταν ἀνεβοῦμε ἐπάνω στὸ ναό.

Τὰ παιδιὰ τώρα ἤξαιραν ἐπάνω κάτω, τί ἔχουν νὰ

ίδου·ν καὶ δὲν ἔβλεπαν τὴν ὥρα νὰ ξημερώσῃ, γιὰ νὰ βρεθοῦν στὸ ὠραῖο αὐτὸ μέρος.

2.

Τὸ πρωὶ ἦρθε τὸ αὐτοκίνητο καὶ τοὺς πῆρε στὴν ὥρα του. Πῆραν μαζί καὶ τὰ δυὸ μικρὰ παιδιὰ, τὸ Μάριο καὶ τὴ Μαρία, γιὰ ν'ἀλλάξουν τὸν ἀέρα τους.

—Νὰ πάρωμε καὶ τὸ Μοῦργο μαζί;..... ρώτησ ὁ Παῦλος, πού δὲ χωριζόταν ποτὲ ἀπ'τὸ πιστό του σκυλάκι.

Ὁ πατέρας του δὲν τοῦ χάλασε τὸ χατήρι του.

—Ἄς ἔρθῃ τέλος πάντων κι ὁ Μοῦργος, εἶπε χαμογελώντας. Κάτι θὰ καταλάβῃ κι αὐτός.

Ὁ Μοῦργος, πού τρελαινόταν γιὰ τὶς ἐκδρομές, πήδησε πρῶτος στὸ αὐτοκίνητο. Ἔβαλαν μέσα καὶ τὸ καλαθάκι τους μὲ διάφορα κρύα φαγητά, πού τοὺς εἶχε ἐτοιμάσει ἡ μητέρα τους, καὶ ξεκίνησαν.

Τί ὠραῖο ταξίδι! Τράβηξαν ἀπ'τὸ δρόμο τῶν Μεσογείων, πού πηγαίνει στὰ διάφορα χωριὰ τῆς Ἀττικῆς. Καὶ κάθε λίγο περνοῦσαν κι ἀπὸ μέσα ἀπὸ ἓνα ὠραῖο χωριουδάκι. Καθὼς ἦταν Κυριακὴ, οἱ χωρικοί, μαζεμένοι στὰ μαγαζάκια τῶν χωριῶν, κοίταζαν τὸ αὐτοκίνητο, πού περνοῦσε, καὶ τοὺς καλημέριζαν μὲ καλωσύνη. Τὰ παιδάκια ἔτρεχαν ἀπὸ πίσω τους μὲ πηδημάτα καὶ φωνές, ὥσπου ἀπόσταιναν καὶ σταματοῦσαν. Ὁ Μοῦργος περήφανος, πού βρισκόταν ἐπάνω στὸ αὐτοκίνητο, γάβγιζε τὰ μεγάλα μαντρόσκυλα, πού, ἂν τὸν εἶχαν κάτω, θὰ τὸν ἔκαναν μιά μπου-

κιά. Τώρα όμως τούς έκανε τόν καμπόσο..... Γάβ..... γάβ.....

Και τὸ αὐτοκίνητο ἔτρεχε μὲ ὄλη του τὴν ταχυτητα ἔπάνω στὸν ὠραῖο, ἀσφαλτοστρωμένο δρόμο, περνώντας ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς καταπράσινους κάμπους—δὲν εἶχε μπῆ καλὰ τὸ καλοκαίρι—καὶ τὰ δασωμένα μέρη. Κάθε λίγο πρόβαλε μακριὰ ἓνα καμπαναριὸ κάποιου χωριοῦ καὶ ξεχώριζαν τὰ κάτασπρα σπιτάκια του πού, ὡς νὰ φτάσουν, τὰ ἄφηναν πάλι πίσω τους. Ὁ κύριος Παυλίδης ἔλεγε τὰ ὀνόματά τους:

—Ἐδῶ εἶναι τὸ Λιόπεσι, ἔδῶ τὸ Κορωπί, ἔδῶ τὸ Μορκόπουλο, ἔδῶ ἡ Κερατιά. Νὰ καὶ τὸ Λαύρειο.....

Πέρασαν καὶ μέσα ἀπὸ τὸ Λαύρειο, μὲ τὶς ψηλὲς καμινάδες τῶν καμινευτηρίων τοῦ μετόλλου καὶ τοὺς σωροὺς τῶν μεταλλευμάτων καὶ τῶν «ἐκβολάδων», πού σχηματίζουν μεγάλους λόφους ὀλόγυρα. Ὁ κύριος Παυλίδης τοὺς μίλησε, μὲ λίγα λόγια, γιὰ τὰ ἀρχαῖα μεταλλεῖα τοῦ μολύβδου καὶ τοῦ ἀργύρου, πού ἔδωκαν τόσο πλοῦτο στὴν παλιὰ Ἀθήνα, καὶ γιὰ τὴν καινούργια ἐκμετάλλευση τοῦ Λαυρείου, πού γίνεται στὴν ἐποχὴ μας.

—Ἀπὸ τὰ πλούτη τοῦ Λαυρείου μὴν ξεχνᾶτε, πὼς ὁ Θεμιστοκλῆς ἔκαμε τὸ στόλο τῶν Ἀθηναίων, πού νίκησε στὴ Σαλαμίνα τοὺς Πέρσες, κι ὁ Περικλῆς ἔχτισε τὸν Παρθενῶνα..... τοὺς εἶπε. Τώρα ὁμως ἡ πλούσια αὐτὴ γῆ μοιάζει μ'ἓνα χωράφι, πού τὸ τρύγησαν καὶ δὲν ἔμεινε τίποτε ἔπάνω του. Ὅ,τι εἶχε νὰ δώση τὸ ἔδωσε. Τὸ Λαύρειο φτώχηνε! Οἱ καμινάδες του, ἔξὸν ἀπὸ μιὰ δυό, δὲ βγάζουν πιά καπνὸ. Καὶ οἱ δρόμοι του,

πού ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια ἦταν γεμάτοι ἀπὸ χιλιάδες ἐργάτες, πού ἐβγαζαν τὸ ψωμί τους μὲ τὴν ἐργασία τους, ἐρήμωσαν. Τὰ μαγαζιά του ἔκλεισαν. Τὸ Λαύρειο, πού γνώρισε πλοῦτη καὶ μεγαλεῖα, μοιάζει μ'έναν ἀρχοντοξεπεσμένο ἄνθρωπο, πού θυμᾶται τὰ παλιά του καὶ κλαίει. Εἶναι νὰ τὸ λυπᾶται κανείς. Μά ἴσως ξαναἰδῆ πάλι καλὲς ἡμέρες μὲ τὰ ναυπηγεῖα, πού μελετοῦν νὰ κάμουν τώρα ἐδῶ. Κι ἐδῶ, πού ἔρχονταν ἀδιάκοπα τὰ ξένα καράβια νὰ φορτώσουν τὰ πλούσια μεταλλεύματα, θὰ πέφτουν αὔριο ἀπὸ τὰ σκαριά καινούργια καράβια, γιὰ νὰ ξαναφέρουν τὸν πλοῦτο στὸν ξεπεσμένο τόπο καὶ σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα.

3.

Τὸ αὐτοκίνητο πέρασε μέσα ἀπὸ τοὺς ἔρημους δρόμους τοῦ Λαυρείου καὶ σὲ λίγο ἔπαιρνε τὸν ἀνήφορο τοῦ Σουνίου. Περνοῦσε τώρα ἀνάμεσα στὶς μικρὲς κομπῆς ἐπαύλεις, πού ἔχουν χτίσει ἐκεῖ πλούσιοι κυνηγοί, πού ἔρχονται ἐδῶ κάθε καλοκαίρι καὶ κάνουν τὸ κυνήγι τῶν τρυγονιῶν καὶ τῶν ὀρτυκιῶν. Γιατί κάθε Αὐγουστο γίνεται ταχτικὸ πέρασμα τῶν ἀποδημητικῶν αὐτῶν πουλιῶν ἀπὸ τὸ Σούνιο. Καὶ πέφτουν χιλιάδες.

Σὲ λίγα λεπτά τὸ αὐτοκίνητο σταμάτησε κάτω ἀπὸ τὸ ναό, κοντὰ στὸ ὠραῖο περίπτερο, πού ἔχει χτίσει ἐκεῖ ἡ ὑπηρεσία τοῦ Τουρισμοῦ, γιὰ νὰ ἀναπαύωνται, ὅσοι ἔρχονται νὰ ἰδοῦν τὰ ἀρχαῖα.

Τί πανόραμα ἦταν ἐκεῖνο, πού ἀπλώθηκε ἔξαφνα

μπροστά τους! Τὰ παιδιά ξεφώνισαν ἀπὸ τὴ χαρὰ τους, σὰν τοὺς μυρίους τοῦ Ξενοφῶντα, ὅταν ἀντίκρουσαν μπροστά τους τὴ θάλασσα:

—Θάλασσα! Θάλασσα!

Μέσα στὸ πλούσιο φῶς τῆς ωραίας καλοκαιρινῆς ἡμέρας ἡ θάλασσα ἀπλωνόταν, κάτω ἀπὸ τὰ πόδια τους, χρυσογάλαξη, ὅσο ἔπαιρνε τὸ μάτι καὶ πέρσ. Στὸ βάθος τὰ νησάκια ταῦ Σαρωνικοῦ ἔμοιαζαν μὲ μενεξεδένια συννεφάκια, πού εἶχαν κατεβῆ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ εἶχαν ἀκουμπήσει ἑλαφρὰ ἐπάνω στὰ διάφανα νερά.

Ἄπὸ πάνω τους κατάλευκες, σὰν χιόνι, οἱ κολόνες τοῦ ναοῦ. Τὰ παιδιά δὲν εἶχαν ἰδεῖ ποτέ τους τόσο ἄσπρο μάρμαρο. Ἐλεγε, πῶς εἶχαν πλυθῆ καὶ σκουπιστῆ ἐκεῖνο τὸ πρῶι, γιὰ νὰ δείξουν στὸν ἥλιο ὅλα τους τὰ κάλλη.

Ὁ κύριος Παυλίδης πῆρε τὰ μεγάλα παιδιά καὶ ἀνέβηκαν ἐπάνω στὸ ναό. Τὰ μικρὰ τὰ εἶχε ἀφήσει κάτω στὸ περίπτερο μὲ τὴ μητέρα τους. Τριγύρισαν παντοῦ, ἀνεβοκατεβαίνοντες τὰ μεγάλα μαρμάρινα σκαλοπάτια καὶ πηδώντας ἐπάνω ἀπὸ σπασμένα μάρμαρα. Τί ωραῖος ναός! Καὶ πῶς θὰ ἦταν ἀκόμη, ὅταν, ἀκέραιος, μὲ ὅλα τὰ μάρμαρά του ὀρθὰ στὴ θέση τους, δεχόταν τὰ πλήθη τῶν προσκυνητῶν, ὅπως τοὺς εἶχε ἐξηγήσει ὁ πατέρας τους, ὅταν κάθισαν νὰ ξεκουραστοῦν ἐπάνω σ' ἓνα σπασμένο μάρμαρο.

Ἐνα δροσερώτατο, γλυκόπνοο ἀεράκι, ἀπὸ τὸ πέλαγο, φυσοῦσε ἐπάνω στὰ ἰδρωμένα μέτωπά τους, σὰν νὰ τὰ χάριζε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ ἡ θάλασσα.



όλόκληρες ώρες, εκεί επάνω, χωρίς να βαρεθούν.

—'Εδῶ, λοιπόν—τούς εἶπε ὁ πατέρας τους—ἦταν ὁ ναός τοῦ Ποσειδῶνα, τοῦ θεοῦ τῶν ναυτικῶν. "Ὅπως ἔχουμε ἑμεῖς τὸν Ἅγιο Νικόλαο, ποὺ προστατεύει τοὺς ναυτικούς στὰ ταξίδια τους, εἶχαν ἐκεῖνοι τὸν Ποσειδῶνα. Καὶ τοῦ εἶχαν στήσει τὴν ἐκκλησία του ἐδῶ ἐπάνω ἀπ'τὸ πέλαγο, γιὰ νὰ τοὺς παραστέκη στὶς τρικυμίες. Γιατὶ γίνονται τὸ χειμῶνα τρικυμίες, στὸν κόβο αὐτό, ποὺ τρέμουν οἱ ταξιῶδιτες, ὥσπου νὰ τὸν περάσουν.

—Καὶ πῶς τὸ ξαίρομε—ρώτησε πάλι ὁ Παῦλος, ποὺ ἦταν πιὸ περίεργος ἀπὸ τ'ἄλλα παιδιά—πῶς ὁ ναός αὐτός ἦταν τοῦ Ποσειδῶνα;

—Τὸ μάθαμε ἀπὸ μιὰ ἐπιγραφή, ποὺ βρέθηκε ἐδῶ στὶς ἀνασκαφές.....τοῦ εἶπε ὁ πατέρας του. Μᾶς τὸ εἶπε,

βλέπετε, ένα μάρμαρο με λίγα γράμματα επάνω. Πολλά μᾶς ἔχουν πῆ ὡς τώρα τὰ μάρμαρα. Πρὶν νὰ βρεθῆ αὐτὴ ἡ ἐπιγραφή, ὅλοι οἱ σοφοὶ νόμιζαν, πὼς ἦταν ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς. Γιατὶ τὰ ἀρχαῖα βιβλία μιλοῦν καὶ γιὰ ἓνα τέτοιο ναὸ στὸ Σούνιο. Ἀλλὰ ὁ ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς ἦταν λίγο παρακάτω, νὰ ἐκεῖ ποὺ βλέπετε τὰ ἐρείπια. Ἐδῶ ἦταν ὁ ναὸς τοῦ Ποσειδῶνα. Κι ἐδῶ βέβαια ἔπρεπε νὰ εἶναι ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ, ποὺ κυβερνοῦσε τὴς θάλασσες.

Τὰ παιδιὰ δὲ χόρταιναν νὰ κοιτάζουν. Τὰ κάτασπρα σκαλισμένα μάρμαρα, τὸ πανόραμα τῆς θάλασσας καὶ τῶν μακρινῶν νησιῶν, τοὺς ψηλοὺς βράχους, ποὺ ἔσβηναν στὰ πόδια τους οἱ λευκοὶ ἄφροὶ τοῦ πελάγου.

Κατεβαίνοντας ὁ πατέρας τοὺς εἰδειξε χραγμένο ἐπάνω σὲ μιὰ κολόνα τὸ ὄνομα τοῦ Βύρωνα.

— Ἦταν ἓνας ὠραῖος Ἀγγλος ποιητῆς—τοὺς εἶπε— ποὺ ἀγάπησε τὴν Ἑλλάδα καὶ ἦρθε νὰ πεθάνη γιὰ τὴν Ἐλευθερία τῆς στὸ ἠρωϊκὸ Μεσολόγγι. Ἐχάραξε τὸ ὄνομά του μὲ τὰ χέρια του ἐπάνω σ' αὐτὴ τὴν κολόνα, γιὰ νὰ μείνη καὶ νεκρὸς κοντὰ στὴν ἀγαπημένη του Ἑλλάδα. Μὰ τὸ ὄνομά του εἶναι βαθύτερα ἀκόμα χραγμένο στὴς καρδιές τῶν Ἑλλήνων. Ἀποκεῖ δὲ θὰ σβῆση ποτέ.

4.

Ὅταν κατέβηκαν κάτω στὰ περίπτερα νὰ προγευματίσουν, τὰ δυὸ μικρὰ παιδιὰ, ὁ Μάριος καὶ ἡ Μαρία, ἔτρεξαν χαρούμενα νὰ τοὺς προαπαντήσουν.

—Α!, παιδιά! τούς εἶπε ὁ πατέρας τους. Ἔσεῖς πῶς τὰ περάσατε ἐδῶ;

—Ἔραϊσ, μπαμπᾶ... εἶπαν μ'ένα στόμα. Νὰ ἰδῆς δυὸ γαϊδουράκια, ποὺ κνηγοῦσαν τὸ ἓνα τὸ ἄλλο. Κόντεψαν νὰ μᾶς ρίξουν κάτω μὲ τὰ παιγνίδια τους. Ἦθελαν νὰ παίξουν μαζί μας τὰ γαϊδουράκια.

Ὁ κύριος Παυλίδης χαμογελοῦσε.

—Νά, λοιπόν, ποὺ εὐχαριστηθήκαμε ὅλοι. Θὰ θυμᾶστε κι ἐσεῖς τὸ Σούνιο μὲ τὰ γαϊδουράκια του.

Ὁ Μοῦργος γάβγιζε χαρούμενα, κουνώντας τὴν οὐρά του. Ὡς κι αὐτὸς ἦταν ἐνθουσιασμένος ἀπὸ τὴν ἐκδρομή.

ΤΑ ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΤΟΥ ΠΕΤΡΑΚΗ

—Τί ὄμορφα ροδάκινα! εἶπε ὁ Νίκος βλέποντας τὰ δυὸ ροδάκινα, ποὺ κρατοῦσε ὁ Πετράκης στὰ χέρια του κι ἔτρωγε στὸ διάλειμμα. Ἄπὸ ποῦ τ'ἀγοράσατε;

—Δὲν τ'ἀγοράσαμε! ἀπαντᾷ ὁ Πετράκης· εἶναι ἀπὸ τὸν κῆπο μας. Καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴ ροδακινιά, ποὺ φύτεψα μονάχος μου!

—Μπᾶ! Πότε τὴ φύτεψες καὶ πότε πρόφτασε νὰ βγάλῃ ροδάκινα; ρώτησε κι ὁ Γιῶργος.

—Πέρασαν ἀπὸ τότε τέσσερα χρόνια! Ἦμουν μικρὸς ἀκόμη. Ἡ μητέρα μου ἔδωσε νὰ φάω ἓνα ὄμορφο ροδάκινο, χνουδάτο, χρυσοκίτρινο καὶ κοκκινωπὸ στὰ πλάγια. Νά, ἀπαράλλαχτο ὅπως αὐτὸ ἐδῶ. Ἐγὼ τότε, ἀφοῦ τὸ ἔφαγα, ρώτησα τὴ μητέρα, ἀπὸ ποῦ βγαίνουν

τά ροδάκινα και πώς μπορούμε να έχουμε και να τρώμε συχνά απ' αυτά.

—'Αν σοῦ ἀρέσουν τὰ ροδάκινα, μοῦ ἀπάντησε γελώντας ἡ μητέρα, δὲν ἔχεις παρὰ νὰ φυτέψης τὸ κουκούτσι τοῦ ροδάκινου, ποὺ ἔφαγες. Ἐπ' αὐτὸ θὰ φυτρώσῃ μιὰ ροδακινιά, ποὺ θὰ μᾶς δίνη ροδάκινα, τόσο ὁμορφα, ὅσο ἦταν κι αὐτὸ ποὺ ἔφαγες.

—Καὶ ἄμα τὸ φυτέψω, θὰ φυτρώσῃ ἡ ροδακινιά γρήγορα;

—'Ε! βέβαια ὄχι καὶ τόσο γρήγορα. Ἐπειτα μόλις φυτρώσῃ, θὰ γίνῃ ἀνάγκη νὰ τὴν περιποιῆσαι δυὸ τρία χρόνια. Πρέπει νὰ κοπιᾶσῃς λίγο καὶ νὰ ἔχῃς ὑπομονή. Σὲ τρία τέσσερα ὅμως χρόνια θὰ φᾶς ροδάκινα ἀπὸ τὴ ροδακινιά σου.

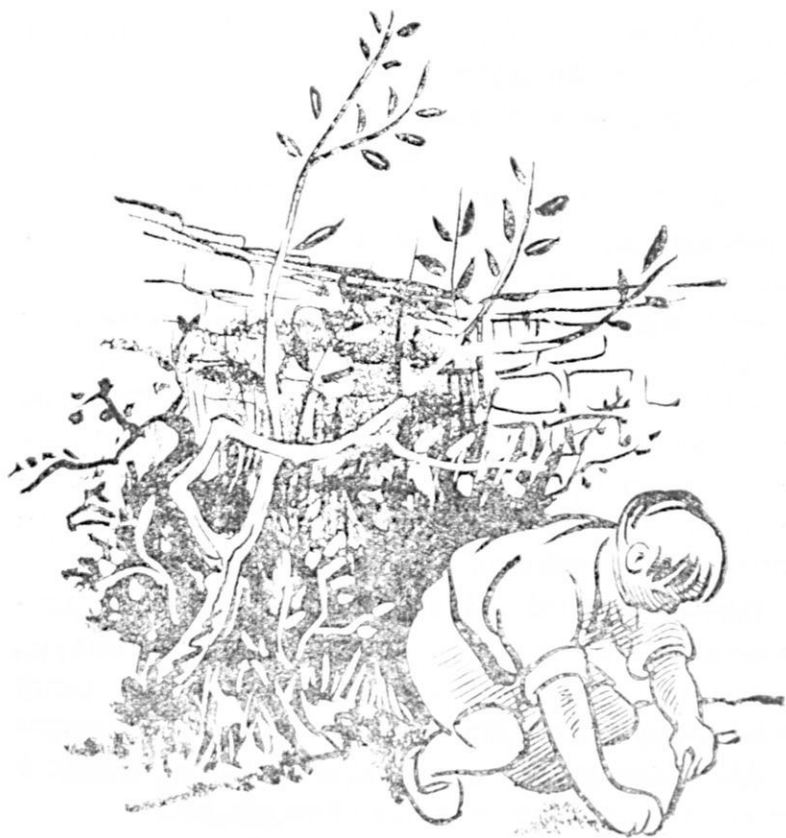
Δὲν ἔχασα καιρό· πῆγα ἀμέσως καὶ φύτεψα τὸ κουκούτσι σὲ μιὰ ἄκρη τοῦ κήπου μας, κοντὰ στὴ φραγή, ὅπου δὲ φυσοῦσε πολὺ ὁ ἀέρας καὶ ἦταν ἡ πιὸ ζεστὴ γωνιά τοῦ κήπου μας. Τὸ ἄφησα ἐκεῖ καὶ τὸ ξέχασα.

Δὲν πέρασε πολὺς καιρὸς καὶ μιὰ μέρα τῆς ἀνοιξῆς ὁ πατέρας γυρνώντας ἀπὸ τὸν κήπο μᾶς εἶπε:

—Ζαίρετε; Βρῆκα μιὰ μικρούλα ροδακινιά στὸν κήπο μας, στὴ γωνιά ποὺ εἶναι τὰ λαχανικά. Πῶς βρέθηκε ἐκεῖ, δὲν ξαίρω, φαίνεται ὅμως γερὴ καὶ θὰ προκόψῃ.

—Εἶναι ἡ δική μου ροδακινιά. Ἐγὼ τὴ φύτεψα! εἶπα καὶ διηγῆθηκα στὸν πατέρα ὅλη τὴν ἱστορία, ποὺ εἶχα ξεχάσει καὶ τὴ θυμῆθηκα τότε.

—Πρέπει λοιπὸν νὰ τὴν περιποιῆσαι, νὰ τὴν ποτίζῃς καὶ νὰ τῆς βάλῃς λίπασμα μονάκι σου, ἀφοῦ εἶναι



δική σου ἡ ροδακινιά· νὰ τὴν ἀσβεστῶνης κάποτε, γιὰ νὰ μὴν τὴν τρῶνε τὰ ζωῦφια καὶ τὰ μερμήγκια καὶ νὰ τὴ ραντίξης, γιὰ νὰ μὴν τὴν πιάση ἡ μελίγκρα καὶ γιὰ νὰ μὴν κατσαρώσουν τὰ φύλλα της. Θὰ σοῦ πῶ, πότε θὰ κάνης αὐτὲς τὶς δουλειές καὶ μὲ τί θὰ τὴ ραντίξης καὶ πῶς. Δὲ θὰ βαριέσαι τὸν κόπο καὶ σὲ τρία τέσσερα χρόνια θὰ φᾶς ροδάκινα ἀπὸ τὴ ροδακινιά σου.

Τὸ ὑποσχέθηκα στὸν πατέρα καὶ κράτησα τὸ λό-

γο μου. Καί νά σᾶς πῶ, στὸν τρίτο χρόνο μὲ τις ὀδηγίες τοῦ πατέρα μου καί μὲ τὴν περιποίηση μου ἡ ροδακινιά μου πέρυσι μοῦ ἔδωσε τέσσερα ροδάκινα. Φέτος μοῦ ἔδωσε δέκα. Τὰ δυὸ τὰ ἔκοψα σήμερα. Δὲν εἶναι ὄμορφα; εἶπε μὲ καμάρι ὁ Πετράκης.

—Κάπου διάβασα μιὰ παρόμοια ἱστορία! εἶπε κι ὁ Γιάννης, πού ἄκουσε τὴ διήγηση τοῦ Πετράκη. "Α! ναί. Σ'ἕνα βιβλίο τῆς Σχολικῆς μας Βιβλιοθήκης, πού γράφει γιὰ τὸ τί τρώει ὁ ἄνθρωπος.

—Θυμᾶσαι τὴν ἱστορία νά μᾶς τὴν πῆς; ρώτησε ὁ Νίκος.

—Βέβαια καί τὴ θυμοῦμαι. Νά σᾶς τὴν πῶ μὲ λίγα λόγια:

—«Στις Ἠνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς εἶναι πολλές ροδακινιές. Ἐνα παιδί μικρό, σὰν καλὴ ὥρα τὸν Πετράκη, ἀνακάλυψε, πὼς οἱ ροδακινιές μπορεῖ νά προκόψουν εὐκολὰ σὲ πόλλες νότιες πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς. Ἦταν μαθητὴς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τῆς πατρίδας του κι ἐπειδὴ εἶχε χάσει τὸν πατέρα του κι ἔμεινε ὄρφανός, ἀναγκαζόταν στὶς διακοπές, γιὰ νά βοηθᾷ τὴ μητέρα του καί νά ξεπληρώσουν ἕνα χρέος πού εἶχαν, νά θερίζη σιτάρι στὰ ξένα χωράφια. Ἔτσι κέρδιζε μερικὰ χρήματα.

Μιὰ μέρα κοίταξε σ'ἕνα χωράφι μέσα μιὰ ροδακινιά, πού λίγιζε ἀπὸ τὰ πόλλα ροδάκινα, πού εἶχε. Πῆγε κοντά της, κάθισε νά ξαποστάσῃ στὸν ἴσκιο της κι ἄρχισε νά τρώῃ ἀπὸ τὰ ροδάκινά της.

"Ἄν εἶχα ἕνα περιβόλι ἀπὸ ροδακινιές, ἔλεγε μὲ τὸ

νοῦ του, θὰ κέρδιζα πολλά λεφτὰ πουλώντας τὰ ὄμορφα αὐτὰ φροῦτα. Καί τὸ πῆρε ἀπόφαση. Ἀπὸ τότε ὅσα λεφτὰ κατώρθωνε νὰ ἐξοικονομῆ ἀπὸ τὴ δουλειά του, τὰ ἔδινε, γιὰ ν' ἀγοράζῃ καὶ νὰ φυτεύῃ ροδακινιές στὸ περιβόλι τοῦ πατέρα του.

Τὸν ἄλλο χρόνο ἔφυγε ἀπὸ τὸ σχολεῖο, δὲν ἄφησε ὅμως τὸ σχέδιό του. Φύτευε λίγο λίγο ροδακινιές καὶ τίς περιποιόταν καλά. Γιὰ νὰ μπορῆ νὰ βγάζῃ τὸ φωμί του, ἀνάμεσα στὶς ροδακινιές φύτευε φράουλες καὶ ἄλλα φυτὰ, ποὺ φέρνουν καρπὸ μονοχρονίς, ὥσ-ότου σὲ τρία ἢ τέσσερα χρόνια μεγαλώσουν οἱ ροδακινιές του καὶ δώσουν ροδάκινα. Στὸ μεταξύ φρόντιζε νὰ μάθῃ, ποῦ προκόβουν καλύτερα οἱ ροδακινιές, τί χῶμα θέλουν καὶ πῶς μπορεῖ νὰ τοῦ δώσουν καλύτερα ροδάκινα. Ἔτσι ἔμαθε, πὼς ἡ ροδακινιά ἄγρια ἀκόμη βρίσκεται στὴν Κίνα, ἀπ' ὅπου τὴν ἔφεραν στὴν Περσία καὶ τὴν Εὐρώπη. Εἶναι ἀλήθεια, πὼς στὴν Κίνα οἱ ροδακινιές ἔμειναν ἀπεριποίητες καὶ δὲ δίνουν καλὰ ροδάκινα. Στὴν Περσία πάλι τώρα εἶναι πολὺ λιγιστὲς οἱ ροδακινιές, ἐνῶ στὴ Μικρασία πρόκοψαν πολὺ καὶ δίνουν μεγάλα, ζουμερά καὶ πολὺ μυρωδάτα ροδάκινα.

Στὴν Εὐρώπη ἀπὸ τὴν πολλὴ περιποίηση οἱ ροδακινιές δίνουν ὠραιότατα ροδάκινα. Στὴν Ἀμερικὴ ὅμως ὡς ἐκείνη τὴν ἐποχὴ δὲν εἶχαν καλὲς ροδακινιές. Ὁ μικρὸς ἐκεῖνος μέτρησε μὲ τὸ θερμόμετρο στὸ χέρι τὴ ζέστη, ποὺ ἔχει τὸ χειμῶνα καὶ τὸ καλοκαίρι, τίς μέρες, ὅπου φυτρώνουν οἱ καλύτερες ροδακινιές. Κοίταξε, πὼς τὰ καλύτερα δέντρα βρίσκον-

ται στις πλαγιές και στις κορφές τῶν λόφων και τέτοια μέρη διάλεξε, γιά νά φυτεύη τίς ροδακινιές του.

“Όλοι γελοῦσαν μέ τὰ μετρήματα και μέ τὰ περιβόλια του, πού διάλεγε, γιά νά φυτεύη τὰ δέντρα του.

Οί δανειστές τοῦ ζητοῦσαν νά τοὺς πληρώση και τόν φοβέριζαν νά πουλήσουν τὸ σπίτι του, γιά νά πληρωθοῦν. Αὐτὸς ὅμως ἐπίμενε. Κι ἔτσι σέ λίγα χρόνια ὄχι μόνο ξεπλήρωσε τὸ χρέος του και ἀγόρασε δικά του περιβόλια, ἀλλά κι ἔγινε ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλῦτερους καλλιεργητές και παραγωγούς ροδακίνων σ’ ὅλη τὴν Ἀμερική και σ’ ὅλο τὸν κόσμο. Μέ τὰ ὄμορφα ροδάκινα, πού τοῦ ἔδιναν οἱ καλοπεριποιημένες ροδακινιές του, ἔγινε πολὺ πιο πλούσιος, ἀπ’ ὅ,τι κι ὁ ἴδιος ἐπίμενε.

—Και πῶς λεγόταν τὸ παιδί αὐτό; ρώτησε ὁ Νίκος.

—Δὲν τὸ ἀναφέρει τὸ βιβλίο, πού διάβασα, μά τί σημασία ἔχει τὸ ὄνομα; ἀπάντησε ὁ Γιάννης.

—Αὐτὸ πιά θά φροντίσω νά τὸ μάθω ἐγώ, ἀφοῦ ἡ ἱστορία του μοιάζει κάπως μέ τὴ δική μου ἱστορία, εἶπε ὁ Πετράκης. Θά ρωτήσω ἢ θά ψάξω στὰ βιβλία νά τὸ βρῶ. Και θά σᾶς τὸ πῶ, μόλις τὸ μάθω. Θά σᾶς δώσω μάλιστα κι ἕνα ἀπὸ τὰ ροδάκινα τῆς ροδακινιάς μας.

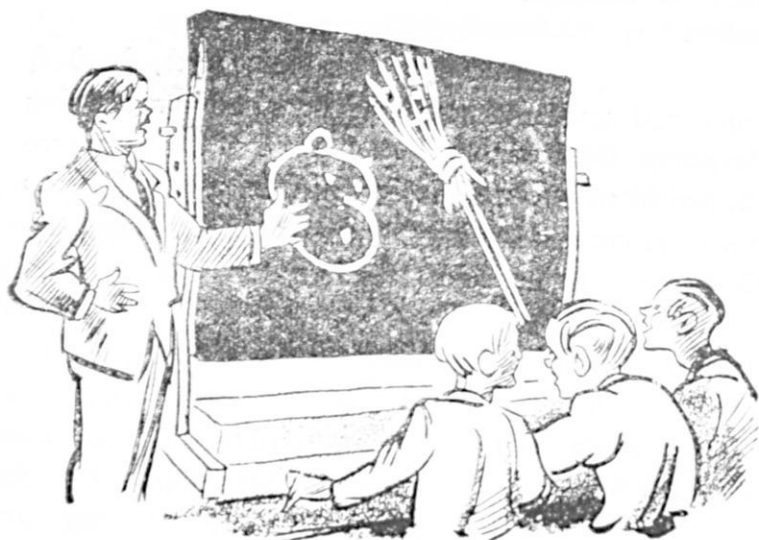
Ὁ Γιάννης μάλιστα τὸ κέρδισε μέ τὸ δίκιο του.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΑΤΑΣ

1.

Μόλις εκείνο τὸ πρωὶ ὁ δάσκαλος μπῆκε στὴν τάξη καὶ κάθισε στὴν ἔδρα, παρατήρησε, ὅτι τὰ παιδιὰ κοίταζαν στὸ μαυροπίνακα καὶ χαμογελοῦσαν. Γύρισε κι ἐκεῖνος καὶ εἶδε ἐκεῖ ζωγραφισμένες μὲ κιμωλία μιὰ ταβανόσκουπα καὶ μιὰ πατάτα. Τίποτε τὸ ἔκτακτο. Βέβαια καὶ μπορεῖτε καὶ σεῖς νὰ ζωγραφίσετε χωρὶς δυσκολία αὐτὰ τὰ πράματα. Μὰ τότε γιατί γελοῦσαν τώρα πιο δυνατὰ τὰ παιδιὰ;

Ὁ δάσκαλος κοίτοξε πιο προσεχτικὰ καὶ εἶδε, ὅτι ἡ σκούπα στὴν ἄκρη, πάνω ἀπὸ τὸ κοντάρι, εἶχε κάτι γραμμές, πού σχημάτιζαν ἕνα πρόσωπο καὶ ἡ πατάτα



ολόκληρη παρουσίαζε τὸ πρόσωπο ἑνὸς μαθητῆ. Γνώριζε τὰ πρόσωπα ὁ δάσκαλος καὶ χαμογέλασε κι ἐκεῖνος.

— Δὲ μοῦ λέτε, παιδιά, ποῖος ζωγράφισε αὐτὰ ἐκεῖ;
Ἔνας μαθητῆς τῆς πρώτης ομάδας εἶπε:

— Τὴν ταβανόσκουπα ζωγράφισε ἡ δεύτερη ομάδα καὶ τὴν πατάτα ἡ τρίτη.

— Καὶ γιατί;

Τώρα τὰ γέλια τῶν μαθητῶν ἦταν ἀκράτητα.

— Γιατί, ἀπάντησε ὁ ἴδιος ὁ μαθητῆς, οἱ δυὸ ομάδες αὐτὲς μάλλωσαν στὸ παιχνίδι, κι ἐπειδὴ ὁ ἀρχηγὸς τῆς μιᾶς ομάδας εἶναι ὁ Νικολαΐδης, ποὺ εἶναι ψηλὸς πολὺ καὶ λιγνός, ἡ δεύτερη ομάδα, ποὺ τὸν ὠνόμασε ταβανόσκουπα, ζωγράφισε ἐκείνην ἐκεῖ τὴν ταβανόσκουπα μὲ τὸ πρόσωπό του. Ἡ ἄλλη πάλι ομάδα, ἡ τρίτη, ἔχει ἀρχηγὸ τὸν Ἀνεστόπουλο, ποὺ εἶναι χοντρός καὶ ὀλοστρόγγυλος, κι ἡ δεύτερη ομάδα τὸν ὠνόμασε πατάτα καὶ ζωγράφισε τὴν πατάτα ἐκείνη μὲ τὸ πρόσωπό του μέσα.

— Δὲν κάματε τίς ομάδες, γιὰ νὰ πειράξετε ἀναμεταξύ σας, εἶπε σοβαρὰ ὁ δάσκαλος· δὲ μ'ἀρέσουν τὰ πειράγματα, γιατί ἀπ'αὐτὰ μπορεῖ νὰ βγοῦν ἐπικίνδυνες φιλονικίες. Γι'αὐτὸ τιμωρῶ καὶ τίς δυὸ ομάδες. Ἡ δεύτερη ομάδα σὲ τρεῖς μέρες μέσα, τὴν Παρασκευὴ, θὰ μᾶς φέρη μιὰ ἔκθεση γιὰ τίς πατάτες, κι ἡ τρίτη μιὰ ἔκθεση γιὰ τίς ταβανόσκουπες.

— Μὰ αὐτὸ δὲν εἶναι τιμωρία! εἶπε κάποιος μαθητῆς.

— Βέβαια ἡ ἐργασία δὲν εἶναι τιμωρία, εἶπε ὁ δάσκα-

λος· ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐκθέσεως αὐτὴς κάτι θὰ μάθωμε κι ἐμεῖς κι ἔτσι τὰ πειράγματα θὰ βγοῦν σὲ καλό. Προσοχὴ ὅμως· γιὰ τὸν Ἀνεστόπουλο καὶ γιὰ τὸ Νικολαΐδη οὔτε λέξη.

Ὅλα τὰ παιδιὰ γέλασαν κι οἱ δυὸ ὁμάδες ὑποσχέθηκαν, πῶς θὰ ἔχουν τὴν ἐκθεσὴ τους ἔτοιμη σὲ τρεῖς μέρες, ἂν βροῦν τὰ κατάλληλα βοηθήματα στὴ σχολικὴ βιβλιοθήκη.

—Κοιτάξτε, πρόσθεσε ὁ δάσκαλος, κι ἂν δὲ βρῆτε ἐκεῖ τίποτε, σᾶς δίνω ἐγὼ τὰ βιβλία καὶ ὅ,τι ἄλλο θὰ σᾶς χρειαστῆ.

2.

Τὴν Παρασκευὴ ἡ δευτέρη ὁμάδα ἔφερε τὴν ἐκθεσὴ τῆς γιὰ τὶς πατάτες· τὴ διάβασε ὁ ἴδιος ὁ ἀρχηγὸς τῆς, ὁ Νικολαΐδης.

—Ἡ πατάτα εἶναι φυτὸ, ποὺ βρισκόταν ἀλλοτε στὸν Παλαιὸ κόσμο. Πατρίδα του εἶναι ἡ Νότια Ἀμερικὴ. Οὔτε εἶναι τὸ ὄνομά της αὐτό, γιατί τὸ καθαυτὸ της ὄνομα ξεχάστηκε πιά. Πατάτα ἦταν τὸ ὄνομα μιᾶς ὀμορφῆς κοπέλας, ὥστε δὲν πρέπει κανένας νὰ τὸ νομίζη προσβολὴ του, ἂν τὸν πῆ κάποιος πατάτα.....»

Τὰ παιδιὰ ἄρχισαν νὰ γελοῦν. Ὁ δάσκαλος χαμογελώντας εἶπε στὸ Νικολαΐδη:

—Ἀφῆσέ τα αὐτὰ καὶ πές μας τὴν ἱστορία σου.

—Νὰ πῶς εἶναι ἡ ἱστορία αὐτή:

«Στὰ 1340 ἓνας Ἰσπανὸς ἀξιωματικὸς ἀνέβηκε στὴν

ὄροσειρά, πού χώριζε δυὸ κράτη τῆς Ν. Ἀμερικῆς, τὰ σύνορα τῆς Χιλῆς καὶ τῆς Περουβίας. Στὸ μέρος ἐκεῖνο φυτρώνουν ἀκόμη οἱ πατάτες ἄγριες, ὅπως τὰ ραδίκια στὰ μέρη μας. Σ'αὐτὴ τὴν ἐποχὴ οἱ Εὐρωπαῖοι, ὅσοι πήγαιναν στὴν Ἀμερικὴ, γιὰ νὰ πλουτίσουν, σκότωναν τοὺς ἐντόπιους Ἀμερικανούς, γιὰ ν'ἄρπάζουν τὴν περιουσίαν τους ἢ τοὺς βασάνιζαν, γιὰ νὰ μαρτυρήσουν, ποῦ ἔχουν κρυμμένους τοὺς θησαυροὺς τους. Γιὰ τοὺς Ἰσπανοὺς καὶ Εὐρωπαῖοις αὐτοὺς κάθε ντόπιος Ἀμερικανὸς ὄλο καὶ θὰ εἶχε κρυμμένους θησαυροὺς. Ὁ ἀξιωματικὸς ὅμως αὐτός, πού λεγόταν Δὸν Πέδρος, συχνὰ ὑποστήριζε τοὺς ντόπιους καὶ τοὺς ἔσωζε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Ἰσπανοῦ.

Μιὰ μέρα μερικοὶ Ἰσπανοὶ στρατιῶτες ἐτοιμάζονταν νὰ θανατώσουν μπροστὰ στὰ μάτια τῆς κόρης του ἓναν ντόπιο, πού δὲ μαρτυροῦσε, ποῦ ἔκρυψε τοὺς θησαυροὺς του—ἂν εἶχε ὁ κακόμοιρος. Ὁ Δὸν Πέδρος διάταξε τοὺς στρατιῶτες νὰ μὴ βασανίζοντὸ γέρο καὶ ν' ἀφήσουν ἐλεύθερη τὴν κόρη. Οἱ στρατιῶτες δὲν τὸν ἀκούσαν· ἐγίνε μεγάλη φιλονικία κι ὁ Δὸν Πέδρος, γιὰ νὰ γλιτώσῃ τοὺς Ἀμερικανούς ἐκείνους, πλήγωσε δυὸ στρατιῶτες. Ἔτσι ὁ γέρος καὶ ἡ κόρη γλίτωσαν ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες. Ὁ Δὸν Πέδρος ὅμως καταδικάστηκε σὲ θάνατο ἀπὸ τὸ στρατοδικεῖο, ἐπειδὴ γιὰ τὴ ζωὴ δυὸ ἀγρίων, πού δὲν ἄξιζε πεντάρια, πλήγωσε δυὸ στρατιῶτες, τόσο καλοῦς.....

Ὁ Δὸν Πέτρος ὕστερ' ἀπὸ πολλὰ κατῶρθωσε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴ φυλακὴ κι ἀπὸ τότε γύριζε στὰ ἄγρια βουνὰ μέρες ὀλόκληρες. Ὁ Πέτρος ἀπὸ τὸ ἴσθητό του ἔβλεπε τὴν

ποτε νά φάη και θά πέθαινε ἀπ' τήν πείνα, ἂν μιὰ μέρα δὲν ἀπαντοῦσε μπροστά του τὸ γέρο και τήν κοπέλα, πού εἶχε γλιτώσει ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Ἰσπανοῦ. Κι αὐτοὶ ἀπὸ τὸ φόβο, μὴν τοὺς ξαναπιάσουν οἱ Ἰσπανοὶ στρατιῶτες, εἶχαν πάρει τὰ βουνά. Οἱ ἄγριοι αὐτοὶ καταχάρηκαν, πού εἶδαν τὸ Δὸν Πέδρο, και ἅμα ἔμαθαν πὼς πεινᾷ, σκάλισαν τὰ χόρτα ὀλόγυρά τους, ἔσκαψαν στὴ ρίζα κάποιου φυτοῦ κι ἔβγαλαν μέσα ἀπὸ τὴ γῆ κάτι στρογγυλὰ πράγματα σὰ βῶλους. Αὐτοὶ οἱ βῶλοι τρώγονται ψημένοι στὴ φωτιά κι ὁ Δὸν Πέδρος, ὁ πρῶτος Εὐρωπαῖος, πού τοὺς δοκίμασε, τοὺς βρῆκε νοστιμώτατους. Καταλαβαίνετε βέβαια, τί ἦταν αὐτοὶ οἱ βῶλοι ἀπὸ τὴ ρίζα τοῦ φυτοῦ και ποιοὺ φυτὸ ἦταν αὐτό.

3.

Δυὸ χρόνια ἔμεινε στὰ βουνά με τοὺς ἄγριους ὁ Δὸν Πέδρος, ὡσότου τοῦ ἔδωκαν χάρη κι ἔτσι μπόρεσε νά γυρίσει πίσω στὴν Ἰσπανία. Στὸ μεταξύ εἶχε παντρευτῆ τὴν κόρη τοῦ ντόπιου Ἀμερικανοῦ κι ὅταν γύρισε στὴν πατρίδα του, πῆρε μαζί του τὴ γυναῖκα του και ρίζες τοῦ φυτοῦ ἐκείνου.

Τὴ γυναῖκα του, τὴν κόρη ἐκείνη, τὴν ἔλεγε Πατάτα κι ἀπὸ τὸ ὄνομά της ὁ Δὸν Πέδρος ὠνόμασε και τὸ φυτό: φυτὸ τῆς Πατάτας ἢ μονάχα πατάτα.

Ἔτσι μεταφυτεύτηκε ἡ πατάτα στὴν Εὐρώπη. Στὴν ἀρχὴ ὅμως μόνον ὁ Δὸν Πέδρος κι ἡ γυναῖκα του ἔτρωγαν τίς πατάτες. Ὅσοι φύτευαν πατάτες, τίς

είχαν για φυτό του στολισμού κι όχι για φαγώσιμο. Πέρασαν κάπου 60 χρόνια, όταν κάποιος Αυστριακός στη Βιέννη καλλιέργησε τις πατάτες για φαγώσιμο φυτό και λίγο λίγο από την Αυστρία ή καλλιέργεια του φυτού αυτού και η χρησιμοποίηση της πατάτας για φαγητό διαδόθηκε στην Ευρώπη. Τώρα δεν υπάρχει χώρα στην Ευρώπη, που να μην καλλιεργή τις πατάτες. Στην Ίρλανδία μάλιστα γίνονται τόσες πατάτες, ώστε πέφτουν ως χίλιες οκάδες το χρόνο για κάθε κάτοικο της χώρας αυτής.

4.

Περίεργη είναι η ιστορία, πώς διαδόθηκε η πατάτα στη Γαλλία.

Μιά χρονιά, στα 1769, έλειψε το σιτάρι από τη Γαλλία. Ένας φαρμακοποιός, ο Παρμαντιέ, πρότεινε τότε να βρεθούν άλλες θροφές, που ν' αντικαταστήσουν το σιτάρι. Και είπε, ότι τέτοια θροφή είναι η πατάτα. Καλλιέργησε ο ίδιος πατάτες, κανένας όμως δεν ήθελε να τον μιμηθή. Ο Παρμαντιέ τότε έβγαλε τις πατάτες από τη γη και τις άφησε σωρούς σωρούς στα χωράφια του. Οί πεινασμένοι χωρικοί, τώρα που τις βρήκαν έτοιμες, πήγαιναν κρυφά και της έπαιρναν. Τις έβγαζαν, τις έτρωγαν, τις νοστιμεύτηκαν κι έτσι άρχισαν να τις καλλιεργούν κι αυτοί.

Έπειτα ο βασιλιάς δυο-τρεις φορές την εβδομάδα έκανε τραπέζια στους άρχοντες της Γαλλίας, όπου τα φαγητά ήταν όλα κρυμμένα από πατάτες. Έτσι άρ-

χισαν να τις έχουν όλοι για «βασίλικό φαί» κι η καλλιέργεια της πατάτας προώδεψε πολύ στη Γαλλία.

5.

Κάτι παρόμοιο με το τέχνασμα του Παρμαντιέ έγινε και στην πατρίδα μας. Ο πρώτος Κυβερνήτης της Ελλάδας, ο Καποδίστριας, ξαίροντας, πόσο ωφέλιμη είναι η καλλιέργεια της πατάτας, αποφάσισε να συστήσει στους χωρικούς να φυτεύουν πατάτες. Έφερε μάλιστα στο Ναύπλιο και μοίραζε δωρεάν πατάτες από τη Ρωσία, για να τις φυτέψουν. Κανένας όμως δεν ήθελε να τον άκουση και να πάρη πατάτες για φύτεμα.

“Αμα πέρασαν κάμποσες μέρες και είδε, ότι δε γίνεται τίποτε, συλλογίστηκε το ακόλουθο:

“Έβαλε στρατιώτες με τα όπλα στο χέρι να φυλάγουν τις αποθήκες, όπου είχε τις πατάτες. Αφησε όμως την πισινή πόρτα κάθε αποθήκης μισάνοιχτη. Ο κόσμος άμα είδε, ότι οι πατάτες φυλάγονται με στρατιώτες, άρχισε να λήη, πώς είναι πολύτιμο πράμα οι πατάτες, και μιά που δεν μοιράζονταν πια δωρεάν, πήγαιναν κρυφά από την πισινή πόρτα, τις έπαιρναν λίγες λίγες και τις φύτευαν. Έτσι άρχισε η καλλιέργεια της πατάτας στην πατρίδα μας. Δυστυχώς όμως ακόμη δε βγάζει η πατρίδα μας, όσες πατάτες μας χρειάζονται, και γι’ αυτό φέρνομε πατάτες απ’ έξω.

6.

Βέβαια η πατάτα έχει ανάγκη, για να πετύχη, να

σκαφή καλά τὸ χῶμα καὶ νὰ βάλωμε καὶ λίγο λίπασμα. Θέλει καὶ πότισμα στὴν ἐποχή, πού εἶναι ξηρασία. Μολαταῦτα δὲν εἶναι δύσκολη ἢ καλλιέργειά της καὶ δίνει καὶ ἄρκετὸ κέρδος. Εὐκόλα φυτρώνει στὰ δροσερὰ ὀροπέδια, στοὺς λόφους καὶ στὶς κοιλάδες. Κοντὰ στὰ ποτάμια δίνει ἄφθονες ἔσοδεῖες· μόνο σὲ ὑγρὰ μέρη καὶ βάλτους δὲν προοδεύει, γιατί εὐκόλα σαπίζει. Στὰ ψυχρὰ μέρη μπορεῖ κανένας νὰ φυτέψη πατάτες τὸ Μάρτη καὶ τὸν Ἀπρίλη, ἐνῶ στὰ θερμὰ μέρη μπορεῖ κι ἀπὸ τὸ Γενάρη ἀκόμα νὰ σπέρνη πατάτες. Νὰ σπέρνη; Δὲν εἶναι ἡ ἀλήθεια. Δὲ ρίχνομε δηλαδὴ σπόρο πατάτας. Παίρνομε ὀλόκληρες πατάτες μικρές, πού ἔχουν ἓνα ἢ δυὸ μάτια καὶ τίς χώνομε μέσα στὸ χῶμα ἢ κόβομε μεγάλες πατάτες σὲ κομμάτια, πού ἔχει τὸ καθένα ἀπὸ ἓνα ἢ δυὸ μάτια. Ἀπὸ τὰ μάτια αὐτὰ βγαίνουν οἱ ρίζες τοῦ νέου φυτοῦ.

Πολλὰ εἶδη πατάτας ὑπάρχουν· δυὸ ὅμως ξεχωρίζουν: οἱ ἀσπρουδερές καὶ ψιλόφλουδες, πού γίνονται σὲ χῶμα μαλακὸ καὶ στὶς πεδιάδες, πού ἔχουν νερὰ τρεχούμενα· κι οἱ μελαχροινές καὶ χοντρόφλουδες, πού εἶναι πιὸ τραχιές καὶ φυτρώνουν στὰ ψηλὰ μέρη, κι ὅπου τὸ χῶμα δὲν εἶναι πολὺ μαλακὸ.

Φέτος πρέπει νὰ σπεύρωμε πατάτες στὸ σχολικὸ μας κῆπο. Ἡ ὁμάδα μας τὸ πῆρε ἐπάνω της τὸ ζήτημα αὐτὸ καὶ θὰ σπεύρη, ἂν μᾶς δοθῇ ἡ ἄδεια».

Τὰ παιδιὰ χειροκρότησαν τὴ δεύτερη ὁμάδα γιὰ τὴν ἔκθεσή της. Ἐπειδὴ ὅμως ἦταν ἄργά, ἀνάβαλαν τὴ συζήτηση ἐπάνω στὴν ἔκθεση αὐτὴ καὶ τὴν ἀνάγνωση τῆς ἔκθεσης γιὰ τίς ταβανούκουπες σὲ ἄλλη μέρα, γι'

αὐτὸ καὶ δὲ γράφομε ἔδῶ τίποτε γι' αὐτές. Τὸ ἀναβάλλομε κι ἐμεῖς γιὰ μιὰν ἄλλη φορά.

Η ΦΛΟΓΕΡΑ

Κόπηκ' ἡ ὄρμη τ' ἀγέρα.
 Τοῦ βοσκοῦ λαλεῖ ἡ φλογέρα
 κ' ἔνας ἦχος γλυκερός
 κυματίζει στὸν ἀγέρα.
 Γύρω γύρω, πέρα πέρα
 τοῦ βοσκοῦ λαλεῖ ἡ φλογέρα.

Φεύγει κουρασμέν' ἡ μέρα,
 ἔρχεται τὸ δειλινό,
 ἡ καμπάνα ἀπὸ κεῖ πέρα
 κράζει στὸν ἑσπερινό.
 Τοῦ βοσκοῦ λαλεῖ ἡ φλογέρα
 καὶ κοιμίζει τὸν ἀγέρα
 γύρω γύρω, πέρα πέρα.

ΔΥΣΚΟΛΗ ΘΕΣΗ ΕΝΟΣ ΧΩΡΙΚΟΥ

Πάνε πολλά χρόνια τώρα, πού ένας γεωργός πήρε μια γίδα, ένα λύκο κι ένα δεμάτι χορτάρι και θέλησε νά περάση με μιὰ βάρκα στην ἄλλη ὄχτη τοῦ ποταμοῦ.

Ἡ βαρκούλα του ὅμως ἦταν τόσο πολὺ μικρὴ, ὥστε δὲ χωροῦσε καὶ τὰ τρία μαζί καὶ γι' αὐτὸ ἔπρεπε νὰ τὰ περάση ἕνα-ἕνα.

Ὁ γεωργὸς λοιπὸν, γιὰ νὰ τὰ περάση, πήρε πρῶτα πρῶτα τὸ λύκο καὶ τὸν ἔβαλε στὴ βαρκούλα. Μόλις ὅμως προχώρησε λιγάκι στὸ ποτάμι, εἶδε, πὼς ἡ γίδα ἄρχισε νὰ τρώη τὸ χορτάρι.

Γυρίζει λοιπὸν γρήγορα πίσω, ἀφήνει τὸ λύκο καὶ παίρνει τὸ χορτάρι νὰ τὸ πάη στὴ βαρκούλα. Ἀλλὰ τί βλέπει! Ὁ λύκος χύμηξε ν' ἀρπάξη τὴ γίδα.

Τρέχει πάλι βιαστικὰ ὁ γεωργός, ἀφήνει τὸ χορτάρι,



παίρνει τή γίδα, τή βάζει στὴ βαρκούλα καὶ τὴν περνᾷ στὴν ἄλλη ὄχτη. Ὁ λύκος φυσικὰ δὲν ἀγγίζει τὸ χορτάρι.

Ὁ καημένος ὁ γεωργὸς βρέθηκε τώρα σὲ πολὺ δύσκολη θέση καὶ δὲν ξαίρει, πῶς νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴ μεταφορά. Ἄν μεταφέρῃ καὶ τὸ λύκο στὴν ἄλλη ὄχτη, ὥσπου νὰ πάῃ νὰ φέρῃ καὶ τὸ χορτάρι, ὁ λύκος θὰ φάῃ τὴ γίδα. Ἄν μεταφέρῃ τὸ χορτάρι, ὥσπου νὰ μεταφέρῃ καὶ τὸ λύκο, ἡ γίδα θὰ φάῃ τὸ χορτάρι.

Τί πρέπει νὰ κάμῃ λοιπόν;

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΗΜ. Με άσπερίσκο σημειώνονται τὰ ποιήματα. *Όσα κεφάλαια δὲν ἔχουν σημειωμένο τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέα, γράφηκαν ἢ διασκευάστηκαν με συνεργασία καὶ τῶν τριῶν συγγραφέων τοῦ βιβλίου.

Α'. ΚΥΚΛΟΣ

| | Σελ. |
|---|------|
| α') ΑΠΟ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΖΩΗ | |
| 1. Ἡ δύναμη τῆς προσευχῆς | 3 |
| *2. Τὸ ναυόπτειλο (Γ. Βιζυιῆς) | 7 |
| β') ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΖΩΗ | |
| 3. Δυὸ γράμματα (διασκ. Π. Νιρβάνας) | 9 |
| * 4. Τὸ ἀλέτρι (Ι. Πολέμης) | 14 |
| 5. Μιὰ μικρὴ τραγωδία (Π. Νιρβάνας) | 15 |
| * 6. Ἡ βροχὴ (Ι. Πολέμης) | 19 |
| γ') ΑΠΟ ΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΖΩΗ | |
| 7. Μιὰ φιλονικία (Ντὲ Ἀμέτσις, διασκ.) | 20 |
| 8. Πῶς σώθηκε τὸ χωριὸ (Π. Νιρβάνας) | 23 |
| δ') ΔΡΑΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ | |
| 9. Ἐνας μικρὸς βιοπαλαιστής (Π. Νιρβάνας) | 29 |
| * 10. Τὸ τραγούδι τῆς ἐργασίας (Γ. Μαρκοῤῥας) | 32 |
| 11. Ὁ Σύλλογος τῶν μικρῶν ὀδοιπόρων (Π. Παναγόπουλος) | 33 |
| ε') ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ | |
| 12. Ἀπὸ τὸ λυχναρί στοῦ ἠλεκτρικὸ (Π. Νιρβάνας)..... | 38 |
| στ') ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ | |
| * 13. Τὸ εὐλογημένο καράβι (Ζ. Παπαντωνίου) | 43 |
| 14. Οἱ Διόσκουροι | 44 |
| * 15. Στὴ φουρτούνα (Γ. Βιζυιῆς) | 50 |

| ζ') ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ | Σελίς |
|--|-------|
| 16. 'Ανέλπιστη σωτηρία (Π. Νιρβάνας) | 51 |
| 17. 'Ο τυμπέλης (Π. Νιρβάνας) | 53 |
| 18. 'Ο τρυπεσφράχτης (Σ. Γρανίτσας διασκ.) | 56 |
| * 19. 'Ο παπαγάλος (Ζ. Παπαντωνίου) | 53 |

Β'. ΚΥΚΛΟΣ

| | |
|---|------|
| α') ΑΠΟ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΖΩΗ | |
| * 1. 'Η Νύχτα τῶν Χριστουγέννων (Κ. Παλαμῆς) | 61 |
| 2. 'Η Ἁγία νύχτα (Σέλιμα Λάργκελοφ, διασκ.) | 62 |
| * 3. 'Ο Γεροβοσκός (Ζ. Παπαντωνίου) | 68 |
| * 4. Τὰ δῶρα τῆς Πρωτοχρονίδος (Κ. Παλαμῆς) | 69 |
| β') ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΖΩΗ | |
| 5. Οἱ θυγατέρες τοῦ Ἥλιου (διασκ.) | 70 |
| * 6. Τὸ τραγοῦδι τοῦ Ἥλιου (Ζ. Παπαντωνίου) | 75 |
| 7. Ἡ ὀρειότερη φορεσιά ('Α. Κουρτίδης) | 76 |
| * 8. Ἡ βαρκαούλα ('Ι. Πολέμης) | 82 |
| * 9. Τί λέει ἡ θάλασσα (Δ. Βικίλας) | 82 |
| 10. 'Ο Μουολάκης δὲν ξανσεῖπε ψέματα (Π. Νιρβάνας)..... | 83 |
| γ') ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ | |
| 11. Τὸ καντήλι καὶ τὸ παιδάκι (Π. Νιρβάνας) | 88 |
| 12. Ἀπὸ στόμα σὲ στόμα | 93 |
| * 13. Τὸ χωριὸ μας (Γ. Δροσίνης) | 95 |
| δ') ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛ. ΤΕΧΝΗ | |
| 14. Ἐπάνω στὸν Παρθενῶνα, 438 π.Χ. (Π. Νιρβάνας) | 99 |
| ε') ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΖΩΗ | |
| 15. Ἡ πόλη τῶν νερῶν | 105 |
| στ') ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ | |
| 16. 'Ο Ἀλεπουδάκης κι ὁ Ἀλεπουδέλης (διασκ. Π. Νιρβάνας) .. | 111 |
| ζ') ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ | |
| 17. Τί διηγίεται ἓνα ἔλατο (Π. Παναγιώπουλος) | 115 |
| * 18. Τὸ καλύφι (Γ. Δροσίνης) | 119. |

Γ'. ΚΥΚΛΟΣ

| | Σελίς |
|--|-------|
| α') ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ | |
| * 1. Άνοιξη | 121 |
| 2. Μίδας και Πακτωλός | 122 |
| β') ΑΠΟ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΖΩΗ | |
| * 3. Προσευχή (Σ. Μαρτζώκης) | 128 |
| 4. Λαμπρή ('Αδάμ) | 129 |
| * 5. Πρωτομαγιά ('Ι. Πολέμης) | 138 |
| γ') ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ | |
| 6. 'Ο μικρός εύγενής (Π. Νιρβάνας) | 134 |
| 7. Μάθημα άσυρμάτου (Π. Νιρβάνας) | 137 |
| * 8. Χελιδόνια ('Ι. Πολέμης) | 143 |
| 9. Τό αυτοκίνητο (Π. Νιρβάνας) | 144 |
| 10. Πετάει, πετάει... ό Τοτός (Π. Νιρβάνας) | 146 |
| δ') ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ | |
| * 11. 'Η παπαρούνα ('Ι. Πολέμη) | 155 |
| 12. Κυνηγός και ξυλοκόπος | 156 |
| 13. Σκύλος και λύκος | 156 |
| 14. 'Η μητέρα και τó άρρωστο παιδι (δισκ.) | 157 |
| * 15. 'Η μάνα (Γ. Μαρκοράς)..... | 164 |
| ε') ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΣΧΟΛΙΕΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ | |
| 16. Στά ψηλά βουνά (Π. Παναγόπουλος)..... | 165 |
| * 17. 'Ο τσέλιγκας (Κ. Κρυστάλλης)..... | 170 |
| στ') ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΖΩΗ | |
| 18. 'Η κερασία του παππού (Π. Νιρβάνας, δισκ.) | 171 |
| * 19. Άποχαιρετισμός (δημοτικό) | 175 |

Δ'. ΚΥΚΛΟΣ

| | |
|--|-----|
| α') ΑΠΟ ΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΖΩΗ | |
| * 1. Καλοκαίρι (Κ. Παλαμάς)..... | 177 |
| 2. 'Ο ντροπαλός Άποστόλης (δισκ. Π. Νιρβάνας)..... | 179 |
| * 3. Νύχτα ('Ι. Πολέμης)..... | 183 |

| | |
|---|-----|
| 4. Έρυθροσταυρίτες | 184 |
| * 5. Ανατολή (Ι. Πολέμης) | 196 |
| 6. Οι σεισμοί της Κορίνθου και ο φτωχός Τάσος (Π. Νιρβάνας).. | 197 |
| β') ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ | |
| 7. Μιά στρατιωτική παρέλαση (διακ.) | 204 |
| * 8. Η Σημαία (Ι. Πολέμης) | 207 |
| * 8. Η Πατρίδα μας (Γ. Δροσίνης)..... | 209 |
| γ') ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ | |
| 10. Η Εύχαρη και ο Νεΐλος (διασκ.) | 211 |
| δ') ΑΠΟ ΤΗ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΦΥΣΗ | |
| * 11. Νησάκι (Αρ. Προβελέγγιος)..... | 224 |
| * 12. Ψαράδες (Γ. Αθάνας)..... | 225 |
| ε') ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ | |
| 13. Μιά έκδρομή στο Σούνιο (Π. Νιρβάνας) | 226 |
| στ) ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΖΩΗ | |
| 14. Τα ροδάκινα του Πετράκη | 234 |
| 15. Η ιστορία της πατάτας..... | 240 |
| * 16. Η φλογέρα (Ι. Πολέμης) | 248 |
| ζ') ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΘΥΜΗ ΖΩΗ | |
| 17. Δύσκολη θέση ενός χωρικού | 249 |
| Περιεχόμενα | 251 |

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Το βιβλίο είναι μοιρασμένο σε 4 κύκλους, όπως φαίνεται καθαρά στον πίνακα των περιεχομένων. Κάθε κύκλος περιέχει κεφάλαια ποικίλης ύλης. Ο δάσκαλος όμως μπορεί, φυσικά, να μην ακολουθή τη σειρά του βιβλίου, αλλά να διδάσκει κάθε φορά το κεφάλαιο που έχει σχέση με την ύλη που δίδαξε ή θα διδάξει από τ' άλλα μαθήματα, ή να διδάσκει κάθε κεφάλαιο στην κατάλληλη ευκαιρία ή εποχή (το κεφάλαιο Λ α μ π ρ ή π. χ. μετά το Πάσχα, το κεφάλαιο π ε τ ά ε ι, π ε τ ά ε ι... ό τ ο τ ό ς, όταν τύχη να ιδούν να παιδιά να περνά κανένα αεροπλάνο κ.λ.π.).

Τα ποιήματα δεν ήταν δυνατόν να προσαρμοσθούν πάντοτε προς το περιεχόμενο των πεζών τεμαχίων και γι' αυτό καμιά φορά δεν έχουν σχέση με τα πεζά, αλλά με την εποχή του έτους, που γίνεται ή διδασκαλία



0020561335

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Υπουργείον
Παιδείας και Θρησκευμάτων

Εν Αθήναις τῇ 26 Αὐγούστου 1933

Αριθ. πρωτ. 41473
δικεπ. 33242

Πρὸς τοὺς κ. κ.

Π. Νιρβάναν, Δ. Ζήσην καὶ Δ. Δαμασκηνὸν

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ ταύταριθμοῦ Ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, ἐκδοθείσης τὴν 12)8)1933 καὶ δημοσιευθείσης τὴν 12)8)1933 εἰς τὸ ὑπ ἀριθ. 81 φύλλον τῆς Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως, στηριζομένης δὲ εἰς τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ νόμου 5045 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς Ἐπιτροπῆς, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὸ ὑπ ἀριθ. 69 πρακτικὸν ταύτης, ἐνεκρίθη ὡς διδακτικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Δ' τάξεως τῶν δημοτικῶν σχολείων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «**Ἀναγνωστικὸ γιὰ τὴν τετάρτην τάξην τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου**» βιβλίον σας, ἀπὸ τὸν ὄρον, ὅπως κατὰ τὴν ἐκτύπωσίν του συμμορφωθῆτε πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς κριτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Εἰς τὴν ἐπιτολὴν τοῦ Ὑπουργοῦ
Ὁ Τμηματάρχης
Ν. ΣΜΥΡΝΗΣ

Τὰ διδακτικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐπιρρέπει νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἄνωτέρᾳ κατὰ 15%) τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἀνευ βιβλιοσῆμου τιμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης οὐσαρκῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν. (Ἄρθρον 6 Διατάγματος «περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐπιτιμήσεως διδακτικῶν βιβλίων καὶ χορηγίας ἀδείας κυκλοφορίας αὐτῶν», 14)21-10-32).